

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ D İVÂNİ

(TENKİTLİ METİN- İNCELEME)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

HAZIRLAYAN

Yrd. Doç. Dr. Sevim BİRİCİ

Mahmut GİDER

2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVÂNİ

(TENKİTLİ METİN- İNCELEME)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

HAZIRLAYAN

Yrd. Doç. Dr. Sevim BİRİCİ

Mahmut GİDER

Jürimiz, 19.01.2011 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Ali YILDIRIM

2. Yrd. Doç Dr. Mehmet ULUCAN

3. Yrd. Doç Dr. Sevim BİRİCİ

4. Doç. Dr. Zülfi GÜLER

5. Yrd. Doç Dr. Özcan TATAR

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Seyyid Mehmed Emîn Efendi Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme)

Mahmut GİDER

**Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı**

ELAZIĞ – 2011, Sayfa: IX + 524

Bu çalışma, 18. yüzyıl şairlerinden Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin hayatı, sanatı, Türkçe Dîvânı'nın tenkitli metni ve kısa bir tahlilinden oluşmuştur.

Mutasavvıf bir şair olan Seyyid Mehmed Emin Efendi, devrin özelliklerine uygun olarak sade bir dil kullanmış, yazdığı manzumelerle tasavvufî düşüncelerini açıklamıştır.

Türk kültür ve edebiyat tarihine geçmişten geleceğe ışık tutan birçok şair ve yazar henüz bilinmemektedir. Bu çalışmayla onlardan biri olan ve divan edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri olarak düşündüğümüz Seyyid Mehmed Emin Efendi'yi kültür ve edebiyat tarihimize kazandırmak istedik.

Anahtar Kelimeler: Divan, 18. yüzyıl, Seyyid Mehmed Emin Efendi, Transkripsiyonlu ve Tenkitli Metin, Tahlil, Tasavvuf, Halvetiyye

SUMMARY

Master Thesis

Seyyid Mehmed Emīn Efendi Dīvānı
The Comparet Text- the Analysis

Mahmut GİDER
The University Of Fırat
The Institute Of Social Science
The Department Of Language and Literature

ELAZIĞ – 2011, Page: IX + 524

This study consists of the life of Seyyid Mehmed Emin Efendi - one of the 18th century poets – his art, the comperative text of Turkish Ottoman and a short analysis.

Seyyid Mehmed Emin Efendi, a mystic poet, used a plain language convenient to the characteristics of his period, and explained his mystical thoughts with his poems.

Many poets and writers illuminating the Turkish culture and literature from past to the future are not known yet. With this work, we achieved to make one of these unknown poets- Seyyid Mehmed Emin Efendi an important poet in our literature- appear in our history of culture and literature.

Key Words: Otoman, 18th century, Seyyid Mehmed Emin Efendi, The Transcribed and Comperative, the Analysis, Halvetiyye

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	I
ÖZET.....	II
SUMMARY.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	IX

GİRİŞ

1. ÇALIŞMAYLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Konu.....	1
1.2. Amaç.....	1
1.3. Yöntem.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

A. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ’NİN HAYATI, TARİKATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ, MAHLASI VE TÜRKÇE DİVANI.....	2
1. Hayatı.....	2
2. Tarikatı.....	5
3. Edebî Şahsiyeti.....	8
4. Mahlası.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

A. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVANI’NIN BİÇİM ÖZELLİKLERİ 1.NAZİM ŞEKİLLERİ.....	14
1.1. Gazel.....	14
1.2. Kaside.....	16
1.3. Mesnevi	17

1.4. Murabba'.....	17
1.5. Tuyuğ.....	18
1.6. Muhammes.....	18
1.7. Kıt'a.....	19
1.8. Tarih.....	19
2. VEZİN.....	20
3. KAFİYE VE REDİF.....	21
4. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ.....	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVANI'NIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

A. DİNÎ UNSURLAR.....	25
1. İTİKAD.....	25
1. 1. Allah	25
1. 2. Melekler	27
1. 3. Kitaplar	27
1. 4. Peygamberler.....	28
1.4.1. Hz. Âdem.....	28
1.4.2. Hz. Muhammed.....	29
1.4.3. Hz. Mûsâ.....	29
1.4.4. Hz. İsâ.....	29
1.4.5. Hz. İbrâhim.....	30
1. 5. Dört Halife.....	31
1. 6. Al-i Abâ.....	32
2. AYETLER VE HADİSLER.....	33
2.1. Ayetler	33
2.2. Hadisler	34
3. İBADET.....	35
3.1. Namaz.....	35
3.2. Oruç.....	36
3.3. Hac.....	36
3.4. Zekat.....	37

4. DİĞER DİNİ KAVRAMLAR.....	37
4.1. Tevhid.....	37
4.2. Şefâ'at.....	38
B. TASAVVUFÎ UNSURLAR.....	39
1. TASAVVUFLA İLGİLİ KAVRAMLAR.....	39
1.1. Vahdet- Kesret.....	39
1.2. Vuslat.....	40
1.3. Gönül.....	40
1.4. Halvet.....	41
1.5. Fenâfillah.....	42
1.6. Nefs.....	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
A. DİVAN NÜSHALARININ TASNİFİ VE METİNDE İZLENEN YÖNTEM	
1. DİVAN NÜSHALARININ TASNİFİ.....	44
2. METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM.....	46
B. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	48
C. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVÂ Nİ'NİN TENKİTLİ METNİ.....	49
D. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	519
E. KAYNAKÇA.....	520
F. EKLER.....	522
1. OSMANLICA METİNDEN ÖRNEKLER.....	522
1.1. B NÜSHASI.....	522
1.2. A NÜSHASI.....	523
G. ÖZ GEÇMİŞ.....	524

ÖN SÖZ

Medeniyetlerin değişmesinde en önemli etken dindir. İslamiyet'in kabulüyle yaşama biçimi de değişen Türk milleti Arap ve Fars edebiyatlarını örnek alarak yeni bir edebiyat oluşturdu. Fuzûlî, Bâkî, Nedim ve Şeyh Gâlib gibi usta isimlerle zirve dönemini yaşayan bu edebiyat, daha sonra etkisini kaybetmiştir.

XVIII. yüzyıl, siyasî, sosyal ve ekonomik açıdan sıkıntılı bir şekilde geçse bile sanat ve edebiyat açısından önemli çalışmaların yapıldığı bir yüzyıldır. Önceki yüzyıldan gelen “Hikemî şiir” bu dönemde de etkisini göstermiş, yaşanan “Sebk-i Hindî ve Mahallîleşme” cereyanlarının etkisiyle şiirin dilinde, konusunda ve üslûbunda önemli değişmeler meydana gelmiştir.

Seyyid Mehmed Emin Efendi Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme) adını verdiğimiz bu çalışmada, Ankara Mili Kütüphane ve Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi'nde tespit ettiğimiz iki nüshadan yararlanarak, tenkitli metin ortaya koymaya çalıştık. Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi'nde tespit ettiğimiz nüsha, Kasımzâde Seyyid Muhammed El-Bursevî adına kayıtlı olup 2004 yılında Sakarya Üniversitesinde yüksek lisans tezi olarak Gülseren Yağız tarafından çalışılmıştır.

Bizim çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin hayatı, tarikatı, edebî kişiliği ve mahlası hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde, Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin Türkçe Dîvân'ı şekil bakımından incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Seyyid Mehmed Emin Efendi divanının muhtevası verilerek divanda yer alan dînî ve tasavvufî kavramların tahlili yapılmıştır.

Dördüncü bölümde ise divan metninin oluşturulmasında takip edilen yöntem açıklanmış, ayrıca bu bölüm, Seyyid Mehmed Emin Efendi divanının tenkitli metnini de içermektedir.

Divan şiiri, dönemin kültürünü, edebî zevkini, sosyal yaşamını, dini inanışlarını yansıtmaları bakımından önemlidir. Bu edebiyata önemli katkılar sağlayan, geçmişin edebî zevkini, şiir geleneğini, estetik anlayışını yansıtan; fakat gün ışığına çıkarılmadığı için yeterince tanınmayan pek çok şairimiz ve onların değerli eserleri vardır. Bu eserlerin tespit edilip tarihin tozlu raflarından alınıp ortaya çıkarılması elzemdir. Bu çalışmanın amacı söz konusu şairlerden sadece biri olan XVII. yüzyılın ortaları XVIII. yüzyılın başlarında yaşayan divan şairlerinden Seyyid Mehmed Emin Efendi'yi kaynaklardan yararlanılabildiği ölçüde, edebiyat tarihine kazandırmaktır. Bu vesile ile dönemin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını gördüğüm Bingöl Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Abdullah AYDIN'a çalışma süresince bana her konuda rehberlik eden, gösterdiği ilgi, alaka ve katkılardan dolayı değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Sevim BİRİCİ'ye ve beni sabırla destekleyen aileme teşekkür ediyorum.

Mahmut GİDER

Elazığ-2011

KISALTMALAR

Age	: Adı geçen eser
agm	: Adı geçen makale
Ank.	: Ankara
a.s.	: Aleyhi selam
BEEK	: Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi
bk.	: Bakınız
C	: Cilt
H	: Hicri
Hız.	: Hazreti
hızl.	: Hazırlayan
M	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Nu.	: Numara
öl.	: Ölüm
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
Ü	: Üniversite
v.	: Varak
vb.	: Ve benzeri
Yay.	: Yayını, yayınları, yayınevi

GİRİŞ

1. ÇALIŞMAYLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1. Konu

Çalışmamızın konusu, 17. yüzyılın ikinci yarısı 18. yüzyılın başlarında yaşayan Divan şairlerinden Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin Türkçe Dîvânı'nın tenkitli metni ve incelenmesidir. Divanın A nüshası 101; B nüshası 167 varaktan oluşmaktadır. Önce, divanın çevriyazısı yapılmış, B nüshası esas alınarak A nüshasıyla karşılaştırılmıştır. Tespit edilen bütün farklar dipnot bölümüne yazılmıştır. Daha sonra eser, biçim, içerik dil ve üslûp bakımından incelenmiştir.

1.2. Amaç

Divan edebiyatı şairlerden biri olan Seyyid Mehmed Emin Efendi'yi kaynaklardan yararlanılabildiği ölçüde tanıtmaktır. Yapılan bu çalışmayla şairin Türkçe Dîvânı'nın tespit edilen iki nüshası karşılaştırılmış ve ideal metin oluşturulmaya çalışılmıştır.

1.3. Yöntem

Tez çalışmamızda öncelikle divanın nüshaları tespit edilmiş, çevriyazısı yapılmıştır. Bununla beraber şairin hayatı araştırılmış, edebi yönü yazılmıştır. Daha sonra da divan; biçim, dil ve üslûp özellikleri, içerik bakımından incelenmiş, değerlendirilmiştir. Divanda, üzerinde çalışma yapılan konuların önce fişlemesi yapılmış daha sonra fişler derlenip değerlendirilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili değişik kaynaklara da başvurulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

A) SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ’NİN HAYATI, TARİKATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ, MAHLASI VE TÜRKÇE DİVANI

1. Hayatı

Şairin adı, kaynaklarda “Seyyid Mehmed Emin Baba, Seyyid Mehmed Baba¹” ve “Emir Kasım-zâde Mehmed Emin Efendi”² olarak geçer. Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonundaki Türkçe Dîvânı’nın sonunda şairin adı “Seyyid Şeyh Mehmed Emin Bin Mehmed Kasım Halvetî olarak geçerken; Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi’ndeki nüshada Kasım-zâde es-Seyyid Muhammed el-Bursevî olarak geçmektedir:

Seyyid Muḥammed her kiṣi ‘ âlemde taḥṣîl itdügin

Ger ḥayr ü şer düşse küllî bil anı izhâr ider

(81/9)

Ṭa‘ n-ı düşmandan şaḳın Seyyid Muḥammed çekme ğam

Cânib-i Ḥaḳḳdan saña ‘ aṭâ olan iḥsâna bak

(131/10)

Dönemin kaynaklarından şairin şahsiyeti ve ailesi hakkında aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir:

“Rivayete göre, Seyyid Baba Tekkesi’nin bânisi Mehmed Emin Efendi’nin büyük dedesi, Emir Sultan öl. H 1429 ile birlikte Buhara’dan kalkıp Bursa’ya gelmiş ve bu şehre yerleşmiştir.³ Kaynaklarda Emir Sultan’la beraber seyahate çıkıp Bursa’ya gelen Seyyid Usûl, Seyyid Nâsır, Seyyid Nimetullah, Ali Dede, Baba Zâkir ve Seyyid Natta‘ gibi isimler zikredilmektedir.⁴ Ancak Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin büyük dedesinin bunlardan biri mi yoksa adı anılmayan bir başkası mı olduğu belli değildir. Bununla birlikte, şayet kaynaklarda geçen bu rivayet zaman içerisinde değişik sâiklerle

¹ Mehmed Şemseddin, Bursa Dergahları, Yâdigâr-ı Şemsî I-II, s. 431.

² Mustafa Kara, Niyazî-i Mısırî, TDV Yay. , Ank. 2010, s. 43.

³ Abdüllatif, Gazizâde, Hulasatü’l-Vefeyât, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan, 1016, v. 23a.

⁴ Hüseyin Algül-Nihat Azamat, Emir Sultan, DİA, XI, s. 146.

uydurulmuş değilse, söz konusu zatın Emîr Sultan'ın hemşehrisi, dostu ve akranı olduğunu söylemek mümkündür.”⁵

Seyyid Mehmed Emin Efendi, dedeleri ve torunları ile birlikte tarih boyunca “Seyyid” ve “Şerif” unvanlarıyla anılmıştır. Seyyid Ali (dedesi), Seyyid Kasım Efendi öl. H 1089/M 1679 (babası)⁶, Şeyh İbrahim Efendi öl. H 1175/ M 1761 (oğlu), Seyyid Mehmed Emin Efendi öl. H 1214/M 1799 (torunu), Salih Dede öl. H 1237/M 1821 (kardeşi), Şerif Mehmed Baba öl. H 1282/M 1865 (yeğeni).⁷

Ayrıca yüzyıllar boyu yaşadıkları ve bilahare Mehmed Emin Efendi tarafından bir tekke ile tezyîn edilmiş olan mahalle de bu aileye nisbetle belli bir dönem “Seyyidler Mahallesi” şeklinde isimlendirilmiştir. Bursa kütüğünde bahsi geçen mahalle ve burada zamanla kurulan tekke ile alakalı şu bilgiler yer almaktadır:

“Temennâ denilen mesîreden Mollarap’a giden yolun güneyinde bir zâviye olup peygamberimizin sülalesinden birçok kimseler burada medfûndu. Hatta camiin bânisi Seyyid Baba da burada medfûn iken fabrikatör Osman Efendi⁸ burasını bahçesine ilhak etmiştir. Duvar dibinde kabirler vardı, evvelce burası zâviye imiş. Bu mahalleye de “Seyyidler Mahallesi” derler.”⁹

Doğum tarihi gibi doğduğu yer hakkında da herhangi bir bilgiye doğrudan ulaşılmamıştır; fakat babası Seyyid Kasım Efendi'nin Bursa'da doğup oradaki medreselerde görev yapmasından dolayı şairin Bursa'da doğduğu söylenebilir. Vefat ettiğinde Bursa'da Yeniyer Kabristanı'na defn edilmiştir. Vefatı ile ilgili iki farklı tarih verilmiştir. İsmail Belig, “Güldeste-i Riyâz-ı İrfan” adlı eserinde Mehmed Emin Efendi'nin vefat tarihini H 1134/ M 1721 olarak verirken; Mehmed Şemseddin, “Gülzâr-ı Mısırî” adlı eserinde şairin vefat tarihi için H 1131/M 1718'i zikretmektedir.

⁵ Salih Çift, Bursa'da Bir Mısırî Dergâhı ve Son Postnişini: Seyyid Baba Tekkesi ve Şeyh Sabit Efendi, Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, C13, S. 2, s. 199, 2004.

⁶ “Bursa'da doğmuştur, Seyit Ali'nin oğludur. Bursa'daki Gökdere ve Molla-yı Cedid Medrese'lerinde görev yapmıştır. Kâsım Efendi: H 1089/M 1697 tarihinde vefat etmiş ve Pınarbaşı Kabristanı'na defnedilmiştir.” İsmail Belig, Güldeste-i Riyâz-ı İrfan (hızl. Abdülkerim Abdulkadiroğlu), Ank. 1998, s.393.

⁷ Çift, agm, C 13, S. 2, 2004. s. 200-203.

⁸ “Osman Efendi, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın kurucusu olan zat olsa gerektir. Zira o dönemde yaşayan bu isimle ma' ruf başka bir fabrikatöre raslanmamıştır.” bk. Çift, agm, C.13, S. 2, 2004, s. 199.

⁹ Kamil Kepecioğlu, Bursa Kütüğü IV, s. 149.

“Mehmed Şemseddin’in bu tarihi tercih etmesinin Mısriyye’ye mensup Râkım Efendi’nin vefatına dair düşürdüğü tarih sebebiyle olduğunu söylemektedir.”¹⁰

Seyyid Mehmed Emin Efendi, 17. yüzyılda yaşayan, ünü daha kendi dönemindeyken Anadolu sınırlarını aşan, mutasavvıf, şâir ve âlim bir kişilik sahibi olan fikirleriyle İbn-i Arabî’yi, şiirleriyle Yunus Emre’yi hatırlatan¹¹, Halvetiyye Tarikatı’nın Mısriyye kolunun kurucusu Niyazî-i Mısırî’ye intisab etmiştir.

Niyazî-i Mısırî (öl. H 1105/ M 1694) sayısız mürid yetiştirmiş, geride pek çok halife bırakmıştır. Mehmed Emin Efendi de onun önde gelen halifelerindendir. Bursa’da faaliyet gösteren Seyyid Baba Tekkesi’nin hocasıdır.¹²

Niyazî-i Mısırî için yazdığı gazelin ilk iki beyti farklı bir kaynakta da zikredilmiştir:

“Benim pîrim kāmū erler eridür

Meşâyih zümresinüñ serverîdür

(72/1)

Ne kim ‘ âlemde var ehl-i ma‘ ârîf

Kāmūsı bil o pîrūñ perverîdür”¹³

(72/2)

Şair, divanında hocası ve şeyhi Niyazî-i Mısırî’yi sıkça anar, feyz ve ilmini Niyazî Mısırî’den aldığını, Mısırî’nin va‘z ve nasihatının kendisine yeterli geldiğini, onun meclisinde içtiği aşk şarabıyla vahdeti bulduğunu anlatır:

Baňa feyz-i İlāhî Hâzret-i Şeyh Mısrîdendür bil

O daği bil Sinān-ı Ümmîden almuşdur yed-i tūlā

(3/121)

¹⁰ Mehmed Şemseddin, Gülzâr-ı Mısırî, Mustafa Kara Özel Kitaplığı, Bursa Dergahları (Yadigâr-ı Şemsî) (hzl. Mustafa Kara- Kadir Atlansoy) Bursa 1997. s. 504.

¹¹ Mustafa Akşar, Niyazî-i Mısırî’nin Hayatı, Esrleri ve Görüşleri, İnsan Yay.

¹² Çift, agm, C.13, S. 2, 2004. s. 197-214.

¹³ Kara, Age, s. 68.

Va‘z eyledi çün Mısrî dilinden saña Seyyid

Gûş itdüñ ise naşihâtı var saña kifâyet

(36/14)

Gel bezm-i Niyâzide bu ‘aşk cāmını nûş it

Maḥv eyle seni tā duyasın vaḥdet-i ‘aşkı

(213/18)

Niyazî-i Mısrî’den aldığı icazetle Uludağ eteklerinde kendi evinde çarşamba akşamları Mısriyye usûlünce âyin icra etmiş ve mürid yetiştirmiştir. Bu durumu Mehmed Şemseddin şöyle anlatır: “Medhûm-ı fazilet-mendi es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Emin Efendi, Hazret-i Mısrî kuddise sırruhu cenablarına intisab ve tekmil-i esmâ ile na‘il-i izn ü icâzet olup çehâr-şenbe günleri hanesinde âyîn-i tarikat icra”¹⁴ etmiştir.

Başta İsmail Hakkı Bursevî (öl. H 1137/M 1724) olmak üzere döneminin meşhur sûfileriyle iyi ilişkileri olduğu nakledilen Seyyid Mehmed Emin Efendi, “Seyyid” mahlasıyla şiir yazan bir şair olup, İsmail Belig onun ilm-i tasavvufta ve rüya tabiri hususunda maharet sahibi olduğunu söylemektedir.¹⁵

2. Tarikatı

Divanında İslam âleminin en yaygın tarikatlarından biri olan Halvetiyye Tarikatı’nın Mısriyye koluna intisab ettiğini söyler. Halvetiyye “pek çok tarikat ve kollarını türettiği için bu tarikata ‘tarikat fabrikası’ da denilmiştir.”¹⁶

Halvetiyye Tarikatı, Ömer el-Halvetî (öl. H 800/M 1397) tarafından kurulmuş, Tebriz’de irşâd faaliyetleri yapmış, Ahî Mirem (öl. H 812/M 1425), Hacı İzeddin (öl. H 828/M 1425) ve Sadreddîn-i Hiyâvî (öl. H 860/M 1455) şeyhleri tarafından dînî faaliyetleri sürdürülmüş, tarikatın ikinci pîri, bir bakıma gerçek kurucusu olan Seyyid Yahyâ-yı Şîrvânî’ye (öl. H 868/M 1463-64, Bakü) ulaştırılmıştır. Halvetiyye

¹⁴ Şemseddin, Age, s. 431.

¹⁵ Belig, Age, s. 393.

¹⁶ Abdulbaki Gölpınarlı, Türkiye’de Mezhepler ve Tarikatlar, İst. 1969, s. 205.

Tarikatı'nda halvete büyük bir önem verilmiştir, seyr ü sülûk yedi isimle (Lâ ilâhe illallah, Allah, Hû, Hakk, Hayy, Kayyum, Kahhar) yapılır.¹⁷

“Tarikatın kurucularından Ömer bin Ekmelüddin-i Lâhici, kırk gün yalnız olarak erba‘ini kırk kez üst üste tekrarlamakla Halvetî”¹⁸ namını aldı, tarikatın Halvetîyye adını almasında bu olayın etkisi büyüktür.

Yahya-yı Şirvanî, Bakü’de yaşadığı için tarikat orada benimsenmiş ve oradan birçok İslam diyarına yayılmıştır. Anadolu’ya Amasyalı Pîr İlyas tarafından getirilen bu tarikat, daha sonra birçok kola ayrılmıştır. Seyyid Mehmed Emin Efendi de Pîr Bahâeddin Erzincânî (öl. H 869/M 1464), İbrahim Taceddin (öl. H 883/M 1478, Kayseri), Alâeddin Uşakkî (öl. H 890/M 1485), Yiğitbaşı Ahmed Efendi (öl. H 910/M 1485) silsilesi ile gelen ve Niyâz-i Mısırî tarafından kurulan Mısriyye koluna intisab etmiştir. Yazdığı bir kasidede bu intisabı açıkça anlatır:

Baňa feyz-i İlâhî Hâzret-i Şeyh Mısrîdendür bil
O daği bil Sinân-ı Ümmîden almuşdur yed-i tûlâ
(3/121)

O daği bil er oğlundan alupdur mâye-i zâtı
O daği Şeyh ‘ Abdülvehhâbdan aldı sırrı âmennâ
(3/122)

O daği Şeyh Şemseddin Yigitbaşîden aldı el
Cihâna kıble oldu ol mişâl-ı Ka‘be-i ‘ulyâ
(3/123)

O daği Şeyh ‘ Alâeddinden irdi zât-ı Rahmâna
Şeb ü vuşlatda vahdet itdi buldı hâlet-i kurbâ
(3/124)

O daği Kayşeri-yi Tâceddinden aldı çün telkîn
Anuñçün zâhir ü bâtın odur ‘ âriflere ‘urfâ
(3/125)

¹⁷ İslam Ansiklopedisi, TDV Yay. XV. C,s. 393-395, İst. 1977.

¹⁸ Orhan Hançerlioğlu, İslam İnaçları Sözlüğü, Remzi Kitabevi İst. 1984, s.131-132.

O da Erzincānī Monlā Pīrden irdi bu esrāra
 Anuñçun ‘ilm-i ser-baħrında olmuşdur dūr-i yektā
 (3/126)

O da Şeyh Seyyidī Yahyādan irdi vuşlat-ı Haḳḳa
 Tarīkat ehli içre nāmı olmuşdur cihān-ārā
 (3/127)

Muhyiddin İbnü'l-‘Arabî’nin “vahdet-i vücûd” görüşü Halvetiyye Tarikatı’nın Mısriyye şubesi tarafından önemsenmiştir. “Vahdet-i vücûdda varlığın tek olduğu, onun da Allah’ın varlığı olduğu, bütün görünenlerin Allah’ın tecellisinden başka bir şey olmadığı ve hareketlerin gerçek sahibinin yine Allah olduğu kabulü esastır.”¹⁹ Niyazî Mısırî’nin varlık anlayışını yansıtan bu görüşler Seyyid Mehmed Emin Efendi tarafından da benimsenmiştir:

Cümle mevcûdı muhiṭ Seyyid kılup ‘ārifin
 Anda seyrit ‘arş-ı Raḥmānı cemālu’llāh ile
 (186/35)

Keşret içre gerçi bu ḥaḳḳa görünürüm ‘ayān
 Līk vaḥdet-i ‘ālemde gör ki nice muṭlaḳım
 (147/2)

Şair, Beyâzıt-ı Bestâmi ve Muhyiddin İbn’ül-‘Arabi gibi büyük mutasavvıfların da Halvetiyye Tarikatı’na mensup olduklarını söyler:

Ger Bāyezid ger Muhyiddin
 İtdi bular iḥyā-yı dīn
 Bil bunları taḥḳīḳ yakīn
 Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
 (214/3)

Seyyid Mehmed Emin Efendi, kendisini Allah yoluna adanmış bir Halvetî olarak görür:

¹⁹ Mehmet Ulucan, Niyâz-i Mısırî’nin Şiirlerinde Varlık Anlayışı, Fırat Ü, Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ 2009, C 19, S. 1, s.36

Rāh-ı fenā sālİKleri
 Ḥalvetīler dirler bize
 Zāt-ı Ḥudā ‘āşıkları
 Ḥalvetīler dirler bize
 (194/1)

3. Edebî Şahsiyeti

Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin edebî kişiliği hakkında tezkirelerde ve edebiyat tarihi kaynaklarında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Divanından hareketle şairin edebî yönü hakkında bazı bilgiler elde edilmiştir.

Mutasavvıf bir şair olan Seyyid Mehmed Emin Efendi, Türkçe Dîvânı’nda sanat yapmaktan ziyade tasavvufî düşüncelerini müridlerine öğretme çabası içindedir. Edebî yönü dönemin büyük şairlerine göre daha zayıf olmakla beraber vasatın üzerinde bir yeteneğe sahip olduğu söylenebilir. Üslubu sade ve sürükleyici olmakla beraber, şiirleri şekil bakımından incelendiğinde türlerin temel özelliklerine dikkat etmediği görülür.

18. yüzyılda özellikle mahallileşme cereyanının etkisiyle edebî eserlerde daha sade bir dil kullanılmaya başlanmıştır. Şairin divanına bakıldığında Arapça, Farsça terkip ve mazmunları kullanmakla beraber dilinin dönemin diğer şairlerine göre daha sade ve anlaşılır olduğu söylenebilir:

Karındaş benden isterseñ naşîḥat
 Tutarsañ ger diyem birkaç vaşîyyet
 (45/1)
 ‘Āşık kelāmuñ ‘aşq ehli anlar
 Zāhid bu dili bilur mı şanduñ
 (129/9)

Seyyid Mehmed Emin Efendi de diğer divan şairleri gibi şiirlerinde kendini över, şiir ve tasavvuf alanındaki derinliğini anlatır. Kendini büyük şair ve mutasavvıflarla mukayese eder ve onlardan üstün olduğunu anlatır:

Cihân içre bu tarz üzre rivāyet itmedi kimse
 Ne Muhyiddin ne Bedreddin ne Şadreddin ne Mevlānā
 (3/134)

Bu esrār-ı haḳāyıkdan eger duyduñ ise bir sır
 Yüri şād ol ki ‘ālemdeki sensin ‘ālim ü dānā
 (3/129)

Şair, kendini hazinelerde benzeri bulunmayan eşsiz bir mücevhere benzetir ve âvâm bakışıyla anlaşılmayacak kadar gizli ve derin bir birikime sahip olduğunu anlatır:

Menem şu gevher-i yektā ki genc-i gencürem
 Henüz bu dīde-i ḥalḳdan ḥafāda mestürem
 (158/1)
 Menem ki lü'lü'-i elmās şeb-i çerāğ zī-ḳıymet
 Vü līk dīde-i ḥassāda kân-ı billürem
 (158/5)

Yazdığı şiirin bütün ilimleri ihâtâ edecek kadar derin ve kapsamlı olduğunu, vücûdunu yok etmeyenin (fenâfi'llâha ulaşmayanın) de şiirinin bir harfini bile anlayamayacağını anlatır:

Ḥaḳīkatde bu manzûme cemi' i ' ilme hāvidür
 Velī bir harfini bilmez vücûdun ḳılmayan ifnā
 (3/137)

Seyyid Mehmed Emin Efendi, şiirini hikmet deryasında bulunan inciye benzetir, şiirine benzer bir şiir yazılmadığını söyleyerek özgünlüğünü anlatır:

Saḅa deryā-yı ḥikmetden ḳıḳardım bir dūr-i yektā
 Ki mişlin görmedi 'ālemde ḥiç İskender ü Dārā
 (3/131)

Cevāhirle müzeyyen bir kaçırdır bu kaçıdem kim
İçine girenün hâkin ziyâret idiser havrâ

(3/136)

Divan şiirinde nazire yazma geleneği, şairlerin şiirdeki ustalığını anlatma hususunda bir meydan okuma olarak algılanır. Kendi şiirinden ve tasavvuftaki derinliğinden emin olan Seyyid Mehmed Emin Efendi de yazdığı kasideye nazire yazılmasını ister:

Ledün ‘ilminün esrârın ‘ayân itdi saña Seyyid
Eger sırrına mahremsen nazîre söyle gel buña

(3/139)

Divan edebiyatında şairler, kendilerinden önce yetişen ve şiir alanında nam almış şairleri örnek almakla beraber kendi şiirleriyle de övünmekten geri kalmazlar.

Seyyid Mehmed Emin Efendi, XIII. yüzyıl Tekke ve Tasavvuf edebiyatı büyük şairi “ Türk-İslam mutasavvıfı olarak klasik sûfî terminolojisini ilahileriyle Türkçeye uygulayan”²⁰ Yûnus Emre’yi örnek aldığını söyler:

Duyduñsa Seyyid bu remzi sen de
Yûnus gibi var ‘irfânı iste

(182/16)

Seyyid degil bunı diyen Yûnus Emredür söyleyen
Münkirlerdür inanmayan seni anlar bilmez Allâhım

(159/14)

Şairin “ **Nazîre-i Yûnus** ” adlı gazelinin dışında yazdığı bu murabba da Yûnus Emre’nin “**Adı Güzel Kendi Güzel Muhammed**” ilahisine nazire niteliğindedir:

²⁰ Mustafa Tatçı, Yûnus Emre Divanı (Âşık Yûnus) IV, MEB Yay. İst. 1997 s.5.

“Kurbân olsun cânım senüñ yoluña
 Adı güzel kendi güzel Muḥammed
 Şefkatüñden bir nazâr kıl kuluña
 Adı güzel kendi güzel Muḥammed”²¹
 (58/1)

“Nazîre-i Yûnus ”

Ey cümle ḥalkı yokdan yaradan
 Ayırma beni senden Yaradan
 (172/1)

Varlığimdandur ayrılık baña
 Bu varlığımı ref it aradan
 (172/2)

Şairin divanındaki manzumelerin çoğu hâkimâne ve sofîyâne niteliktedir. Nâbî (Hayriyye) ve Sünbülzâde Vehbî (Lutfiyye) gibi şairlerin şiirlerinde görülen öğreticilik birçok nasihat-nâme yazan Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin şiirlerinde de görülür:

Olursañ Seyyidüñ nuşhuyla ‘âmil
 Olursun şüphesiz insân-ı kâmil
 (245/45)

Her işe besmeleyle ibtidâ kıl
 Sonuñda hem daḥi ḥamd-ı Ḥudâ it
 (45/2)

Tazarru‘ ehli ol dâ’im niyâz it
 Murâduñ Haḳḳa ‘arz it dile ḥâcet
 (45/22)

²¹ Aynı şiir Yûnus Emre Dîvânı’nda şöyle geçer: “Canım kurbân olsun senin yoluna/ Adı güzel, kendi güzel Muhammed/ Gel şefâ‘at eyle bu kemter kuluna/ Adı güzel, kendi güzel Muhammed”²¹ bk. Tatçı, Age, s.43.

Tekebbürle Һasedden ki Һazer kııl
 Ki İblise anuñçün oldı la‘ net
 (45/38)

Seyyid Mehmed Emin Efendi divanında ehl-i beyt sevgisi yoğun bir biçimde işlenmiştir. Hocası Niyazî-i Mısırî’nin “Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’i peygamber olarak görmesi”²² tasavvuf dünyasında yıllarca tartışılmış şairin sevgi ve bağlılığındaki aşırılık eleştirilmiştir. Seyyid Mehmed Emin Efendi’deki ehl-i beyt sevgisi hiçbir şekilde Sünnî anlayışın ötesine geçmemiştir:

Қанı ol Һemseyn bedreyn kim Һasan ile Һüseyn
 Қıldı bunlara ihānet ol Yezīd-i bed-şıfāt
 (37/10)

Ol iki pākize gevher kim Һasan ile Һüseyn
 Kim bulardır baş viren merdān Muḥammed Muṣṭafā
 (2/45)

Seyyid Mehmed Emin Efendi divanında, “İranlı Şihâbeddin Fazlullah Esterâbadî’nin (1339-1394) kurduğu, harflerden dinsel anlam çıkaran, harfleri insan yüzünde gören, insandaki yirmi sekiz hattın Kur’ân’daki yirmi sekiz harfe karşılık geldiğini, insanın açıklanmasını Tanrı’nın açıklanması olarak düşünen Hurûfîlik anlayışını”²³ anımsatan manzumeleri vardır:

Bil ki yigirmi sekiz Һarfdur Һurūf-ı ebcedī
 Sırr-ı ğaybū’l- ğaybı şerh eyler kelāmu’llāh ile
 (186/3)

Dörttür o şehrūñ yapısı otuz ikidür Һapusı
 Girdūñ ise ol şehre sen baña içinden vir Һaber
 (79/4)

Üç yüz altmış altı ile kırk maḳāmı bildūñ ise
 Yigirmi sekiz ile gel otuz ikiden vir Һaber
 (79/6)

²² Kara, Age, s.13.

²³ Hañçerlioğlu, Age, s.169.

Divan edebiyatı sahasında ilgi duyulan konulardan biri de Hurûfiliktir. Hurûfilik hakkında yapılan bazı değerlendirmeler önyargılı, maksatlı görülmüş, mevcut anlayışlardan farklı değerlendirmeler de yapılmıştır: “ Hurûfîler, harfleri hiçbir zaman kehanet, büyü, tılsım, muska vb. gibi okült ilimlerde kullanmamışlardır. İktidarı ele geçirme, dini tahrif etme, bir mezhebin propagandasını yapma gibi hedefleri yoktur. Hedefleri, varlığın batınında ve tüm dinsel amellerdeki 28 ve 32 harfin alametlerini göstermektir. Çünkü ancak bu şekilde iman ve ibadetler bir anlam kazanacaktır.”²⁴

4. Mahlası

Kelime olarak kişinin asıl adından başka; sonradan alınan ad, takma ad anlamına gelen mahlas, edebiyatımızda özellikle şiir alanında sıkça kullanılmıştır. “Divan edebiyatı kültürünün bir cüz'ünü teşkil eden mahlaslar, Divan şairinin felsefesini ve anlayışını bir noktadan da olsa ortaya koyma açısından önemlidir. Aslında ad, lakab, mahlas, takma ad hepsi başlı başına bir kültürdür.”²⁵ Bu kültür gerek halk şiirinde gerekse divan şiirinde önemsenmiş seçilen mahlas adeta şairin kimliği olarak düşünülmüştür.

Hz. Peygamberin soyuna olan saygıdan dolayı İslam inancında “Seyyitlik” önemsenmiştir. Şairin gerçekte Seyyit olup olmadığı bilinmemektedir; ancak divanda da kendisinin ve ailesinin Hz. Peygamberin soyundan geldiğini düşünür. “Seyyid” mahlasını bundan dolayı kullanmış olabilir:

Cedd-i pâkim enbiyânuñ serveri

Anam Faṭma ḥātunlaruñ eşfâ'ı

Anlar yanında durur vehm-i meskeni

Arzu düşdi dost iline giderem

(153/9)

Ma' nidir Seyyid kelâmuñ ehl-i şüret añlamaz

Sîreti ḥayvân olan insâna olmaz âşinâ

(6/12)

²⁴ Fatih ULUER, Hurfilik- İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren- Kabalcı Yay. İst. 2009 s. 126

²⁵ Ali Yıldırım, Divan Edebiyatında Mahlas ve Mahlas-nâmeler, Akçağ Yay., Ank. 2006, s.19.

İKİNCİ BÖLÜM

A. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVANI'NIN BİÇİM ÖZELLİKLERİ

1.Nazım Şekilleri

Seyyid Mehmed Emin Efendi Türkçe Dîvânı'nın değerlendirilmesi sonucunda elde edilen tenkitli metinde 253 manzume yer almaktadır. Bu manzumelerin nazım şekillerine göre dağılımı şöyledir:

Nazım Şekilleri	Toplam
Gazel	159
Kaside	14
Murabba	49
Mesnevi	2
Tuyuğ	21
Muhammes	2
Kıt'a	1
Tarih	5
Toplam	253

1.1. Gazel

Divan şiirinde en çok kullanılan nazım şeklidir. Beyit sayısı 5-15 arasında değişir. Matla beyti kendi arasında uyaklı diğer beyitlerin ikinci masraları matla beytiyle uyaklıdır. Beyitlerle kurulan bu tür, kelime olarak “kadınlar hakkında söylenen güzel ve âşıkâne söz demektir”²⁶

Seyyid Mehmed Emin Efendi' nin Türkçe Dîvân'ında gazel nazım şekliyle 159 manzume yazılmıştır. Gazelleri biçimsel ve sanatsal yönden zayıftır. Divanda gazel

²⁶ Ahmet Mermer-(Komisyon), Eski Türk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay. Ank. 2007, s. 87.

biçiminde yazılan manzumelerden biri Pîr Zikrî Efendi'nin nutkudur. Bu gazel Seyyid Mehmed Emin Efendi'ye ait olmayıp A nüshasının sonuna eklenmiştir:

“Nutkı Hâzret-i Pîr Zikrî Efendi Süme's-Selâm”

İnle ey nây-ı nevâ-keş dem-i şemsü'd-dîne

Ağla ey bülbül-i şeydâ o gül müşkine

(246/1)

Görinür şanma şafağ çeşm-i cihân kıan ağlar

Eşkinün kıatreleridür nazar it pervine

(246/2)

Divanındaki gazeller akıcı ve sade bir dille yazılmıştır. Beşerî aşk teminin işlendiği gazelleri bulunmakla beraber genel olarak sofîyâne ve hikemî gazeller yazmıştır.

Şair, hayat tecrübelerine dayanan, ahlakî öğütler içeren, **hikemî bir gazelinde**; gönlü, genişliğiyle Rahmân'ın yarattığı yer yüzü ve uman denizine benzettir, bütün varlıkların onda olduğunu, gerçekte var olmayan Kaf dağının Ankası'nın bile gönülde yaşadığını” anlatır:

Bil ‘arş u Raḥmāndur gönül hem baḥr-ı ‘ummāndur gönül

Her ne ki var gönüldedir gönüldedir ‘ Ankā-yı Kāf

(115/5)

Tasavvufun işlendiği sofîyâne gazelinde şair, dervişe: “Nefsini bilen Rabbini bilir.” hadisini hatırlatır:

Şıdḳ ile kıapusında derviş nefsünü aıla

Bilmezseñ eger nefsünü Rabbün bilemezsün

(164/3)

Şair, “aşk” temini işlediği gazelinde: “Aşığa aşktan başka ilaç bulunmadığını ve aşığın aşktan hiçbir zaman ayrılmayacağını anlatır:

Hem-demidür ‘āşıkun ‘aşk tā ezelden tā ebed

Bir nefes ayrılmağa ‘aşqdan aña yoğdur ‘ilāc

(51/3)

1.2. Kaside

Türk edebiyatında, genellikle din ve devlet adamlarını övmek için yazılan, şairin içinde bulunduğu durumu belirten genellikle “bir maksat güdülerek yazılan şiirlerdir”²⁷

Şairin divanında on dört kaside vardır; bunların yedisi na‘t türündedir.

Divan hakkında bilgi verildikten sonra besmeyle başlayan kasidenin ilk beyti şöyledir:

Yine kenz-i ḥafī bābını açdı ḥazret-i Mevlā

O kenz-i bī-nihāyetden zuhūr itdi şifāt esmā

(1/1)

Hiz. Muhammed’e hitaben na‘t-ı şerif türünde yazılan kasidede: “On sekiz bin âlemin Hiz. Muhammed’in emrine musahhar edildiği” söylenir:

Ey resūl-i kibriyā ey pādīşāh-ı baḥr u ber

On sekiz biñ ‘āleme hükümñ revāndur ser-te-ser

(64/1)

Ümmü Nevâle Hazretleri’nin zikredildiği ve “Küntu Kenzen Maḥfiyyeñ Fe Aḥbebtu En Ü‘refe Feḥalektü’l- Ḥalḳe Li En Ü‘refe” hadisinin başında açıklandığı kaside şöyle başlar:

Elā ey ḥazret-i ins-i şuhūd üzre olan dānā

Elā ey ḳuds-i lāhūta devam üzre olan bīna

(3/1)

Eyā ‘ilm-i İlāhī baḥrına ḡavvāş olan ‘āşık

Kelāmuñ naḳdını bilüp ḥaḳāyıḳdan duyan ma‘nā

(3/2)

²⁷ Mermer-(Komisyon), Age, s.80.

1.3. Mesnevi

Kendi aralarında uyaklı, beyitlerden oluşan nazım şeklidir. Her beyit kendi içinde uyaklı olduğu için uzun yazılmışlardır. Divanda iki mesnevi mevcuttur.

“Ol Kâzi-yi Hâcât Ve Mücîbü‘d-Da‘vât Seyyid Muhammed Za‘ifîñ Münâcâtıdır” ifdesiyle başlayan münâcât mesnevi biçiminde yazılmıştır:

İlâhî vahdet-i zâtuñ haqıçün

Qamû esmâ vü evşâfın haqıçün

(223/1)

Nübüvvet burcunuñ mâhı haqıçün

Risâlet tahtınuñ şâhı haqıçün

(223/2)

Mesnevi biçiminde yazılan bir diğer manzume şöyle başlar:

Yine cûş eyledi baħr-ı hüviyyet

Zuhûr itdi Eħaddan vahdâniyet

(245/1)

Belî kenz-i hafîdür zât-ı muṭlaḳ

Hemân el-'ân kemâ-kândur muḫaḳaḳ

(245/2)

1.4. Murabba'

Kelime olarak “Dörtte bir, dörtlü”²⁸ manasındadır. Divan edebiyatında dörtlüklerden oluşan, vezni aynı, genellikle 5 ve 7 bent arasında yazılan nazım şeklidir.

Seyyid Mehmed Emin Efendi Divanı’nda kırk dokuz murabba vardır. Bu murabbalar din ve tasavvuf konulu olup tekke ve tasavvuf edebiyatı üslûbuyla yazılmışlardır.

²⁸ Mermer-(Komisyon) Age, s.123.

Konusu na‘t-ı şerif olan bu manzume murabba‘-ı mütekerrir şeklinde yazılmıştır:

Cemî‘-i işlerim cürm ü şenâ‘at
Şefâ‘at yâ resûllu‘llâh şefâ‘at
Günah deryâsına ğarķım tamam et
Şefâ‘at yâ resûllu‘llâh şefâ‘at
(46/1)

1.5. Tuyuğ

“Şarkı söyleme, övme, kapalı, gizli, cinaslı ve imalı söz manalarına gelen Türkçe bir kelimedir.”²⁹ Tuyuğ, Türk edebiyatına özgü bir tür olup dörtlük şeklinde yazılır. Mani ve rubai gibi belli bir düşünceyi işler.

Divanda “Rübâiyyât” başlığı altında yirmi bir tuyuğ ard arda yazılmıştır. Tasavvufî aşkın işlendiği tuyuğ şöyledir:

‘Âlemi zâhir kılan bu ‘aşķ imiş
Âdemi bâtın kılan bu ‘aşķ imiş
Çünkü fânî ola küllî mäsivâ
Hakķ ile bâķî kalan bu ‘aşķ imiş
(237/1)

1.6. Muhammes

“Edebiyatta aynı vezinde beşer mısralık değişik sayıdaki bendlerin birleşmesinden oluşan nazım şekline”³⁰ denir.

Seyyid Mehmed Emin Efendi, divanında iki mütekerrir muhammes yazmıştır. Bunlardan biri mersiye türünde olup Keşkek-zâde İbrâhim Ağa’nın mahdûmu Seyyid Ali’nin ölümünü anlatmıştır:

²⁹ Mermer-(Komisyon) Age, s.121.

³⁰ Mermer-(Komisyon) Age, s.125.

³²Mermer-(Komisyon) Age, s.106.

Cānāna irdi nidā-yı “*irci’i*”
 ‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Da‘ vete itdi icābet ol velī
 ‘Azm-i cānan eyledi Seyyid ‘Alī
 Hākka pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
 (222/1)

1.7. Kıt'a

“Kıt'a nazım terimi olarak iki ya da daha fazla beyitten oluşan matla ve mahlas beyti bulumayan nazım şeklidir.”³¹

Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin Divanında bir kıt'a mevcuttur. Bu kıt'anın ilk iki beyti şöyledir:

Tende cānım cānda cānānım
 Her dem Sübhānım hū dirüm ya hū
 (177/1)
 Rūḥum teslīmde budur dilimde
 Ben her ḥālimde hū dirim ya hū
 (177/2)

1.8. Tarih

Seyyid Mehmed Emin Efendi divanında beş tarih manzumesi vardır. Bunlardan iki tanesi “‘Aklī” mahlaslı bir şaire ait olup vefat konuludur. Vefat konulu tarihlerden biri de Rakım-ı Dâ‘î’ye ait olup Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin ölüm tarihini açıklar. Bu tarih (H1131 / M 1718³²)’e denk gelir.

Rākım-ı Dā‘î didi menkūt ile tāriḥini
 Şeyḥ Efendi bezm-i ‘Adne hū ile buldı vüṣūl
 (251/9)

³² Şemseddin, Age, s. 504.

Divanın kâtibi tarafından yazılan tarih manzumesinde divanın tamamlanma tarihi açıklanmıştır:

Biñ yüz yigirmi sekizde ey hümām

Bir naşihāt-nāmemiz oldu temām

(252/1)

Mahlası belli olmayan bir diğer tarih manzume de vefat konusudur.

2.VEZİN

Seyyid Mehmed Emin Efendi, müritlerine din ve tasavvufu anlatma çabası içinde olduğu için sanatı ikinci plana bırakmış, bundan dolayı şiirleri vezin bakımından incelendiğinde şairin çok da başarılı olduğu söylenemez.

Şiirlerinde genel olarak remel, rezec ve hezec kalıplarını kullanmış, imale ve zihaf yaparak şiiri vezne uydurmaya çalışmıştır. Divanında on manzumede hece vezni kullanmış; ayrıca vezni tespit edilmeyen yedi manzumesi de vardır. Hece vezniyle yazılan şiirlerin sayı numaralarının altına (*) işareti konularak dipnot kısmında açıklama yapılmış, vezni tespit edilmeyen şiirleri (?) ile gösterilmiştir.

KULLANILAN VEZİNLER	BAHİRLER	TOPLAM
Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün	Remel	58
Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün (Fa' lün)	Remel	49
Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün	Rezec	27
Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün	Hezec	21
Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün	Hezec	20
Müstef' ilün / Müstef' ilün	Rezec	17
Müstef' ilātün / Müstef' ilātün	Rezec	9
Mef' ülü / Mef' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün	Hezec	8
Fā' ilātün / Mefā' ilün / Fā' ilün	Hafif	5
Mef' ülü / Fā' ilātün / Mef' ülü / Fā' ilātün	Muzāri	4
Müfte' ilün / Fā' ilün / Müfte'ilün / Fā' ilün	Münserih	4
Mef' ülü / Mefā' ilün / Mef' ülü / Mefā' ilün	Hezec	4

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün	Hezec	2
Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün	Remel	2
Fe' ilātün (Fā' ilātün) / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün(Fa' lün)	Remel	2
Fā' ilātün / Fā' ilün	Remel	1
Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü Fā' ilün	Muzāri	1
Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün	Müctes	1
Fa' lün / Fe' ülün / Fa' lün / Fe' ülün	Mütekariib	1
Hece vezni		10
Vezni tespit edilmeyen manzûmeler		7
Toplam		253

3. KAFİYE VE REDİF

Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin Türkçe Divanı, “Kafiyetü'l Elif” başlığı ile başlayıp “Kafiyetü'l Ye” ye kadar devam etmiştir. Şair, şiirde ahenk ve anlam bütünlüğünü sağlamak için kafiye ve redif kullanmıştır:

Taşavvufdan murād olan edebdür
Edeb bil kırb-ı Mevlāya sebebdür
(85/1)

Müeddib olaña halk enbiyā der
Huşûşā Aḥmed ü 'Alī nesebdür
(85/3)

Ki adını Rabbi der idi dā'im
Resūlu'llāh ki sulṭān-ı 'Arabdur
(85/4)

Gör ādābı nice ḥıfz itdi Ādem
Anuñ için o maḳbūl-i Eḥaddur
(85/5)

Anı dūr eyleyen dergāh-ı Ḥaḳḳdan
Derūnunda olan kibr u ḥaseddür
(85/7)

Divanında diğer kafiyele göre zengin kafiyei daha çok kullanan şair, sadece redif kullanarak da manzumeler yazmıştır:

Zirā cennetdür dārū'l- işhiyā

Ol dāre beḥil girer mi sanduñ (redif)

(129/6)

Sen küllī varuñ fānīye virdüñ

Bu saña bākī kalur mī sanduñ (redif)

(129/7)

Bu cihānda her kime ‘ilm ile ‘irfān gerek

Evvelā mürşid aña bir kāmīl insān gerek (zengin kafiye)

(126/1)

4. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin şiirlerinde, Arapça, Farsça kelime ve tamlamalar kullanılsa bile dilinin dönemin diğer şairlerine göre daha sade olduğu söylenebilir. “Şiirlerini bir bütün olarak göz önünde bulundurursak tekke ve divan şiiri dilinin bir karmasıdır, diyebiliriz.”³³ Özellikle didaktik konulu şiirlerinin sadeliği ve akıcılığı dikkat çeker:

Cemā‘ātla edā it penc vaḳti

Ki raḥmetdür bize Ḥaḳḳdan cemā‘at

(45/10)

Daḥi hem mü'minüñ mi‘rācıdır bu

İder mü'minleri bu Ḥaḳḳa da‘vet

(45/12)

Seyyid Mehmed Emin Efendi, ayet ve hadislerin yanında deyim ve halk söyleyişlerine de önem vermiştir. Divanda kullandığı bazı deyimler şunlardır:

İdeyim kenz-i maḥfiden saña bir cevheri iḥrāc

Kulak tutup başiretle idesüñ sözümi aşfā

(3/3)

³³ Hz. Gülseren Yağız, Sakarya Ü Yüksek Lisans Tezi, Kasımzâde Seyyid Muhammed El-Buresevî Dîvânı Transkripsyonlu Metni, Sakarya, 2004 s.9.

Dost yoluñda cān viren cānān bulur

Küfrini terk eyleyen imān bulur

(67/1)

Ölüm vaktini çok yād it unutma

Gelür bir gün bulursın başına elbet

(45/80)

Aşağıdaki beyitlerde görüleceği gibi şair, halk söyleyişlerine de yer vermiştir:

Anadan toğma a‘ mā mürşid olur mı cānā

Kendü yoluñ görmeyen saña ne göstereci

(219/17)

Dilinde da‘ vāsı çok elinde ma‘ nāsı yok

Haḳḳa toğrı gideni **yolundan şaşırası**

219/18

Hem abdestsiz **şakın gezme** ıarındaş

Ṭuhūr ol dā‘imā eyle ṭahāret

(45/5)

Divanda geçen aşağıdaki beyitler dildeki **sadeliğine** örnektir:

Ey cümle ḥalkı yokdan yaradan

Ayırma beni senden Yaradan

(172/1)

İkilikte kalan ‘Azāzil olur

İmdi sen de ḳo ḥalkı gel Haḳḳa ṭap

(33/3)

Seyyid Mehmed Emin Efendi’nin şiirlerinde Eski Türkçe dönemine ait “tamu, uçmağ, kamu, kanı” gibi sözcükler; -gıl, -uban, -vuz -ser” gibi ekler sıkça kullanılmıştır:

Ẓāhir ü bāṭın çü gördi Tañrınıñ didārını

Anda secde kıluben Haḳḳdan diledi ümmetin

(160/39)

‘Arza kıldı sekiz uçmağını Allāh çün saña

Didi gir cennāta müştakdur saña ḥūr-ı ‘ayn

(160/40)

Ṭurmayup göçmededür şāh gedā pīr civān
 Ḳanı sulṭān-ı resūl ya ḵanı aṣhāb-ı kirām
 (250/4)

Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī’ at
 Nice bilinür idi ṭamu cennet
 (42/7)

Edebî yönü dönemin bazı şairlerine göre daha zayıf olan Seyyid Mehmed Emin Efendi, şiirlerinde mecaz ve anlam ile ilgili edebî sanatları kullanmıştır. Şiirlerinde sıkça kullandığı edebî sanatlardan biri de teşbihtir.

Teşbih sanatı, aralarında türlü yönlerden ilgi bulunan iki şeyden, benzerlik bakımından güçsüz durumda olanı nitelikçe daha üstün olana benzetmektir. Benzetmede “benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü be benzetme edatı” olmak üzere dört öge bulunmaktadır. Teşbih yapılırken dört öge de bulunuyorsa “ayrıntılı teşbih”; benzetme yönü verilmemişse “kısaltılmış teşbih”; benzetme edatı kullanılmamışsa “pekiştirilmiş teşbih”; yalnızca benzeyen ve kendisine benzetilen kullanılmışsa “teşbih-i belîğ” ismi verilir.³⁴

Pervāne gibi küllī vücūduñ
 Yandur bugün sen külhān-ı ‘aşḵa
 (196/8)

Şair, bu beyitte aşğın, aşk için vücudunun tamamını pervane gibi yakması gerektiğini belirtir. Aşğı yanma özelliği bakımından pervaneye benzeterек teşbih sanatı yapar. Doğu edebiyatında pervane şem‘e aşıktır, yanması da aşkından dolayıdır. Beyitte tasavvufî bir anlam da vardır. Müridin tasavvuf yoluna girebilmesi için dünyevî olan her şeyi terk edip uhrevî şeylerle işgal etmesi gerekir.

³⁴ M.A. Yekta Saraç, Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat, 3F Yayınevi, İstanbul 2007.s. 129-130.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ DİVANI'NIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

“Allah’tan başka varlık olmadığının idrak ve şuuruna sahip olmak”³⁵ anlamına gelen Muhyiddin İbn'ül- ‘Arabî’nin vahdet-i vücûd anlayışını beniseyen Seyyid Mehmed Emin Efendi, Bursa’daki Seyyit Baba Tekkesi’nin şeyhidir. Ehl-i tarik olan şair, şiirlerinde tasavvufu anlatmayı amaçlamış, düşüncesini yaymak için şiiri bir araç olarak kullanmıştır:

Varluğundan geçmeyenler irmedi bu menzile
İrdi şunlar kim vücûdun maḥv idüp buldı fenā
(25/4)

Hakk yüzi insān yüzinden görünür dir Muştafā
İşbu remzi añladuñsa bu sözüm var saña tap
(31/4)

‘İlm-i şerī‘ at ‘ilm-i tarīkat
‘İlm-i ledünnī ‘ilm-i ḥaḳīkat
(43/23)

Ḳamūsı sende cem‘ oldı şāhā
Oldı derūnuñ maḥzen-i ḥikmet
(43/24)

A. DİNÎ UNSURLAR

1. İTİKAD

1.1. Allah

İsm-i âzām olarak bilinen ve yüce yaratıcının diğer isimlerini de ihtiva eden “Allah” sözcüğü, Seyyid Mehmed Emin Efendi Divanı’nda sıkça kullanılmıştır. Bunun

³⁵ Süleyman Uludağ, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Kabalcı Yay. İst. 2005, s.371.

yanında Ehad, Halık, Huda, Hakk, Hayy, Rabb, Rahman, Rahim, Mennan, Kayyum, Kerim, Sübhan, Tanrı, Yezdan, vb. adlarla da kullanılmıştır.

Çaresizliğini ve noksanlarını bilen şair; bağışlayan, esirgeyen, kerem sahibi, koruyucu, herkesin durumundan haberdar olan Allah'tan, yardım istemektedir:

Ki sen Allāh Raḥmān u Raḥīmsin
Keremler kânı sulṭān u 'aẓīmsin
Ḳamūnuñ ḥāline çünkim 'ilimsin
'İnāyet eyle sulṭānım kerem it

(47/7)

Dermān ararsañ derdüñe ey yār
Derūn-ı dilden Allāha yalvar
'Aşk ile ide yarana timār
Şıdḳ ile cāndan Mevlāya yalvar

(73/1)

Şair, kulların Hakk'ı anlayabilmek için gayret etmeleri gerektiğini söyler. Hakk, ancak kulun nefisini bilmesiyle bilinir:

Ḥaḳḳı añlamağa sa'y it var yūri
Nefsüñi bil Rabbüñe bul ittiḥād

(57/3)

Allah'ı ancak zatı ve sıfatlarıyla zikredenlerin ona ulaşabileceğini dile getirir:

Zāt-ı Ḥudāya irdiler Ḥālḳı zikreleyenler
Bunca şıfâtı giydiler Ḥālḳı zikreleyenler

(77/1)

Tecellî eyledi Bārī ḳamūdan eyledi 'ārī
Ki gıtdi ḳalmadı ğayri hemān ol Ḥālḳ-i Yezdān

(174/6)

Şair, Hz. Muhammd'in, Allah'ı zahir ve batın şekilde gördüğü gibi secde edip ümmeti için bazı dileklerde bulunduğunu anlatır:

Zāhir ü bāṭın çü gördi Tañrınıñ dīdārını
Anda secde kıluben Ḥaqqdan diledi ümmetin
(160/39)

Şaire göre, kulun şükrü ancak; Allah'ı daima zikretmekle eda edilmiş olur. Allah şükredenlere nimetlerini artırır:

Zikrit Ḥaqqı gel dā'imā hem āşikāre hem ḥafā
Hem şükrini eyle edā artura Ḥaqq ihsānını
(215/7)

1.2. Melekler

Nurdan yaratılmış ve Allah'ın emirlerini yerine getirmekle görevli olan varlıklardır. Dört büyük melekten Cebrail, vahiy getirme; Azrail, ruhları kabzetme; İsrail, kıyamet vaktini anımsatan “sûra” üfleme özelliğiyle divanda anlatılır.

Yigirmi üç yılda Cibrîl-i emînüñ
Getürdigi resûla vahy-i ḥazret
(42/35)
Emîn-i vahyi Cebrâil müvekkil kabz-i 'Azrâ'il
Ne sırdır şûr-ı İsrâfil diyen bilmez bilen dimez
(87/18)

1.3. Kitaplar

İnsanlara doğru yolu göstermek için Allah mushâf ve kitaplar göndermiştir. Bu kitaplar divanda özellikle Hz. Muhammed'in peygamberliğine işaret etmeleri yönüyle anılmışlardır:

Zikr-i evşâf-ı cemilünle töludur dört kitāb
Hep seni ider beyān Furkân Muḥammed Muşafā
(2/22)

Ṭāhā vü Yāsīn ile memdūh u hem mükerrerem
Tevrāt u İncil içre mezkūr olan Muḥammed

(56/3)

Cümle evşāf-ı cemālūñle toludur dört kitāb
İncil ü Tevrāt Zebūr Qur'ān ile mezkūrsın

(162/3)

1.4. Peygamberler

İnsanlara doğru yolu göstermek için Allah tarafından görevlendirilen elçilerdir. Söz ve yaşantılarıyla örnek alınması gereken; ismet, sıdk, emanet, fetanet, doğru sözlülük vb. birçok güzel meziyeti taşıyan “resûl” ve “nebî” olarak adlandırılan insanlardır.

Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden bazıları (Hz. Muhammed, Hz. Âdem, Hz. Havvâ, Hz. Şit, Hz. Mûsâ, Hz. İsâ, Hz. Süleymân, Hz. Lut, Hz. Hud, Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Davut, Hz. İbrâhim, Hz. Yakub, Hz. İlyas, Hz. Eyyüb, Hz. Yûsuf) ve peygamberlikleri konusunda ulemânın ihtilafa düştüğü Hızır (a.s.) ve Lokmân (a.s.) gibi kişiler divanda anılmışlardır.

1.4.1. Hz. Adem

Divanda yaratılan ilk insan ve ilk peygamber olarak anlatılır, meleklerin secde etmesi ve şeytanın üstünlüğünü ileri sürerek isyanı anlatılmıştır:

Âdeme ikrār iden insân olur
Âdemi inkār iden şeyṭān olur
Secde eyle Âdeme ‘ār eyleme
Kim ki irdi Âdeme sulṭān olur

(225/1)

Yaratdı Âdemi evvel emirde
Melâ'ik ideler tā ana secde

(245/13)

1.4.2. Hz. Muhammed

Son peygamber olarak divanda adı çokça zikredilmiştir. Muhammed Mustafâ, Ebu'l Kasım, Ahmed, Resûl, Habib, Fahr-ı âlem, Kân-ı 'irfân, Şâh, Seyyid-i 'âlem, Mefhâr-i Âdem vb. adlarla anılmış, adına birçok na' t-ı şerif yazılmıştır.

Şair, ayet ve hadisleri iktibas ederek Hz. Muhammed yaratılmasaydı dünya ve insanların yaratılmayacağını söyler, peygamberlerin; gönderildikleri milletlerin “şâh”ı olduklarını, Hz. Muhammed’in de bütün peygamberlerin “şâh”ı olduğunu söyler:

Muhammed gelmeseydi ' âleme pes

Yaradılmazdı ' âlemde hiç-kes

(245/9)

Gerçi şehlerdür cihānda enbiyā vü mürselîn

Lik sen olduñ şehi şāhān Muhammed Muştafā

(2/4)

Şānuña “*levlāke levlāk*” geldi Hakkdan şüphesiz

Olmasañ olmazdı hiçbir cān Muhammed Muştafā

(2/5)

1.4.3. Hz. Mûsâ

Peygamberlik mesajını aldığı Tur Dağı ve orada yaşanan tecelli olayı ile divanda anlatılır:

Ṭūr üzre kıldı Mûsā münācāt

Sen fevķ-i ' arşda kılduñ hîṭābet

(43/48)

İrdüñ ise Ṭūr-ı dil üzre tecellî nūrına

Cümle zerrātdan görinen ol meh-i tābāna bak

(120/11)

1.4.4. Hz. İsâ

Allah tarafından kendisine verilen “nefesiyle ölüleri diriltme” mucizesiyle anlatılır. Şair, Hz. İsâ'nın nefesiyle alemini canlandırdığını, kara bir taşı mücevhere dönüştürerek kıymetli kıldığını anlatır:

‘ Ālemi zinde ider çün senüñ ‘ İṣī nefesüñ
 Kıymet-i gevher ider bir nazaruñ kıra taşı
 (217/11)

1.4.5. Hz. İbrâhim

Tevhid mücadelesiyle müsemmâ olmuş ve bu uğurda Nemrut tarafından ateşe atılmış; ancak Allah’ın izni ile ateş onu yakmamıştır. Bu olaya Seyyid Mehmed Emin Efendi telmihte bulunur:

Gelüp İbrâhim ile hem atıldım nâr-ı Nemrûda
 Aña berd-i selâm itdim velî kâfirlere nîrân
 (174/45)

Şair, dünyanın geçiciliğini, aldaticılığını anlattığı “**Der-Naşıhat-ı İhvân**” adlı kasidede birçok peygamber ve zâtı anar, dünyanın onlara bile kalmadığını söyleyerek, dünyaya bağlanmanın anlamsızlığını anlatır:

Bu dünyâ kimseye sen bâkî şanma
 Kanı evvel geçen işbunca merdân
 (166/27)

Kanı Âdem kanı Havvâ kanı Şîr
 Kanı Nûh u kanı Sâm u Nerîmân
 (166/28)

Kanı İlyâs kanı Eyyûb kanı Lût
 Kanı İskender kanı Hızır ile Loqmân
 (166/29)

Kanı İbrâhim kanı İsmâ‘il ü İshâk
 Kanı Ya‘kûb u Dâvud u Süleymân
 (166/30)

Kanı Yûsuf kanı Yûnus kanı Hûd
 Kanı ‘İsâ kanı Mûsâ İbn-i ‘Ümrân
 (166/31)

Ƙanı ‘ālemlerüñ faħrı Muħammed
 Ki anuñçün ħalk olunmuşdur bu eyvān
 (166/32)

1.5. Dört Halife

Hız. Muhammed’in ölümünden sonra devlet başkanı olarak seçilen dört sahabeye Hulefâ-i Raşidîn denilmiştir. Hız. Muhammed’in övdüğü başka sahabelerle birlikte cennetle müjdelediği dört halife, Seyyid Mehmed Emin Efendi divanında “çâr-yâr” sıfatıyla anlatılmıştır. Hız. Ebubekir, sadakati; Hız. Ömer, adaleti; Hız. Osman hilm ve haya sahibi kişiliği; Hız. Ali, kerâmet sahibi ve ilmin kapısı özellikleriyle anlatılmıştır:

Ki evvel yâr aña Ebübekrû's-sıddîk
 Ƙamû aşĥâb-ı şıdkâ pîş-vâdur
 (60/21)

‘Ömerdür yâr-ı şâni o resûla
 ‘Adâlet ehline çün muĥtedâdur
 (60/22)

Üçünci yârı ‘Oşmân İbn-i ‘Affân
 Ki zî'n-nüreyn u hem ĥilm u ĥayâdur
 (60/23)

Kerâmet menba‘ ı kân-ı seĥâvet
 Ki çâr-ı yâr ‘Alıyyü'l-Murtażâdur
 (60/24)

Çâr-yârüñ ol Ebübekir ü ‘Ömer ‘Oşmân ‘Āli
 Lâyık oldu bunlara Rıdvân Muħammed Muştafâ
 (2/44)

‘İlm-i Ĥudâya sensin Medîne
 Bâbı ‘Alîdür şâĥib fütuvvet
 (43/68)

1.6. Al-i Abâ

H. Muhammed'in kızını ve torunlarını kapsar. “ Peygamber, giydiği abasını bunların üzerine örterek dua ettiği için bu isimle anılırlar.”³⁶

Seyyid Mehmed Emin Efendi, divanında Ehl-i beyt sevgisini çok yoğun bir biçimde işlemiştir. Sevgi ve bağlılıktan dolayı peygamberimizin kızı H. Fatıma'yı annesi gibi görür, soyunun da peygamber ailesinden geldiğini düşünür:

Cedd-i pâkim enbiyânuñ serveri
 Anam Faťma ĥâtunlaruñ eşfâ'ı
 Anlar yanında durur vehm-i meskeni
 Arzu düşdi dost iline giderem
 (153/ 9)

Şair, H. Peygamber için yazdığı kasidede Kerbelâ olayını işleyerek H. Hasan ve H. Hüseyin'in başına gelenleri anlatır, temiz iki mücevhere benzettiği o iki masumu anlatırken, onlara yardım etmeyen ve bu kaderi onlara reva gören Yezit ve yandaşlarını lanetler:

Ol iki pâkize gevher-i güşvâr-ı 'arş imiş
 Böyle yazmışlar ammâ böyle didi 'ârifin
 (160/55)

Kim Ĥasandur biri zehr içirdi aña eşkiyâ
 Ĥânedânuñ bağrını iĥrâk idüp ol ĥâinüñ
 (160/56)

Ol birisi Şâh Ĥüseyin Kerbelâdur kim anuñ
 Ağlayup katli güninde 'arş u ferş kıldı enin
 (160/57)

Zî-muĥanneş nâ-muselmân zî-cehennem itleri
 Bir içim şu virmedi ma' şümlara ol zâlimin
 (160/58)

³⁶ Abdullah Aydın, Üsküdarlı Fenâyî Cennet Mehmet Efendi ve Dîvânı, Kaknüs Yay, İst. 2004, s.48.

Bir içim şu istesün men' eylemez bil ki Yehūd
 Hāṣā Allāh kim olıserdür bulara zerre dīn
 (160/59)

2. AYET VE HADİSLER

2.1. Ayetler

Şairler sözü güzelleştirmek ve düşünceyi kuvvetlendirmek için ayet, hadis ve muhtelif şairlerden alıntı yapmak suretiyle iktibas sanatına sıkça başvururlar. Bazen de telmih yoluyla bazı olaylara dikkat çekerler.

Mutasavvıf bir şair olan ve şiirlerinde sanat yapmaktan ziyade tasavvufi düşüncelerini açıklamaya çalışan Seyyid Mehmed Emin Efendi, ayetleri bazen değiştirmeden bazen de iktibas yoluyla kullanmıştır. Divanda geçen bazı ayetler mealleriyle birliktete verilmiştir:

Gördiler başduñ ḥāk üzre ḳadem ey faḥr-ı cihān
 Ehl-i küfr oldum didi “*yā leytenī kūntu turābā*”³⁷
 (26/10)

Gel imdi gözle ādāb-ı İlāhī
 Ki vaṣf-ı zātı “*Allāhu’ş-şamed*”dür³⁸
 (85/21)

“*Hüve’llāhu Eḥad*”³⁹ şānım ki “*Allāhü’ş-Şamed*” vaṣfım
 Ki “*lem yelid velem yūled*”⁴⁰ kefüm yokdur benim reyyān
 (174/17)

“*Nefaḥtu fīhi min rūḥi*”⁴¹ iriṣdi feyz-i aḳdesden
 Bi’ḥamduli’llāh ‘ayān oldu o demde faẓl-ı Yezdānı
 (205/16)

³⁷ Kur’ân-ı Kerîm, Nebe Sûresi: 40 "Keşke toprak olaydım!"

³⁸ Kur’ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi: 2 “Allah Samed’dir. (Her şey ona muhtaçtır; o hiç bir şeye muhtaç değildir.)”

³⁹ Kur’ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi: 1 “O Allah’tır bir tektir.”

⁴⁰ Kur’ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi: 5 “Ondan çocuk olmamıştır, kendisi de doğmamıştır.”

⁴¹ Kur’ân-ı Kerîm, Hicr Sûresi: 29 “Ona Ruhum’dan üfürdüğümde...”

Bize emr itdi Hudā Qur'ân ile
 “Fāzkurūni”⁴² didi tutduq cān ile
 Cem' olup aḥbāb ile iḥvān ile
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
 (156/4)

Ayetleri özellikle kaside türünde kullanan şair, sadece beyitlerde değil; beyit aralarında ve başlık bölümlerinde de kullanmıştır:

Ḳāle'llāhu Te'ālā “*Leḳad Ḥaleḳne'l İnsāne Fī Aḥseni Takvīmīn*”⁴³ ...”
 (1/10)

Ḳāle'llāhu Te'ālā “*Ve 'Alleme Ādemü'l-Esmāe Külleḥā*”⁴⁴
 (1/ 46)

Ḳāle'llāhu Tebāreke Ve Te'ālā “*Vemā Erselnāke İllā Raḥmetenli'l-‘Ālemīn*”⁴⁵
 (2/24)

2.2. Hadisler

Hiz. Peygambere ait olan sözlere hadis denir. Şair, divanında bazen doğrudan bazen de iktibās yoluyla hadis kullanılmıştır. Bu hadisler genellikle diğer mutasavvıf şairler tarafından da kullanılmıştır:

“*Vużū'-ender vużū' nūrun 'alā nūr*”

Didi bize ḥadīşinde o ḥazret⁴⁶

(45/6)

Müslim aña dirler ki didi Aḥmed-i Muḥtār

“*Elinden vü dilinden ola ḥalk selāmet*”⁴⁷

(36/10)

⁴² Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi:152 “Beni anın ki..”

⁴³ Kur'ân-ı Kerîm, Tîn: 4 Sûresi: “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”

⁴⁴ Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi: 31“Allah Adem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti.”

⁴⁵ Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Suresi:107 “Seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

⁴⁶ “Abdest üstüne abdest almak nūr üstüne nūrdur.” İsmail Bin Muhammedü'l-Aclûnî, İmam Rezzin, Keşfu'l-Hafâ ve Nüzulü'l- İlbâs, Daru'l-Kitabü'l-İlmiye, Beyrut 1997 s. 303.

⁴⁷ İbrahim Canan, Kütüb-i Sitte, Akçağ Yay. C. II. S. Ank. 1988, s. 250.

Ve Fi'l- Hâdişî'l-Şudsî “*Küntü Kenzen Maḥfiyyen Fe Eḥbebtu En Ū'refe Fe Ḥalektu El-Ḥalke Li'en Ū'refe*”⁴⁸

(1/3)

Ve Fi'l- Hâdişü'l Şudsî Kāle Şubḥānehu Ve Te'ālā “*Levlāke Levlāk Lemmā Ḥalāktu'l Eflāk*”⁴⁹

(2/5)

Kāle'n-Nebiiyyü 'Aleyhi's-selām “*Men 'Arefe Nefsehu Feḳad 'Arefe Rabbehu*”

50

(1/25)

3. İBADET

Seyyid Mehmed Emin Efendi divanı, muhteva itibirayle dini ve tasavvufi bir eserdir. Divanda itikat ve ibadet ile ilgili konular yoğun bir biçimde işlenmiştir. Bunlardan bazıları: namaz, oruç, hac, zekat, mi' rac ve tevhiddir.

3.1. Namaz

Kur'ân'da “salat ve dua” sözcükleriyle geçen namaz, divanda “penc vakt, dinin kıyamı, müminin miracı”olarak geçer. Hz. Peygamber tarafından “dinin direği” olarak görülen namaz, divanda da aynı şekilde işlenmiştir:

Cemā' ātla edā it penc vaḳti

Ki raḥmetdür bize Ḥaḳḳdan cemā' at

(45/10)

“*Bunuñladur didi dīnūñ kıyāmı*”

Ḥadīşinde bize şāh-ı risālet

(45/11)

Daḫi hem mü'minūñ mi' rācıdır bu

İder mü'minleri bu Ḥaḳḳa da' vet

(45/12)

⁴⁸ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim ve âlemi yarattım.” Aclûnî, Age, C. II, s. 132, Hadîs no: 2014.

⁴⁹ “Sen olmasaydın, âlemleri yaratmazdım.” Aclûnî, Age, C. II, s. 214, no: 2121.

⁵⁰ “Nefsini bilen Rabbini bilir.” Aclûnî, Age, C. II, s. 343, no: 2532.

3.2. Oruç

Kaynaklarda “savm, rûze ve sıyâm” olarak geçer. Sağlıklı ve reşit her müslümana farz olan bu ibadet, maddi ve manevi arınma için önemli bir ibadettir.

Seyyid Mehmed Emin Efendi, divanında ramazanın gelişiyle Allah'ın kullarına olan ihsanını ve ramazanın bitmesiyle müminlerin yaşadığı üzüntüyü anlatan üç murabba' yazmıştır.

Şehr-i ümmet didi saña ol resûl
Sende bağlanur şeyâtin ü fuşul
Kamû hâcetler olur sende kabul
Merhabâ mäh-ı mübârek merhabâ
(13/4)

Maḥzûn oluñ ey dustân
Gitti mübârek ramazân
Nûr ile tolmuşken cihân
Gıtdi mübârek ramazân
(168/1)

Ri' âyet kıl daḥi rûz-ı şıyâme
Bulam dirseñ Cenâb-ı Hakkâ kırbet
(45/13)

3.3. Hac

Tasavvufta “Hakk’a ermek için yapılan manevi ve ruhsal yolculuk⁵¹” olarak geçen hac, divanda gerçek anlamına uygun olarak, Kabe’yi tavaf anlamında kullanılmıştır:

Var ise istiṭâ' at ḥacc-ı beyt it
Ḥabîbu'llâhı var eyle ziyâret
(45/14)

⁵¹ Uludağ, Age, s. 150.

3.4. Zekat

İslam’da sosyal adaleti sağlamak için ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere maddi durumu iyi olan insanlardan mallarının bir miktarının alınmasıdır. Divanda şair zekatı anlamına uygun olarak kullanmıştır:

Hem iḥrāc eyle maluñdan zekātuñ
Ki ḥüküm şeri‘ a kııl dā’im ri‘ āyet
(45/15)

4. DİĞER DİNİ KAVRAMLAR

Şair, divanında tevhid, iman, küfür, şefâ‘at, salavat, ölüm, kabir, mirac gibi birçok kavramı işlemiştir. Diğerlerine göre daha yoğun bir biçimde işlenen tevhid ve şefâ‘at kavramları açıklanmıştır:

4.1. Tevhid

Arapçada birlemek anlamında kullanılan bu kavram, Allah’ın varlığını kabul edip ondan başkasını İlah olarak kabul etmemektir.

Allah’ın varlığını ve birliğini anlatan şiir türü olarak da kullanılır. Seyyid Mehmed Emin Efendi divanında en çok işlenen konudur. Tevhidle alakalı bir kaside, beş murabba yazılmıştır. Şair, gönüllerin şifa bulup Allah’a ulaşabilmesi için insanların tevhid etmesi gerektiğini söyler. Halvetiyye Tarikatı’nda zikrin sessizce yapılması önemlidir; ancak şair yazdığı murabbalarda tevhîdin “cehr” ile yapılması gerektiğini anlatır:

İster iseñ vaşl-ı Hudā
Tevhîde eyle ilticā
Tâ kim bula şadruñ şifā
Tevhîde gel tevḥîde gel
(136/2)

Cehr ile zikrit işitsün nefs-i şüm
 Zikr-i cehr ile gider dilden ğamum
 Bunun ile olunur şeytân rücüm
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
 (155/4)

Bize emr itdi Hudā Qur'ân ile
 “Fāzḳurūnī” didi tutduḳ cān ile
 Cem^c olup aḥbāb ile iḥvān ile
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
 (156/4)

4.2. Şefâ' at

“Aracılık etmek, yardım etmek, yüce bir makam sahibinin dileğini kabul etmesi veya suçunu affetmesini sağlamak için bir kimsenin o yüce makam sahibine daha yakın olduğuna inandığı bir şahsı aracı yapmasıdır.”⁵²

Şair, divanda Hz. Muhammed’e: Ey dinin şahı senin derdinde olan Seyyid’e şefâ' at eyle; ki sen ceza gününde günah işleyenlere şefâ' at edersin:

Ḳıl şefâ' at derd-mendūn Seyyide ey şāh-ı dīn
 Kim şefî' ü'l müznibīn sensin yarın yevmü'l-cezā
 (10/16)

Şair, şefâ' at konusunu işlediği murabbada suçlu, günahkar ve fakir olsa bile Hakk’tan ümidini kesmeyeceğini; çünkü cihan şahı Hz. Muhammed’in kendisine şefâ' atçı olacağını anlatır:

Niye kaṭ^c eylerüm Hakkdan ümidim
 Ki sen şāh-ı cihān ola şefî' im
 Egerçi mücrim ü müznib fakīrim
 Şefâ' at yā resūllu'llāh şefâ' at
 (46/3)

⁵² Uludağ, Age, s. 331

B) TASAVVUFFÎ UNSURLAR

1. TASAVVUFLA İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1. Vahdet, Kesret:

Vahdet, sözlük anlamı birlik demektir, Allah'ın birliğini anlatmak için kullanılır; kesret çokluk demektir, insanı vahdetten alıkoyan her şeydir. Tasavvufta esas olan kesrette vahdeti görebilmektir.

Divanında tasavvufu yoğun bir biçimde işleyen Seyyid Mehmed Emin Efendi; vahdeti, kesret ile beraber işler, kesrette vahdeti bulanların Allaha yakın olacağını belirtir. Vahdeti; saraya, inciye, deryaya benzeten şair; kesrete aldananların o saraya ulaşamayacağını belirtir. Vahdet sarayına ulaşanların nazarında dünyanın hiçbir değeri yoktur:

O demle buldı çün Seyyid Cenāb-ı hāzrete kırbet
Bulup keşretde ol vahdet çü buldı hālet-i kırbā
(1/49)

Aldanma Seyyid keşrete iriş sarāy-ı vahdete
Kırbet bulup ol hāzrete tā olasın vaşla sezā
(5/11)

Direm dirseñ bu vahdet dūrlerin tal baħr-ı tevħide
Vücūduñ kaťresin maħv eyle kalmasun eșer așlā
(14/10)

Geç bu benlik şirketinden vahdete ir vahdete
Tā ki ol maħbūb-ı ‘ālem göstere saña liķā
(25/7)

‘Ayn-ı vahdetle gel bu ‘āleme baķ
Bir görünsün gözüñe zerle tūrāb
(33/2)

1.2. Vuslat

Sevgiliye kavuşmak anlamında kullanılan bu sözcük, tasavvufta Allah'a kavuşmak, seyr ü sülûku tamamlamak anlamındadır.

Şaire göre, sâlikin ibadetteki amacı Allaha kavuşmak ise, masivayı –Allah yolundan alıkoyan her şeyi- terk etmesi gerekir.

Ṭā' at itmekden murāduñ ṭālibā vuşlat ise
Gayrıyla maḥv eyle dilden māsivâyı koma at
(37/17)

Gel ister iseñ vāşıl-ı Ḥaḳḳ olmağı Seyyid
Öz varlığını eyle fenā bul Ḥaḳḳa vuşlat
(40/14)

Şair, tasavvuf ehlinin Hakk'a ulaşabilmek için benliğini terk etmesi gerektiğini söyler, asıl isteğinin de cennet ve huri değil; Hakk'a ulaşma olması gerektiğini söyler:

Fethola dir iseñ saña gel rāh-ı ḥaḳīḳat
Gel benligüñi eyle fenā bul Ḥaḳḳa vuşlat
(38/1)
Ḥūrī vü cināne yüri var meyli ḳo zāhid
Vuşlat ṭaleb it rāyic ola tā ki ticāret
(40/13)

1.3. Gönül

Gönül, edebiyatta kalp ve dil sözcükleriyle birlikte kullanılır, tasavvufta İlahî güzelliklerin tecelli ettiği yerdir. Kalp, iman ile dolarsa gönül; sivâ ile dolarsa nefis olur.

Şaire göre, eşyanın sırrı ancak şehre benzettiği gönle girip oradaki ma'rifet hazinesini açmakla bilinir:

Sırrı eşyâdan haberdar olmak isterseñ eger
 Gel gönül şehrine gir anda ma‘ ârif gencin aç
 (50/8)

Şair, gönül sözcüğünü tasavvuffî anlamına uygun olarak Allah’ın evi, dünya Müslümanlarının kıblesi olarak inşa edilen Ka‘be’ye benzetir:

Gel berü tâlib dilerseñ kim bulasın hayy u kâf
 Dâ'imā virān gönüller Kā‘besini kıl tavāf
 (114/1)

1.4. Halvet

Halvet, tasavvuf yoluna giren kişinin masivadan ilgiyi kesip kendini Hakk’a vermesi ibadetle vakit geçirmesidir. Çile ve erbâ’ in olarak da geçen halvet, Halvetiyye Tarikatı’nda önemsenmiş bütün müritlerin bu yola girmesi istenmiştir.

Şair, çile ve halvetin lezzet verebilmesi için müridin gönlünü kibir ve riyâdan arındırması gerektiğini belirtir:

Var gönlünü kibr u riyâ gavğalarından hālî kıl
 Tâ kim saña lezzet vire çile vü halvet i‘ tîkâf
 (115/3)

Halvetiyye Tarikatı mensupları, sürekli halvete girerek, geceleri kâim gündüzleri sâim olurlar:

Dâ'im halvetlere giren
 Giceleri kâ'im olan
 Hem gündüzi şâ'im olan
 Halvetîler dirler bize
 (194/2)

1.5. Fenâfillah

Allah'ın varlığı içinde yok olmaktır. Tasavvufun temel düşüncesidir. Tasavvuf yoluna giren sûfinin manevi yolculuğunda ulaştığı son noktadır. Bu yolda önemli bir merteye olan fenâfillaha ancak masivâ terk edilerek ulaşılır.

Şair, aşıkın fenâfillaha ulaşabilmek için dünyevî olan her şeyi bırakması gerektiğini belirtir:

Vücûdın eyleyen ifnâ beķāya irişür elbet
Fenâfi'llāh olan 'āşık bulur vücûd-ı Hakkānî
(206/7)

Her kim ki bu âlāyîş-i dehre muķayyed olmadı
Ol öz vücûdundan geçüp küllî fenâfi'llāh imiş
(101/3)

1.6. Nefs

Sözlükte “ruh, can, hayat, gibi anlamları”⁵³ taşır. Tasavvufta nefis, kötülüğü emreder; doğru yoldan alıkoymak ister.

Derviş, insan olarak yaratılmışken kendisini nefis-i emmarenin kötülüklerinden alıkoymazsa yarın toprak olur. Nefsini tanıyıp kendini ondan kurtarmaya çalışırsa doğru yola girip Hakk'ı anlar:

Nefsüñi emmâreden kurtarmağa sa'y it yüri
Kim bugün insân iken olmayasın yarın dūrāb
(27/5)

Nefsüñi bilmeğe dervîş sa'y it
Hakkı añla ki budur rāh-ı şavāb
(28/5)

⁵³ Ferit Develioğlu, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yay. Ank. 1996 s.818

Şair, kendini nefsin kötü arzularına kaptıran kişi, sonradan pişmanlık içinde binlerce ah etse bile fayda göremeyeceğini belirtir:

Gel kırtarığör kendözini nefsüñ elinden

Şoñra itmeyiser fâ'ide biñ âh u nedâmet

(36/11)

⁵⁴ bk. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, FB 269, Dvd Nu. 931

A nüshasında yüz otuz dokuz gazel, otuz üç murabba', dokuz kaside, iki mesnevi, bir muhammes, yirmi bir tuyuğ ve sonunda Pîr Zikrî Efendi'nin nutku yazılıdır.

B nüshası, Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi'nde 148 arşiv ve 744 Genel demirbaş numarasıyla Muhammed el- Bursevî adına kayıtlıdır. Divan, 167 varaktan ibarettir. 228 x 150-160 x95 mm ölçülerindedir. Sırtı sertab meşin, mukavva, sayfaları genel olarak 17 satırdan oluşsa bile bazı sayfalar daha az veya daha fazla satırla yazılmıştır.⁵⁵ İçinde birçok nasihat-nâme bulunan divanın son gazelinde, eserin (H 1128/ M 1715-1716) de tamamlandığı belirtilmiştir:

Biñ yüz yigirmi sekizde ey hümām

Bir naşihāt-nāmemiz oldu temām

(252/1)

Son sayfası ve divanın tanıtım kartında verilen bilgilere göre B nüshası Mustafa Lutfullah tarafından talik hattı ile (H 1270/ M 1853-1854) yılında yazılmıştır. Şairin divanı Niyazî Mısrî'nin "Varidât"ı tarzında kaleme alınmıştır.⁵⁶

Baş: "Haṣṣā Dīvān Vāşilūn İle'llāh 'Ārif-i Bī'llāh Eş-Şeyhü'l-Muḥammedü'l-Bursevîyü'l- Ḥanefiyyü'l-Ḥalvetî Eş-Şehir-i Bī-Kāsım-Zāde El-Māzun Min-Şeyhi's-Şebūḥ u Menbe' i'l-Fedli'l-Fütūḥ Feridü'l- 'Aşri vü Vahidü'd-Dehri Ḥāzret-i Eş-Şeyḥ Muḥammed el-Mısrî En-Niyāzi Kaddese'llāhu Esrāre Hümā El- 'Āliyye"

Sonu: Zāhidlere efsāne 'ābidlere bī-gāne

'Āşıqlara şıdk ile imān olalım 'āşık

(248/20)

B nüshasında yüz elli yedi gazel, kırk dokuz murabba', on dört kaside, iki mesnevi, iki muhammes, yirmi bir tuyuğ, bir kıt'a vardır. Divanın sonunda bulunan beş tarih manzumesi ise Seyyid Mehmed Emin Efendi'ye ait değildir.

⁵⁵ Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi, Genel, 744.

⁵⁶ "Divan için bk. BEEK, Genel, 744. Mehmed Şemseddin, Niyazî Mısrî'nin Dîvân'ının tanzirinden ibaret olan bu eserin basılması için Mehmed Emin Efendi'nin torunlarından muassır, Şeyh Sabit Efendi'ye teşvikte bulunduğunu ancak muvaffak olamadığını söylemektedir." bk. Gülzâr-ı Mısrî s.503.

2. METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM

1. Tenkitli metin oluşturulurken iki nüsha karşılaştırılmış; anlam, vezin ve üslûp gibi ölçütler göz önüne alınarak sağlam bir metin ortaya konmaya gayret edilmiştir. Seyyid Mehmed Emin Efendi Divanı'nın tenkitli metni oluşturulurken hangi nüshanın daha önce yazıldığı bilinmediğinden içerik itibariyle daha kapsamlı ve tertipli olan B nüshası esas alınmış, B nüshasının tertibinden yararlanılarak manzumeler düzenlenmiştir.

2. Metin düzenlenmesi yapılırken klasik divan tertibi değil de “El-Kafiyetü'l-Elif”le başlayıp “El-Kafiyetü'l- Ye” ile devam eden B nüshası esas alınmıştır. Divandaki manzumeler numaralandırılmış toplam 253 manzume tespit edilmiştir.

3. Metindeki manzumelerin beyitleri rakamlarla (1,2,3...) şeklinde sıralanmıştır.

4. Nüshalar arasındaki farklar, dipnotta beyit numarası verilerek gösterilmiştir. Farklılıkların metne dahil edilen şekli doğru kabul edilip farklılık yer aldığı nüsha ile belirtilmiştir. Bir beytin aynı mısrasında yer alan birden fazla farkın gösterilmesinde (/) işareti kullanılmıştır.

5. A ve B nüshalarında tespit edilen bütün hatalar, ihmaller farklılık olarak gösterilmiştir.

6. Vezin hataları dipnotta belirtilmiş, vezni tespit edilmeyen manzumelerin sayı numalarının altına “?” konulmuştur.

7. Metinde geçen ve cümle biçiminde olan ayet ve hadis iktibasları italik yazı ile belirtilmiş, tırnak içinde yazılmıştır. Tezin tahlil ve metin kısmında bazı ayet ve hadislerin anlamları yazılmıştır.

8. Osmanlıcada farklı sesleri ifade eden harflerin bugün tek bir sesle ifade ediliyor olmasından kaynaklanan metin yazımı problemi transkripsiyon harflerini kullanmak suretiyle aşılmıştır. Kullanılan transkripsiyon işaretleri tenkitli okumanın baş tarafına eklenmiştir.

9. Farsça'daki vâv-ı ma'dûme (ḥâb) örneğinde olduğu gibi (˘) simgesiyle; Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri ise, şu şekilde gösterilmiştir: Ā : Ā, ā و : Ū, ū ۞: Ī, ī

10. Divanda geçen “bî-”, “nâ-”, “-āsâ”, “-veş”, “-gū” gibi Arapça ve Farsça ön veya son ekler, kelime ile arasına (-) işareti konularak yazılmıştır: bî-çâre, nâ-murad, behişt-āsâ, Ya' kūb-veş gibi.

11. Metinde geçen Farsça ikili tekrarların yazımında, tekrarlanan kelimelerin arasındaki ek veya edatlar kısa çizgi ile gösterilmiştir: ser-â-ser, dem-â-dem gibi.

12. İki kelimededen oluşan birleşik isimlerin arasına (-) konulmuş; iki farklı kelime gösterilmeye çalışılmıştır: hûn-âb, sir-âb, gül-âb, cihân-ârâ gibi.

13. Metin içerisinde imlâsı belirtilerek yazılan kelimeler, farklı da yazılmış olsa aynen alınmış; metindeki imlâyâ sadık kalınmıştır: görünür, bilürüm, bağlanur gibi.

14. Özel isimlerin ilk harfleri büyük yazılmış; fakat kelimeye eklenen ekler kesme işaretiyle (') ayrı yazılmamıştır.

15. Nüshaların birinde bulunup, diğerinde bulunmayan kelimeler, bulunduğu nüshanın imlasına göre okunmuştur.

16. Divanda geçen; fakat okunmayan sözcükler (...) ile belirtilmiştir.

17. Dipnot bölümünde geçen açıklamalar sayı, rakam ve (*) işareti ile gösterilmiştir.

18. Divanda düz yazı biçiminde yazılan açıklama, ayet ve hadislerin her sözcüğünün ilk harfi büyük yazılmıştır.

B. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ⁵⁷

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṣ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

⁵⁷ Faruk Kadri TİMURTAŞ, Osmanlı Türkçesi Grameri III, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1997, s. 37

C. SEYYİD MEHMED EMİN EFENDİ
DİVÂNİ'NİN TENKİTLİ METNİ

1

“Hazā Dīvān Vāsilūn İle’İllāh ‘Ārif-i Bī’İllāh Eş-Şeyhü'l-Muhammedü'l-Bursevîyü'l-Hanefîyyü'l-Halvetî Eş-Şehir-i Bi-Kāsım-Zāde El-Māzun Min-Şeyhî's-Şebūh u Menbe‘ i'l-Feḍlî'l-Fütūh Feridü'l-‘Aşri vü Vahidü'd-Dehri Hāzret-i Eş-Şeyh Muhammed el-Mısrî En-Niyāzi Kaddese’İllāhu Esrāre Hümā El-‘Āliyye” *

Bi’smi’llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Ḳafiyetü'l- Elif

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Yine kenz-i ḥafî bābını açdı ḥāzret-i Mevlā
O kenz-i bī-nihāyetden zūhūr itdi şifāt esmā
2. ‘Ādemde idiler küllî eşer yok idi bunlardan
Ḥurūf-ı ‘āliyāt ile şu‘ūn-ı zātiye cem‘ ā
3. Anuñ zātı idi kenz-i ḥafî cümle ta‘ ayyünden
Tekāzā eyledi ḥubb-ı ezel cūş itdi ol deryā

Ve Fī'l Ḥadīşî'l-Ḳudsî “*Küntü Kenzen Maḥfiyyen Fe Eḥbebtu En Ü‘refe Fe Ḥalektu El-Ḥalke Li’en Ü‘refe*”

4. Ki rü’iyyet dileyüp ḳamū kemūnāt kūnūza hem
Yine zāt ile zātına tecellî eyledi Ḥaḳḳa

5. Velî zâtı şîfâtından zühûrun âşîkâr itdi
Şîfâtı daîi zâtından göründi bî-men ü bî-mâ
6. Kavâbilden kamû şeye işbât eyledi feyzi
‘ Adem ile vücûdı hep ihâta eyledi maḥzâ
7. Bes esmâdan müzâhir her ne isme kim ola mazḥar
Anuñ ḥükmi zühûr eyler anı kıllur heme icrâ
8. O ism ile olur ma‘ rûf o ism ile olur meşhûr
O ism ile olur zâhir aña yok ğayrı tebdîlâ

“Lâ-Tebdîle Li-ḥalki’llâhi”⁵⁸

9. Taleb kıldı velî zât-ı Eḥad bir mazḥarı qâbil
Cemâli cem‘ ḥaḳânî ki ide tâ anda isticlâ
10. Kemâl-i feyz-i cûdından yaratdı Âdemi ol Ḥaḳḳ
Ne Âdem şüret-i Raḥmân ne şüret kenzü'l-ibḳâ

Ḳâle’llâhu Te‘ âla “Leḳad Ḥaleḳne’l İnsâne Fî Aḥseni Taḳvîmin”⁵⁹ Ve Fî’l Ḥadisü’l-Ḳudsî “Ḥülüḳe’l İnsânu ‘Alâ Şüretihî” Şadaḳa’llâhu

11. Ḥalîfe eyledi anı dü ‘ âlem ḥalkına cem‘ â
Anuñ emrindedür küllî eger esfel eger a‘ lâ

5b

8a

9b

⁵⁸

⁵⁹

ü: -B

meşhûr: mevşûf B

ki: -B

Kur’ân-ı Kerîm, Rum Suresi: 30 "Allah’ın yaratışını değiştiremezler"

Kur’ân-ı Kerîm, Tîn: Suresi: 4 “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”

12. Egerçi zāhirā ‘ālem toğurdı Ādemi ammā
Bilür ‘ārif ki Ādemden toğar ‘ālem ider ibdā
13. Şıfāt esmāsınuñ āyīnesidür şüret-i ‘ālem
Velī zātına mazhar ma‘ni-yi Ādem durur añlā
14. Cihānuñ aşlı vü fer‘i olupdur ma‘ni-yi Ādem
Bu mu‘inden haberdār ol ‘ayāndur bu degil rü'ya
15. Cihān adın cihāna ism iden Ādemdür Ādemdür
Cihān ancak heyülādur vüķüfı yok durur aşlā
16. Kırı bir ad u şāndur ‘ālem adımız haķayıkda
Hemān Ādemle zāhirdür bu ‘ālem denilen dünyā
17. Hemān bir şem‘i yok fānūsa beñzer şüret-i ‘ālem
Bil ānuñ şem‘i Ādemdür kim oldur elṭāf u aşfā

**Ādemden Murād Sultān-ı Enbiyānuñ Nūr-ı Şerīfidür Ki “Evvelu mā- ħuliķe nūrı”
Buyurmuşdur Vü Şānında “Levlāke Levlāke Lemmā-Ĥalaķtū'l-Eflāk” Gelmişdür**

18. Gel imdi zātını añla ki sen şahş-ı mu‘ayyensin
Aşıl sensin fūrū‘uñdur ne deñlü var ise eşyā
19. Sen ol kenz-i nihānsın kim zuhūruñdan zuhūr itdi
Şerādan tā süreyyā ħalk ola dünyā vü māfihā
20. Senüñ zātuñ idi her ibtidāya ibtidā evvel
Yine āḫır sen olduñ sendedür tekmil ü tekmilā

13a	şüret-i: şüreti A
17a	yok: -B
19b	ola: olan B
20a	ibtidāya: -A
20b	ü: -B

Bu Sözlerüñ Nāsuñ Feḥmine Aḳreb Olan Te'vili Budur Ki Sulṭān-ı Enbiyā Aleyhi's-selām Buyurdu Ki “*Evvelu Mā Ḥalaḳa'llāhu 'Aḳlī*” El-Ḥadiṣ Ehl-i Taḥḳik Öyle Taḥḳik İderler Ki ‘Aḳl-ı Evvel Cümle Maḥlūḳāta Hem Mebde' vü Hem Meşādür Her Ne Deñlü Bu ‘Āleme Gelür Andan Gelür vü Her Ne Ki Bu ‘Ālemden Gider Aña Varur İmdi Evveldür Bi'itibārü'l-Mebde' vü Āḥirdür Bi'itibārü'l-Merce' İmdi Maḳşūd u ‘Aḳluñla İren İnsāndur Yoḥsa Her Ḥayvān Degül.

21. Bu evşāf-ı kemāli ḳodılar bi'l-ḳuvve zātuñda
Velī sen ġāfil ü maḥcūb esīr-i bend-i ta' liḳā
22. Eger adam olup bīdār olursañ ḥ'āb- ı ġafletden
Enīsūñ olıser her dem senūñ ġılmān ile ḥūrā
23. Eger zāt şıfatuñ sırrını añlamaḳ isterseñ
Beyān eyleyeyim saña iderseñ sözimi aşfā
24. Başiretle naẓar ḳıl gör gözidür 'ālemūñ Ādem
Görür dinler bilür söyler ider endişesin imlā
25. Velī Ādem odur kim “*men 'aref*” sırrına irmüşdür
Ki Ḥızr İlyās ile her bir nefesde ola hem-dem tā

Ḳāle'n-Nebıyyü 'Aleyhi's-selām “*Men 'Arefe Nefsehu Feḳad 'Arefe Rabbehu*”

26. Ne görürse bu 'ālemde eyü kim zāhir ü bāṭın
Göre öz nefsinı ancaḳ eger zīr ü eger bālā

21a	evşāf-ı: evşāfı A
25b	İlyās ile her: vaḳt ile her dem B
26b	ü: -B

27. Şıfat-ı Raḥmānī şeyṭānī ikisi de ānuñ sende
Yüri var nefsüñi añla olasın sen de daḥī ana
28. Erenler meclisinde ir bulagör zevḳ-i rūḥānī
Ola şuḡl cezbe-i Ḥaḳḳa bulasın ni‘ met-i‘ uzma
29. Şu‘unāt-ı İlahiye nihāyet yoḳdur ey ‘ārif
Görür her laḫzada anı bir an berşān olan bīnā
30. Eger rā‘i vü mer'idür eger mir'āt mücelladır
Ḳamūnuñ aşlını añla bil Ādemdeki demdür hā
31. Nefesdür baḫr-ı zāt ancaḳ ḫurūfī mevcī bil ānuñ
Zuhūr ider gehī emvāc gehī ḳalur hemān deryā
32. Daḥi añla bu ‘ālemde baḫrdur hep mevālīd hem
Anuñ emvācīdur cümle dime şaḳın buña sen lā
33. Hezārān mevcī bir anda yoḡ idüben ḳılur ifnā
Ḳılur emşālını tecdīd dem-ā-dem itmede iḫyā
34. Muḫaşşıl cān-ı ‘ālem cān-ı Ādem bir nefesdür bil
Nefes ile tecellī söz olur pinhān iken peydā
35. Añā dirler ki cān sırrı nefahāt demini buldı
Ki oldur nefḫa-i Raḥmān odur hem maṭlab-ı a‘ lā *

27b	sen de: send A
28a	zevḳ-i: zevḳ u B
31b	hemān: hemīn B
32a	‘ālemde: ‘ālemd A
35b	Ki: Kim B / odur hem: hem oldur B
*	Velī Ādem o durur: A nüshasında 35-36. beyitlerin arasına yazılmıştır

36. Odur rūḥ-ı izāfî her kime irdi odur Ādem
Odur bil şūret-i Raḥmān odur hem noḡta-yı kübrā
37. Anuñçün kim cihāne ol yine geldüğini bildi
Odur insān ḥaḳīkatde odur hem Ādem-i ma‘ nā
38. Daḡi ol nefḡayla dirip durur cümle vücūdiyyāt
Hem ol nefḡayla buldı zīneti bil cennetü'l-me'vā
39. O nefḡayla olupdur çün ‘imārat hep ḡamū ‘ālem
O olupdur hep aḡālim hem o nefḡayla behişt-āsā
40. O nefḡayla durur gözi açıklar gördüğü ‘ibret
O nefḡayla işidilür kelām-ı ḡikmet-i ‘uzzā
41. El anuñ ile meyl itdi Ḥaḡḡa bezl itmege malı
O nefḡayla ḡodı şer‘ -i ḡavm üzre ḡoyanlar pā
42. Bil ol nefḡa imiş ādem olana meşreb-i a‘ lā
Hem ol nefḡa durur Ḥāf-ı vücūdında olan ‘Anḡā
43. Bu dil anuñ ile ḡılur özini zıkr ile mu‘ tād
Hem ol nefḡa ile dā'im sürer tevḡīd ile esmā
44. Daḡi bu nefis anuñla rāziye marziye oldı çün
Ki emmāre liken terk eyleyüben oldı çün ezḡā

38a	Daḡi: Bil B
39a	O: Ol B
40b	kelām-ı: kelāmı B
43b	Hem: Kim A
44a	bu: -B/ rāziye marziye: rāziye vü marziye B
44b	oldı çün ezḡā: oldı ezḡā A

45. Bu rūḥ anuñ ile itdi semavāta ‘urūcī hem
Geçüp kürsi ile ‘arşı bulur ḳurbetde ol meşvā
46. O nefḥa bil ki Ādem demidür var iste Ādemden
Ki vechinden ‘ayān oldı rümūz-ı ‘alemü'l-esmā

Ḳāle'llāhu Tebāreke ve Ta'ālā “*Ve ‘alleme Ādemü'l-Esmāe Küllehā*”

47. Bu Ādem demini her kim ki buldı bil odur Ādem
Görinen yoḥsa bu şüret hemān bir gölgedür güyā
48. Bu demde kim ki buldı yol Ḥudāya vāşıl oldı ol
Ki nācī dinilen fırḳa bulardır añla taḥḳīḳā
49. O demle buldı çün Seyyid Cenāb-ı ḥazrete ḳurbet
Bulup keşretde ol vaḥdet çü buldı ḥālet-i ḳurbā

2

**“Der-Na't-ı Sultānu'l-Enbiyā vü Seyyidü'l-Aşfiyā Muhammedü'l-Muştafā
Aleyhisselām” ***

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Merḥabā ey şāh-ı ‘ālī şān Muḥammed Muştafā
Merḥabā ey raḥmet-i Yezdān Muḥammed Muştafā

47a

Ādem: Ād A

48a

demde: deme A / ol: -A

49b

Bulup keşretde ol: Ki keşretde bulup B

2

B 3a-6b: A 21a -22b

A nüshasında bu bölüm: “Der-Na't-ı Resül-i Ekrem ü Ḥabīb-i Muḥterem Şallālu Ta'ālā ‘Aleyhi Ve's-sellem Teslimen Kebiren” şeklinde yazılmıştır.

2. Ey nübüvvet bucunuñ ħurşīdi mäh-ı envārı
Ey risālet tahtına sultān Muḥammed Muştafā
3. Sensin ol sultān-ı kevneyn vü resülü'ş-şakaleyn
Bābuña hep bendedür şāhān Muḥammed Muştafā
4. Gerçi şehirlerdür cihānda enbiyā vü mürselīn
Līk sen olduñ şehi şāhān Muḥammed Muştafā
5. Şānuña “*levlāke levlāk*” geldi Ḥaqqdan şüphesiz
Olmasañ olmazdı hiçbir cān Muḥammed Muştafā

Ve Fi'l- Ḥadīṣü'l Kudsī Kāle Şubḥānehu Ve Te‘ālā “*Levlāke Levlāk Lemmā Ḥalāktu'l Eflāk*”

6. Olmasayduñ ħalk olunmazdı zemīn ü asmān
Dostluğuna oldu bu eyvān Muḥammed Muştafā
7. Ger yaradılmasa nūruñ zulmet içre bī- gümān
Kālur idi cümle şey pinhān Muḥammed Muştafā
8. Sensiz ‘ālem şanki bir cānsız ceseddür şüphe yok
İşbu ‘ālem cismine sen cān Muḥammed Muştafā
9. Bil ki ‘ālem ħalk olunmağdan murād sensin hemān
Cümleye sen cān ü hem cānān Muḥammed Muştafā
10. Kenz-i mahfinüñ zuhūruna vücūduñdur sebep
Senden izhār oldu kün fe-kān Muḥammed Muştafā

4b olduñ: oldun B
7a içre: içr A
9b hem: -B

Ve Fi'l-Ḥadisü'l-Ḳudsî *Küntü “Kenzen Maḥfiyyen Fe-Eḥbebtu En A‘refe Fe-Ḥalaḳtu'l-Ḥalke Lien Ü‘refe”*

11. Evvelin ü āhirinün ‘ilmi sendendür kamū
Yok senün ‘ilmüne hiç pâyân Muhammed Muştafa
12. Baḥr-ı ‘ilmün kaṭresidür hep ‘ulüm-ı cüz’-i küll
Ey ledünni ‘ilmine ‘ümmân Muhammed Muştafa
13. Gerçi didün “*mā ‘arefnā*” ki bize ta‘līm için
Sende ḥatm oldu kamū ‘irfân Muhammed Muştafa
14. Hoḳḳa’i la‘lün ma‘ārif güherinün kânıdur
Dişleründür leblerün mercân Muhammed Muştafa

Ḳāle ‘Aleyhi’s-selām “*Sübḥāneke Mā ‘Arefnāke Ḥaḳḳa Ma‘rifetike*”

15. Ey ruḥı vird-i ḥaḳāyık çeşm-i “*māzaḡu’l-başar*”
Zülf ü kaşuñ sünbül ü reyḥân Muhammed Muştafa

Ḳāle ‘Aleyhi’s-selām “*El-Virdü’l-Ebyāzu Min ‘Irḳi Fī’l-Leyleti’l-Mi‘rāci Ve’l-Virdü’l-Aḥmeru Min ‘Irḳi Cebrāil Ve’l-Virdü’l-Ebyāzu Min ‘Irḳ’il-Buraki*” Şadaḳa Resülu’llāh ve Ḳāle’llāhu Te‘ālā “*Māzāḡe’l-Başar Vemā Teḡā*” Şadaḳa’llāh

16. Būy-ı enfāsuñ nesīmiyle pür olmuşdur cihān
Zindedür anuñla ins ü cān Muhammed Muştafa
17. Her ki bulmadı bugün enfās-ı ḳudsün ile cān
Dü cihānda ḳaldı ol bī-cān Muhammed Muştafa

12a	‘ulüm-i: ‘ulüm u A
13a	ki bize: biz A
13b	Sende: Send A
15a	ruḥı vird-i: daḡı derd -i B
16a	nesīmiyle: nesīmiyl A
17a	Her ki: Şol ki B

18. Enbiyā olsa tufeylün tañ midur ey ‘ālī zāt
Kim senüñle buldılar ‘unvān Muḥammed Muştafā
19. Ol zaman kim sen nebī idüñ eyā faḥr-ı cihān
Yok idi Ādemden ād u şān Muḥammed Muştafā

Ḳāle ‘Aleyhi’s-selām “*Küntü Nebiyyen Ve Ādemu Beyne'l-Māi Ve’l-Ṭini*” “Şadaḳa Resūlü’llāh

20. Saña indirdi semādan peyk Rabbü'l-‘ālemīn
Da‘vetün işbātına Ḳur’ān Muḥammed Muştafā
21. Şer‘-i pāküñ ile ḳā’imdür senüñ arz u semā
Şer‘üñi iḥyā iden nu‘mān Muḥammed Muştafā
22. Zıkr-i evşāf-ı cemīlünle töludur dört kitāb
Hep seni ider beyān Furḳān Muḥammed Muştafā
23. ‘İlm ü ḥilm ü ḥalk ile ḳul eyledüñ düşmanları
Ey ‘azīmü'l-ḥalk kerī mü’s-şān Muḥammed Muştafā

Ḳāle Subḥānchu Ve Te‘ālā “*Ve İnneke Le‘alā Ḥulikin ‘Azîmin*”⁶⁰

24. Raḥmetenli'l-‘ālemīnsin hem şefi‘ü'l-müznibīn
N'ola ḳılursan bize iḥsān Muḥammed Muştafā

Ḳāle’llāhu Tebāreke Ve Te‘ālā “*Vemā Erselnāke İllā Raḥmeten li’l-‘Ālemīn*”⁶¹

19a
60

faḥr-ı: faḥrı A
Kur’ân-ı Kerîm, Kalem Sûresi:4 “Gerçekten sen büyük bir ahlak
üzeresin”

61

Kur’ân-ı Kerîm, Enbiyâ Suresi:107 “Seni, ancak âlemlere rahmet
olarak gönderdik.”

25. Cümle ‘âlem senden umarlar kerem ey zî-kerem
Zîrâ sensin fazl-ı Hakkâ kân Muhammed Muştafâ
26. Ol tecellî eyleyen vechüñde ey mir’ât-ı Hakk
Şüphesiz Hakkdur hemân el’ân Muhammed Muştafâ

Kâle'n-Nebiiyyu Aleyhisselâm “*Men Reāni Feḩad Reā El-Hakk*” Şadaḩa Resūlu’llāh

27. Nūr-ı zâtı kibriyānuñ pertevîdür kim senüñ
Hüb cemālüñden ider lem‘ân Muhammed Muştafâ
28. Görmeyüp ol nūrı vechüñde Ebu Cehl-i la‘în
İtdi ol bî-dîn berk nîrân Muhammed Muştafâ
29. Ey şolar kim gördi vechüñde Hakkın envāruñı
Şıdk ile götürdiler imân Muhammed Muştafâ
30. Hakkıñı inkâr iden münkirleri ilzâm içün
Virdi saña mu‘cizât bürhân Muhammed Muştafâ
31. Ol mübarek başuñ üzre ḩanda ‘azm itsen şahâ
Olur idi bir şehâb şivân Muhammed Muştafâ
32. Göricek şakḩü'l-ḩamer sırrını cihanḩa ‘ayân
İki şakḩ oldu meh-i tâbân Muhammed Muştafâ
33. Bir ḩoyuñla üç yüz aşḩabı ziyâfet eyleyüp
Cümlesin ḩılduñ o gün şeb‘ân Muhammed Muştafâ

34. Key şaķın benden tenāvül itme diyüp söyledi
Saña zehr-ālūd olan büryān Muḥammed Muştafa
35. Bir avuç ḥāk ile itdūñ bunca küffārı zebūn
Kim senūñ oldu o gün meydān Muḥammed Muştafa
36. ‘Āvn-ı Rabbānī ile bir demde oldılar helāk
Hep saña yavuz şanan düşmān Muḥammed Muştafa
37. Mu‘cizātuña senin hīç ḥadd u ‘ad yokdur velī
Mu‘cizātuñ a‘zāmı Qur‘ān Muḥammed Muştafa
38. Ol şeb-i isrā ki esrārına irmedi ‘ūķūl
Da‘vet itdi seni o Subḥān Muḥammed Muştafa

Ḳāle’llāhu Te‘alā “*Subḥānellezī Esrā Bi-‘Abdihi Leylen Mine’l-Mescidi’l Ḥarāmi İle’l-Mescidi’l-Aksā*”⁶²

39. Emr-i Ḥaķķ ile o dem kılduñ semavāta ‘urūc
‘Arş ü kürsi eyledūñ seyrān Muḥammed Muştafa
40. “*Lev denebtu*” diyüben qaldıķda Cibrīl-i emīn
Eyledūñ lāḥūta sen cevlan Muḥammed Muştafa

“*Lev Denebtu En ... Le-Aḥtereķtu*”

⁶²

35a
38b
39a

Kur‘ān-ı Kerīm, İsrā Suresi:1 “Her şeyden münezzeh olan Allah kulunu geceleyin Mescidü’l- Haramdan Mescidü’l- Aksa’ya götürdü.”
itdūñ: itdi A
o: ol B
kılduñ: itdūñ B

41. Kāb-ı kavseyñ o ednādan geçüp ol dem hemān
O Cenāb-ı hāzrete mihmān Muḥammed Muştafā

Kāle'llāhu Te'alā “Fekāne Kābe Kevseyñi Ev Ednā”

42. Rabbini gördüñ o dem 'āynü'l-yaḳīn ḥaḳḳu'l-yaḳīn
Kem u keyfsiz bī-in ü bī-ān Muḥammed Muştafā
43. Şad-hezārān şad şalāt ile teḥiyyāt ü selām
Rūḥuña olsun senüñ her ān Muḥammed Muştafā

Kāle'llāhu Te'alā “İnne'llāhe Ve Melā'iketehu Yüsellüne 'Ale'n-Nebiyyi Yā Eyyühelezine Āmenu Şallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslimen”⁶³

44. Çār-yāruñ ol Ebübekir ü 'Ömer 'Oşmān 'Āli
Lāyık oldı bunlara Rıdḫvān Muḥammed Muştafā
45. Ol iki pākize gevher kim Ḥasan ile Ḥüseyn
Kim bulardır baş viren merdān Muḥammed Muştafā
46. Bu iki şehzādeñi zulm ile itdiler şehīd
Ol Yezīdiler idüp tuḡyān Muḥammed Muştafā
47. Ālüñe evlāduña aşḫābuña ezvācuña
Ḥādim olsun bunlara ḡilmān Muḥammed Muştafā

41a ol dem: olduñ A
41b O: ol B
⁶³ Kur'ān-ı Kerīm, Ahzāb Suresi: 56 “Şüphesiz Allah ve melekleri Peygambere salāt ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de salāt edin, selām edin”
43a Şad: Şadr A
45a gevher: cevher B
45b baş: cān B
46a şehzādeñi: şehzādeni B/ itdiler: kıldılar B
47b bunlara: bunlar A

48. Daḥi enṣār u muḥācir kim ne varsa cümleye
İre her-dem raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā
49. Mālī mülkin cān ü başın terk idüp oldu bular
Her birisi emrüne fermān Muḥammed Muṣṭafā
50. Zāhir ü bāṭın ḵamū varlıklarından şoyunup
Oldılar yoluḡda hep ‘ūryān Muḥammed Muṣṭafā
51. Olduḡıçün şöḡbetün killī kūdūrātdan beri
Pāk kıldı kendözin Selmān Muḥammed Muṣṭafā
52. Gel yiter şimden gerü ḥaṭm iṭ kelāmuḡ Seyyidā
Kim beşer fehminden ‘ārī şān Muḥammed Muṣṭafā
53. Hem ne ḥaddimdür seni medḥitmek ey ‘ālī-Cenāb
Ḥālīm itmekdür hemān i‘lān Muḥammed Muṣṭafā
54. Saña meddāḡ olacaḡ Allāhu Rabbu zü'l-Celāl
Nice medḡ itsin seni insān Muḥammed Muṣṭafā
55. Kııl bu Seyyid derd-mendün göḡli derdine devā
Ey göḡüller derdine dermān Muḥammed Muṣṭafā
56. Derd-mendüñdür senün ir gör vişālün ‘aydına
Tā kim olsun yoluḡa ḵurbān Muḥammed Muṣṭafā
57. Bī-kesem ḵaldım ayaklarda baña ol dest-gİR
Ey ḵamūya dest-gİR olan Muḥammed Muṣṭafā

58. Hakkā lāyık bir ‘amel yok bende ey kân-ı ‘atā
İtdigim hep rûz şeb ‘işyân Muhammed Muştafâ
59. Gerci çokdur seyyiâtım lîk sensin şâfî‘ im
İtme bu mücrim kuluñ giryân Muhammed Muştafâ
60. Âb-ı rûyuñ hürmetine iderem Hakkdan recâ
Ola medhüñ bâ‘ iş-i gufrân Muhammed Muştafâ

3

“Bu Kaşide Hakk ‘Azzu Şānuhu vü ‘Ummü Nevāle Hazretleri Bu Mevcūdâtı Ketm-i ‘Ademden Şahrâ-yı Vücūda Getürdügünü Şerh u Beyāndur Sādāt-ı Şūfiyye İştılâhı Üzre Vefî'l-Hadîşü'l-Kudsî ‘*Küntü Kenzen Maḥfiyyeñ Fe Ahbebtu En Ü'refe Feḥalektü'l- Halke Li En Ü'refe*’ Şadaka’llāhu'l-‘Azîm”*

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

1. Elā ey ḥazret-i ins-i şuhūd üzre olan dānā
Elā ey kuds-i lāhūta devam üzre olan bīna
2. Eyā ‘ilm-i İlāhī bahırına ğavvāş olan ‘āşık
Kelāmuñ naḥdını bilüp ḥaḳāyıkdan duyan ma‘ nā
3. İdeyim kenz-i maḥfiden saña bir cevheri iḥrāc
Kulaḳ tūtop başıretle idesüñ sözümi aşfā

58a

kân-ı: kânı A

58b

İtdigim hep rûz şeb: Rûz şeb hep itdigim B

3

B 7a-14a: A 22b-27a

*

Bu bölüm A nüshasında şöyle geçer: “ Bu Kaşide Hakk Celle ve ‘Alā Bu Mevcūdâtı Ketm-i ‘Ademden Şahrâ-yı Vücūda Nice Getürdügünü Şerh u Beyāndur Sādāt-ı Şūfiyye-i Muḥyiddin İştılâhları Üzre Ve Fi'l-Hadîşü'l-Kudsî ‘*Küntü Kenzen Maḥfiyyeñ Fe Ahbebtu En Ü'refe Feḥalektü'l En Ü'refe*’

1a

ins-i: insi A

3b

sözümi: gel anı A

4. Eger ‘āşık ise cānuñ baña tut cān ile sem‘üñ
Ki vaş idem haķāyıkdan bilesin hikmet-i eşyā
5. Ğanī bi'z-zāt idi ol Haķķ şafāt-ı cümle esmādan
Münezzehdi ta‘ ayyünden tecellīsi idi yektā
6. Tecellī eyleyüp cilve iderdi zāt-ı zātına
Añā maḥsūs idi ancak kemāl-i ḥüsn-i bī-hem-tā
7. Ḳamū esmā müzāhirle ‘ummā içre idi mestūr
Yoğ idi ğayrı hīç anda tevāḥudda idi Haķķa
8. Velīkin ḥubb-ı zātisi ta‘ alluķ eyledi tā kim
Kemālātı müzāhirden zuhūr idüp biline tā
9. ‘Adem mülki sarāyında olan eşyā-yı ma‘dūme
Naşīb ola vücūdundan zuhūra geleler cem‘ā
10. Tecellī eyledi tā kim anuñ zātı çün a‘ yāna
Zuhūr itdi ḳamū a‘ yān ta‘ ayyun buldılar esmā
11. Olup a‘ yān ile esmā biri birine āyīne
O yüzden nūr-ı Yezdānı bu yüzden zulmet-i zulmā
12. Çün esmāsına Allāhın müzāhir oldılar mir‘āt
Her ismüñ maḫharı bil ol ismden eyler istid‘ā
13. Velī a‘ yān-ı haķāyıkda neş'eye kim ol ḳāil
Anı izhār ider ancak ‘Ādemden feyz ile iḫyā

14. Hâkayıķda be- hükm-i kabiliyyet ile her mazhar
Ne ismi kim t̄aleb kıldı anuñ hükmin kılr icrā
15. Muḍill ismine mazhardır kimisi Hādī ismine
Muḍillüñ mazhār esfelde Hādī mazhār-ı a' lā
16. Ki şānı ne t̄aleb kıldı kamū buldı ta' ayyun ol
Ne tağyır ü ne ḥod tebdīl aña gelme hiç māşā'
17. Sözüñ t̄ayy eyle gel imdi muḳarar oldu hep aḥvāl
Ki fark oldu nebī ile velī hem mü'min tersā
18. Ḥudā zūiyine kıldı bu vücūdātı müzāhir çün
Kamūya bil ki feyz andan irer a' lā vü ger ednā
19. Tecellī eyler ol dā'im Celāl ü geh Cemālünden
Birinin ḥāşılı cennet birinden nār olur peydā
20. Ne ḥikmetdür ne kudretdür ne şan' atdur göreñ imdi
Kılr bir zerreyi ki şems gehī bir kaṭre-i deryā
21. Egerçi zāhirā ism ü müsemmā görünür ğayrı
Görür her laḫzada bir ān u bir şān 'ārif-i dānā
22. Eger ism ü müsemmā 'ilmine sen 'ālim olduñsa
Bilürsen sırrı esmāyı okursuñ 'alemü'l-esmā

14a	hükm-i: hükmi A
14b	kıldı: eyler B
16a	buldı: buld A
16b	ḥod: ḥo A
17a	imdi: oldu B / oldu hep: hep kamū B
18a	kıldı: kıld A
21a	ü: -B
22b	okursuñ: okursun B

23. Anuñ zātına ğāyet şun‘ına hergiz nihāyet yok
Tecellī eylemez bir şūret ile iki kez Mevlā
24. Velikin gözlerin örtüdi bu hālkuñ ‘ālem-i keşret
Velī ‘ārif olan her zerreden gördi bilā ihfā
25. Ki her şeyde Hāḫkuñ bir varlığı var zāhir ü bāḫın
Hāḫkı haşritme boş yere nitekim haşır ider tersā
26. Rumūz-ı şemme vechu’llāh ile her şeye nāzır ol
Ki her şeyi okursuñ muşhāf u defter durur güyā
27. Bu ‘ālem kim görirsün çār ‘unşurdan mürekkebdür
Ne kalur çār ‘unşur gitse izhar ile bī-pervā
28. Gören ü görinen kendi durur bil zāhir ü bāḫın
Cihān vechinde kendü varlığıdır ğayri yok ıat‘ā
29. Ta‘ayyün keşreti cümle o vahdetde olur fānī
Ne ‘ārif bāḫīdür onda ne ‘irfān eylese ifā
30. Vücūdı vāḫidi gör kim ta‘ayyünle olur zāhir
Vücūdı dā‘im ü bāḫī ta‘ayyündür olan ifnā
31. Mecāza bakma ey sālīk ḫāḫikī maḫlaba ‘āzm it
Ki zīrā zıll-ı zāildür āḫāmet eylemez dānā

24b zerreden: zerrede B
25b boş yere: bir şeyde A
26b okursuñ: okursun B / u: -A / güyā: maḫzā B
29a olur: olu A
29b bāḫīdür: bāḫīdü A

32. Temevvüc eyleyen deryāya baḡ emvāca aldanma
Güneş tābında çün şebnem bulursun kim olur ifnā
33. Muḥiṭi baḡr-ı tevḥīde ḡālim dirseñ eger cānā
Vücūduñ ḡaṭresin maḡv it ḡoma senden eṣer aṣlā
34. Şerābı ceṣbe nūş it ki seni tā ceṣb ide Ḥaḡḡa
Kimi kim ceṣb ide ‘ālem olur hep gözine Leylā
35. Nice yüz biñ ḡıyāmet ḡopsa eylemez mestlikden
Zihī devlet zihī ‘izzet zihī ḡudret durur ‘uzmā
36. Olursañ sā'iri fī'llāh müşāhid olasın hem-dem
Tecellisini ol zātuñ göresin bī-men ü bī-mā
37. İr durur sevḡ-i Rabbānī yoluñı bir ‘āceb baḡre
İderseñ seyr yüz biñ yıl ki yoḡdur intiḡā aña
38. Şu deñlü ‘ilm olur ḡāsıl beyān olmaz lisān ile
Ki ebced-ḡān olur ḡatuñda senüñ bu ‘ilm-i Sīnā
39. Olursañ ‘ilm ile ‘āmil ki keremnāya lāyıksın
Yazılır defter-i şāhide nāmuñ ‘ālim ü dānā
40. Şaḡın aḡvāl-i mezkūre ‘inādla olmaḡıl münkir
Ḥudānın luṭfi bī-ḡaddur virir saña da taḡḡikā
41. Gel ey mestūr olan der-ḡāb -ı ḡaflet kendüden ḡāfil
Gözüñ aç şānuñı fehmiñ it ki sensin cümleden ā‘lā

37a	ir durur: ir virir A
37b	ki yoḡdur: bulunmaz B
39b	defter-i şāhide: defteri şāhid A
40b	da: -A
41a	mestūr: meşūr B

42. “*Nefehtu fihi min rūhi*” senüñ şānuñda gelmişdür
 “*Ve naḥnu aḳrebu minküm*” senüñ ḥaḳḳındadır Ḥaḳḳa
Ḳāle’illāhu Te’ālā “*Ve Nefehtu Fihi Min Rūhi*”⁶⁴ Ve Ḳāle “*Ve Naḥnu Aḳrebu İleyhi Minküm*”⁶⁵ *

43. Seni Ḥaḳḳ faẓl-ı luṭfundan kıılır zātına maẓhar
 Yüzünde Fātiḥa ayātını yazdı bila imlā
44. Ḳamū esrārına maḥrem kıılup itdi seni teşrīf
 Senüñ Ḥaḳḳında dinildi ki budur ‘ālem-i kübrā
45. Didi Ḥaḳḳ aḥseni taḳvīmde ḥaḳḳ itdük biz insānı
 Ki redd itdüñ varup seyreyleye tā esfel ü a’lā

Ḳāle Subḥānehu “*Lekad Ḥalekne'l-İnsāne Fī Aḥseni Taḳvīm Sümme Redednāhu Esfele Sāfilin*”

46. Sebeb budur ki seyride merātib zāhir u bāṭın
 Saḳın ḳannitme insānı ola merdūd-ı Ḥaḳḳ ḥāṣā
47. Dinildi ‘ilmü'l-esmā cemī‘ an vaṣf Ādemde
 Ḥaḳīḳatde ḥaḳāyık her ne var zātuñ durur Ḥaḳḳa

* **Bu kasidenin içinde geçen ve düzyazı biçiminde yazılan ayet, hadis ve açıklamalar : -A**

43b Yüzünde: Yüzünde B
 44a maḥrem: -A / kıılup itdi: idüp kııldı B
 44b ki: -B
⁶⁴ Kur’ân-ı Kerîm, Hicr Suresi: 29 “Ona Ruhum’dan üfürdüğümde...”
⁶⁵ Kur’ân-ı Kerîm, Kâf Suresi: 16 “Biz ona şah damarından daha yakınız.”

45a taḳvīmde: taḳvīmd A
 45b redd itdüñ : redd itüñ A / ü: -B
 46b ḳannitme insānı ola: sen anı ḳannitme ol A
 47a ‘ilmü'l: -A

Ḳāle'llāhu Te'ālā “Ve ‘Alleme Ādemü'l-Esmāe Küllehā”⁶⁶

48. Mücellā olmamış mir'āta beñzer şūret-i 'ālem
Cilāsıdur anuñ Ādem biri lafz u biri ma' nā
49. Maḥabbet taḥtını cānda ma' ārif sırrını dilde
Emānet eyledi saña telef kıhma şaḳın cānā
50. Muḥaşşıl bil bu mevcūdāt seninle oldılar ḳā'im
Ḳaçan sen bāṭın olsañ cümle mevcūdāt olur ifnā
51. Zuhūruñdan zuḥūr itdi bu ma' lūmāt-ı maḥsūsāt
Buṭūnuñdan niḥān olur zuḥūr u şūret-i eşyā
52. Cihānı bir cesed farz eyleseñ sen cānısı ānuñ
Bu sırr naḳdı İlāhīdür degildür va' de-i ferdā
53. Cesed ḳandur güher cāndur biribirinden ayrılmaz
Sedd ü rügen gibi kim birbirine oldılar hem-tā
54. Başiretle başār cem' īne mevḳūf līk bu görmek
Başār cism ü başiret cān gibidür fi'l-mesel gūyā
55. Başiretsiz başār bī-cān ceseddür bilmez vü görmez
Başiretsiz başār gördiginüñ hīç aşlı yok aşlā
56. Bu görmeklik ile rūşen degilse dīde-i cānuñ
Görür şanma nice görsün cihānı dīde-i a' mā

⁶⁶

Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Suresi: 31“Allah Adem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti.”

51b

u: -B

53b

hem-tā: hem-sā A

54b

ü: -B

57. Gel añla zātını ‘āyn-ı ‘ayān devr-i zamān sensin
Özüñden ğayrı bil yokdur özüñdür Qāf ile ‘Anqā
58. Mekānuñ ‘ālem-i quds u makāmuñ ins iken niçün
Düşüp bu çāh-ı imkāna gezersin küh ile şahrā
59. Saña tāvūs-ı qudsiler müşāhib olmağa rāğib
Sen uyup zāğ-ı nefsüñe olursuñ ‘āleme rüsvā
60. Ricālūñ izini izle bu süfliden iriş ‘ulve
Geçüben qāb-ı kavseyni bulagör sırrı o ednā
61. Ricāli kim ilen qalbi toludur feyz ile gerçi
Velī tālilde lāzımdır şadākat himmet-i vālā
62. Erenler şoḥbetinden behre-dār olmak muḳarrerdür
Şolar kim Hāḳḳ bilüp her nuṭkunı şeyḫūñ dimeye lā
63. Mürīd-i şādıḳ oldur kim murādından ola fānī
Murād-ı şeyḫ ola bāḳī fenā ola ḳamū ihyā
64. Kelām-ı ehl-i Hāḳḳ şol ḳatre-i nisāna beñzer kim
İşitse qalb-i Qābil ḥāşıl eyler kenz-i lā-yefnā
65. Velī nā-ḳābilūñ qalbinde ḥaḳ söz semm olur fi'l-ḥāl
Döker zehrin mişāl-ı mār kimi görse ider aḡvā

59b	olursuñ: olursun A
63a	Mürīd-i: Mürīd ü A
63b	ihyā: ihvā
65a	Velī: Dil B
65b	zehrin: zehrini B / mişāl-ı: mişālı A

66. Naẓar kı l kendüñe gör ẓangı cānib sende ġālibdür
Kelām-ı ehl-i Hāḡḡı eyledüñ mi maḡṣad-ı aḡṣā
67. Ne cānib ġālib ise cāna cānuñ menzili olur
Cüdā olduḡ da tenden bil aña menzil olur ol cā
68. Leṭāfetden kesāfetden ne kesb itdüñse dünyāda
O menzildür ẓarārgāhuñ biri esfel biri a‘ lā
69. Leṭāfet kesb iderseñ menzilüñ a‘ lādan a‘ lādur
Kesāfet kesb iderseñ bil olursuñ cümleden eṣḡā
70. Sa‘ ādet ehlisin devlet senüñdür iki ‘ ālemde
Bu sözlerden uyanıklıḡ gelürse cānuña cānā
71. Kemāl-ı Ādemi sözden bilindi ey melek-ḡaṣlet
Velī ol söz durur ol kim ola ol ḡüccet ü aḡvā
72. Söz oldur benliginden ẓopmaya ol söz ẓopa Hāḡḡdan
İṣiden daḡi Hāḡḡ ile işide ẓopmaya ġavḡā
73. Ẓaçan kim zātını bilmez kişiden zāhir olsa söz
Dinilemez söz aña kim ol söze menşe ola sevdā
74. Benim söz didigim rūḡu'l-Ḳudsden söylenen sözdür
O söz ‘ īsī-yi vaḡtden söylese ṣıḡḡat bulur marzā

66a	sende: send A
66b	Kelām-ı: Kelāmı A
67b	tenden: neden B
68a	dünyāda: dünyāyı B
71a	Kemāl-ı: Kemālı A
71b	ol: ola A

75. Netice her ne söz söylense ol sözdür kelāmü'llāh
Ne vech ile kelāmü'llāh durur söz diñle te'vīlā
76. Sözüñ aşlı nefesdür cümle sözler bir nefesdendür
Nefesden zindedür 'ālem eger esfel eger a' lā
77. Kamū eşyā haqīkat ol nuṭkdan aşkār oldı
Kadem baħr-ı nuṭkdur cümle eşyādan ḥabāb-āsā
78. Nefes girdikçe çıkdıkça gönül söz ile kâ'imdür
Gönülsüz söz ü sözsüz hem gönül olmaz ebed kaṭ' ā
79. Sözüñ aşlı nefesdür bir nefesden zindedür 'ālem
Nefes nuṭk ile zāhirdür nuṭkdur remz-i mā-evḥā
80. Sözi fark eylemek sözden velikin kār-ı dānādur
Sözi fark itmiyen sözden olupdur pīr ü ḥumekā
81. Anadan doğma gözsüzler karadan ğayrı görmezler
Görür mi rüy-ı dildarı karāñlulukda nā-binā
82. Anadan doğma gözsüz gibidür nākış olan idrāk
Nedür fehmi eylemez sözden rumūzı nükte-i ğarrā
83. Öz 'aqlı ile billurı mümāşıldür dūr elmāsa
Beraber dir ise elmās ile billur dinür ḥāşā
84. Haqīkat-bīn olan şarrāfa şorsan cevherüñ kadrin
Kaṭırcı boncuğun gevher şanandan olmayasın tā

75b	kelāmü'llāh durur: kelāmü'llāhdur B
76b	eger esfel eger a' lā: eger a' lā eger ednā B
77b	eşyādan: eşyādur A
84a	cevherüñ: cevherin B

85. Hâkikat nuṭku şavt u söz ucı bir aşlā mebnîdür
Füru‘ ı otuz iki harfde zâhir oldı taḳsimā
86. Yaradılmış ne kim varsa ḳamûsı ñuṭḳa mazhardur
Dü ‘ âlem dil tuṭaḳdur nuṭḳa nâṭıḳdur ḳamû eşyâ
87. Şıfâtuñ zâtuña bürhân sözüñ bil zâtını ey cân
Şıfâtuñdan sözüñ gitse şıfâtuñ ḥod olur ifnâ
88. Fûru‘ dur gösteren aşı fûru‘ suz aşlā yol yokdur
Sedef-i aşl içinde fer‘ idür bil düre-i beyza
89. Şecerden mîvedür maḳsûd ḳurı eşcârı niyelerler
Cihânı bir şecer farz eyle Ādem mîvedür gūyâ
90. Cihānuñ cānı Ādemdür kim anuñ cismi ‘ âlemdür
Şolar kim sırma maḥremdür olardür hemdem-i ‘ Īsâ
91. Ḥudāyı bilmek āsân Ādemi bilmekdür müşkil
Nitekim Ḳāf-ı ecsāmda ola cân içre ki ‘ Anḳā
92. Cism maḥşûs u cân ma‘ lûm odur bir emr-i Rabbānî
Yine kimdür ortada Ādem ya ānuñ zevcesi Ḥavvâ
93. Benim Ḳaf ile ‘ Anḳādan murādım remz-i imādur
Vücûdum içre göñlüm Ḳaf tecellî sırrıdur ‘ Anḳā

88a yol yokdur: yokdur yol B
88b Sedef-i aşl içinde fer‘ idür: Sedef-i fer‘ ü aşl içindedür B
92a ma‘ lûm: ma‘ lû A
92b Bu beytin vezni hatalıdır.

94. “*Ene'l-Kur'ān ve's-seb' u'l-meṣānī*” didi Muḥyiddīn
 “*Ve'r-rūḥu'r-rūḥ lā-rūḥu'l-evānī*” didim amennā
95. Göñül Kāfında ‘ Anḳānuñ tecellisine irdüñse
 Görürsin ḥāk-ı pāyüñde тұrur bu kubbe-i Minā
96. Ḥayāt-ābın içerseñ Hızır olursın bezm-i vaḥdetde
 Mürīdīñ olmağa me'mūr olur İskender ü Mūsā
97. Eger Kāf u eger ‘ Anḳā eger İskender u Mūsā
 Senüñ zātuñdadur cem‘ ā eger sidre eger Tūbā
98. Eger bu rütbeğe vāşıl iseñ var eyle irşādı
 Ki ‘ İṣā-yı zamān olduñ demekdür yuḥyi'l-mevtā
99. ‘ İlim kim şāhibin ḥayy itmeye ol ‘ ilmi neylerler
 ‘ İlim ol ‘ ilme dirler şāhibin ol ‘ ilm ider erzā
100. Dinilmez ‘ ilm aña kim şāhibin ol ‘ ilmledür şeyṭān
 Dinilür ‘ ilm aña kim şāhibini ide ol meşelā
101. İriş Hızır-ı zamāna şor ledün ‘ ilminüñ esrārın
 Beyān eyler saña Hızır-ı zamān iḥsān ider ancā
102. Kime kim Ḥaḳḳ müyesser eyledi ‘ ilm-i ledünniden
 Ḥayāt ābını ḳalbinde ider Hızır-ı zamān icrā
103. Ledün ‘ ilmi odur kim kendü ḳalbüñden ṭulū‘ eyler
 Bu ‘ ilmüñ menba‘ ı Hızır-ı zamānuñ ḳalbidür anda

94b

98b

100b

rūḥu'l-evānī: rūḥu'l-evnī A

yuḥyi'l-mevtā: yuḥyi'l-mevt A

ide: ider A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

104. Hızır didikleri kûtb-ı zamāndur her zamān içre
Zamānda ān dā'imdür taşsarruf üzredür 'arfā
105. Taşarruf üzredür kûtb-ı zamān 'ālemde Ādemde
Hakḫın iḥsānını kûtb-ı zamāndur eyleyen baḥşā
106. İrersūñ kûtb-ı devrāna bulursuñ matlabuñ sen de
Şadākatle maḥabbetle idersūñ himmetuñ bālā
107. İrişür her nefesde bil saña ilhām-ı Rabbānī
Seni irşād idüp Hakḫa saña oldurmadadır ilcā
108. Kime kim feyz irer bil ol zamānuñ vāḥidindendür
Be-ḫadri ḳābiliyyet her vücūda neşr olur ibhā
109. Bu çarh ṭolabı dā'im ān-ı dā'im üzre devreyler
Ki her devrinde biñ şüret ile zāhir olur a'fā
110. O devr ile gelüpdür enbiyā mursel merātibce
Gehī mü'min zuhūr eyler zuhūr ider gehī tersā
111. Ki ben daḫi o devr ile nice geldim nice gitdim
Nice öldüm vü dirildim nice kez olmuşum ifnā
112. Hakḫıyla bī-nişān iken ḫamū cānlara cān iken
Düşüp bu 'ālem-i mülke idindim esfeli mişvā

104b	dā'imdür : dā'imde B
105b	zamāndur: zamānda A
106a	bulursuñ: bulursun A
106b	himmetuñ: himmet-i A
108a	bil ol: ol bil B
109b	devrinde: dervinde A
111b	Nice öldüm vü dirildim: Nice öldüm nice dirildim A
112a	bī-nişān: bī-nişā A
112b	Düşüp: Gelüp: B

113. ‘Āmā idi maḳām-ı evvelim kim ḥayret andandur
Vücūdım ‘aynımı çün itdi bu şems nūrunı zūlmā
114. İkinci menzilim oldu benim bil ‘ālem-i ervāḥ
Ki ‘arşuñ fevḳi oldum çün o ‘arşuñ istivāsı mā
115. Ṭabāyi‘ den güzer kıldım ‘anāsır rengine girdim
Me‘ādenden nebāt rengine giydim ḥulle-i ḥazrā
116. Bırakdım ḥulle-i ḥazrāyı ḥayvān rengine girdim
Geçüp ḥayvāndan insān şüretin giydim didim hū ya
117. Çün insān şüretin buldum Ḥaḳḳa ḥamd u şenā kıldum
Fenā ender fenā oldum ki buldum Ḥaḳḳ ile ibḳā
118. İrişdi ma‘rifet nūrı gönül oldu Ḥaḳḳuñ Ṭūrı
Ḳamū sırlar ‘ayān oldu gümānım ḳalmadı aşlā
119. Erenler şoḥbetin buldım düni gün ḥizmetin kıldım
Ne didiler ise illā didim hergiz dimedim lā
120. Dili insān-ı kāmīl faḥrını feyz-i İlāhīdür
O yüzden baḥş ider bil ān dā'im feyzini efzā
121. Baña feyz-i İlāhī Ḥazret-i Şeyḫ Mısrīdendür bil
O daḫi bil Sinān-ı Ümmīden almuşdur yed-i tūlā

113a	evvelim: elim A / kim: bil B
115b	Me‘ādenden: : Me‘ānden A
117b	oldum: buldum A
120a	faḥrını: maḥzūnı A / feyz-i: feyzi B
121a	Ḥazret-i Şeyḫ Mısrīdendür bil: Ḥazret-i Mısrīdendür ermişdür B

122. O daḥi bil er oḡlundan alupdur māye-i zātı
O daḥi Şeyḥ ‘ Abdülvehhābdan aldı sırrı āmennā
123. O daḥi Şeyḥ Şemseddin Yigitbaşiden aldı el
Cihāna kıble oldu ol mişāl-ı Ka‘ be-i ‘ ulyā
124. O daḥi Şeyḥ ‘ Alāeddinden irdi zāt-ı Raḥmāna
Şeb ü vuşlatda vaḥdet itdi buldı ḥālet-i ḳurbā
125. O daḥi Ḳayşeri-yi Tāceddinden aldı çün telḳin
Anuñçün zāhir ü bāṭın odur ‘ āriflere ‘ urfā
126. O da Erzincānī Monlā Pīrden irdi bu esrāra
Anuñçun ‘ ilm-i ser-baḥrında olmuşdur dūr-i yektā
127. O da Şeyḥ Seyyidī Yahyādan irdi vuşlat-ı Haḳḳa
Ṭarīḳat ehli içre nāmı olmuşdur cihān-ārā
128. Bu tertīb üzre sırr sari durur ‘ ālemde Ādemde
Bu sırruñ sırrını bu Seyyide Haḳḳ eyledi ‘ aṭā
129. Bu esrār-ı ḥaḳāyıkdan eger duyduñ ise bir sır
Yüri şād ol ki ‘ ālemdeki sensin ‘ ālim ü dānā
130. Bu sırdan kim ḥaber-dār oldu ‘ ārifdür özi anuñ
Geçüp ḥayvān özinden ol çü buldı menzil-i me'vā

122b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
123.	Bu beyit: -B
126a	Pīrden: Pīriden A
127a	O da Şeyḥ Seyyidī Yahyādan: O da bil Seyyid Yahyādan B
129a	bir: -B / sen de: -A
130b	özinden: edenden A

131. Saña deryâ-yı hikmetden çıkardım bir dūr-i yektā
Ki mişlin görmedi ‘ âlemde hîç İskender ü Dārā
132. İşāret ‘ ilmine ‘ âlim iseñ nazmın saña kāfī
‘ İbāretten murādım fehm idendūr qābil ü ezkā
133. Eger fehm olmaya nazmım haberdūr leys-i fi'd-dāreyn
Duyarsuñ ma‘ nisin ānuñ yiyessin men ile selvā
134. Cihān içre bu tarz üzre rivāyet itmedi kimse
Ne Muhyiddin ne Bedreddin ne Şadreddin ne Mevlānā
135. Dürüst idrāk ile bu nazmıma kılsa nazār ‘ ārif
Her izāhenet okurdı ol lisān-ı Hakk ile Hakkā
136. Cevāhirle müzeyyen bir qaşırdır bu qaşīdem kim
İçine girenüñ hākin ziyāret idiser havrā
137. Hākiqatde bu manzūme cemi‘ i ‘ ilme hāvīdür
Velī bir harfīni bilmez vücūdun kılmayan ifnā
138. Bunuñ her beytinüñ zımnında nice biñ me‘ ānī var
Velī a‘ mā gözi görmez gerekdūr dīde-i bīnā
139. Ledün ‘ ilminüñ esrārın ‘ ayān itdi saña Seyyid
Eger sırrına maḥremsen nazīre söyle gel buña

134b Ne Muhyiddin ne Bedreddin ne Şadreddin ne Mevlānā: Ne
Şadreddin ne Bedreddin ne Muhyiddin ne Mevlānā B
135a nazmıma: nazma A

4

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

1. Berü gel t̄alib-i Ḥaqq̄san dilerseñ maṭlab-ı a' lā
Vücūduñ eylegil fānī koma senden eşer aṣlā
2. Saña bu senlik ü benlik hicāb olmuş saña senden
Beni terk eyleyüp sensiz varırsañ görünür Mevlā
3. Geçerseñ lā vü illādan ḥalāṣ olduñ eyā server
Cemāl-i yār ile oldum görürsün̄ tobtolu her cā
4. İkilikden geçen ' aşık olur birlikde ol fāyik
Aña eşyā olur nāṭık ḥaḳāyıkdan virür ma' nā
5. Şolar kim dār-ı dünyāda ma' ārif kılmağı ḥāsıl
Anuñ hıç oldu taḥṣīli işi dā'im kırı ğavġā
6. Cihāne gelmeden maḳṣūd Ḥaqqı bilmek durur ancak
Bilinmez Ḥaqq varılmaz yol vücūduñ kılmasañ ifnā
7. Fenā rāhinde ey Seyyid nihāyet bulmağı kimse
Cevābı bu mu' ammānuñ huve'l-Ḥayy huve'l-a' lā

5

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. İster iseñ zāt-ı Ḥudā gel rāh-ı Ḥaqq̄a t̄alibā
Bu yolda kıl dāruñ fedā tā bulasın vaṣl-ı lıḳā

4

1a

1b

3b

5

B 14a-14b: A 27a

Berü: Beri A

Vücūduñ: Vakūruñ B

Cemāl-i: Cemāli A / görürsün̄: görürsün A

B 14b-15a: A 27a-27b

2. Gel raḥat olma sālikā sa‘ y eyle keşfolā rumūz
Zeyn ola ‘ilm ile gönül nūr ola şad u dal u rā
3. Ṭālibā ḥayāl-i ḡayriden cehd it gönül mülkün arıt
Dost yüzünü görmek dilerseñ ḳoma dilde māsivā
4. Zāhid yūri zāhirde ḳalup zāyi‘ itme ‘ömrüñi
Var ṭālibi esrār-ı Hāḳḳ ol keşfolā mim ‘ayn u zā
5. Gel ḳāl-ı taḳlīdi biraḳ ḳıl ḥāl-ı taḥḳikī ṭaleb
‘İlme'l-yakīn ‘ayne'l-yakīn ḥaḳḳe'l-yakīn bul ‘azz u cā
6. ‘Āşık iseñ Mūsā gibi yandur vücuduñ taḡları
Ṭūr-ı tecellīde bugün gūş idesin Hāḳḳdan nidā
7. Terk it cihānuñ şöhretin meyl itme ey ‘āşık şaḳın
“Çün şöhret āfetdūr” didi Hāḳḳuñ ḥabībi Muştafā
8. Fānī cihānuñ māl u mülkine gönül virme aḡī
Yokdur beḳāsı çün bilürsin olıser āḡir fenā
9. Sen “*şemme vechu ’llāhı*” fehm it gel berü ey müttaḳī
Bunca sülūkuñ ḥāsılın gel ḳılma ‘ayn u bā u sā
10. Aşluñ ne cevherdendür añlarsañ eger olduñ selīm
Öz aşlını añlamayan bil ki olur Hāḳḳdan cüdā

3a	Ṭālibā: Ṭālib B / ḥayāl-i: ḥayālī B
4b	‘ayn: ḡayn B
5a	ḥāl-ı: ḥāşılı A
6a	yandur: seyrit A
8a	u: -A

11. Aldanma Seyyid keşrete iriş sarāy-ı vaḥdete
 Ẕurbet bulup ol hażrete tā olasın vaşla sezā

6

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Düşmeyen dost derdine dermāna olmaz āşinā
 Miḥnete şabritmeyen iḥsāna olmaz āşinā
2. Ṭālibā rāh-ı ' ibādetde mücidd ol rūz şeb
 Sıdḳ ile ḳul olmayan sulṭāna olmaz āşinā
3. Eşk-i ḥasret dōkmeyen Ya' kūb-veş gözden müdām
 Mışr-ı dilde Yūsuf-ı Ken' āna olmaz āşinā
4. Şayḳal-ı zıkr ile dil mir'ātını şāf etmeyen
 Cānib-i Ḥaḳḳdan gelen miḥmāna olmaz āşinā
5. Ḥalka-i tevḥīde gir ḳahrıt ḳuvvā-yı nefsüñi
 Ḍarb-ı tevḥīd itmeyen devrāna olmaz āşinā
6. Pīr-i kāmīl şöḥbetinde añla nefs ü Rabbini
 ' Ārif-i nefis olmayan Raḥmāna olmaz āşinā
7. ' Ārif-i bi'llāh olam dirseñ ne dānım dersüñ al
 Bildigüñden geçmiyen ' irfāna olmaz āşinā

6

4b

5a

5b

6a

7a

B 15a-15b : A 27b

Cānib-i: Cānibi A

gir: -A

Ḍarb-ı: Ḍarbı A

şöḥbetinde: hizmetinde B

dersüñ: dersin A

8. Dost yolunda cān u başın şaḳlayan bī-gānedür
Cānı ıṣār itmeyen cānāna olmaz āṣinā
9. Ateş-i ‘aşḳ ile yandur varlığıñ küllī kül ol
Per ü bālin şaḳlayan pervāne olmaz āṣinā
10. Vuşlat-ı yār isteyen girsün belā meydānına
Başını top itmeyen çevgāne olmaz āṣinā
11. Zāhid ikrār eylemezse küfr-i zūlfine eger
Biñ yere ursa başın imāna olmaz āṣinā
12. Ma‘nidir Seyyid kelāmuñ ehl-i şūret añlamaz
Sireti ḥayvān olan insāna olmaz āṣinā

7

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Baña derdüñ yeter cānā gerekmez dünyā vü ‘uḳbā
Ki senüñ ḥāk-i dergāhuñ benim gözlerime tūtiyā
2. Bu göñlüm derdine yā Rabb ne çāre eyleyem çünkim
Yine derdüñden özge hiç buña bir çāre yok aṣlā
3. Bu derde idemez dermān ṭabīb olursa ger Loḳmān
Şifāsında bunuñ ‘āciz hezārān Bū ‘Alī Sīnā
4. Bulamadı buña çāre ne Eflāṭūn ne Cālinus
Hemān ancak buña dermān yine derdüñ durur cānā

5. Benim derd didigim ‘aşk’dur şaķın şanma anı ğayrı
Ki ‘aşk’dan mā‘adā rāh-ı hāķiķatde ķurı sevdā
6. Bu ‘aşķı bilmeyen kimse cihānda bilmedi nesne
Gerekse varsun okusun nice yıl aĝ ile ķara
7. Yiyin esrār-ı ma‘niden bilür keyfiyyetin ‘aşķuñ
Ne bilsün vecd ü hālātı olan bil hem azl a‘mā
8. Kime rüz-ı ezel ‘aşķuñ meyi peymānesin şunduñ
Melāmet ihtiyār idüp ķodı ol zühd ile taķvā
9. Bugün ‘aşķuñ kitābından şolar kim okudı bir hārf
Hep ism ü resmi maķv itdi ķomadı varlıĝın ķaķ‘ā
10. Beni Leylā-yı ‘aşķuñķün düşürdi taĝlara ķünkim
Olup Mecnūn-veş āşüfte vü ālüfte vü şeydā
11. Kişi kim her neyi sevse o olur zıķr ü fikri
Nitekim dilde Mecnūñı dem-ā-dem zıķr idi Leylā
12. Şolar kim ‘āşıķ-ı Hāķķdur niderler hūr u ĝılmāñı
Olar meyl itmedi ğayra olaruñ maķlabı Mevlā

5b	rāh-ı: rāhı A
6a	bilmedi nesne: nesne bilmedi B
8b	idüp: itdi B
9b	ism ü resmi: ismi resmi B
10a	Beni Leylā-yı ‘aşķuñķün düşürdi taĝlara ķünkim: Kimi kim Leylā-yı ‘aşķuñ düşürse taĝlara tā kim
10b	āşüfte vü ālüfte: ālüfte vü āşüfte B

13. Yüri sa‘y eyle bu yolda iriş bir mürşid-i ‘aşka
Yedinden nüş idüp cāmı cihānda ola gör yektā
14. Odur kāmīl ki Hāḫḫ nūri tecellī ide vechinde
Hāḫiḫat sırrını duymuş ola bir ‘ārif ü dānā
15. Bulup ol merd-i āzādı yolunda bī-ser ü pā ol
Tecerrüd ‘ālemūñ ḫaṭ‘ eyle var sen daḫi çün ‘ayā
16. Ezel ḫalkında ḫaḫḫuñ var ise gel sen de sa‘y eyle
Ki tā bu nuṭḫ-ı Seyyidden yiyessin men ile selvā

8

Müfte‘ ilün / Fā‘ilün / Müfte‘ ilün / Fā‘ ilün

1. Bezm-i elest cāmını gel bize şun saḫiyā
Kim teşnedür o cāme zümre-i ehl-i şafā
2. Şol meyi şun kim bize güneş anuñ cāmıdur
Anuñ içün buyurdı çün vü saḫḫā hem Hudā
3. Her kim içdi o cāmı Hızr u vaktüñ elinden
Zindedür ol tā ebed buldı çü Hāḫḫdan beḫā
4. ‘Āşık iseñ Cemāle ḫılma naḫar cānāna
Meyl itme māsivāya maṭlabuñ olsun liḫā

13a	mürşid-i ‘aşka: mürşidi ‘aşka A
15b	‘ālemūñ: ‘ālemin A
8	B 16b : A 28b
1a	elest: est A
1b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
3a	Bu mısranın vezni hatalıdır.

5. ‘ Aşk içre şıgmaz cedel bahşı ҡo gel zāhidā
Қālūñi hāl it yūri eyleme ҡurı da‘ vā
6. ‘ Aşk ehli ‘ ayne'l-yaқın buldı anuñ vişālin
Bil ‘ ayāna irende ҡalmaz gümān u haṭā
7. Diñle gel bu Seyyidūñ nazmıdur Rabbānī
Gör ki ne gevher durur hīç aña olmaz bahā

9

Müstef ilün / Müstef ilün

1. Yine oқundı ḥabbezā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
‘ Ālemlere virdi ziyā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
2. Her ҡaçan oқunsa şahā
Mevlūd-ı pāk-i Muṣṭafā
Pür-nūr olur arz u semā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
3. Bu meclis-i mevlūd ey cān
Қadre müṣābihdür hemān
Şekk yoқ durur buña inan
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā

-
6.	Bu beytin vezni hatalıdır.
7.	Bu beytin vezni hatalıdır.
9	B 16b-17a: A 28b-29a
1b	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
1d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
2b	pāk-i: pāki A
2d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
3a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
3d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A

4. Mevlūd-ı şāh-ı aşfiyā
Ne deñlü vaşf olsa revā
Oldı çü her derde devā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
5. İsterseñüz oddan necāt
‘ Aşķ ile idüñ eş-şalāt
Maḥvidiser her seyyiāt
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
6. Müznibleri mağfūr ider
Maḥzūnları mesrūr ider
Dil-ḥānesin pūr-nūr ider
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
7. ‘ Āşilere Ḥaḳḳdan ‘ atā
Mü'minlere zevķ u şafā
‘ Āşıklara ‘ ayn-ı liķā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā
8. Bu zevķi bulmağa dilā
Mevlūd oķı şubḥ u mesā
Tā kim vire şadra şifā
Mevlūd-ı faḥr-ı enbiyā

4d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
5c	her: hep A
5d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
6c	Dil-ḥānesin: Göñülleri A
6d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
7c	‘ ayn-ı: ‘ aynı A
7d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A
8d	faḥr-ı enbiyā: faḥrı enbiyā A

9. Bu zevkî bulan nâcîdür
 ‘Āşıkıların ser-tâcîdur
 ‘Āriflerün mi‘râcîdur
 Mevlûd-ı fâhr-ı enbiyâ
10. Doğduğda ol fâhr-ı cihân
 Nûr ile taldı her mekân
 Seyyidi itdi şâd-mân
 Mevlûd-ı fâhr-ı enbiyâ

10

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Fe‘ ülün (Fâ‘ lün)

1. (Elif) Allâhdür ki sen maḥbûbısın yâ Muṣṭafâ
 (Bâ) Beḳâ mülki senindür anda sensin pâdişâ
2. (Tâ) “*Tebâreke aḥsenü’l Ḥâliḳine*” bircik mâhısın
 (Se) Şüreyyâ vü şerâda yok durur mişlün şehâ
3. (Cîm) Cemâlün Ka‘ besün eyler tavaf ‘uşşâk müdâm
 (Hâ) Ḥayâtıdır ḳamû ḥalkun vücdüñ cân u mâ
4. (Hı) Ḥayâlündür dem-â-dem ‘âşıkun eglencesi
 (Dal) Delil olsun bize nûruñ âyâ şemsü’d-ḍuḥâ

9d	fâhr-ı enbiyâ: fâhrı enbiyâ A
10a	fâhr-ı cihân: şâh-ı cihân B
10	B 17a-18a: A 17a
1a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
3a	Ka‘ besün: Ka‘ besin A
4b	bize: biz A

5. (Zel) Zākirdür senüñ evşāfuñı ins ü melek
(Rā) Rāḥim hem “*raḥmeten li'l-‘ālemīn*”*sīn* surūrā
6. (Zā) Zemīn ü āsmān dostlığıña oldı kāmū
(Sin) Sa‘ ādet buldı her kim saña kıldı iktidā
7. (Şin) Şehādet eyledi ḥaḳḳuñda eşcār ü ḥacer
(Şad) Şādaḳatdur olar kim kıldı seni muḳtedā
8. (Ḍad) Ḍalāletden kalupdur Ḥaḳḳını inkār iden
(Ṭı) Ṭarīḳi müstakim buldı şu kim uydı sañā
9. (Zı) Zuhūrı küntü kenze zātuñ olmuşdur sebab
(‘Ayn) ‘Ayān ü ger nihāndür ger fenā vü ger beḳā
10. (Ġayn) Ġayb ile şehādet ‘āleminüñ şāhısın
(Fe) Felāḥ buldı şu kim oldı senüñle aşınā
11. (Kāf) Kavseyn o ednādır saña menzil-i maḳām
(Kāf) Kelāmuñ oldı anda cümle maḳbūl-ı Hudā
12. (Lām) Lebūñ feyz ile ḳandur dem-be-dem ‘aşıḳlaruñ
(Mīm) Maḥabbet cāminuñ bir cür‘ asın eyle ‘atā

5b raḥmeten li'l-‘ālemīnsin: raḥmetü'l-‘ālemīnsin A
6b buldı her: ehlidür B
7b Şādaḳatdur: Şādıḳdur B
8b Ṭarīḳ-i : Ṭarīḳi A
9a Zuhūrı : Zuhūr-ı B
9b nihāndur: nihān B
11a Bu mısranın vezni hatalıdır.
11b maḳbūl-ı: maḳbūlı A

13. (Nūn) Nūruñ ile münevverdür cemi‘ -i kâināt
(Vav) Vāşıldır o kim sen olduñ aña reh-nümā
14. (Hā) Hilāl ebrūlaruñdur kıble-i taḥkīk senūñ
(Lām-elif) “*Lā-reybe fihī*” ‘üşşāka ol beytül ‘alā
15. (Yā) Yākīn bildim bu maḥlūk ḥalk olmakdan murād
Sen imişsin cümleden maḥşūd ey faḥr-ı enbiyā
16. Kıl şefā‘ at derd-mendūñ Seyyide ey şāh-ı dīn
Kim şefī‘ ü'l müznibīn sensin yarın yevmü'l-cezā

11

Fā‘ ilātūn/ Fā‘ ilātūn/ Fā‘ ilūn (Fā‘ lūn)

1. Ey şacı ve'l-leyl yüzi ve'd-ḍuḥā
Şalli ‘alā seyyidine'l-Muştafā
Ey gözi māzāğ boyı müntehā
Şalli ‘alā resūlüne'l-Muştafā
2. Ey kaşı kavseyn o ednā demi
Lī-ma‘a’llāh Ḥalvetīnūñ maḥremi
‘İlm-i Ḥaqqın menbā‘ ı vü maḥzeni
Şalli ‘alā ḥabībīne'l-Muştafā

13b Bu mısranın vezni hatalıdır.
15b ey faḥr-ı enbiyā: hemān ey müctebā B
16. Bu beytin vezni hatalıdır.
16b yevmü'l-cezā: rüz-ı cezā B
11 **B 18a-18b: A 17b-18a**
1d resūlüne'l: seyyidīne'l B
2d ḥabībīne'l: seyyidīne'l B

3. Senüñ içün didi Hakk ey 'alī zāt
Olmasañ olmazdı kamū kâināt
Sensin olan şāfi' -i cümle uşāt
Şalli 'alā şefi' ine'l-Muştafā
4. Vir şalavāt hācetüñ ola kabul
Saña şefā' at kıla yarın resūl
Cennet-i Firdevse dilerseñ duḡūl
Şalli 'alā resūlune'l-Muştafā
5. Hazret-i Ādem ki kılupdur ḡaṭā
Bunuñ ile oldı du' āsı revā
İster iseñ sen de Hudādan 'aṭā
Şalli 'alā ḡabībine'l-Muştafā
6. Vird-i zebān ile şalātın müdām
Tā ki maḡāmuñ ola darū's-selām
Rāzı ola dirseñ o ḡayru'l-en'ām
Şalli 'ala şefi' ine'l-Muştafā
7. Nūr-ı şalāt ile içüñ eyle şāf
Tā kim ola cümle günāhuñ mu' āf
Cümle melā'ik bını dir şāf şāf
Şalli 'ala seyyidine'l-Muştafā

3b	Olmasañ: Olmasan B
3d	şefi' ine'l: resūlüne'l B
4c	dilerseñ: isterseñ B
5a	kılupdur:kılupdı A
5c	sen de: send A
5d	ḡabībine'l: resūlüne'l B
6a	Vird-i zebān: Vird u zebān A
6d	şefi' ine'l: resūlüne'l B
7a	şalāt: şalavāt B
7d	seyyidine'l: resūlüne'l B

8. Oldı şalâtı kāmū derde devā
Mü'min olanlar bunu ider edā
Didi anuñ şânına evvel Hudā
Şalli ‘ala ḥabībine'l-Muştafā
9. Eyle bu Seyyid kuluña bir nigāh
‘Avnuñ ile ‘afv ola cümle günāh
Bize olupdur şalavātuñ penāh
Şalli ‘ala şefi‘ine'l-Muştafā

12

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Ey ḥatem-i cemi‘ ü'l-enbiyā ehlen ve sehlen merḥabā
Geldüñ cihāna habbezā ehlen ve sehlen merḥabā
2. Başduñ cihāna çün ḳadem ref‘ oldı ‘ālemden zūlm
Ey şāḥib-i tāc u ‘ilim ehlen ve sehlen merḥabā
3. Doğduḳda sen şemsü'd-ḍuḥa ‘ālemler oldı pür-ziyā
Ey nūr-ı çeşmi aşfiyā ehlen ve sehlen merḥabā
4. Halk olmadan gün ü mekān sensin murād ancak hemān
Ey pâdişāh-ı ins ü cān ehlen ve sehlen merḥabā

8a şalāt: şalavāt B
8d ḥabībine'l: resūlüne'l B
9d şefi‘ine'l: resūlüne'l B
12 B 18b-20a: A 14a- 14b
1a Bu mısranın vezni hatalıdır.
2b Ey şāḥib-i tāc u ‘ilim: Ey şāḥib u tāc-ı ‘ilim A

5. Dostluğuña oldı kāmū ‘arş ile kürs uçmak tāmū
Zātuñ şerif qadruñ ulu ehlen ve sehlen merhabā
6. “*Levlāke levlāk*” saña didi Cenāb-ı kibriyā
Bā‘ iş sen olduñ varlığa ehlen ve sehlen merhabā
7. Sen nebīydüñ ey emīn Ādem degildi daħi tīn
Sensin imāmü'l- mürselin ehlen ve sehlen merhabā
8. Hep enbiyā vü evliyā saña iderler iktidā
Sesin kāmūya reh-nümā ehlen ve sehlen merhabā
9. Ceddüñi ol Rabb-ı celīl senüñ içün kıldı ħalīl
Aħlak-ı ħüb vech-i cemīl ehlen ve sehlen merhabā
10. Kıldı mükerrem Ādemi dostluğuñ içün ol ġanī
Ey enbiyānuñ ħātemi ehlen ve sehlen merhabā
11. Ey mazhar-ı zāt şifāt ey bā‘ iş-i hep mümkināt
Ey şāfi‘ -i cümle ‘uşāt ehlen ve sehlen merhabā
12. Ey cümle ħalkın erĥāmı dertlü göñüller merhemi
Ey çāresizler eşfā‘ ı ehlen ve sehlen merhabā
13. Dertlülerüñ dermānısın ‘āşıqlaruñ cānānısın
‘Ālemlerüñ sulţānısın ehlen ve sehlen merhabā

5b	şerif: şerī‘ at A
6b	varlığa: valığa A
7a	düñ: idin A
9b	Aħlak-ı: Ey ħulķı
10b	enbiyānuñ: enbiyālar B
11a	mazhar-ı mazharı A
11b	şāfi‘ -i: şāfi‘ i A
12a	merhemi: merhi A

14. Sen men ledün ‘ummānısın tevḥīd-i ‘irfān kânısın
Hakḫuñ bize iḥsānısın ehlen ve sehlen merḥabā
15. Seyyid kuluñ ey ‘āl-i zāt her dem ider saña şalāt
Tā maḥv ola hep seyyiāt ehlen ve sehlen merḥabā

13

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ḥamduli’llāh yine geldi habbezā
Merḥabā māh-ı mübārek merḥabā
Maḫdemüñle buldı mü'minler şafā
Merḥabā māh-ı mübārek merḥabā
2. Ḥayr-ı maḫdem ey şuhūruñ a‘zamı
Nūr ile kılduñ münevver ‘ālemi
Pür-sürūr oldı cihān gitdi ğamı
Merḥabā māh-ı mübārek merḥabā
3. Her kaçan gelse mübārek ramazān
Nūr olur envār ile gün ü mekān
Tāze cān bulur cemī‘-i mü'minān
Merḥabā ey şehr-i raḫmet merḥabā

13

1.
1a
2d
3d

B 19b-20a: A 14b-15a

A nüshasında beyit biçiminde yazılmıştır.
yine geldi: geldüñ yine B
māh-ı mübārek: ey şehr-i raḫmet B
‘ālem: -B, A nüshasında fazlalıktır.

4. Şehr-i ümmet didi saña ol resûl
Sende bağlanur şeyâ'tîn ü fuşul
Kamû hâcetler olur sende kabul
Merhabâ mäh-ı mübârek merhabâ
5. Mäh-ı rahmetdür didi hem şâh-ı dîn
Yarlağunur sende cümle müznibîn
Bize Hakkıñ mağz-ı fazlısın hemîn
Merhabâ ey şehr-i rahmet merhabâ
6. Mü'minüñ kalbinüñ imânısın
Ehl-i cürmüñ bâ' iş-i gufrânısın
Bize Allâhuñ ulu ihsânısın
Merhabâ mäh-ı mübârek merhabâ
7. Sende nâzil oldu Qur'ân-ı mübîn
Hem melâ'ik indi hem rûhü'l-emîn
Saña viridi kadri Rabbü'l-âlemîn
Merhabâ ey şehr-i rahmet merhabâ
8. Şâim olanlar seni mağfûr olur
Zâhir ü bâtınları pür-nûr olur
Kadrüñe iren ebed mesrûr olur
Merhabâ mäh-ı mübârek merhabâ
9. Şâimine va' d itmüşdür Hudâ
Gayri ücret virmezem illâ liķâ
Sen müyesser kıl bize yâ Rabbenâ
Merhabâ ey şehr-i rahmet merhabâ

4b şeyâ'tîn ü fuşul: şeyâ'tîn-i fuşul B
6b Ehl-i cürmüñ: 'Âşiyānuñ
8d mäh-ı mübârek: ey şehr-i rahmet B
9d şehr-i rahmet: mäh-ı mübârek

10. Buni bizden hoşnûd it yâ müste‘ân
Kim şafi‘ olsun yarın faḥr-i cihân
Seyyidüñ budur münâcâtı hemân
Merḥabâ mäh-ı mübârek merḥabâ

14

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

1. Gel ey iḳlîm-i ḥüsn içre müselleḡ dilber-i ra‘nâ
Güzelik sende ḥatm oldu ki sensin ḥüsn ile yektâ
2. Gören ruḥsârûñı rüşen nazîrûñ gün gibi yoḡdır
‘Aceb ey cânlarûñ cânı ne kânıñ dürisin eyâ
3. Yüzüñ gören ḥalâs olur iki ‘âlem ‘azâbından
Zihî maḥbûb-ı ‘âlemsin ki yoḡdur ḥüsnüñe hem-tâ
4. Şolar kim vechüñ üzre naḡş olan âyâtı gördiler
Olar evrâḡ-ı lafḡ içre aramaz aḡ ile ḡara
5. Maḥabbetden gören vechüñ ḥaḡıḡat bayramın añlar
O vechi görmeyen ‘ıydı şabâḡın şâm ider maḡzâ
6. Seni mescûd bilüp kim ki yüzüñe itmedi secde
Ebed merdûd olupdur ol ki Ḥaḡḡdan eyledi ibâ

10d	mäh-ı mübârek: şeh-i raḡmet B
14	B 20a-20b: A 29a
1a	dilber-i ra‘nâ: dilberi ra‘nâ A
1b	oldı: olmış B
2b	ne: -A
5a	ḥaḡıḡat: yüzüñ A

7. Ki Hakkıñ şüretin vechüñde zāhir görmedi çünkim
O yārin dağı a‘ madur ki bunda olmadı bīnā
8. Ruḥuñla ḥaṭṭınuñ sırrın eger duysa idi zāhid
Çıkup kürsiye itmezdi dün ü gün ol yalan da‘ vā
9. Kamū fitne kaşuñla kirpigüñden oldığın bilen
İder mi hiç cihānda ‘ Ömer ile Zeydle ol gavğa
10. Direm dirseñ bu vaḥdet dūrlerin tal baḥr-ı tevḥīde
Vücūduñ kaṭresin maḥv eyle kalmasun eşer aṣlā
11. Dür-i yāḳut dehānuñ seveli dilber senüñ Seyyid
Diline gelmez oldu hiç anuñ cennat ile ḥūrā

15

?

1. Kimseye bākī kalmaz bu fenā
Gel Hakkā ‘ azm it bul ‘ izz ü beḳā
2. Şarf itme ‘ ömrüñ bu dehr-i dūnā
Olmasun şaḳın emegüñ hebā

7b	bunda: bugün A / çün: -B A nüshasında fazlalıktır.
8b	ü: -A/ ol: ola A
9b	İder mi hiç cihānda: İder mi ol cihānda hiç A
10a	Direm: Diyom A
10b	Vücūduñ: Vücūdun B / maḥv eyle: maḥv it B
15	B 20b-21a: A 29a-29b
1b	‘ azm: ‘ az A

3. Gel bu fānīye dil virme zinhār
Şoñra itmeyesün biñ āh vāveylā
4. Dünyā gölgedür kovarsañ kaçır
Eger kaçarsañ ol gelür saña
5. Hırşla dünyāyı yirim şanma
Āhır bilürsin yir seni dünyā
6. Bil bā-cefādur bu çarḥ-ı felek
Hem bī-vefādur isterseñ şına
7. Qanı yārānuñ qanı yoldaşuñ
Qanı qardaşuñ qanı ata ana
8. Bu bī-beqādur küllī fenādur
Bil ki şāhiddür “*kullu men*” buña
9. Şādisi ğamdur tiryākı semmdür
Sūr-ı mātemdür genci pür-‘ ana
10. Zihi ğāfildür ‘ālemde şol kim
Kimseye irişme düğüne el şuna
11. Şol dem başuña biñ aru üşer
Dünyā balına kim barmağ bana

3b itmeyesün: itmeyesin A / āh vāveyla: āh ile vā A
4b kaçarsañ: kaçarsan B
6a çarḥ-ı felek: çarḥ-ı gerdün B
9a tiryākı semmdür: sūrı mātemdür B
9b Sūr-ı mātemdür: tiryākı semmdür B

12. Pehlivān oldur meydān içinde
Nefsini başup ʿaqlına uya
13. Pīr degil ol kim luʿb u lehv ile
Uşşaklar gibi dün ü gün elde nā
14. Pīr aña dirler ol pīri seve
ʿAşk ile dü cihāndan uşana
15. Medḥ ile zemmi ḥalkuñ yanında
Pīr ola hergiz itmeye şekvā
16. Kim anı ḳadh eylerse ol aña
Dā'ima ide medḥ ile şenā
17. Seyyid zāʿife sen ḳıl müyesser
Cümle imān ehliyle ey Ḥudā

16

Mefāʿ ilün / Mefāʿ ilün / Mefāʿ ilün / Mefāʿ ilün

1. Şerābı lā-yezāliden içildin sāğar-ı şaḥbā
Ḥaḳḳ ile bī-nişān oldum virimezem nişān aşlā
2. Baña çün ḥāce-i tevḥīd-i ḳudret bir sebaḳ virdi
Beni ol ʿilm-i muṭlaḳla ḳılupdur müfti monlā
3. Bu cismim ʿayn idüp nūra boyadı cānımı küllī
Göremem kendözimi hīç beni lā eyledi illā

13b
16.
1a

dün ü gün elde nā: dün gün eld nā A
B 21a: A 30a
sāğar-ı: sāğarı A

4. Cemālin gösterüp āyine-i naḳş-ı ḥayālimde
Ki envārı şıfatıyla çü kıldı ḳalbimi meclā
5. Ğıdam hep nūr-ı maḥẓ oldu benim ‘ayn-ı beḳā içre
Ḳanā‘ at kenzini buldım gelüpdür baña istignā
6. Vü bi-nuṭṭ demine ireli Seyyid be-Ḥamduli’llāh
Kelām-ı Ḥaḳḳa nāṭıḳdur özidür Ḥaḳḳ ile güyā

17

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Ḳılupdur çeşm-i mestün bağırimi ḥün-āb ey cānā
Daḡı zülf-i perīşānuñ çü kıldı ‘aḳlımı yaḡma
2. Līk feyzine mu‘tād eylemişdün ağzımı evvel
Yine feyzün şerābın şun gerekmez baña ḡayri mā
3. Şabā zülfün nesīminden eser ‘ıtr ile gülşenden
Ne gülşen gülşen-i cennet ne cennet cennetü'l-me'vā
4. Elifden toḡrı kaddinün çekilmiş ḥaṭṭını gören
Revāndur aḡseni taḳvīm bu toḡrı ḥaṭṭ durur Ḥaḳḳā

17
1a
1b

B 21a-21b: A 30b
ey: -B
zülf -i: zülf ü A

5. Yüzüñdür “*ḳul hüve'r-Raḥmān*” şaḳuñdur “‘*allemü'l-Ḳur'ān*”
‘ Aceb ey cānların cānı ne kānuñ dūrisin āyā
6. Saña ḥurī eger bir kez ḳılursa ḥüsnüni ‘ arza
Ruḥuñ bedrin ‘ ayān eyle ki tā yüzüñden utana
7. Yüzüñden bir burḳāi ref‘ eyle gel ey serveri maḥbūb
Göre tā kim cemālūñ āf-tābın ‘ āşıḳ-ı şeydā
8. Firāḳuñ ṭamusunda yanıser yarın ebed şol kim
Bugün ‘ aşḳ āteşinde pişmeye baḡrı kebāb-āsā
9. Ruḥuñ şem‘ i firāḳında yanar pervāne tek Seyyid
Bedel ḳıl vaşla hicrānı ḥasūduñ cānı tā yana

18

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Gel ey dil yiter hevā
Dönelim Ḥaḳḳdan yaña
Nice bir ḥubb-ı sivā
Dönelim Ḥaḳḳdan yaña
2. Gelüñ dönelim erken
Cānımız tende iken
Bu fırsat elde iken
Dönelim Ḥaḳḳdan yaña

7b
18.
1a

‘ āşıḳ-ı şeydā: ‘ āşıḳı şeydā A
B 21b-22a: A 30a
Bu mısranın vezni hatalıdır.

3. Bir kām ile varalım
Nefsimizi bilelim
Rabbimizi bulalım
Dönelim Hakkdan yaña
4. Kılalım aña hizmet
Eyleye bize himmet
Tā bulavüz hidāyet
Dönelim Hakkdan yaña
5. Virmeyüp nefse rahat
İdelim Hakkā t̄ā' at
Geçmeden vakt u sa' at
Dönelim Hakkdan yaña
6. Hakk yoluna gidelim
Dā'ima z̄ikr idelim
Ġayrı kārı nidelim
Dönelim Hakkdan yaña
7. Gökler gibi dönelim
Bir nefes t̄urmayalım
Münkir sözün koyalım
Dönelim Hakkdan yaña

4a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
5a	Virmeyüp nefse: Nefse virmeyüp B
5c	Geçmeden: Geçmesün B
6a	Hakk yoluna: Rāh-ı Hakkā B
6b	Dā'ima: Rūz şeb B
7c	Bu mısranın vezni hatalıdır.

8. Hakkdan dönmekdür vebāl
 Hakkā dönmekdür kemāl
 Gel ey dil rûz-ı leyāl
 Dönelim Hakkdan yaña
9. Ey miskin ü bî-çāre
 Yeter gezdüñ āvāre
 Gel it bu derde çare
 Dönelim Hakkdan yaña
10. Gel berü Seyyid ile
 O dergāha ‘azm eyle
 Gel kalma gaflet ile
 Dönelim Hakkdan yaña

19

Müstef ilün / Müstef ilün

- 1 Gelsün dimiş dostum baña
 Ben giderim dostdan yaña
 Neme gerek işbu fenā
 Ben giderim dostdan yaña
2. Da‘ vet ider çünkim Hudā
 Terk eyledim küllī sivā
 Cümleñize olsun vedā
 Ben giderim dostdan yaña

8a Bu mısranın vezni hatalıdır.
 8c Gel ey dil: Gel gönül B
 9a ü: -A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
 9b Bu mısranın vezni hatalıdır.
 9c Bu mısranın vezni hatalıdır.
 10c Gel kalma: Yine olma B / Bu mısranın vezni hatalıdır.
 19 **B 22a-22b: -A**

3. Ey dostlarım yārenlerim
Her hālime maḥremlerim
Sizi Ḥaḳḳa ışmarlarım
Ben giderim dostdan yaña
4. Geldi baña dostdan ḥaber
Cānān iline kim gider
Anuñ içün cānım irer
Ben giderim dostdan yaña
5. Ḥaḳ içredür gerçi benim
‘Arş üzre seyreyler cānım
Lāhut ilidür meskenim
Ben giderim dostdan yaña
6. Bu fāniden kıldım güz̄er
Ḳalmadı hīç dilde keder
‘Āşıḳ olan bunu nider
Ben giderim dostdan yaña
7. Bildim ki dünyā fānīdür
Cennāt-ı ‘ālā bāḳīdür
Atam ‘Alī anda sāḳīdür
Ben giderim dostdan yaña
8. Anam Faṭma atam Ali
Cennetde vardur sözleri
Da‘vet eylediler beni
Ben giderim dostdan yana

7c

Bu mısranın vezni hatalıdır.

8a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

8c

Bu mısranın vezni hatalıdır.

9. Ceddim Muḥammed Mustafā
 Hep anda aşḥāb-ı şafā
 Muntazır olmuşlar baña
 Ben giderim dostdan yaña
10. Seyyid yañar fırkat ile
 Zārı kıılır ḥasret ile
 Añuñ beni raḥmet ile
 Ben giderim Ḥaqqdan yaña

20

*

1. ‘Ārif meclisi cānā
 Oldı cennetü'l-me'vā
 Dāḥil olanlar aña
 Buldı ni‘met-i ‘uzmā
2. ‘Āriflerüñ şöḥbeti
 Dareynüñ sa‘ādeti
 Dilerseñ hidāyeti
 Anlara sen dime lā
3. Bil meclis-i ‘ārifān
 Her derde oldı dermān
 Añlaruñ demi ey cān
 Mürde ider iḥyā

20

*

3c

B 22b-24a: A 30b-31a

Hece vezni kullanılmıştır.

A nüshasında “demi” sözcüğünün üzerinde “nuṭkı” sözcüğü yazılıdır./
 ey: -B

4. Erenlerüñ meclisi
Diyem saña nicesi
Ki anlaruñ her nefsi
Hakḳ ile oldı güyā
5. Şular ki dostā gider
Daḡi ġayrıyı nider
Da'im anı zikrider
Āşkäre vü ḡafā
6. Olar ġayrıyı ḳodı
Dü cihāndan el yudı
Hemān anlaruñ oldı
Maṭlabı ancaḳ liḳā
7. Olara zāt-ı Mevlā
Oldı maṭlab-ı a' lā
Anlar gözetmez aṣlā
Ne sīdre vü ne Ṭübā
8. Olar cināne bakmaz
Göñli ġayriye aḳmaz
Cennet olara müştāḳ
Yüzlerini göre tā
9. Lā... giderler
Olar ġayri niderler
Çünki Hakḳı dilerler
Bes ne gerek māsivā

10. Vaḥdet meyin içdiler
Hep ḥicābı geçdiler
Birlige irişdiler
Ḥaḳḳ ile bulup beḳā
11. Olar da yok iḥtilāf
Sözlerinde hīç ḥilāf
Ḥalleri Ḥaḳḳa muzāf
İşleri ḥamd u ṣenā
12. Olar hep yār-ı şādıḳ
Birbirine muvāfıḳ
Ḳamūsı Ḥaḳḳa lā-Ḥaḳḳ
Ḥaḳḳ ile bey^ç ü şirā
13. Göklere girdi olar
Ḥaḳḳı anda buldılar
Çün Ḥaḳḳ ile oldılar
Ġayrıya bakmaḳ ḥatā
14. Olar oldılar nihān
Ḥaḳḳ gördiler ^ç ayān
Her şeyden geldi hemān
Ene'l-Ḥaḳḳ diyü nidā

10a	Vaḥdet meyin: ^ç Aşk şarābın B
10b	hep: -A
11d	işleri ḥamd u ṣenā: Ḥaḳḳ ile bey ^ç u şirā: B
12a	yār-ı: yārı A
12d	Ḥaḳḳ ile bey ^ç u şirā: işleri ḥamd ü ṣenā B
14a	Olar: Anlar B
14b	Ḥaḳḳ: dost B

15. Olarla olan şöhet
Cennet içinde cennet
Şanma sen bu şöheti
Cennet ehli hep bula
16. Bu şöheti añla bil
Bulmadı herkes sebil
Ancak irdi şolar kim
Kıldı vücūduñ ifnā
17. İrmez aña her kişi
Bu ‘aşk ehlinüñ işi
Zāhid gider teşvişi
Degil saña o revā
18. O meclis-i ‘ālidür
Da‘vet-i subhānīdur
Mi‘rāc-ı rūhānīdur
Naşib olur her kula
19. Eshiyānuñ o meclis
İrmedi aña müflis
Aña iren ‘āşıkuñ
Eyledi cān baş fedā

15a	Olarla olan: Bu ben didigim B
16a	Bu şöheti: O şöhete A
16c	irdi: oldu B
16d	vücūduñ: vücūdın A
17a	aña: buña B
17d	degil saña o: bu saña degil B
18a	meclis-i: meclisi A
19a	Eshiyānuñ: Şehilerüñ B
19c	‘āşıkuñ: ‘āşıkuñ B

20. İrmege sen o deme
 Ādeme var Ādeme
 Tā kim ola saña da
 Hūn u ma‘ ārif ğıdā
21. Gel Seyyid ile bile
 Sen iriş o menzile
 Qalma ğāfiller ile
 Olmasun ‘ömrüñ hebā
22. Ey o deme irenler
 Maḥv-ı şarfa varanlar
 Yine şahra gelenler
 Seyyid diyeñ merḥabā

21

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Eger sālīk bu noḳsanı vüçüduñ eylese ifnā
 Aña faẓl ile Ḥaḳḳa ki vüçüdü Ḥaḳḳ ide ‘aṭā
2. Eger bir ḥāriḳ-ül-‘āde zuhūr eylerse ol ḳuldan
 O ḳuldur bil ki Ḥaḳḳuñ ḳudretine maẓharı meclā'
3. Ki her sözi anuñla işidür anuñla söyler ol
 Hemān her işledüğüñi anuñla işler ol maḥẓā

20b	var: gel B
20d	u: -B
21a	Gel Seyyid ile: Seyyid ile gel B
21b	sen iriş: iriş sen B
21	B 24a: A 31a-31b
1b	Ḥaḳḳ ide ‘aṭā: ide Ḥaḳḳ ‘aṭā A
2a	ḥāriḳ-ül-‘āde: ḥāriḳ-i-‘āde A
2b	O ḳuldur : O dersin B
3a	anuñla: Ḥaḳḳ ile B / işidür: işid A
3b	anuñla: Ḥaḳḳ ile B

4. Ki Mūsāya şecerden didigi gibi ana İlāhī
Bunuñ da cümle a' zāsı ene'l-Haqq diyeler cem' ā
5. Nazar-gāhuñda anuñ Tūr ola bil ser-te-ser ' ālem
Bu hār-istānuñ içinde aña gül-zār olur peydā
6. Çü vahdet gül ' āzarın buldı Seyyid ' andelib-i cān
Vişālī güllerin dirdi odur bil olduğı güyā

22

Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn

1. ' Ārifūñ gönli evi oldı cennetü'l-me'vā
' Āşık ma' ārif pertevi cennet içinde Tübā
2. Anlaruñ ' ādetleri maḥabbet tāt atları
Kevşerdür içdikleri hem sākileri hūrā
3. Olmaya herkes bile ya ire ol menzile
Biñde bir ol maḥf ile lāyık eyledi Mevlā
4. ' Āşıqlaruñ bu menzili zühhād olmadı dāḥil
Anlar girecek cennet o daḥi o zāk-ı ferdā
5. Ölmeden kim öldü ise bākī ḥayāt buldu ise
Kim ki Mecnūn oldu ise bil hep gördiği Leylā

4a	didigi: didugi B
4b	Bunuñ: Onuñ B
6b	güllerin: güller A
22	B 24a-24b: A 31b
1a	' Ārifūñ: ' Ārif B
1b	içinde: içind A
3a	ol: mü A
4a	olmadı dāḥil: ire bu menzile A

6. Herkes Mecnûn olaydı Leylâsını bulaydı
Bu halkı maḥcûb iden bu dünyâdır o ‘uḳbâ
7. Bu ikiden ehlu’llâh ilerü geçdi va’llâh
Buldılar fenâfi’llâh maṭlabı zât-ı a‘lâ
8. Gel ey Seyyid sözi kes ‘ârife işâret bes
Bu râzı keşfitmeden setr eylemek daḫi evlâ

23

Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilün

1. Kalmışım ḫayretde yâ Rabb bilmezem ḫâlim n'ola
Sen hidâyet kılmasañ ‘âşık seni ḫanda bula
Derdime çâre meger kim maḥż-ı faẓluñdan ola
Yâ İlâhî kıl ‘inâyet faẓluñ eyle reh-nümâ
2. Düşdi nâr-ı firḫate pervâne-veş her şeb yanar
Güyyâ Mecnûndur saḫrâda Leylâsın arar
Ṭûr-ı ‘aşḫ üzre meger kim veche Mevlâsın arar
Yâ İlâhî kıl hidâyet ‘aşḫuñ eyle reh-nümâ
3. Yâ İlâhî bir ‘aceb sevdâya düşdüm ben ğarîb
Kimse bilmez oldu hîç ḫâlim benim oldu ‘âceb
İrgürüp dârü’ş-şifâyı vaḫdete olğıl ṭabîb
Yâ İlâhî kıl ‘inâyet faẓluñ eyle reh-nümâ

7a	va’llâh: bi’llâh B
7b	maṭlabı: maṭlaları B
8a	‘ârife: ‘ârif A
23	B 24b-25b: A 31b-32a
1a	ḫayretde: ‘ibretde A
1c	maḥż-ı: -A
2d	‘aşḫuñ: faẓluñ B

4. Her ʔarafdan nefis ü şeytān eylediler baña ʔand
Bağladı ʔār ‘anāşır hep vücūdum bend bend
Cevherüñ şarf itme zāhid eylemez kār baña bend
Yā İlāhī ʔıl hidāyet ‘aşķuñ eyle reh-nümā
5. Ey Hudā yaratdı derdim şabra tākāt ʔalmadı
Hiçe gitti zūhd ü taķvā vü ‘ibādet ʔalmadı
Böyle ʔalursam muḥaşşıl baña raḫat ʔalmadı
Yā İlāhī ʔıl ‘ināyet fażluñ eyle reh-nümā
6. Dünyānuñ zevk ü şafāsı baña oldu derd-i ğam
‘İzzet ü cāhı mezelletdür ʔamū tiryāki semm
Dil irerse ‘aşķuña dūzaḫ olur darı na‘ m
Yā İlāhī ʔıl hidāyet ‘aşķuñ eyle reh-nümā
7. Herkese fāş itme rāzuñ ki şaķın eyle ḫazer
Başlasa feryāda bülbul aña her dem gül güler
ʔıl sūkūt şabr u taḫammül it budur Seyyid hüner
Yā İlāhī ʔıl ‘ināyet fażluñ eyle reh-nümā

24

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Biz yoluña ‘aşıķlarız ʔapuña geldik ey Hudā
Eyleme ‘aşıķlaruñ yā Rabbi vaşluñdañ cüdā

4a	şeytān: şeytā A
4c	baña: aña B
4d	hidāyet ‘aşķuñ: ‘ināyet şevķuñ B
5a	şabra: şabr A
5d	‘ināyet fażluñ: hidāyet ‘aşķuñ B
6d	hidāyet: şefā‘at B
24	B 25b-26a: A 32a-32b

2. ‘Āşıkuñ hiç şabrı yokdur senden ayru bir nefes
Kıl cemālūñle tecellī dā’imā göster likā
3. Yandı nār-ı firkatūñle ‘āşıkuñ ister vişāl
Ref idüp yüzden likāyı ‘arz-ı dil-dār it şehā
4. Hasetūñle dem-be-dem kan ağlarız Ya‘kūb- veş
Kıl kāmīş pūr nesīmūñle beşāret serverā
5. Vech-i zātuñ feyzini cān mülkine eyle revān
Vuşlatuñ ābına kındur kim gerekmez ğayrı mā
6. Varımız biz virdük aldık ‘aşkuñı ey dost senūñ
‘Ār u ‘arzı cān u başı yoluña itdük fedā
7. Cān u baş terk eylese ‘uşşāk yoluñda tañ mıdur
Cān virenler yoluña didār alurlar kân bahā
8. Cān virüp cānı bulmak ‘āşıkuñ kārıdur
Sen bu sırrı anlamazsın zūhdūñ ile zāhidā
9. Lā- mekānuñ gevherin alup şatar tüccārıdur
Neylesün ‘uşşāk cihānuñ zīnetini Seyyidā
10. On sekiz biñ ‘ālem içre gizli yir yok ‘ārife
Kanda baksa gördiği hep nūr-ı zāt-ı Kibriyā

25

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Evliyādan almağ isterseñ gönül neşv ü nemā
Yokluğ ile ilerü gel varluğundan ol cüdā
2. Varluğundan şoyunup gir evliyānuñ göñlüne
Kim gönüldür beyt-i Raḥmān didi faḥr-ı enbiyā
3. Varluğuyla kimse girmez evliyānın göñline
Varluğundan fānī ol küllī girem dirseñ aña
4. Varluğundan geçmeyenler irmedi bu menzile
İrdi şunlar kim vücūdun maḥv idüp buldı fenā
5. Varluğın maḥv eyle sen de iresin bu menzile
Varluğın ki perde olmuştur saña ey cān u mā
6. Şol ki benlik şirketinden etmedi kendin ḥalāş
Ehl-i vaḥdet maḥfilinde aña dimezler beyā
7. Geç bu benlik şirketinden vaḥdete ir vaḥdete
Tā ki ol maḥbūb-ı 'ālem göstere saña likā
8. Sil süpür cārūb-ı lā ile gönülden ğayrıyı
Zıkr-i illā ile vir āyine-yi ḳalbe cilā

9. K̄almasun aṣlā küdurāt kesāfetden eṣer
 Ḥaḳḳı dilerseñ dilā koma göñülde māsivā
10. Varlıguñdan zerre kalsa olmasa vuṣlat nasib
 Biñ çalışsañ iremezsın sen o zāt-ı muṭlaḳa
11. ‘İlm ü ‘aḳl u zühd ü taḳvā bil hicāb oldı ‘azīm
 Ġayrıyı ref^e eyle dilden Ḥaḳḳ ile ol āşinā
12. Varlıguñdan şāf oluben yoḳluḡa gel yoḳluḡa
 Tā maḥabbet cāmını mürşid saña tolu şuna
13. Şol göñül kim yoḳluḡuyla geldi mürşid bābına
 Gice gündüz ḥizmet eyle yoluna ol ḥāk-rā
14. Mazḥar olmak ister iseñ evliyānuñ sırrına
 Anı mürşid varlıḡıyla ṭoldurur başdan başa
15. Şıdk ile teslīm olup her nuṭḳını ḥaḳḳ bil ānuñ
 Emrine itme teḥāllüf dā’imā gözle rızā
16. Mürşidin ḥaḳḳ bilmeyenler bilmediler Ḥaḳḳ nedür
 Pes ne bilsün çeşm-i nā-bīnā olan aḡ u ḳara
17. İmdi var bir kāmile açdır gözün ‘ār eyleme
 Kuḥl-i māzāḡü'l-başardan ola çeşmün rūşenā

13b Gice gündüz ḥizmet eyle yoluna ol ḥāk-rā: Anı mürşid varlıḡıyla
 ṭoldur başdan başa B

14b Anı mürşid varlıḡıyla ṭoldur başdan başa: Gice gündüz ḥizmet eyle
 yoluna ol ḥāk-rā B

16b çeşm-i nā-bīnā: çeşmi nā-bīnā A

18. ‘Aşk-ı cānān ateşiyle yak vücūdun ser-te-ser
Küllī fānī ol ki senden gelmiye hīç hū- yı hā
19. Hep izāfātı kuyudātı bırak halkdan kesil
Çünkü ‘ār ider izāfātdan Cenāb-ı kibriyā
20. Xanı bir haqq tālibi kendü vücūdun terk ide
Mürşide teslim olup hergiz dimeye aña lā
21. İddi‘ā-yı haqq idenler pür ‘arāzdur ekseri
Az bulunur içlerinde bī-‘arāz kalb-i şafā
22. Haqqā tālib bulmadım ‘ālemde illā kim qalīl
Ekserinün maṭlabı dünya vü māl u ḥubb-ı cā
23. Kimisi keşf ü kerāmet tālibi leyl ü nehār
Kim kerāmet satmağıyla ola halka muḳtedā
24. Baş u cāna kılmayan bir ‘āşık u sādık xanı
Kalb-i şāfi birle tırabilir önünde dā'imā
25. Zātı ile pīr önünde fānī-yi muṭlak ola
Varlığından qalmaya aṣlā ebedü'l-aḥdā

18b	gelmiye: gelmesün B
19a	kuyudātı: vücurātı A
19b	Çünkü: Çünün B
23a	ü: -A
24b	birle: ile A

26. B yle bir t lib yoluna c n u baş olsun fed 
Hizmetin kılmak bize v cib durur şub  u mes 
27. Ey g    l bi  ma  rifet bir pula degmez şimdi bil
  A lu nı dir başu na gel it lis nu  Seyyid 

26

  Der-Na t-ı Res l-i Kibriya H bib-i H d  Mu ammed 'l-Muştaf  Şallalahu
  Aleyhi Ve-Sellem  *

 afiyet 'l-B 

F   il t n / F   il t n / F   il t n / F   il n

1. Y  Res llu' ll h ka an ref  olsa vech  nden nik b
Ma v olur k ll  z l m ger z hir olsa  f-t b
2. N r-ı vech  nle m zeyyen    lem u  dem  am 
Z kr-i evş f-ı cemil  nle  oludur   r kit b
3. ş ret  n   h  v  Y s n ey res l-i mu  teber
F tih  ş nu nda geldi kim odur r h-ı şav b
4.  aşlaru n   nun ve'l  alem    r s ret-i kevşer leb  n
ş n leb  n feyzinden    ş klara c m u şer b
5. K nt  kenz n perdesi senden a ıldı    leme
Bu bey nu n   ilmine z tu ndan oldu fet -i b b

26

*

2a

2b

4b

B 27b-29a: A 33b-34a

Bu b l m -B

vech  nle m zeyyen: vech  ne m nevver A

  r: d rt B

   ş klara: i e A

6. Gelmeseydün ‘āleme sen halk olunmazdı cihān
Dostluğuna yaradıldı ey resūl-i kām-yāb
7. Mezrā‘ -1 tohm maḥabbetdür zuhūr-ı kâ'ināt
Āb-ı rüyūñla döner dā'im bu çarḥ-ı āsiyāb
8. Nice biñ yıl devridüp bu çarḥ-i gerdün haşrola
Gelmeye zātuñ gibi āfāka bir ‘āli cenāb
9. ‘Āleme teşrīf kıldıkda sen ey şāh-ı güzīn
Ṭāḳ-ı Kisri çatlayup Lāt u Menāt oldu ḥarāb
10. Gördiler başduñ ḥāk üzre ḳadem ey faḥr-ı cihān
Ehl-i küfr oldum didi “*yā leytenī kūntu turābā*”⁶⁷
11. Ol mübārek barmağınla eyledüñ şaḳḳu'l-ḳamer
Bu ‘acāyib mu‘cizāta müşrikin itdi ‘icāb
12. Seng-i ḥārā söyleyüp Bū Cehlūñ evcinde didi
Ḥaḳḳ te‘ālānuñ resūlīsın diyü virdi cevāb
13. Murğ-ı la‘lin fem çıḳup taşdan revān oldu zülāl
Luṭf ile çün eyledüñ bir kez ḥitāb-ı müstetāb
14. Mu‘cizūñden ‘āciz oldu ḳahr olup seḥḥāreler
Cümle tuğyān ehlinüñ ḳalbine düşdi inḳılāb
15. Saña da‘vāyı nübüvvette ayā şāh-ı cihān
Kāfidir Ḳur’ān içinde sūre-i ümmü'l kitāb

7a Mezrā‘ -1 tohm: Mezrā‘ 1 tohmını A
9b Menāt: guzāt B
10a ḳadem: -B
⁶⁷ Kur’ān-ı Kerīm, Nebe Sûresi: 40 "Keşke toprak olaydım!"
13a revān: revā A

16. Da‘ vet olup bir gice kılduñ semavāta ‘urūc
Sidreye irdüñ Ḥabibā Cibrāil andur rikāb
17. *Levdenevd* diyicek oldum da Cibrīl-i emīn
Sen revāne olduñ oldu saña çün Mevlā me‘āb
18. Bār- gāh-ı vaḥdete hemin ḳalmadı ḡāye
Ḳaldı Mevlā gitdi cümle māsivā mişl-i ḥabāb
19. Bende-i ‘āciz nice açsun dehen medhūñde kim
Ḥaḳḳ te‘ālā ḥazreti medḡ idüp eyler ḡiṭāb
20. Hem ne ḡidmetdür benüm kim vaşfuña cür‘et idem
‘Āciz u dermānedür vaşfuñda cümle şeyḡ ü şāb
21. Saña ‘ālem ‘āşık u sen ‘āleme ma‘şūḡsın
Ḥüb cemālūñ gösterüp ‘āşıkıların göñlini yāb
22. Her ki gördi vechūñi bil ey melek ḡaşlet senūñ
Ḥaḳḳı gördi şübhesiz va’llāhu'l-a‘lem bi‘ş-şevāb
23. Ḥaşretūñden döndürüp yüz ḡayriden şefḳat umān
Beñzer ol atşāne kim şaḡrada görmüşdür serāb
24. Cümle ‘işıyān ehline bir kaṭresi besdür hemān
Aşmān şefḳatūñden zāhir olsa bir seḡāb

18a hemin ḳalmadı ḡāye: irdüñ oldum da Cibrīl-i emīn B
18b cümle: küllī B
24a besdür: bedür A
24b Bu mısranın vezni hatalıdır.

25. Bende-i ‘aşîlere cürm-i günâhından ne ğam
Çün şefî‘ü'l-müznibinsin olıcağ yevmü'l- hisâb
26. Çihâr yâruñ ol Ebu Bekr u ‘Ömer ‘Oşman ‘Alî
Kim bulardur hâyme-i dîn-i mübîne çâr tınâb
27. Daği ol şadreyn-i bedreyn kim Hasan ile Hüseyin
Çünkü Şemsü'd-duhâsın kim bulardur mâh-tâb
28. Bâkî evladuña aşhâbuña aḥbâbına hem
Vire ‘Adn uçmağı içinde mâḳâmât ol Cenâb
29. Âl-i Aḥmed ḥürmetiçün Seyyide kılğıl ‘atâ
Görsün ol bî-çâre didâruñı yarın bî-ḥicâb

27

Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilün

1. Sâlikâ ma‘ nî yüzünden ref‘ ola dirseñ nikâb
Gel vücûduñ şehrinî başdan başa eyle ḥarâb
2. Geç bu erkân-ı ṭebâyi‘ den ḥayât-ı bâkî bul
Çün bilürsüñ kim fenâdür nâr u bād u ḥāk āb
3. Hey nice ğâfil yatarsuñ aç gözüñ bir dem uyan
Ḥālûñi eyle tedârik nice ğaflet nice ḥ‘āb

26b
27b
29b
27
2b

dîn-i mübîne: dîn u mübîne
kim bulardur: hem olardur B
bî-ḥicâb: ḥicâb A
B 29a-29b: A 34a-34b
bilürsüñ: bilürsin A

4. ‘Aqluñı dir başuñı gel zāyi‘ itme naqdini
Dimeyesin kim yarın “*yā leytenī kūntū turāb*”
5. Nefsüñi emmāreden kurtarmağa sa‘y it yūri
Kim bugün insān iken olmayasın yarın dūrāb
6. ‘Aql-ı küllī muḳtedā it uyma şaḳın nefsüñe
‘Aqlı koyup nefsine uyanlar olurlar ‘azāb
7. Ḥayr u şerr her ne kılursañ bil muḥaḳḳaḳdur cezā
Ḥayruñ ecir cennet ü dīdār olur şirk-i ‘uḳāb
8. “*Ḥāsebū*” deyu bize emretti faḥr-ı kā’ināt
İmdi sen de bunda ḥayr u şirki eyle ḥisāb
9. Olmaḳ isterseñ cihānda hemçü İbrāhim Ḥalīl
Ḳande kim vīrān gönüller var ise var anı yap
10. Ki şaḳın dünyā-yı dūne virme gönlüñ ṭalibā
Bil ki dünyā cīfedür ṭalibleri oldı ḳilāb
11. Ehl-i ḥāb egerçi dünyā şūreti zībā durur
‘Ārif-i bīdāra nisbet olıser dār-ı ‘azāb
12. Seyyidüñ pendinde yoḳdur zerrece teng ü ‘arāz
Bil heme ilhām-ı Ḥaḳḳ va’llāh a‘lem bi’s-şevāb

5a	yūri: dilā B
6b	‘azāb: ‘atāb B
11b	‘Ārif-i: ‘Ārifī A

28

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fa' lün

1. Aç gözün nice yatarsın der-ḡāb
‘Aḡluñı dir başuña it pür-tāb
2. Bu fenā dārı var itme ta' mīr
Mülk-i bāḡī sarayını gel yap
3. İstinād itme fānīye zinhār
Çün bilürsün ki olıser bu ḡarāb
4. Sen ki ‘Anḡa-yı lā-mekānīsın
Cīfe şayd eyleme mişāl-i ḡurāb
5. Nefsüñi bilmeḡe dervīş sa' y it
Ḥaḡḡı añla ki budur rāh-ı şavāb
6. Varlıḡuñ ḡo bu yolda fānī ol
Bil saña benlikdür ulu ḡicāb
7. Sālik ol sen bu rāh-ı tevḡīde
Saña himmet ider evtād-ı aḡḡāb
8. Ğayri Ḥaḡḡdan derūnuñ itsen pāk
Cānib-i Ḥaḡḡdan ire saña ḡiḡāb

28

2a

2b

3b

8b

B 29b-30a: A 35b

var: -B

Mülk-i: Mülki A

bilürsün: bilüsün A

Cānib-i: Cāni A

9. Bulmasañ alb-i selimi bunda
Nef  virmez yarın evlād-ı ensāb
10. b-ı vecdūñle tefāhur itme
a kelāmında didi “ā-ensāb”
11. ayruñ  ayıbına olmaıl nāzır
Rūz-eb kendi  aybuñ eyle isāb
12. Ola dirseñ bu ufl-ı dil-meftū
Vird idin yā miftaū'l-ebvāb
13. Seyyide ıla viālūñ  aā
Dār-ı cennetde o Rabb'ul-erbāb

29

Fā  ilātūn/ Fā  ilātūnn/ Fā  ilātūnn/ Fā  ilūn

1. Gel dilā içmek dilerseñ um-ı vadetden arāb
Ate-i  a ile her dem baruñı eyle kebāb
2. Evvelā lāzım olan ālib bu yolda bil saa
Bir ola katuñda sīm ü zer ile seng ü turāb
3. Terk-i cān it vulat-ı cānān dilerseñ ālibā
ā-i hestīden vūcūduñ pā ıl mānend-i āb

11a iftiār: -B A nūshasında fazlalıktır.
11b Bu mısranın vezni hatalıdır.
12b Bu mısranın vezni hatalıdır.
29 B 30a-30b: A 34b-35a
1b Ate-i  a ile her dem: Dem-be-dem  a āteiyle B
2a ālib: sālīk B
3a vulat-ı: vulatı A

4. Benligüñ maḥv eyle dilden tā bulasın feyz-i hū
Kānı feyzi hūyı bulandur cihānda kām-yāb
5. Cām-ı feyzüñ cür‘ asın nūş itmeyen rüz-ı ezel
Kaldı ‘aṣṣān bir fırkatde kıovar dā'im serāb
6. Berr-i fırkatden geçüp rāh irse beyt-i vuşlata
Baḥr u vaḥdetden anı ğark idiser bir kıatre āb
7. Lem‘ a-yı nūr-ı tecellī irse ‘abduñ kıalbine
Ref‘ ider küllī ḥicābı doĝsa kıurşı āf-tāb
8. ‘Ālem-i ıtlāķa sālik rehber olsa fażl-ı Ḥaķķ
Bī-girān deryā görürsüñ ki ‘ālem ber-ḥabāb
9. Düşmesün bāṭıl ḥayāle itmesün sevdā-yı ḥām
Zāhidüñ yokdur naşibi aña feth olmaz bu bāb
10. Bil semāvātı kıalubı ‘ārife itmez ‘urūc
Varımaz cinn ü şeyāṭın men‘ ider anı şehāb
11. İstivayı ‘arşa pervāz eylemez zāĝ-ı zāĝān
Āşiyān-ı murĝ-ı ‘Anķādur aña irmez ğurāb
12. Seyyidüñ ğuş it maķālın olmaya vuşlat naşib
Geçmeyince varlıĝuñdan bu durur şāfī cevāb

30

Fā‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fā‘ ilün (Fa‘ lün)

5b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
8b	anda: -B, A nüshasında fazlalıktır.
10a	semāvātı: semāvāt B
11b	Āşiyān-ı: Āşiyānı A
30	B 30b: A 36a-36b

1. Vech-i dilber çü keşfiderse niķāb
Ref^ʿ olıser ķamū żalām u seķāb
2. Vech-i Ādem ki mazharı haķdur
Haķķa irmege bil Ādemdür bāb
3. Haķķ kitābı yūzi beyānıdur
Ķaşı ʿuşşāķa ķible vū miķrāb
4. Secde it Ādeme gel ʿār itme
Tā ķabul eyleye seni Vehhāb
5. Ādeme secde itmedi İblīs
Anı reddeyledi Rabbū'l-erbāb
6. Görmedi Ādemüñ haķiķatini
Şandı Ādem o dil-i toprak āb
7. Her kim itmezse Ādeme secde
Bil yeridir anuñ ıştābl-ı devvāb
8. Haķķ huzūrunda bī-edeb olma
Gözet Ādem gibi sen de ādāb
9. Ādeme gel bul Ādemüñ demini
Ķalmasun āzāde Haķķ ile hicāb
10. Buldı Ādem demini çün Seyyid
Aña fetķoldı bil ķamū ebvāb

31

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ger dilerseñ ma' rifetden ola saña feth-i bāb
‘ Ārif-i bi’llāh bulanda yüzüñi eyle türāb
2. Benligüñ terk eyleyüp gel kāmilüñ gir feyżine
Dāmen-i mürşidi tut kim götür eyle gözden hicāb
3. Zāt-ı Hakkā bil ki mir'āt oldı vechi Ādemüñ
Gel bu mir'āta nazar kıl görine Hakk bī-hicāb
4. Hakk yüzi insān yüzinden görünür dir Muṣṭafā
İşbu remzi añladuñsa bu sözüm var saña ṭap
5. Secde-gāhı ‘ ālem olmasa cemālī Ādemüñ
Hiç sücūd eyler miydi aña melā'ik bī- ḥisāb
6. Cāmi' i dünyā vü ‘ uqbā bil ki Ādemdür ‘ azīz
Şanma sen kim Ādem ola nār u bād u ḥāk āb
7. On sekiz biñ ‘ ālemüñ āyīnesidür şüreti
Mazhar-ı zāt-ı Hudādur cāmi' -i ümmü'l-kitāb
8. Mekteb-i ‘ irfāna gir bu ‘ ilmī Ādemden oқы
Ādemüñ vechidür Allāhuñ kitābı uş kitāb

31

2a

2b

3b

4b

8a

B 31a-32a: A 35a-35b

Benligüñ: varlığıñ B / gel: var B / kāmilüñ: bir kāmilüñ B

Dāmen-i: Dāmeni A

mir'āta: mir'āt A

İşbu remzi añladuñsa: Añladuñsa işbu sırrı B

gir: gel B

9. Fātiḥa seb' u'l- meṣāni āyeti bī-iṣtibāh
Şahıfe vechinde naḫş olmuş ḳamū bī-irtiyāb
10. Sen de görmek isteriseñ bī-cihet dil-dāruñı
Ādemüñ vechinde gel gör bu durur şāfi cevāb
11. Vech-i Ādemden bu Seyyid bildi ebced sırrını
Nokṭasından sırr u vaḥdet āña oldı feth-i bāb

32

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ey gönül gel olmak isterseñ cihānda kām-yāb
Eyle taḫşıl-i ma' ārif olasuñ 'ālī-cenāb
2. Devleti dāreyn dilerseñ ḥāşıl eyle ma' rifet
Ḥaḳḳı bilmekden yeg olmaz iki 'ālemde şevāb
3. Kim ki 'irfān şāḥibidür cān u baş eyle fedā
Ger faḳır ü ger ğanīdür şeyḫ u pīr ü ger şebāb
4. Ḳāl-i taḳlīdi ḳo dilden ḳıl taleb taḫḳīḳ-i ḥāl
Gel iriş 'ayne'l-yāḳīne ḳalmasun ḥiç iḥticāb
5. Kendü mir'ātuñda seyrit dem-be-dem dildāruñı
Muşḫāf-ı ḥüsnünden oḳı dā'imā ümmü'l-kitāb
6. Bend olup ḳalma şıfāta sa'y idüp zāta iriş
Nūr-ı şems olmasa fer virmez nücüm u māh-tāb

7. Aldanup kalsañ eger zāhirde naķş-ı ‘āleme
Sır mevcūdāt-ı Hāķķa saña olmaz feth-i bāb
8. Cennet u hūr u kuşūra tālīb olan pūr-kuşūr
Zāt-ı Hāķķdan ğayrı bil maķşūd olursa key hicāb
9. Ref idüp astār-ı ğayret-i hüviyyet hāşıl it
İstimā it dem-be-dem Hāķķdan hiṭāb-ı mest-tāb
10. Vaḥdet-i şarfe irüp bulmaķ dilerseñ ittiḥād
İr fenā-ender-fenāya bu durur şāfi cevāb
11. Vaḥdet-i şarfe irüp ‘ayn... nā’il olan
Zevķ-i külli buldılar Tūbā lehm-i hūsni’l-me’āb
12. Sırr-ı ta‘accüb itmeñüz söylerse ḥālet ‘aceb
Çünki şehr-i ‘ilm-i Mışrīye bu Seyyid oldı bāb

33

Fā’ ilātün / Mefā’ ilün/ Fā’ ilün (Fa’ lün)

1. Sālikā gel idegör ref -i hicāb
Tā ki fethola saña işbu bāb
2. ‘Ayn-ı vaḥdetle gel bu ‘āleme baķ
Bir görünsün gözüñe zerle türāb
3. İkilikde kalan ‘Azāzil olur
İmdi sen de ķo ḥalkı gel Hāķķa ṭap

8a	hūr u: hūr-ı B
11b	Zevķ-i: Zevķi A
12b	şehr-i: şehri A
33	B 32a-32b: A 36b-37a

4. Nefsüñi tanı Rabbüñi anla
Saña benden bu durur şāfī cevāb
5. Seni halk itmeden murādu'llāh
Ma' rifetden bil ey ulü'l-elbāb
6. Hakkı gör Hakkı bil Hakkı tanı
Añladuñsa bu remzi saña tap
7. Kalma zāhirde gel Hakk ide ' atā
Şol ' ulümü ki ola lebb'ül-elbāb
8. Neylesün kıl u kālī ehl-i vuķūf
' Ārif-i her varaķ çün oldu kitāb
9. ' Ārifüñ zāhira nişānı olur
Sen de var ise göster ey kezzāb
10. İrmedüñ sen cinān-ı ' irfāna
Pıl yir gider seng-i ıştābl-ı devvāb
11. Koma mir'āt-ı dilde jeng-i ğubār
Kalmasun hiç gönül gökünde şehāb
12. Pāk olmak gerek ' alāyıkdan
Tā tülū' ide mihr ile meh-tāb
13. Bil ki mühr-i haķıķat oldu resūl
Hem nücūm-ı Hudā durur aşhāb

14. Seyyidüñ hep kelāmı vehbîdür
Bilmez ol hîç taşannu‘ ve'l-ķāb

Ḳafiyetü'l-Te

34

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Eyledi ğayb-ı hüviyyetden tecellî şems-i zāt
Ol tecelliden zühûra geldi zerrât-ı şîfât
2. Zāt-ı müstağnî idi küllî şîfatdan velî
Kenz idi baħr-ı ‘ummâda bil ħurûf-ı ‘âliyât
3. Ĥubb-ı zâtîsi ta‘alluķ eyledi a‘yâna ħün
Hep müzâhirden göründî cümle esmâ u zevât
4. Zāt u Eĥâd eyledi bir mazħarı ķâbil tâleb
Anda isticlâ ide hep mücmelât u mefşûlât
5. Ola a‘yân ile esmâ birbirine âyine
Bu ikinüñ vaĥdetiyle görine tâ vech-i zāt
6. Ćün kemâl-i feyz-i cûdundan yaratdı Ādemi
Ķıldı esrârına maħrem virdi aña beyyinât
7. ‘İlmü'l-esmâ ile hem tâc-ı keremnâ ile
Anı teşrîf eyleyüp virdi kerâmet mu‘cizât

34

3a

4a

4b

6a

B 32b-33a: A 37a

eyledi a‘yâna: eyleyüp a‘yân A

Zāt u Eĥâd eyledi: eyledi zāt-ı Eĥâd B

ki: -B, A nüshasında fazlalıktır./mefşûlât: mefşâlât A

kemâl-i. Kemâli A

8. Şafha-i vechüñde yazdı dest-i kudretle ezel
Âyet-i seb‘u'l-meşânî sūre-i ve'l-murselāt
9. Secde eyle diyü emretti melā'ik cem‘ine
Eyledi İblis ābā çün oldu yeri esfelāt
10. Aḥseni taḫvīm içinde nuṭḫ-ı ḥaḫḫ kıldı karar
Zāhir oldu sırrı maḥfi ‘āliyat u sāfilāt
11. Kāf ile nūn Ādem u Ḥavvā imiş aḥla ‘aziz
Bilki cümle ḥalka Ādem ata Ḥavvā ümmihāt
12. Aç gözün ey nuṭḫa inkār eyleyen gör kim bugün
‘Āleme Ādem deminden nefḥ olur rūḥu'l-ḥayāt
13. Nice bir mürde gezersin cehl ile ‘ālemde gel
Kesb-i rūḥ it nuṭḫ-ı Seyyidden içüp āb-ı ḥayāt

35

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Görmek isterseñ cemāl-i Ḥaḫḫı ṭālib ez-cihāt
Şeş-cihānuñ terkin ur gel tā görine vech-i zāt
2. Zāt-ı yārı şeş-cihetden bil münezzehdür velī
‘Ayn-ı ‘ibretle bakarsañ Ḥaḫḫ ile pür şeş-cihāt

9b

A nüshasında “Çün ābā eyledi İblis” ifadesi de bu mısranın üstüne yazılmıştır.

35**B 33a-33b: A 37b**

1a

cemāl-i: cemālī A

3. Münkir-i rū'iyet degilseñ vech-i Hakkı görmege
Aç gözüñ baķ cümle eşyādan tecellī kıldı zāt
4. Mümkünātuñ her biri āyine olmuşdur Hakkā
Ger bu sırrı zevķ iderseñ hāl olur hep müşkilāt
5. Keşreti bu mimkinātuñ ‘ ayn u vahdetdür şehā
Baħr-ı zātuñ ‘ aynıdur fehm eyle emvāc-ı şıfāt
6. Bu cihānda bilmeyen sırr-ı Hudā ‘ ömrü hebā
Tih-i hayretde kalur yokdur aña hergiz necāt
7. Biñ kitāb okursa zāhid vāķıf olmaz size bil
Kālını hāl itmez ise aña fetħ olmaz nikāt
8. Bil kelāmu’llāh sırrın añlamaz diyü recīm
Tūtüdür şeker-feşān çün seg yimez kınd u nebāt
9. Olmasa Hakkdan ‘ ināyet yok yere çekme emek
Münkire itmez eşer yüz biñ delā’il beyyināt
10. Hilķat-ı rüz-ı ezelde her kime irdi şıfā
Çün hidāyet yok aña ni’tsün kerāmat mū‘ cizāt
11. Her kimüñ kim kalbi baķını şusuz kıruda Hakk
Bil ki añı kındıramaz Nıl u Ceyhün u Fırāt

3a	görmege: görmek A
4b	Ger: Gel B
6a	sırrı: sırr B
7a	kitāb: kitābı A / zāhid vāķıf olmaz bil: münkir vāķıf olmaz size bil B
11a	kalbi: -B
11b	u : -B

12. Göñl-i levhinden yazar Seyyid haķāyık sözlerin
Aña hiç hācet degildür ne kalem ne hod-devāt

36

Meḥ'ülü / Mefā'ülü / Mefā'ülü / Fe'ülün

1. Ey mü'min eger isteriseñ sen de sa'ādet
Gel eyle bu beş haşleti sen kendüñe 'ādet
2. Tab' uñı laṭif eyle gör halkuñı nīkū
Kıl özüñe hem bişe kerem-cūd u seḥāvet
3. Hūbdur ki ola mü'min olan pāk muvaḥhid
Kim anda buluna daḥi bu üç haşālet
4. Birisi ḥayādur birisi anuñ edebdür
Hem biri daḥi oldı anuñ ḥavf-ı kıyāmet
5. Cennet yüzüni görmiyeser bil ki şol ādem
Var ise cānında ger anuñ bu üç 'alāmet
6. Birisi kezbdür birisidür daḥi ğıybet
Hem biri buḥldur buları itme şanā'at
7. Gel ğayruñ 'ayubını şaķın itme tecessüs
Eyle düni gün kendi 'ayūbuña neḣāret
8. Kendüñ begenüp kimseye hiç eyleme taḥķır
Ḥor bakma kullarına Ḥaķķuñ itme ḥaķāret

9. Çünkü itdi saña cümle mü'minleri ihvân
Gel nefse uyup kimseye sen kılma 'adâvet
10. Müslim aña dirler ki didi Aḥmed-i Muḥtâr
“*Elinden vü dilinden ola ḥalk selâmet*”
11. Gel kırtarıgör kendözini nefsüñ elinden
Şoñra itmeyiser fâ'ide biñ âh u nedâmet
12. Ger râzı iseñ “*naḥnu ḳasemnâ*”ya ezelde
Ġam çekme yûri saña yeter kenz-i ḳanâ'at
13. Bil ṭama' olan dünya vü 'uḳbâda zelîldür
Terk it ṭama' ı ḥumuñı gel çekme rezâlet
14. Va'z eyledi çün Mıṣrî dilinden saña Seyyid
Güş itdüñ ise naṣîḥâtı var saña kifâyet

37

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

1. Sâlikâ gel dü cihânda bulmaḳ isterseñ necât
Zulmet-i cehli bırak kim içesin âb-ı ḥayât
2. Sen saña gel sen seni bul ölmekden evvel öl
Bul ḥayât-ı câvidânı ırmeye hergiz memât

9a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
9b	sen kılma: hiç itme B
10b	Elinden vü dilinden: Elind vü dilind: A
11a	kendözini: kendüni B
11b	Şoñra : Şoñr A / Bu msranın vezni hatalıdır.
37	B 34b -35b: A 38a-38b
1b	Zulmet-i: Zulmeti A / âb-ı ḥayât: âb u ḥayât B
2a	Bu msranın vezni hatalıdır.

3. Ki şaķın adanma dehr-i bî-beķānuñ āline
Tiz geķer bil zıll-ı zā'ildür bunı fikrit evķāt
4. Āyet u aķbār ile şābit durur kim bu cihān
Bā-cefādur bî-vefādur 'ömrimiz ĥod bî-şebāt
5. Enbiyā vü evliyā meyl itmedi dünyāya ķün
Ümmet iseñ sen de gel fāniye itme iltifāt
6. Nice meyl itsün kişi dünyā-yı dūnuñ zevķine
Raķatı miķnet anuñ tiryāķı sitem aķşāt
7. Enbiyā vü evliyāya ķalmadı mülk-i cihān
ķanı Ādem atamız ya ķanı Ĥavvā ümmihāt
8. ķanı Şit ü ķanı Nūĥ u ķanı İbrāhīm Ĥalīl
ķanı Mūsā ķanı Īsī ķanı Fahr-ı Kāināt
9. ķanı Ebu Bekr 'Ömer ya ķanı 'Oşmān u 'Alī
Buldı bunlar dār-ı cennetde maķām-ı 'āliyāt
10. ķanı ol şemseyn bedreyn kim Ĥasan ile Ĥüseyn
ķıldı bunlara ihānet ol Yezīd-i bed-şıfāt
11. İmdi hiçbir kimseye bāķī degildür bu cihān
Küllī men fānīdür añla illā bāķī vech-i zāt
12. İmdi gel bu dār-ı miķnet içre raķāt umma sen
Hergiz aķu aķacında bitmeye ķand u nebāt

13. Gel pîri sever iseñ iki cihāna vir ʔalāk
Dört aşı beş hissî hem daği ʔo şeş-cihāt
14. Yedi tāmūdan geçüp ʔalma sekiz uçmağa hem
Toğuz eflākı birağ gel özüñi on pāre ʔat
15. Saña gel kebş dimeden bu ‘arzda farz każā
Himmet atın ata kör olmaya rūhuñ şāh māt
16. Gel muvaḥḥid kim dilerseñ ola İslāmuñ temām
Ḥaḳḳı zıkr it ʔıl şalavāt şavm u ḥacc it vir zekāt
17. Ṭā‘ at itmekden murāduñ ṭālibā vuşlat ise
Ġayrıyı maḥv eyle dilden māsivāyı ʔoma at
18. Zāhidüñ cennetdedür fikri anuñla zevḳlidir
Meylimiz yoğdur şıfāta olmuşuz ‘uşşāk-ı zāt
19. Cümleden geç sen de Seyyid maṭlab-ı a‘lāya ir
ʔalma ef‘āl u şıfāta bulagör tevḥid-i zāt

38

Meḥ‘ülü / Meḥā‘ilü / Meḥā‘ilü / Fe‘ülün

1. Feṭḥola dir iseñ saña gel rāh-ı ḥaḳıḳat
Gel benligüñi eyle fenā bul Ḥaḳḳa vuşlat

16b

18a

38.

1b

şavm u ḥacc it: ü şavm u ḥacc A

zevḳlidir: zevḳ ider B

B 35b-36a: A 38b-39a

Gel: Var A

2. Benlik şatanuñ benlige zağal çıkdı kumaşı
Öz darlığı çün oldı aña külli hasārat
3. Gel münkirüñ inkārına ğam çekme ki zīrā
Zulmāt-ı cehāletde qalupdur özi ğaflet
4. Sen ğafleti terk eyle yüri cehl ile qalma
Var ‘ilme çalış tā gide zulmāt u cehālet
5. ‘Ālim o durur kim ola ol nefsine ‘ārif
Tā ‘ilmi vir qalbe şafā rūḥa nezāfet
6. ‘Ālim midür ol men ‘ārifüñ sırrını bilmez
Bilmedi Ḥaqqı virmedi hem nefse tahāret
7. Cāhildür o kim añlamadı sırrı vücūdı
Bilmedüğünü bilmediği ‘ayn-ı qabāhat
8. Bilmez bilecek n’idüğünü bilmege qor mı
Şol rüz-ı ezelde kim aña irdi şekāvet
9. Dil āyīnesin cehd idüben eylemeyen şāf
Maḥrūm-ı ebed qaldı o kesb itmedi qurbet
10. Her kim ki Ḥudā rāzınā maḥrem ola bunda
Ol ‘arş-ı ma‘ānide ider dost ile ḥalvet

5b Bu mısranın vezni hatalıdır.
6a sırrını bilmez: sırrına irmez B
7b ‘ayn-ı qabāhat: ‘ayn-ı fezāhat A
10a ola: ol A
10b ma‘ānide: ma‘ānīd A

11. Gel Mısr-ı ma'ânide 'azîz olmağa sa'y it
Cân Yūsufuna çāh-ı beden virmeye sıklet
12. Erbāb-ı dile eyledi Hakkı sırrını ifşā
Her demde hüveydādur āna 'ālem-i vahdet
13. Keşretde kimüñ rehberi bil vahdet olursa
Gümrah ide mi hiç anı ol şem'-i hidāyet
14. Mest u mey-i 'aşk olan olur fāriğ u āzād
Yanında bir olur hem anuñ gayb-ı şehādet
15. Bir nokta görür daire-i devr-i muhīti
Görünmez anuñ gözine hiç 'ālem-i keşret
16. Keşret bozulup gitdi hemān cümle bir oldı
Seyyid çü fenā buldı kamū kaldı hüviyyet

39

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Gel eger bulmak dilerseñ Hakkı sen de ey nuḳāt
Ehl-i 'irfān şöhetinde idegör maḥv-ı şıfāt
2. Bende ol bir kāmile var ya'ni Hızır-ı vāktā ir
Geç ṭabi'at zulmetinden bulagör āb-ı ḥayāt
3. Gel erenler meclisinde eyle kesb-i ma'rifet
İresin 'ayne'l-yakīne fetḥola hep müşkilāt

11a	Mısr-ı: Mısrı A
14a	Mest u mey-i 'aşk olan olur: Mest-i mey-i 'aşk olan olur A
15a	görür: gören A
39	B 36a-36b: A 39a
1a	zāt-ı: -B, A nüshasında fazlalıktır.
3a	Gel: Var B

4. Mütevvā kıl an temevütü hâşıl eyle var yüri
Cismüñi cān eyleyüp tā bulasın bâķī hayāt
5. Her ki mevte ihtiyār ile özin meyyit kıla
Tā ebed hayy oldı bil yokdur añā hergiz memāt
6. Qalb-i mü'min bil ki Beytu'llāhdur ey muttakī
Dāhıl olduñsa o beyte rūzuñ 'ıyd-ı leylüñ Berāt
7. Her ne isterseñ gel imdi beyte dilde iste bul
Āyet-i “innā feteħnā”⁶⁸ sūre-i “ve'z-zāriyātı”⁶⁹
8. Gir gönül şehrine Seyyid sen de dostı bulmağa
Ġayrıyı maħv eyle kim görine saña vech-i zāt

40

Meḥ'ülü / Mefā'ülü / Mefā'ülü / Fe'ülün

1. Gūş it sözümi var ise gel sen de liyāķat
Sıdķ ile yüri eyle Hāķķa dün gün ' ibādet
2. Aldanma şaķın lezzet-i cāhına cihānuñ
Dānā-dil olan hıç ide mi fāñiye raġbet
3. Dünyā tıracak yer degil ey hoca güzer kıl
Dil virme añā çekmeyesin şoñra nedāmet

7b

68

69

8b

40

1b

ve'z-zāriyāt: ve-l' ādiyāt B

Kur'ân-ı Kerîm, Fetih Suresi:1 “Muhakkak biz sana açtık.”

Kur'ân-ı Kerîm, Zāriyāt Suresi:1 “Savuranlara yemin olsun.”

kim: tā B

B 36b-37b: A 39b-40a

Sıdķ ile: Sıdķ il A

4. Terk eyle bu fānīyi çıkar ḥubbını dilden
 Āğ ola yüzüñ tã ki yarın rūz-ı kıyāmet
5. Yok yere telef kılma bu sermāye-i ‘ömri
 Ḥarç eyleme naḳdini şaḳın itme sefāhat
6. Sed eyle hevā yollarını cān u gönülden
 Fetḥola dir iseñ saña ger rāh-ı ḥaḳıḳat
7. Nazāre-yi mir’āt olayım dirseñ üşenme
 Bir ehl-i dile var ide gör cān ile ḥizmet
- 8.* Ol ehl-i dilüñ payına düş Ḥaḳḳı talebde
 Vir naḳd-ı dil ü cānı saña eyleye himmet
9. Ol ehl-i dilüñ ‘āleme bil hükmi revādur
 Ednā nazarı ṭalibe iksīr-i sa‘ ādet
10. Ḥizmetde kuşūr eyleme ol kāmile zinhār
 Yolunda müdām kendüñe kıl şıdkı beẓā‘ at
11. Ser-mest-i ezel ol yüri var ‘ālem-i ‘aşḳa
 Bu meslek-i taḥḳıḳī şaḳın şanma ḍalālet
12. Manşūr gibi ister iseñ rütbe-yi ‘ālī
 Meydān-ı ene'l-Ḥaḳḳda gel iç cām-ı şehādet
13. Ḥūrī vü cināne yüri var meyli ḳo zāhid
 Vuşlat taleb it rāyic ola tã ki ticāret

6a

*

11a

12a

gönülden: gönünden A

8 ve 9. beyitler A nüshasında yer değiştirmiştir.

var: -A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

14. Gel ister iseñ vāşıl-ı Hāḫḫ olmağı Seyyid
Öz varlıguñı eyle fenā bul Hāḫḫa vuşlat

41

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. 'Aşḳla gel rāh-ı Hāḫḫa sālik ol ey pāk-i zāt
Nār-ı 'aşḳa yaḳ vüçüduñ bulasın tā kim necāt
2. 'Āşık iseñ cān ile ma' şūḳ seni eyler taleb
Bu söze var Hāḫḫ kelāmında nuşūs-ı ḳaṭi' āt
3. Çün “*yuḥibbuhüm ve yuḥibbūnehu*”⁷⁰ didi Hudā
'Āşık ol kim āşinā ola saña ol 'ālī-zāt
4. Gel riyā vü zerḳ u şöhretle taşuñ düzme yeter
Var için pāk eyleyigör ḳalmasun Lāt u Menāt
5. “*Her ḳabuñ içinde ne kim var taşına ol sızar*”
Bu kelāmı çün buyurdı ol resül-ı kâ'ināt
6. Āb-ı tevḥīd ile sir-āb eyle dil mülkün dilā
Büy ile cümle ḥaṭiāt maḥv ola hep seyyi'āt
7. Zikrū'llāh ile cānā vire gör revnaḳı
Zulmet-i nefsi geçüp tā bulasın āb-ı ḥayāt

41

1b

70

4a

4b

5b

6a

7b

B 37b-38a: A 40a

Nār-ı 'aşḳa yaḳ vüçüduñ: Yaḳ vüçüduñ nār-ı 'aşḳa B
Kur'ân-ı Kerim, Māide 54: Suresi: “Allah, onları sever onlar da
Allahı severler.”

u: -B

pāk:şāf B

buyurdı: buyurı A / Resül-ı: Resülü A

dilā: şehā B

Zulmet-i: Zulmeti A

8. Cümle mevcūdāt bil anı müsebbihdür ẓamū
İns ü cinn ü vahş u ẓayr u seg ü ḥāk ile nebāt
9. Keşret ehli līk Ḥaqqı şirk ile tevḥīd ider
Vaḥdet-i şarfe irenün dili lāldur ‘aqlı māt
10. Sen de Seyyid māsivayı sür gönülden kim saña
Fethola cümle maḳāmāt keşfolat tevḥīd-i zāt

42

“Ḳasīde-i Der-Vaşf-ı Şerī‘at-ı Ğarrā vü Ṭarīkat-ı A‘lā vü Ḥaḳīkat-ı Müsteşnā”*

“Der-Beyān-ı Evşāf-ı Şerī‘at u Ṭarīkat u Ḥaḳīkat”**

Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Fe‘ülün

1. ẖamū ‘ilmün uşulıdur şerī‘at
Şerī‘atden toğar ‘ilm-i ṭarīkat
2. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘at
Bilinmez idi esrār-ı ḥaḳīkat
3. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘at
Ne ile bilinürdi dīn ü millet
4. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘at
Ni ile bilinirdi farz u sünnet

8b cinn ü vahş u ẓayr u seg ü ḥāk ile nebāt: cinn vahş ẓayr seg ḥāk B
9b Vaḥdet-i: Vaḥdeti A
10a gönülden: gönüld A
42 **B 38a-40b: A 92b-95b**
* Bu bölüm: -A
** Bu bölüm :-A
1b ‘ilm-i: ‘ilmi A
3b ile: yüzden A / dīn u: dīn-i A

5. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at
Bilinmedi ne dünyā ne aḥret
6. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at
Bilinür miydi aḥval-i kıyāmet
7. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at
Nice bilinür idi ṭamu cennet
8. Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at
Ne keyfiyetle bilinürdi rü’iyyet
9. Muḥaṣṣıl olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at
Zuḥūr itmezdi Eḥaddan vāḥidiyyet
10. Ne kim var ‘ālem içre maḥfī vü zāhir
Bilindi ‘ilm-i şerī‘ at temām et
11. Ki her ‘ilme velī var ḥadd u ḡāyet
Şerī‘ at ‘ilmine yokdur nihāyet
12. Şerī‘ atdur bu mevcūduñ esāsı
Bunuñla ṭutdılar yer gök iḳāmet
13. Bunuñla hem bu maḥlūkuñ nizāmı
Bize Ḥaḳḳdan hemān bu ‘ayn-ı raḥmet

5b	Bilinmedi ne dünyā ne aḥret: Nice añlanur idi dünyā aḥret A
6b	Bilinür miydi: Hiç añlanmazdı A / aḥval-i: aḥvali A
7b	ṭamu: ṭār u A
8b	Ne keyfiyetle bilinürdi rü’iyyet: Ki hiç añlamazdı ḥāl A
9a	Muḥaṣṣıl olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at: Eger olmasaydı ‘ilm-i şerī‘ at A
10a	Ne kim var ‘ālem içre: Muḥaṣṣıl her ne var A
11a	Ki her ‘ilme velī var: Ki var cümle ‘ulūma A

14. Eger kim olmasaydı şer‘ -i ğarrā
Bulunmazdı iki ‘ âlemde raĥat
15. Cemî‘ i enbiyā vü evliyāya
Bu ‘ ilm-i şer‘ le irdi feth u nuşret
16. Ki şer‘ üñ ğayri şanma her ‘ ulūmı
Resûlün ‘ ilmidür hep eyle fikret
17. Şerî‘ atla tarîkat hem ĥaķikāt
Ķamû birdür bilürseñ sırr u vaĥdet
18. Eĥaddan Aĥmedi sen ayru bilme
Eger duyduñ ise remz-i ma‘ iyyet
19. Ki Ādem mażharı esmāya güldür
Velî zāt mażharı şāh-ı risālet
20. ‘ Ulūmuñ zātıdır ‘ ilm-i şerî‘ at
Ki esmā ile gelmez zātā keşret
21. Ki şer‘ üñ zāhiri var bāṭını var
Şaķın zāhirde ĳalup itme ğaflet
22. Kimi zāhir durur kimisi bāṭın
Sen ayru zannidüp gel tutma şirket
23. Şerî‘ at ‘ ilmi içerden içeridür
Heman ancaķ anı sen şanma şüret

19b şāh-ı: şāhı A
20a ‘ ilm-i : ‘ ilmi A
21a Ki: Bu A
22b zannidüp: yaķın A

24. Anın zāhirde ismidür şerī' at
Velī bā'ında ismi ' ilm-i hikmet
25. Şerī' atdur daḥi ' ilm-i taşavvuf
Taşavvufsuz şerī' at kırı ālet
26. Şer' -i ālet ḥaḳīkat oldu şan' at
Ki aletsüz ḥūd işlenmez şanā' at
27. Ḥaḳīkat cān şerī' atdur aña ten
Eger cān olmasa cisme ne raġbet
28. Şerī' atdür şecer miyve tārīkat
Ḥaḳīkat miyvenün içinde lezzet
29. Şecer olmasa olmaz miyve ḥāşıl
Ki lezzet olmasa miyve ne ḥācet
30. Bu şer' ūñ sen şaḳın teşrinde ḳalma
Çalış lübb ehli ol varsa liyākat
31. Ḥaḳīkat n'idügin sen bilmeyince
Şerī' at ehliyim demek ḳabāḥat

24a Anın zāhirde ismidür şerī' at: Ki zāhir ismidür anuñ şerī' at A
24b Velī: Anuñ A
26b Ki aletsüz ḥūd işlenmez şanā' at: Ḥaḳīkat naḳd-ı yeter aña ḥācāt B
27a Ḥaḳīkat cān şerī' atdur aña ten: Ḥaḳīkat cān durur tendür şerī' at A
27b Eger cān olmasa cisme ne raġbet: Ki cān olmasa olma bu cisme
raġbet A
29. Bu beyit -A
30a sen: ki B
31a sen bilmeyince: tār dimeyince A

32. Bu şer' üñ sırrını ger añlamazsañ
Saña bunı cehāletdür cehālet
33. Yüri tekmil şüru' it ҡalma nāķış
Şerī' at nāķışīdūr ehl-i bid' at
34. Şerī' at enbiyānuñ sünnetidür
Gel it bu sünnete dā'im ri' āyet
35. Yigirmi üç yılda Cibrīl-i emīnūñ
Getürdigi resūla vahy-i Һazret
36. Ҷamūsı bil şerī' atdur şerī' at
Ri' āyet ҡıl dilerseñ ' izz ü rif' at
37. Ezel hem Ādemūñ Һaққ emri ile
Şerī' atdür getürdigi emānet
38. Velī Ādem getürdi anı ancaқ
Getürmedi aña hīç ğayrı tākāt
39. Bu şer' ī kim getürdi ādem oldur
Anı getürmedi Һayvānı Һilķāt
40. Şerī' atden şaқın dūr olma aşlā
Eger mülhit dir ise bu ne şıķlet
41. Ne bilsün şer' -i pākī ehl-i ilhād
Olar şer' ī şanur ancaқ bir ' ādet

34b Gel: Var A
35a Cibrīl-i emīnūñ: Cibrīli emīni A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
38a anı ancaқ: ancaқ anı A
38b hīç ğayrı: ğayrı hīç A
39b getürmedi: getürimez A
40a Şerī' atden: Şerī' atdur B / aşlā: -A

42. Olar inkār iderler Hakk kelāmuñ
Oların kārīdūr dā'im beṭālet
43. Olar uymadılar Allāh u resūle
Oların kārīdūr dā'im leṭāfet
44. Yakın olma şaķın anlara zinhār
Hele ķardaş saña benden naşīhat
45. Bizi halk itmeden Hakkıñ murādı
Ma'ārifle 'ibādetdür 'ibādet
46. 'İbādetden iderse mülhīd a'rāż
Velī mü'minlerin cānına minnet
47. Gel imdi şer' ile eyle 'ibādet
Eger olmak dilerseñ hayru'l-ümmeť
48. Tarīķ-i müstaķīm şer'-i ķavimdür
Anı muhkem tut isterseñ hīdāyet
49. Şolar kim ḥabl-ı şer' bıraķdı elden
Olaruñ gitdügi rāh-ı ḍalālet
50. Şerī' atsız kişi zıll hem müzildür
Olardan sen ırāķ ol itme şoḥbet

42b Oların kārīdūr dā'im beṭālet: Sen onlara uyup terk itme ṭā' at A
 43b kārīdūr: -A / leṭāfet: beṭālet A
 46. Bu beyit: -A
 47a şer' ile eyle: eyle şer' ile B
 48a şer' -i: şer' i A
 49b rāh-ı: rāhı A
 50b itme: -A

51. Şerî' atdür Hakkâ toğrı varan yol
Bunı kodı bize hatm-i nübüvvet
52. Bunı ısmarladı ümmetleriçün
Resûlu'llâh kaçan itdük de rihlet
53. Benim şer' imi tutsunlar diyüben
Kamû aşhâbına itdi vaşiyyet
54. Budur evvel kapu dergâh-ı Hakkâ
Hem anuñla bulur yollar nihâyet
55. Gel imdi şer' -i pâkî muhtedâ it
İki ' âlemde dilerseñ sa' âdet
56. Bu nefsüñ vir mihâruñ dost serâ' a
Bulam dirseñ dü ' âlemde selâmet
57. Bugün nefs eline virseñ emân
Yarın anda çeker çok nedâmet
58. Uyup nefse bu şer' i itme tahkîr
Anı tahkîr iden çeker rezâlet
59. Gel it sen cân u dilden şer' a ta' zim
İdenler şer' a ' izzet buldı ' izzet

53a şer' imi tutsunlar: nuşhımı hıfz itsün A
56b Bulam dirseñ dü ' âlemde: Bulasın dü cihânda tâ A
58a Uyup nefse bu şer' i itme tahkîr: Şağın nefse uyup şer' i itme tahkîr B
59a Gel it sen cân u dilden şer' a: Sen it küllî cân u dilden şer' a A /
ta' zim: -A
59b İdenler şer' a ' izzet: Ta' azzim iden A

60. Ana cümle nebîler itdi hürmet
Dilerseñ hürmet eyle şer‘a hürmet
61. Huşusen İbrāhim Mūsā vü ‘İsā
Kamūsı buldı bunuñla fazilet
62. Bu halk ekşer bir aqđı şer‘-i dilden
Bu hod işrāt-ı sâ‘atden ‘alāmet
63. Bu şer‘u’llāhı sen muhkem tut elde
Habību’llāhdan isterseñ şefā‘at
64. Yüri ‘ilm-i şerī‘atle ‘amel kıl
Ki zīrā bī-‘amel‘ilm bir qurı zaḥmet
65. ‘Amelsiz ‘ilm ki qurı bī-veterdür
İrer ehline andan çok mezāret
66. Şerī‘atle ledünnī eyle taḥşıl
Eger kim var ise başuñda devlet
67. Velī bu kimse olmaz müyesser
Meger irişe Allāhdan ‘ināyet

60a	Ana cümle nebîler itdi hürmet: Buña hep itdiler hürmet nebîler: A
60b	eyle şer‘a hürmet: eyle sen de hürmet A
61a	Huşusen: Eger: B / İbrāhim: İbrāhim u A
61b	buldı bunuñla: bunuñla buldı B
62a	ekşer bir aqđı şer‘-i dilden: bu şer‘ı bırağdı elden A
63a	sen muhkem tut elde: tut muhkem elüñden A
64a	‘ilm-i: ‘ilmi A / kıl: it A
64b	bī-‘amel‘ilm bir qurı zaḥmet: ‘ilm ‘amelsiz qurı zaḥmet A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
65b	ehline: şāḥibine A / çok: -A
66a	taḥşıl: ḥāşıl A

68. Hıŝŭlına bu ‘ilmüñ lîk lâzım
Emānetle ŝadākat istiķāmet
69. Bu ‘ilm-i şer‘î bilmekden yeg olmaz
Hîç adam olana fażl u kerāmet
70. Bize bu fażl-ı rahmetdür Hudādan
Hakķuñ fażlına hîç ola mı kıymet
71. Şerî‘ atdür cemî‘ -i halka rehber
Aña kim uydu ise buldı ‘işmet
72. Budur dā‘î bizi Hakķ hazretine
Bunuñla irdi Hakķa ehl-i ķurbet
73. Ŗamūnuñ bu hükümün itdi mensūh
Bunuñdur cümle edyānda hükümet
74. Ki işbāt itmege Hakķı haķıķat
Şerî‘ atdur bize akvā-yı huccet
75. Haķıķat ehli bildi şer‘ -i pākî
Anı bilmedi hergiz bî-tāhāret
76. Bu şer‘î bilmedi ehl-i zevāhir
Şolar bildi ki buldı Hakķa vuşlat

68b	Emānetle: Emānetüñe B
69b	adam: adama A
70b	hîç: ħod A
73a	Ŗamūnuñ: Ŗamū dīnūñ A / itdi: kıldı A
73b	cümle: ķamū A
75a	şer‘ -i: şer‘î A

77. Hâkikat nûr ziyâsıdur şerî' at
Nice görsün anı erbâb-ı zûlmet
78. Bilem dirseñ bu şer' i sen hâkikat
Sivâdan kalbünü var eyle halvet
79. Hâkikat sırrını hıfz eyle cânda
Anı keşfeyleyüp gel çekme miñnet
80. Ki kenzu'llâh-ı a' zamdur hâkikat
Şağın eyleme ol kenze hıyânet
81. Şerî' at hâfızıdur bil Muhammed
Hâkikat hâfızı ol Rabbü'l-' izzet
82. Hâkikat eylesün sırrında cevân
Şerî' at zâhiründe vire ziynet
83. Ki bir mañbûb-ı zâibâdur hâkikat
Şerî' atdur aña câme zerî' at
84. Şağın şoyma anı nâ-mağrem içre
Ki soñra sen çekersin hicâlet
85. Şerî' at n'idügin bilmek dilerseñ
Hâkikat ehline var eyle hizmet

77. Bu beyit: -A
80b eyleme ol kenze: ol kenze itme sen B
81. Bu beytin A nüshasındaki sıralaması farklıdır.
81b ol Rabbü'l-' izzet: haqq ' aze cellet A
84a Şağın şoyma anı: Anı şoyma şağın B
84b sen: tã A

86. Hâkikat ehline olmazsa muḳārin
Gidersen dünyadan ma' yūn u ḥasret
87. Şerī' at n'idügin bilmezdi Seyyid
Eger bildirmese ḥatm-ı velāyet
88. Kelāmdan eger olduṅsa āgāh
Yola 'azm itmege sen eyle sür' at
89. Bu yola lîkin yalnūz gidilmez
Eger bir mürşid itmese delālet
90. Var it bir kāmile kendüñi teslīm
Yolı göstere saña ide himmet
91. Bu yoluñ zevraḳıdur bil şerī' at
Ma' ārif kenz-i ḥâkikat aña baḥr-est
92. Ne mümkün şer' î vaşf itmek gümāhı
Bu şer' u'llāha yok Seyyid çü gāyet
93. Baḥrden ḳatredür ancaḳ numune
Ki 'irfān ehline yeni işāret
94. Ne dil ile bu şer' î medḥ eyledim ben
Degil mümkün gümāhı şer' î medḥ et

86a	olmazsa: olmazsañ B
86.	A nüshasında bu beytin sırası farklıdır.
86b	Gidersen dünyadan ma' yūn u ḥasret: Var itme yok yere tezbi' ovḳāt A
87a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
90a	kāmile: mürşide A
90b	ide himmet: aña baḥr est A
91a	Bu yoluñ zevraḳıdur bil şerī' at: Bu yollaruñ şerī' at zevḳidür A
91b	Ma' ārif kenz-i ḥâkikat aña baḥr-est: Velī 'ilmi ḥâkikat saña baḥr est A
94a	ben: -A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

95. Bilürüm hem benim haddim degil bu
Nidem yazmış derüne dest-i kudret
96. Ne ‘ilmim var ne a‘mālim ne hālim
Efendim kapuña geldim tehī dest
97. Buyurduñ hem kelāmuñda “fe‘h-ḥadīs”
Anuñçün eyledim izhār-ı ni‘ met
98. Ki ben bir mücrim ü ‘āciz fakīrim
Baña fazluñla it yā Rabbi raḥmet
99. Ki kesmezem ümidim raḥmetüñden
Egerçi seyyi‘ātım çok begāyet
100. İlāhī şer‘-i pākūñ ḥürmetiçün
Ḳamū müzniblerle zenbim ‘afū it
101. İlāhī şer‘-i pākūñ ḥürmetiçün
Ḳamū müznibler ile zevbem ‘afv it
102. Çün ‘ilm-i şer‘a yok Seyyid nihāyet
Yeter tayy it kelāmuñı di tam et
103. Çün esmā-ı Hudā toḳsan toḳuzdur
Mukābil düşdi bu toḳzan toḳuz beyt

100. Bu beytin sıralaması A nüshasında farklıdır.
100b Bu mısranın vezni hatalıdır.
102a ‘ilm-i şer‘a: şer‘-i İlāha A
43 B 40b-43a: A 9b-11b

43

“Der-Nā‘ t-ı Sultānu'l-Enbiyā vü Serdāru'l-Aşfiyā Ḥabīb-i Hüdā Muhammed
Muştafā ‘ Aleyhi's-Selām”*

Müstef ilātün / Müstef ilātün

1. Yā Resūlu'llāh eyle şefā‘ at
Cümle ‘ uşāta rüz-ı kıyāmet
2. Ey cānlara cān ey kân-ı ‘ irfān
Göñline sultān şāha risālet
3. Seyyid-i ‘ ālem mefḥar-i Ādem
Ādem senüñle buldı kerāmet
4. Sen nebī idüñ ey zāt-ı ‘ ālī
Ādem daḥi olmamışdı tıynet
5. Levlāke levlāk şānuñda geldi
Sensin ḥabībā bā‘ iş-i ḥılkat
6. Sen olmasayduñ olmazdı eflāk
Oldı vücūduñ ‘ āleme raḥmet
7. Yüzüñ şūyuña ḥalkı oldı ‘ ālem
Ḥalka vücūduñ ki ulu ni‘ met

* Bu bölüm: -A
2a Ey cānlara cān: Ey cānlar cānı A / kân-ı: kânı A
3a Seyyid-i: Seyidi A / mefḥar-i: mefḥari A
6b ‘ āleme: ‘ ālem A
7a şūyuña: şūyuñ A

8. Kenz-i maḥfinüñ zuhûrı senden
Cûş itdi çünkim baḥr-ı maḥabbet
9. Nûruñdan oldı ‘âlem münevver
Buldı göñüller anuñla şafvet
10. Ey mihr-i ‘âlem sen doğduḡuñ dem
Götürüldi cümle cehl ile zulmet
11. Hep ḥürmetüñe olmuşken ‘âlem
Çekdüñ cihānda sen nice şiddet
12. El-faḫr-ı faḥrîdür iftiḥāruñ
Saña verilmişken ḫamû devlet
13. Mefḥār-ı cümle enbiyâ sensin
Ümmetüñ oldı hem ḫayrül-ümmet
14. Ümmetüñden olmaḫlıḡı Ḥaḫḫdan
Cümle peygamber diledi ḫâcet
15. Enbiyâ gerçi maḫzarı Ḥaḫḫdur
Lîk sendedür hep cāmi‘iyyet
16. Hep tıfıluñdur enbiyâ ḫayli
Ḫamûsı saña itdi tab‘iyyet
17. Ceddi ‘azāmuñ ol ḫalilü’llāḥ
Ḥaḫḫa senüñle buldı o ḫillet

8a zuhûrı: zuhûr A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
10b cümle: küllî B / Bu mısranın vezni hatalıdır.
11. B nüshasında bu beytin sırası deḡişiktir.
13a Mefḥār-ı: Mefḥārı A / enbiyâ sensin: enbiyâsın sen B
14. Bu beytin vezni hatalıdır.

18. Sen imām olduñ hep mürselîne
 amūsı saña oldu cemā at
19. Hātemü'n-nebīsin sen ey sürür
 Sende atm oldu emr-i nübüvvet
20. ilm ile ma rūf ilm ile mavşūf
 Sensin emīn-i sırrı emānet
21. Her bir kelāmuñ ikmetle memlū
 Saña virildi amū fażilet
22. Cümle maħlūķuñ ilmine ad var
 Yokdur senüñ hī ilmüñe ğāyet
23. ilm-i şerī at ilm-i arīat
 ilm-i ledünnī ilm-i aīat
24. amūsı sende cem oldu şāhā
 Oldı derūnuñ maħzen-i ikmet
25. İsm-i şerīfūñ aha vü Yasin
 Seni vaşf eyler hep cümle āyet
26. Nefa-i rūu'l-uddusdur demek
 Anuñla zend-i ālem temām it

19a nebīsin sen: nebī sensin B
 19. Bu beytin vezni hatalıdır.
 22a Bu mısranın vezni hatalıdır.
 22b hī: -A
 26a Bu mısradaki vezin hatalıdır.

27. Ey ƣaddi Tūbā ey çeşmi māzāğ
Sensin nihāl-ı bāğ-ı melāḫat
28. Ey ruḫları gül ey zūlf-i sūnbül
Cem^ç oldu sende ḫüsn ü leṭāfet
29. Zemzem lebūndür Ka^ç be cemālūñ
^çUşşāğ iderler dā'im ziyāret
30. Cismi laṭīfūñ sāyeden^ç ari
Līk ^çālem hep sāyeñde rāḫat
31. Beraber ebyağ olurdı sebāyāñ
Her ne cānibe kılsañ ^çazīmet
32. Beyt ^çankebūtı perde-dār itdi
Saña ḫabībim itdük de hicret
33. Destūñde ey māh-ı remī itdi Allāh
A^ç dañı ey şāh kıldı hezimet
34. Sen ġālib olduñ küffāre ol dem
Ḥaḫḫ saña virdi fetḫ ile nuşret
35. Bir ƣoyun ile üç yüz aşḫābı
Cābir evinde itdūñ ziyāfet
36. Parmaklarıñdan eşmeler ağıdı
İenler andan buldı hidāyet

27a	Ey ƣaddi Tūbā ey çeşmi māzāğ: Ey eşmi māzāğ ey ƣaddi Tūbā B
28a	zūlf-i: zūlfı B
30a	sāyeden: sāyedür A
32b	ḫabībim: ḫabībā
33a	ey: ol B
36b	İenler andan: Andan İenler B

37. Māhı şakḳ itdüñ engüştüñ ile
Zî-mu' cizāt u kuvvet ü kudret
38. Mu' cizātuña yok ḥadd ü gāye
İ' cāz-ı Qur'ān a' zam be-gāyet
39. Gerçi gösterdüñ bürhān-ı sātıḥ
Görmedi lākin ehl-i dālālet
40. Ḥaḳḳuñı inkār eyliyen münkir
Gitdi cihāndan maḡbūn ḥasret
41. Ḥaḳıqātuña et faḥr-ı 'ālem
Ṭāşlar ağaḥlar itdi şehādet
42. Ol şeb eseri kim vaşfa gelmez
İtdi o şebde Ḥaḳḳ seni da' vet
43. Ḥaḳḳuñ selāmın getürdi Cibrīl
Hem bir Burāk-ı ferişte şüret
44. Bir demde geçdüñ seb' ü semāyı
Geçmedi aşlā vaḳtune sā' at
45. Bir ḳadem ursam yanarım bir dem
Diyüben Cibrīl eyledi ruḥsat

39a Bu mısranın vezni hatalıdır.
41. B nüshasında bu beytin yeri farklıdır.
45a yanarım: yaniser B
45b Diyüben Cibrīl eyledi ruḥsat: Sidreden Cibrīl eyledi ruḥşat B
45. Bu beytin vezni hatalıdır.

46. Sidreden irdüñ ‘arşa ey dost
 Kıldı gök ehli hep saña ‘izzet
47. Pāyuñ türābı ‘arş ile hem-ser
 Anuñla buldı ‘arş u kürs rif‘at
48. Tūr üzre kıldı Mūsā münācāt
 Sen fevķ-i ‘arşda kılduñ hıṭābet
49. Nāsūt ilinden lāhūta irdüñ
 İhsānlar itdi ol Rabbü'l- ‘izzet
50. Qāb-ı kavseynü bulduñ o ednā
 Bulduñ civār-ı ḥazretde kırbet
51. Ref‘ oldı keşret keşf oldı vaḥdet
 Maḥv oldı fırķat gitdi ğariyyet
52. Qalmadı ğayrı ‘ayn oldı küllī
 Hep fenā boldı qaldı zāt-ı baḥt
53. Baş gözi ile Rabbüñi gördüñ
 Saña maḥşūşdur ancak bu rü'yet
54. Kılduñ temennā ümettüñ Ḥaḳḳdan
 Oldı kelāmuñ maḳbūl-ı ḥazret

47b ‘arş u: ‘arş-ı B / Bu mısranın vezni hatalıdır.
 48b kılduñ: itdüñ B
 50a Bu mısranın vezni hatalıdır.
 50b civār-ı: civārı A
 53b Bu mısranın vezni hatalıdır.
 54a Bu mısranın vezni hatalıdır.

55. Cümle murāduñ çün oldı hāşıl
‘ Ālemi mülk kılduñ yine ‘ avdet
56. Ümmetler içün kılduñ hediye
Penc vaqt şalāt u farz ile sünnet
57. Hāqq saña itdügi ihsānlarından
Aşhāblaruña kılduñ hikāyet
58. Mekke kavmi ekşer itdi taşdıķ
Taşdıķ idenler buldı sa‘ ādet
59. Ol yār-ı ġāruñ Ebūbekr ü's-şiddīķ
Cem‘ oldı añda cümle şadāķat
60. Tīb-i ھاtırla bezl itdi maluñ
Qulluġuñ bildi cānına minnet
61. İkinci yārüñ ‘ Ömerü'l- Fārūķ
Kārıdur anuñ dā'im ‘ adālet
62. Şol denlü virdi şer‘ üñe revnāķ
İslām anuñla tıtdı iķāmet

55b	‘ Ālemi mülk kılduñ: ‘ Ālem-i mülke itdüñ
56a	Ümmetler içün: Ümmetlerüñçün
56b	Penc vaqt şalāt: Penc vaqt şalāvāt B
57a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
58a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
58b	sa‘ ādet: hidāyet B
59a	A nüshasında bu mısranın vezni hatalıdır. / Ol yār-ı ġāruñ Ebūbekr ü's-şiddīķ : Ol yār-ı ġāruñ Būbekrü's-şiddīķ
60a	ھاtırla: ھاtırla A
61b	Kārıdur anuñ dā'im ‘ adālet: Bu dīn anuñla tıtdı iķāmet A
62b	İslām anuñla tıtdı iķāmet: Kārıydı anuñ dā'im ‘ adālet A

63. Hem yār-ı şālîş dir saña ‘Oşmān
Hilm ü hayādur aña hışālet
64. Cāmi‘ ü'l-Ḳur‘ān şāhibü'l- imān
Keşf ile kıldı Ḳur‘āna hîzmet
65. Dördünci yāruñ şîr-i Hudādur
Haqqdan virildi aña şecā‘ at
66. Ol kim ‘Alidür kadrî celidür
Anda oldı tekmîl emr-i hilāfet
67. Hep evliyānuñ ser-çeşmesidür
Ki andan bilindi sırrı tarîkat
68. ‘İlm-i Hudāya sensin Medīne
Bābı ‘Alidür şāhib fütuvvet
69. “*Laḥmuñ lahmı*” diyü buyurduñ
Vaḥdetüñ sırrına itdüñ işāret
70. Bubekr ü ‘Ömer ‘Oşmān u ‘Alī
Çihār yāruñdır dünyā vü āḥret
71. O iki ma‘şüm kim Ḥasan Ḥüseyn
Zülm ile bunlar buldı şehādet

63a yār-ı: yārı A
64a Bu mısranın vezni hatalıdır.
66b Bu mısranın vezni hatalıdır.
67b Bu mısranın vezni hatalıdır.
69. Bu beytin vezni hatalıdır.
70a Bubekr ü ‘Ömer ‘Oşmān u ‘Alī :Ebubekr ü ‘Ömer ‘Oşmān u ‘Alī A
70b Çihār: Çār B
71a o:ol B / kim: -B /A nüshasında bu mısranın altında “Ḥüseyn u Ḥasan” yazılmıştır.

72. Rūḥ-ı pākūñe her demde olsun
Bîñ bîñ selām bîñ bîñ taḥiyyat
73. Daḥi evlād u aşḥābuña hem
Hep maḳām olsun ravza-i cennet
74. Ṭayy it kelāmuñ Seyyid du‘ā kııl
Mümkin degil çün ol zātı medḥ et
75. Medḥ itmek anı mümkin mi maḥlūk
Meddāḥ oliceḳ Ḥaḳḳ ‘az u cellet
76. Ey raḥmet-i Ḥaḳḳ ey Ḥaḳḳa mülḥaḳ
Senden umār ḥaḳḳ lutf u ‘ināyet
77. Maḥşer yerinde ḥayret deminde
Seyyid ḡaribe sen eyle şefḳat
78. Kesmem ümidim Ḥaḳḳdan ḥabībim
Sensin şefi‘im eyle şefā‘at

44

“Der- Ba‘ş-i Seyyidü'l-Enbīyā Şa’llāhu ‘Aleyhi Ve's-sellem”*

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün (Fa‘ lün)

72a	pākūñe: pākile A
72b	u: -B, A nüshasında fazlalıktır.
73a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
73b	maḳām: maḳā A
74b	çün:-A
75a	anı: - A
75b	Ḥaḳḳ ‘az u cellet: çün Rabb-ı ‘izzet
76b	ḥaḳḳ: ḥaḳḳ A
44	-B: A 9a

1. Ey güzîn-i enbîyâ ey fahrî ‘âlem Muştafâ
Ey Hâbîb-i hazret-i Hakk ey resûl-ı müctebâ
2. Enbiyâ vü evliyânûñ sürûr u sâlârisın
Anûñ içün cümle maḥlûkâta su' olduñ bî-şevâ'
3. Nûr-ı vecihûñde yaradıldı cem‘ i kâ'inât
Kenz-i maḥfinûñ zûhurına sebeb sensin şahâ
4. ‘İllet-i ğâ'i vücûduñdur ḳamû var olmağa
Halk olunmasañ ḳalurdı cümle eşyâ der-‘ amâ
5. Dostluĝuña oldu mevcûdât ma‘lûmât ḳamû
Didi “*olmasañ eger olmazdı bu arz semâ*”
6. Nûr-ı ‘âlem fahr-ı Âdem seyyidü'l- kevseyn
Maḳdemûñle buldı ‘âlem küfr ü zulmetden rehâ
7. Cümle maḥlûkât içinde yoḳdur mişlûñ senûñ
Doĝmadı doĝmıyeser dürsün teki bir mehliḳâ
8. Ser-firâzı ḳurb-ı Hakkın ey şehi mülk-i ta‘yîn
Her kelâmuñ oldu maḳbûl Cenâb-ı kibriyâ
9. Sen o sulṫânı sır-ı lî-ma‘a’llâhsın ki sen
Maḥv idüp küllî vücûduñ Hakkı bulduñ beḳâ
10. Kab-ı ḳavseyn o ednâ olmuş iken menzilûñ
Sidre vü Tûbâ ola mı seyr ki hîç müntehâ

11. Sensin ol şeh kim saña mühri nübüvvet sañadır
Anüñ için kim sen olduñ hatem-i cemi‘ ü'l- enbiyā
12. Sen beni ideñ dañi ādem degülken mā'-ı tīn
Gerçi kim aħırde geldüñ işbu mülke ser-vedā
13. Şoñra gelmeñ şānuña taqđīmüñe māni‘ degil
Kim haķāyık ‘āleminde ķamūya sen ibtidā
14. Biz günāhkār ümmete sen şāhı irsāl eyledi
Çünkü sensin rūz-ı maħşerde şāhib-i livā tāc
15. Ħamdüli’llāh saña ümmet eyledi bizi Ħudā
Dā’imā senindür şefā‘ at ilticā eyler şahā
16. Kim didi devlet-i māyuñda bu Seyyidī riyā
Daimā eyler Cenābuñdan şefā‘ at mültecā
17. ‘Ācizem dermānde-em dermān sendedir isterem
Vāy sulţānım eger olmazsa iħsānuñ bana

45

“Pend-Nāme-i Es-Seyyid Eş-Şeyh Muħammedü'l-Bursevī Eş-Şehir-i Ķāsım-zāde
Min Ħulefā' Eş-Şeyh Muħammedü'l-Mısrī El-Ħalvetī Ķaddesa’llāh Be-Serü'lā‘li
Haza Kaşidetü'n-Neşāyih Mebniyyi ‘Alā Mā‘et ü İsnā vü Şuluşün Beyt-i Küllehā
Me'ħūd Bi'l-Āyāt-ı Ķur‘ānü'l-Mübīn ü Eħādiş-i Resül Rabbü'l-‘Ālemīn”*

11b

Bu mısra da vezin hatalıdır.

15.

Bu beyit A nüshasında sayfa kenarına yazılmıştır.

*

Bu bölüm: -A

45

B 43a-46b: A 1b -6a

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Karındaş benden isterseñ naşihat
Tutarsañ ger diyem birkaç vaşiiyet
2. Her işe besmeleyle ibtidā kıl
Şonuñda hem daği hamd-ı Hudā it
3. Bir işüñ öñi Bi’smi’llāh olursa
Bulur hayr ile elbet ol temām et
4. Daği hem dā'im eyle isti‘ āze
Bunuñ hakkında var Qur'ānda āyet
5. Hem abdestsiz şağın gezme karındaş
Tuhūr ol dā'imā eyle tahāret
6. “ *Vuzū'-ender vuzū' nūrun ‘alā nūr*”
Didi bize hadīşinde o hazret
7. Zünūbuñ yād idüp kıl tövbe her dem
Yüri cehd it irişmeden saña mevt
8. Ki vird it dā'imā estağfiru’llāh
Ki anuñla mağv olur küllī haṭīet

1b	Tutarsañ: Tutarsan B
2b	Şonuñda: Şoñunda B / hamd-ı Hudā: hamd u şenā
3a	Bir: Her B / Bi’smi’llah: ism-i Allāh A
3b	Bulur hayr ile elbet ol: Bulur elbet o hayr ile B
4a	dā'im eyle: eyle dā'im B
5a	şağın -A
6a	Vuzū': Vuzū A
6b	bize: biz A
8.	B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.

9. Şalāḥ ehlinden ayrılma ki zīrā
Şalāḥ ehlin sever ol Rabbü'l-‘izzet
10. Cemā‘ ātla edā it penc vaḳti
Ki raḥmetdür bize Ḥaḳḳdan cemā‘ at
11. “*Bunuñladur didi dīnūñ kıyāmı*”
Ḥadīşinde bize şāh-ı risālet
12. Daḫi hem mü'minūñ mi‘ rācıdır bu
İder mü'minleri bu Ḥaḳḳa da‘ vet
13. Ri‘ āyet kıl daḫi rüz-ı şıyāme
Bulam dirseñ Cenāb-ı Ḥaḳḳa ḳurbet
14. Var ise istiṭā‘ at ḥacc-ı beyt it
Ḥabību’llāhı var eyle ziyāret
15. Hem iḥrāc eyle maluñdan zekātuñ
Ki ḥükm şeri‘ a kıl dā‘im ri‘ āyet
16. Şerī‘ at ḥablını ḳoma sen elden
Hemişe rehberūñ olsun şerī‘ at
17. Resūluñ sünnetine ol müdāvim
Dilerseñ yarın andan ger şefā‘ at

10b Ki raḥmetdür bize Ḥaḳḳdan : Ki Ḥaḳḳdan bize raḥmetdür B
12. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
13b Cenāb-ı:ḥużūr-ı B
15a zekātuñ: zekūtın A
16a ḳoma sen: sen ḳoma B
17b yarın andan ger: ger yarın andan B

18. Daḥi hem çok şalāt eyle resūla
Du‘ āñ anuñ ile bulur icābet
19. Hem aşḥāb-ı resūlı itme tefrīk
Daḥi evlādına eyle maḥabbet
20. Ki sādāt-ı kirāma eyle ikrām
Yezīdīler gibi itme ihānet
21. Du‘ ā kıl hem selāṭīn ü melūke
Şaḳın anlara zūlm ile itme tōhmet
22. Tażarru‘ ehli ol dā‘im niyāz it
Murāduñ Haḳḳa ‘ arz it dile ḥācet
23. Ḥalāş ol nefsinüñ emmāresinden
Yarın çekmeyesin andan nedāmet
24. Ḥalāş olsañ eger nefsün elinden
Bulursın iki ‘ ālemde selāmet
25. Eger gālīp olam dirseñ bu nefse
Ġıdāsın kes müdām eyle riyāzet
26. Virirseñ nefsinüñ dā‘im murādın
Çekersin rüz-ı maḥşerde ḥicālet

18a	şalāt:şalāvāt A
19b	evlādına. evlādın A
23b	andan: tā kim B
24a	eger: bugün A
24b	Bulursın: senüñdür B

27. Yüri tövbe şuyuyla nefsi pāk it
Ki tā ḥaṣr olmayasın bī- ṭahāret
28. Yapış bir mürşid-i kāmīl eline
Cenābetden ḥalāṣ ol it ināyet
29. Kāmū aşhābına taḥtū'ş-şecerde
Resūlu'llāh muḥaḳaḳ virdi bey' at
30. Bunı inkāra yokdur çāre aṣlā
Ki Kūr'ān ile olmuşdur bu müşbet
31. Gel imdi it meşāyihden ināyet
Bize aşhābdan olmuşdur çü sünnet
32. Olup bir kāmīle cān ile teslīm
Götür şıdḳ ile var aña irādet
33. Mücāhid ol hemīşe Ḥaḳḳ yolunda
Şaḳın sen virme hergiz nefse ruḥṣat
34. Sülūk eyle ki tekmīl-i nüfūs it
Bu durur aña ādāb-ı ṭarīḳat
35. Taḥallūḳ eyle ḥaḳḳu'llāh ile tā
Yarın çekmeyesin nār içre şiddet

27a	nefsi: nefsi A
28a	mürşid-i: mürşidi A
30b	olmuşdur: olmuş A
31b	olmuşdur çü: oldu çünkü B
32.	B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
33a	hemīşe: dün gün A
33b	nefse:-A
34b	ādāb-ı: ādābı A

36. Resūluñ ile halk ile taḥalluḳ
Çalış tā kim olasın ḥās-ı ümmet
37. Zemāyimden derūnuñ eyle taḥlīṣ
Ki olmasın yarın tebdīl-i sīret
38. Tekebbürle ḥasedden ki ḥazer kııl
Ki İblīse anuñçün oldı la‘ net
39. Şaḳın ḥod-bīn olup kendüñ begenme
Yüri her gördüğünden iste himmet
40. Umūr-ı meşveretde ey qarındaş
Vüşāvir hem yiter saña işāret
41. Senüñ şanup kemāli olma maḡrūr
Ḥaḳḳuñ bilsen ḳamū ḳuvvet ü ḳudret
42. Daḫi kendüñi ögme halk içinde
Bu ki mezmūm şıfatdur eyle nefret
43. Kemālī kendüñe hem itme isnād
Ḥaḳḳuñ bilsen heme ḳuvvetle ḳudret
44. Yüri zen gibi durma kendözüñi
Çalış sa‘y it ki ḳalbüñ bula şafvet
45. Libāsı fāḫr ile itme tefāḫūr
İden taḳva libāsın saña ḫil‘ at

37a taḥlīṣ: taḥlīz A
40a Umūr-ı: Umūrı A
41. A nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
43. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
44a kendözüñi: kendözini B

46. Irāğ ol şöhret ehlinden ki zıra
Didī faḥr-ı cihān “*e’ş-şöhret āfet*”
47. Tevāzu‘ meskenet hem pîşüñ olur
Şaḫın hem kimseye itme ḥıyānet
48. Velīkin cāhile itme tevāzu‘
‘İlim ehline dā'im eyle ‘izzet
49. Ki kibr ehli hemīşe bil zelildür
Tevāzu‘ it bulasın tā ki rif‘at
50. Ḥalīm ol ḥilm ile söyle kelāmuñ
Ġazūb olma çekersin şoñra ‘usret
51. Ḥalīm u hem selīm u kerīm ol
Ġazab-nāk oluben itme huşūnet
52. Devrik yüzlü olma sevmez Ḥaḫḫ oları
Beşuş ol dā'imen göster beşāşet
53. Yüze güleci olmaḫdır hazer kııl
Nifāḫ ehline maḥşüşdur bu ḥālet

46b faḥr-ı: faḥrı A
 47b hem kimseye: kimseye hem B
 48a Velīkin cāhile: Velī cāhillere B
 48b kemāl -B, A nüshasında fazlalıktır. / dā'im eyle: eyle dā'im B
 51. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
 53. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.

54. Boyuñca kaz kuyuyı kardaşuñçün
Ki āhir sen düşersin eyle fikret
55. Ne şanursuñ saña ğayra anı şan
Daħi hem kardaşuñı itme ğıybet
56. “*Ki ğıybet kardaşuñ etin yimek*”dür
Gel itme kardaşuñ laħmına rağbet
57. Ki zü'l-vechîn olusan bil qarındaş
Görürsin yarın anda çok ‘uķūbet
58. İki kimse arasına bıraķma fitne
“*Ki ekberdür katilden bil bu fitnet*”
59. Göñül cem‘ eyleyegör itme taĝriķ
Dilerseñ sen de ger Hakk ile vüṣāt
60. Ki şerrü'n-nās olup zulm itme hergiz
İdegör halka ğayr ile mürüvvet
61. Yüri vīrān göñüller eyle ta‘ mīr
Hemīşe vir olara istimālat
62. Hem olma kimsenüñ ‘aybına nāzır
Var eyle kendü ‘aybıyla nezāret
63. Yüzine urma ‘aybın kiminüñ hem
Şaķın hem itme kimseyle ğuşūmet

54. B nüshasında bu beytin sırası deĝişiktir.
57. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
58a bıraķma fitne: fitne bıraķma B
58b fitne: fitnet B

64. Yüri ol kendüni işlāḥa meşğül
Ki ğayra bakmadan eyle ferāġāt
65. Ḥesāb olmazdan evvel gör ḥesābuñ
Gel ihmāl itme var eyle işābet
66. Görüp a‘ mālūñı hem mu‘ cib olma
Gelür başuña yarın çok felāket
67. Şakın ḥor görme maḥlūk-ı Ḥudānuñ
Ele görsen de gel eşyādan ‘ibret
68. Daḥi saḥraya itme kardaşuñı
Bunı ayān ile nehy itdi ḥazret
69. Delil-i Ḥaqqdur eşyā hep muḥaqqak
Ele gör sen de gel eşyādan ‘ibret
70. Hem itme süizān kardaş ḥaramdır
Kamū mü'minlere var ḥüsn u zan it
71. Yüri kendüñden ulūya kıl ikrām
Daḥi senden kiçiye eyle şefkat
72. Yetime şefkat it iḥsān ġaribe
Müdām olsun işüñ anlara rā'fet

68b Bunı ayān ile nehy itdi ḥazret: Anı nehy eyledi Qur'ānda ḥazret B
69a eşya hep muḥaqqak: -A
69b Ki mümkün olduğunca eyle ḥürmet: Ele gör sen de gel eşyadan
‘ibret A
70. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
72a ġaribe: faķire B

73. Gücün yitdikçe halka iylik eyle
Daği hem-sāyeñe itme eziyyet
74. Ki hayrū'n-nās olup hayr eyle halka
Ki şerū'n-nās olup itme muzırret
75. Elün altında onlara hem 'adl it
Ki sen dā' isin anlar durur gāyet
76. Daği raḥm-ı şıla it kıl ziyāret
Kimünle var ise qardaş qarābet
77. Şakın kavm-ı qabilünnden kesilme
Di'mā terk eyleyüp bu da ne şıket
78. Vaṭan-ı ceng daği dilden çıkarma
Uḫubdur kāmīl imāna delālet
79. Şoravar ḫastalar ḫatırların sen
Muşibet ehline kıl hem 'iyādet
80. Ölüm vaktini çok yād it unutma
Gelür bir gün bulursın başına elbet
81. Daği ehli qubūdı kıl ziyāret
Gönülden ref^ç olur anuñla ḫayret

75. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
76a raḥm-ı: raḥmı A
76b Kimünle var ise qardaş qarābet: Eger her kim ile varsa qarābet B
77a kavm-ı: kavme A
78a ...: ceng B
79. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
80. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
81. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.

82. Daḥi çok söyleme ḥıfz it lisānuñ
Sükūtı kendüñe var eyle ʿādet
83. Te'emül eyle evvel soñra söyle
Ki pişmān olmayasın itme ḥiddet
84. Sözüñ az eyle öz eyle qarındaş
Virir çok söylemek bil ʿaqla ḥiffet
85. Keşir eyle kelāmuñ līk ḥalka
Budur mü'min olanlara ʿalāmet
86. Hem ol cūʿa mülāzım hem seḥer ḥayr
Seḥer vaktinde nāzıldür çü raḥmet
87. Eger Allalaha imānuñ dürüstse
Saña lāzımdır evvel istiḳamet
88. Hemīşe müstaḳīm ol toḡrı söyle
Şaḳın kezḇ ile bühtāndan begāyet
89. Şaḳın hem bilmedüğüñ dime bildim
Katī müşkül durur yañlış şehādet
90. Daḥi mīzān vekīlūñ itme nāḳış
Ki tā çekmiyesin veyl içre niʿmet

82b kendüñe var eyle: eyle var kendüñe A
85b olanlara: olanlar A
86. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.
90. B nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.

91. Hem ikrāruñda ol şābit kademsin
Ki bir şey' virüp şoñra itme rece' āt
92. ' Amel bātıl olur menn u ezādan
Şaķın ihsān idüp şoñra itme minnet
93. Nemīme eylemek olsa şıfātuñ
Yarın meymun oliser anda şūret
94. Bu haşletden yūri kendūñ ħalāş it
Kıomaz adamda bu dīn ü diyānet
95. Daķi sebbābü'l-li' ān olmadan hem
Hazer kııl Hāķķ buña virmez icāzet
96. Velī gör la' neti cā'iz Yezīde
Dilūñ öğretme līkin itme her vaķt
97. Şaķın hem müdbir u ħamr olma ķardaş
Çekersin şoñra maķşerde ħasādet
98. Livāt ile zinādān key hazer kııl
Ki nehy itdi bulardan Rabbü'l-' izzet
99. Ribā malın yir isen bunda yarın
Sürerler yüzüñ üzre seni elbet

91a	ķademsin :ķudsun A
91b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
92b	şoñra itme: itme şoñra B
93b	oliser anda: olur maķşerde B
94.	B nüshasında bu beytin sırası değişiktir.
95.	Bu beyit: -B
96.	Bu beyit: -B
97.	Bu beyit: -B
99b	elbet: ħasret A

100. Uyup nefsine men' iden zekâtı
Yarınki gün çoğar ol cîfeden büt
101. Eger dünyâ kovarsañ bil gülâbın
Yaşımaz adam olana bu haşlet
102. Bu dünya zıll-ı zâildür muhakkağ
İremezsın yûri var çekme zahmet
103. Hâkuñ verdüğüne dâ'im şükür ol
Elüñden gidene çekme kasâvet
104. Tâma' ehli olan dâ'im açdır
Velî ehl-i kana' ât toğ vü râhat
105. Eger señ kenz-i lâ-yüfnâ dilerseñ
Hâkkuñ virdüğüne eyle kanâ' at
106. 'Adâvet kılma hem kimseyle aşı
'Adüvüñdur nefsine eyle 'adâvet
107. Kiminüñ hâtırın yığma hâzer kıl
Ki Hâkkuñ biledür bil ol haqîkat
108. Añâ dirler didi müslim Muhammed
Ki anuñ elinden ola halk selâmet

100a zekâtı: zekûtı A
104b ehl-i: ehli A
106. Bu beyit: -B
106b Bu mısranın vezni hatalıdır.
107. Bu beyit:-B

109. Yüzüñ ağ olıser iki cihānda
Var ise sende ger bu şeş haşālet
110. Biri hilm ü hayā vü halk nīkü
Biri şabr u biri şükr ü şadākat
111. Rızāu’llāha t̄alibsüñ karuñdaş
Var it bunları kendüñe beżā‘ at
112. Şubūr ol hem ne gelürse Hudādan
Şaķın itme varup ğayra şikāyet
113. Hudādan bil kamū hayrı vü şerri
Velī şerri sen it kendüñe nisbet
114. Atāña anaña ‘āk olma zinhār
Ki kādīr olduğuñca eyle hīzmet
115. Daķi atāñı anañı adıyla
Şaķın çağırma mezmūmdur bu ğāyet
116. Var en‘ām eyle ihsān eyle halka
Yeter adam olana bu kerāmet
117. ‘Āliye didiler göster kerāmet
Getürdi anlara şofrayla ni‘met
118. Şıfāt-ı Haķ durur cevır ile ihsān
Ki Şeytānī şıfatdur buhl u haset

109b	ger: -B
113a	vü: ile B
113b	kendüñe: nefsüñe B
114a	A nüshasında hem “zinhār” hem “şaķın” sözcükleri kullanılmış.
118a	Şıfāt-ı: Şıfatı A

119. Seḥāvet ehli ol buḥl itme zinhār
 Buḥl görmiyeserdür rûy-ı cennet
120. Eger dāḥil olam dirseñ cināne
 Seḥī ol dā'imā eyle seḥāvet
121. Taşadduḫ eyle muḥtāc u gedāya
 Vir ḥaḫ ‘ömr u maluña ziyādet
122. Virüp maluñı nefsüñi cinān al
 Yüri Allāh ile eyle ticāret
123. Şolar kim Ḥaḫḫ içün bezl itdi varın
 Ḥaḫḫuñ dīdārıdur anlara ücret
124. Yüri şālih ‘amel kıl aḥiretçün
 Ḳabirde ister iseñ istirahat
125. Riyā vü şem‘ adan pāk it derūnuñ
 Ḥulūş ile idegör zıkr u ta‘āt
126. “‘*Amel niyyāta rāci*’” didi Aḥmed
 Gel ümid-i ḥālīş ile sen de niyet
127. Velī kılma ne ifrāt u ne tefrīt
 Hemān ḥavf u recāda kıl ‘adālet

121. Bu beyit: -B
 121b Bu mısranın vezni hatalıdır.
 126b ümid-i: ümidi B
 127b u: -B

128. Şaķın me'yūs olup kesme ümidüñ
Daķı emne düşüp itme beṭālet
129. Günāha mürtekib olma şaķın hem
Vera^ç ehli ol Hudādan eyle ḥaṣyet
130. Şaġāyirden kebāyirden beri ol
Me^ç āṣīden muḥaṣṣıl ictināb it
131. Bugün eylerseñ Allāha rücū^ç ı
Yüzüñ āġ olıser rüz-i kıyāmet
132. Yiter dünyāya sa^ç y ittüñ soñı yok
Sañā elzem olan aḥretdür aḥret
133. ^çÖmür vardı iriṣdi āḫirine
Yā sende nıceye dek bu şabāvet
134. Telef kılduñ bu naķd-i ^çömri ķardaş
Hevāya ḥarc idüp itdiñ sefāhet
135. Dirīġā ḥ^çāb-ı ġafletde yatarsın
Gözüñ aç niceye dek işbu ġaflet
136. Niye geldüġüñi fikrit cihāna
Murād-ı Ḥaķķ ^çibādetdür ^çibādet

128b	emne: emine B
129.	Bu beyit: -B
133b	sende: send A
134a	naķd-i ^ç ömri: ne ķadar
136b	Murād-ı: Murādı A

137. Hakkı bilmege geldün sen bu mülke
 Karındaşım ya sende kanı ğayret
138. Ezelde itdügün ‘ahdı unutduñ
 Ki anda saña virildi emānet
139. Erenler erdiler sa‘y ile Hakkā
 Ki sa‘y it sen de var yetdikçe tākāt
140. Şaķın kālma buna mevt içre maħbūs
 Yüri lāhūta ir varsa liyākāt
141. Dilerseñ ‘ārş-ı ‘ālāya şu‘ūdı
 Kesāfetden ħalāş ol bul leṭāfet
142. Hem olma ğaflet ehline muķārīn
 Ki herġiz anlar ile itme ülfet
143. Hāzer kıl anlaruñ şoħbetlerinden
 Ki mümkin olduġunca eyle ‘uzlet
144. Ki şoħbet bil mü'eşşerdür karındaş
 Çalış kāmiller ile eyle şoħbet
145. Yüri Allāhı zıkr eyle dem-ā-dem
 Daħi Qur'ānı çok eyle tilāvet
146. Yakın olmaķ dilerseñ ger Hudāya
 Sivādan ķalbūñi var eyle ħalvet

147. Şolar kim ğayriden pāk itdi albin
Olaruñdır dü ālemdē saādet
148. Bugün bunda bulan alb-i selīmī
İrişdi aña Allāhdan ināyet
149. Yeter Seyyid kelāmuñ eyle etmām
Ki pend-nāmuñ temām olsun di temām et
150. Egerçi iħtişār maṭlūb kelāmda
Kelāmımda bulundu līk keşret
151. Didi lakin mūkerer faḫrī ālem
Ki “*e'd-dīnū'n-naşīḫatū'n-naşīḫat*”
152. Tutan bu Seyyidūñ pendini cāndan
Hidāyet ehlīdür taḫḫīḳ hidāyet
153. Eger bu pend ile olmazsañ āmil
Saña bil ki alāletdür alālet
154. Şaḳın nevmīd olup itme tekāsül
Virir şıdḳ ile iste Rabbū'l-izzet
155. Ki zīrā Ḥaḳḳ Kerīm ü hem Rahīmdür
Hemān ıl cedd u cehd ile azīmet

147 a	albin: albūñ B
148a	Bugün bunda bulan: bulan bugün bunda B
148b	bil –A, B nüshasında fazlalıktır.
149a	Seyyid:Seyidi A
149b	Ki pend-nāmuñ: Bu pend-nāme A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
152a	cāndan: cānda A
153b	bil ki: bu bil B
155b	cedd: say A

156. Dimek benden velī tūtmak senūñdür
Eger tūtmaz iseñ sende kabahāt
157. Sa‘ ādet ehlişüñ rüz-ı ezelde
Müyesser olıser saña bu devlet

46.

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Cemī‘ -i işlerim cürm ü şenā‘at
Şefā‘ at yā resūllu’ llāh şefā‘ at
Günah deryāsına ğarkım tamam et
Şefā‘ at yā resūllu’ llāh şefā‘ at
2. Efendim gerçi çokdur seyyi‘ātım
Velī ihsānuñadur istinādım
Bi-ḥamduli’ llāh saña var intisābım
Şefā‘ at yā resūllu’ llāh şefā‘ at
3. Niye kaṭ‘ eylerüm Ḥaḳḳdan ümidim
Ki sen şāh-ı cihān ola şefī‘ im
Egerçi mücrim ü müznib fakirim
Şefā‘ at yā resūllu’ llāh şefā‘ at
4. Uyup nefse ḳamū ‘ işyānı ḳıldım
Dönüp tövbe ḳılup kapuña geldim
Hemān ancak senüñ luṭfuña ḳaldım
Şefā‘ at yā resūllu’ llāh şefā‘ at

5. Ki dur itme kapuñdan ben ğarībi
Yakın iden çü sensin her ba‘ idi
Kamū dertlülerüñ sensin şabibi
Şefā‘ at yā resūllu’llāh şefā‘ at
6. Ki nūrından yaratdı seni Allāh
Çün oldu her sözüñ maqbūl-ı dergāh
Bu düşmüş kullara rahm eyle ey şāh
Şefā‘ at yā resūllu’llāh şefā‘ at
7. Hudāvendā Cenābuñdan ricāmız
Yüzi şuyuna ‘afv eyle haţāmız
Hābībüñ Aħmededür ilticāmız
Şefā‘ at yā resūllu’llāh şefā‘ at
8. İlāhī enbiyānuñ hürmetiçün
Daħi hem aşfiyānuñ ‘izzetiçün
Huşūşā çār-yaruñ kurbetiçün
Şefā‘ at yā resūllu’llāh şefā‘ at
9. Bu Seyyid bendenüñ cürmine bakma
Kamū zenbin bağışla oda yakma
Ğaribüñdür anı gözden bırakma
Şefā‘ at yā resūllu’llāh şefā‘ at

47

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. İlāhī maẓhar-ı nūr-ı cemāl it
 ‘İnāyet eyle yā Rabbim kerem it
 Bizi nāķış ķoma ehl-i kemāl it
 ‘İnāyet eyle sulṭānım kerem it
2. Kūdūrāt tozını sil levḥ-i dilden
 Bizi ķurtar efendim āb-ı külden
 Cemālūñi görevüz ķamū yüzden
 ‘İnāyet eyle yā Rabbim kerem it
3. İlāhī küllī ifnā ķıl vücūdum
 Riyā vü sem‘adan pāk it sücūdum
 Cemāl-i zāt-ı a‘lā ķıl şühūdum
 ‘İnāyet eyle yā Rabbim kerem it
4. Hidāyet eyle yā Rabb dost iline
 Bizi ķıl ‘andelīb vaḥdet güline
 Ki vechūñ cümle eşyada görine
 ‘İnāyet eyle Sulṭānım kerem it
5. Yol erzak bizi saña ir gör ey şāh
 Hidāyet ķıl efendim ķılma gümrāh
 Ḥabībūñ ‘aşķını it bize hem-rāh
 ‘İnāyet eyle yā Rabbim kerem it
6. Hüdāvendā bize feth-i ṭarīk it
 Saña varmağa tevfiķūñ refiķ it
 Bizi deryā-yı ğufrāna ğarīk it
 ‘İnāyet eyle sulṭānım kerem it

1a	maẓhar-ı: maẓharı A
2c	Cemālūñi: Cemālını B
4d	sulṭānım: yā Rabbim B
5d	yā Rabbim: sulṭānım B
6d	sulṭānım: yā Rabbim B

7. Ki sen Allāh Raḥmān u Raḥīmsin
Keremler kânı sulṭān u ‘aẓīmsin
Ḳamūnuñ ḥāline çünkim ‘ilimsin
‘İnāyet eyle sulṭānım kerem it
8. İlāhī Seyyidüñ senden ricāsı
Anı ‘aşkınuñ eyle āşināsı
İlā ey cümle maḥlūkuñ Ḥudāsı
‘İnāyet eyle yā Rabbim kerem it

48

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Yine cūş eyledi ‘ummān-ı vaḥdet
Zuhūra geldi bu emvāc-ı keşret
2. Velī kenz-i ḥafiydi zāt-ı Bārī
Ki bā‘ iş oldı çün yār-ı maḥabbet
3. O bir deryā-yı vaḥdetdür kim anuñ
Ki hergiz movcuna yoḳdur nihāyet
4. Anuñ emvācıdur bil ḳamū eşyā
Ki añla bu durur ‘ilm-i ḥaḳıḳat
5. Daḥi ol baḥruñ ‘ilmidür lezzeti
Yaḳın bil hem o durur ‘ilm-i ḥikmet

7b

48

2a

3b

u: -B

B 47b-48a: A 41b

Bārī: mutlak B

Ki hergiz movcuna yoḳdur: Ki emvācına yoḳ hergiz B

6. Gel imdi sen de sa‘y it ir o baħre
O baħre irişen buldı selāmet
7. O baħre līk kendüñle varılmaz
Gerekdür pīr-i kāmilden irādet
8. Mürīd ol amū terk eyle murāduñ
Dün ü gün ıd ile it aña ızmet
9. alış kim göñline giresin ānuñ
Ki tā kim eyleye ol saña himmet
10. Göñüldedür o baħrı bī-nihāyet
Gel āfātı gezüp sen ekme zaħmet
11. Anuñ avvāřlarıdur hep meřāyi
Olara uy olarla eyle ülfet
12. Olardan bir nefes ayrılma zinhār
Eger var ise ger sen de liyāat
13. Velī ol baħre biñde bir irişmez
Meger kim irişe adan ‘ināyet
14. Senüñ de var ise auñ ezelde
Olursuñ sen de elbet ehl-i urbet

8a	ol: o A
8b	ü: -B
10b	Gel āfātı gezüp sen: Sen āfātı gezüp gel B
12a	ayrılma: eyle A

15. Şolar kim irdi ol baħrı velīdūr
Olar gider dü ‘ālemde sa‘ ādet
16. O baħre sen de gir irmek dilerseñ
Gel it bir dem bu Seyyid ile şöhet
17. Bu kenz-i maħfī sırruñ duymağa sen
Kıl ifnā varlıguñ bul Hāķķa vuşlat

El-Ķafiyetü's-Şe*

49

Müstef ilün / Müstef ilün

1. Tıtdum yüzüm dergāhuña
Ey pādişāh-ı müsteğās
Eyle hidāyet rāhuña
Ey pādişāh-ı müsteğās
2. Düşdüm bu cismüñ kaydına
Bend oldum ‘unşur bendine
Uydum bu nefsüñ fendine
Ey pādişāh-ı müsteğās
3. Bağladı bu ğaflet gözüm
Leyl eyledi hep gündüzüm
Yā Rabb saña tıtdum yüzüm
Ey pādişāh-ı müsteğās
4. Ben olmuşum nefse esīr
Hayrım qalīl şerrim keşīr

Her hālîme sensin naşîr
Ey pâdişâh-ı müsteğâş

5. Koma bu esfelde ğarîb
 Tâ kim olam saña qarîb
 Vaşluñı kıl bana naşîb
 Ey pâdişâh-ı müsteğâş
6. Yoluñda kıl şâbit kadem
 Eyle baña lutf u kerem
 Bir mücrim ü müznib kulem
 Ey pâdişâh-ı müsteğâş
7. Cümle işim cürm ü haţâ
 Küllî ‘ibādâtım hebâ
 Kıl mahz-ı fażluñla ‘aţâ
 Ey pâdişâh-ı müsteğâş
8. Emrûñi hergiz tutmadım
 Nehy itdügüñden kaçmadım
 Var mı günâh ben itmedim
 Ey pâdişâh-ı müsteğâş
9. Bir ‘âciz-i dermândeim
 Kılup günâh şermendeim

5d	Bu mısra: -A
6a	Yoluñda: Vaşluñı A
6c	mücrim ü müznib: mücrim ‘âşî B
6d	pâdişâh-ı: pâdişâhı A
7a	Cümle: Kamû B
7b	hebâ: riyâ
7d	pâdişâh-ı: pâdişâhı A
8d	pâdişâh-ı: pâdişâhı A
9a	Bir ‘âciz-i: Bu ‘âciz u A
9b	günâh: güneş A

Ne mürdeim ne zindeim
Ey pâdişāh-ı müsteğās

10. Yā Rabbī ‘ aciz kalmışam
Yañıldığımı bilmişem
Aħir kapuña gelmişem
Ey pâdişāh-ı müsteğās
11. Geldim kapuña yā İlāh
Destim tehī rūyım siyāh
‘ Avnuñ durur baña penāh
Ey pâdişāh-ı müsteğā
12. Dönem saña yā Rabbenā
Tā luţfuña olam sezā
Senden umar bāy u gedā
Ey pâdişāh-ı müsteğās
13. Vird eyleyüp dilde müdām
Bunı dirim her şubḥ u şām
Eyle kerem ey zül-enām
Ey pâdişāh-ı müsteğās
14. İrmezse fazluñ yā Eḥad
Ni'tsün bu Seyyid derd-mend
Hiç ğayriden yokdur meded
Ey pâdişāh-ı müsteğās

10c	Aħir: Dönüp B
11a	Geldim kapuña: Kapuña geldim B
12c	u: -B
13b	u: -B

15. Bir kaṭre cūduñ irse ger
 ‘Āṣilere pesdür beter
 Hep seyi‘ātı maḥv ider
 Ey pādişāh-ı müsteğās

El-Ḳafiyetü'l-Cim*

50

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Hasta göñlün vir ṭabīb-i ḥazıķa itdür ‘ilāc
 Ref ola ḡulmāt-ı cehlün keşfolā nūr-ı serāc
2. Ṭālib ol var rāh-ı Ḥaḳķda ṭut elin bir kāmılün
 Ḥizmet it şıdķ ile dā'im eyle ‘arz-ı ihtiyāc
3. Kāmile teslīm olursañ sālīkā ez-cān u dil
 Tiz bulursuñ maṭlabuñ bil bunda yoķdur ihticāc
4. İmdi gel bu ġafleti ķo maṭlab-ı a‘ lāyı bul
 Yoķsa saña nef virmez māl u mülk taḡt u tāc
5. Çün faķr var diyu emritdi saña Ḳur'ānda Ḥaḳķ
 Ṭut Ḥaḳķuñ emrini sen de ķo bu ḡalkı Ḥaḳķa ķaç
6. Görmek isterseñ eger sen de cemāl-ı muṭlaķı
 Ten gözi görmez münezzeḡdür yūri cān gözüñ aç

50

*

4b

5a

6a

6b

B 49a-49b:A 42b-43a

Bu bölüm: -A

māl u mülk taḡt ü tāc: māl u mülk ü taḡt tāc A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

var: va A / Ḳur'ānda: Ḳur'an B

cemāl-i: cemāli A

gözüñ: gözüñ A

7. Vech-i Ādemden göründi çün cemālũñ pertevi
Baħr-ı zātuñ ‘aynıdur bil görinen bunca mevāc
8. Sırrı eşyādan ħaberdar olmak isterseñ eger
Gel gōñũl şehrine gir anda ma‘ ārif gencin aç
9. Bil ki zāt-ı Ĥaḳḳa irmege budur rāh-ı sedād
Rūḥ ile nefsũñ pīr it kim tā ideler imtizāc
10. Ruh ile nefis imtizācından olur ḳalb-i dile
Ṭoğurandan tıfl-ı ma‘ ni itdürürsen izdivāc
11. Sen bu eṭvār üzre kılduñ çünki tekmīl-i ṭarīḳ
Ĥaḳḳa ḥamd ile sülũkuñ buldı Seyyid intihāc

51

Fā‘ ilātũn / Fā‘ ilātũn / Fā‘ ilātũn / Fā‘ ilũn

1. Ḳaṅı ‘āşıḳ ‘aşḳ ile bu yolda kılsa imtizāc
‘Aşḳ aña rehber yeter ġayriye ḳalmaz ihtiyāc
2. ‘Aşḳ ile ‘azm eylese ‘āşıḳ sarāy-ı vaḥdete
Yolda ḳalır ‘ār u ‘arż u tām u teng ü taḥt u tāc
3. Hem-demidür ‘āşıḳuñ ‘aşḳ tā ezelden tā ebed
Bir nefes ayrılmaġa ‘aşḳdan aña yoḳdur ‘ilāc

7a	cemālũñ: cemāli A
9b	Rūḥ ile nefsũñ pīr it kim tā: Rūḥuñ nefsũñ pīr eyle tā A
10b	ma‘ni: -B
51	B 49b: A 43a
1a	ḳılsa: ḳıl A
2a	‘azm eylese: ‘azm ile eylese A

4. ‘ Āşık iseñ hüsüne gel cān u başuñ terkin ur
Bil ki ol cānān ilinde cān alurlar hüsne bāc
5. Dilberüñ yolunda Seyyid virse cānın ıaıñ mıdur
On sekiz biñ ‘ ālem içre buldı hüsnü çün revāc

El-Ḳafiyetü'l-Hā*

52

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ey gönül gel rāh-ı Hāḳḳa bulmaḳ isterseñ felāh
Sıdḳ ile var ḳulluḳ eyle bi'l ğarrat ve'r-revāḥ
2. Zülmet-i imkān içinde bağlanup ḳalma şaḳın
Rūḥuñı ir gör ‘ ālāya tā ki bulasın necāḥ
3. Rāh-ı Hāḳḳa ‘ azm iderseñ bil saña rehber gerek
Hem daḫi yanuñda lāzım düşmene seyf ü silah
4. Nefs ile şeyṭāna uyma ‘ aḳluñı var rehber it
‘ Ādet eyle dā'imā kendüñe şavm ile şalāḥ
5. Zıkr u tevḥid ile gönlüñ ḥānesin ḳılsañ münir
Ma‘ rifetle ṭola ḳalbüñ bula şadruñ inşirāḥ
6. Ref iderseñ çeşm-i cānuñdan ḫicābuñ perdesin
Ḥayretüñde eyleyesin sen daḫi çok çok şabāḥ

4a	başuñ: başın B
*	Bu bölüm: -A
52	B 49b-50a: A 43a-43b
4a	var: küllī B
5a	Zıkr u tevḥid ile gönlüñ: Zıkr u'llāh ile dil-ḥānesin B

7. Göresin doğmaz dolunmaz āf-tābı bî-zevāl
Gicesi yok hiç anuñçün dā'imā olmuş şabāḥ
8. Sālik irse bu maḳāma ḥāl olur hep müşkilāt
Daḥi yañlış işleri olur anuñ küllī şaḥāḥ
9. Sen de gel ṭālib dilerseñ dost iline uçmağa
Her kelāmı Seyyidüñ bil saña nūrdan bir cenāḥ

53

Fā' ilātün / Mefā' ilün / Fā' ilün (Fā' lün)

1. Olmak isterseñ aḥi ehl-i şalāḥ
Yüri var nefsüñi eyle işlāḥ
2. Sil küdürat-ı nefsi gel dilden
Bulasın dü cihānda tā ki felāḥ
3. Ṭāhir ol eyle ḳalbüñi taṭḥīr
Aça 'irfān ḳapusını fettāḥ
4. Enbiyā zevḳini bulam dirseñ
Seni bir kāmile var eyle nigāḥ
5. 'Asker-i nefsi ḳılmağa maḡlūb
Eyle tevḥīd-i Ḥaḳḳı saña silāḥ

8a müşkilāt: müşkili A
9a Sen de gel ṭālib dilerseñ: Ger dilerseñ sen de B
53 B 50a-50b: A 43b-44a
2a Sil: Gel B / Gel: Sil A
3b ḳapusını: ḳapusın A
5a 'Asker-i: 'Askeri A

6. Nūş idüp Hızır elinden āb-ı hayāt
Bulagör tā ebed felāḥ u necāḥ
7. İrmege ḥüsni bağına sen gel
‘ Andelīb-veş düni gün eyle şıyāḥ
8. Dem-be-dem tā ki cānib-i Ḥaḳḳdan
Dost nesimin getüre saña riyāḥ
9. Tā ki şem‘ -i ḥaḳıḳat ide tūlū‘
Kalmaya şem‘ a ḥācet olsa şabāḥ
10. Nuṭḳ-ı Ādemle hem-dem-i ‘ İsi
Oldı bil Seyyide rūḥu'l-ervāḥ

El-Ḳafiyetü'l-Ḥı*

54

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ṭālib iseñ gel dilā cān ile tut baña semāḥ
Hem-nişin ol ehl-i zıkr ile şaḳın olma irāḥ
2. Ehl-i zıkrüñ meclisinden bir nefes dūr olma gel
Nūr-ı tevḥid ile gönölün bula tā kim irtisāḥ

6a	āb-ı hayāt: āb u hayāt B
6b	felāḥ u necāḥ: felāḥ-ı necāḥ B
7a	sen gel: gel sen A
7b	düni gün: dün gün B
8a	cānib-i: cānibi A
*	Bu bölüm: -A
54	B 50b: A 43b
1a	semāḥ: şemāḥ B

3. Gel bu tevḥīdūñ eger gön̄lünde bulursa devām
Bil ki hergiz irmeyiser seyr-i nīke infisāḥ
4. ‘Āşık iseñ dost yolunda gel fedā kıl varuñı
Derd-i yār ile dem-ā-dem baḡruñı eyle şurāḥ
5. İrmek isterseñ eger Seyyid sarāy-ı vaḥdete
Gel berü sen de bu yolda varlıḡuñ kıl insilāḥ

El-Ḳafiyetü'l-Dal*

55

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

“Der-Vaşf-ı Tevhīd”**

1. Olursa reh-nümā bir cāna tevḥīd
İder vāsıl anı cānāna tevḥīd
2. Sürer hep mülk-i dilden māsivāyı
Ḳomaz ol ḥānede bī-gāne tevḥīd
3. Hidāyet bābınuñ miftāḥıdur bu
Ḥaḳıḳat rāhına bürhāna tevḥīd
4. Bunuñla vaşl olur maṭlūba ṭālib
Ki rehberdür ḳamū insāna tevḥīd

4a	varuñı: cānuñı B
5a	Seyyid: sen de B
5b	sen de: Seyyid B
*	Bu bölüm: -A
55	B 50b-51a: A 44a-44b
**	Bu bölüm: -A
2a	mülk-i dilden māsivāyı: māsivāyı mülk-i dilden B
4a	vaşl: vāsıl B /maṭlūb: maṭlūba B

5. Budur iḥyā iden mürde kulūbı
Müebbed cān olur bī-cāna tevḥīd
6. İder zulmātını ḳalbūñ münevver
Göñüldeñ yol açar subḥāna tevḥīd
7. Bu ref eyler ʿamāsın çeşm-i cānuñ
Kim iletür sālīki seyrāna tevḥīd
8. Bunuñla ḳıl devā emrāz-ı ḳalbe
Çü şāfīdür ḳamū ʿiṣyāna tevḥīd
9. Budur maḡlūb iden emmāre çendīn
Ki ḡālibdür ḳamū düşmāna tevḥīd
10. Ḥalāş eyler zemāmīden derūnı
Ḳavli lāyık ider ḡufrāna tevḥīd
11. Velīken māyeli tevḥīd gerekdür
Kim irür zevḳ ile vicdāna tevḥīd
12. Olursañ māye zıkrin bir velīden
Seni cezb idiser Raḥmāna tevḥīd
13. Eger zıkrūñ iderse ḳalbe te'şīr
Çeker elbet seni Raḥmāna tevḥīd
14. Eger bildiklerūñi terk iderseñ
İrişdirür seni ʿirfāna tevḥīd

7a	eyler: ider B
11b	irür: ir A
13a	ḳalbe: cāne B
14a	bildiklerūñi: bildiklerūñ A

15. Şu kim lā ile nehī itse vücūdın
İrer illā ile imāna tevḥīd
16. İder taḳlīdūñi taḥḳīḳe tebdīl
Ulaşdurur anı iḥsāna tevḥīd
17. Vücūdın ḳaṭresin maḥv itse ‘āşık
Anı ğarḳ idiser ‘ummāna tevḥīd
18. ‘Aceb midür buña cān vırse Seyyid
Ki vaşl itdi anı cānāna tevḥīd

56

Meḥ ulü / Fa‘ ilātün / Meḥ ulü / Fa‘ ilātün

1. Ey evvel u āḫiri ma‘ mūr olan Muḥammed
Ey zāhir ü bāṭını pūr-nūr olan Muḥammed
2. Ey cism u ḳalb u rūḫı şāfi vü hem muṭahhār
İsmi Hudā-vendle mestūr olan Muḥammed
3. Ṭāhā vü Yāsīn ile memdūḫ u hem mükerrerem
Tevrāt u İncil içre mezkūr olan Muḥammed
4. Sünnet ü āyāt ile ma‘ rūf hem müeyyed
Şer‘ -i risālet ile meşhūr olan Muḥammed

15a

56

2a

4a

nehī: maḥv B / vücūdın: vücūdı B

B 51a-52a: A 44b-45a

cism u ḳalb u: cismi ḳalbi B

Sünnet ü āyāt: Āyāt sünneti A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

5. Hükümüne mahkûm iden ins ile cinni kāmū
Her ümerā emrine me'mûr olan Muḥammed
6. Mūsā münācâtını Ṭūr üzre kılurdı çün
Pâyine 'arş-ı berrîn Ṭūr olan Muḥammed
7. Ey ḥıl'at-i levlâki eknine giymiş ezel
Ey dünyâ libâsından 'avr olan Muḥammed
8. El fakrî faḥrî diyüp fakr ile faḥr eyliyen
Ey kāmū ḥâlde şâkir meşkûr olan Muḥammed
9. Dünyâda çok ağlayup ey az gülen Muştafâ
Ey 'uḳbâda ḥurrem ü mesrûr olan Muḥammed
10. Kāmū şalâhiyete aḳreb u ḳarb-ı ḳarîb
Hep fesâd endişeden dūr olan Muḥammed
11. Ey her kelâmı şâdık dūr ü baḥr-ı ḥaḳâyık
Ol ḥaḳîḳat gencine gencûr olan Muḥammed
12. Ey teñrinüñ ḥabîbi kāmū derde ṭabîbi
Her ḥastanuñ rencine rencûr olan Muḥammed
13. Cümle-yi 'işyân ehlinüñ ümidi vü şefî'î
Dostları şâd vü düşmeni mefhûr olan Muḥammed
14. Gel bu Seyyid-i mücrime lutfuñla eyle şefḳat
Ey cümle ḥalka nâşır manşûr olan Muḥammed

5a	Hükümüne: Hükümüne A / iden: kılan B
7a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
9a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
11a	baḥr-ı: baḥrı A
11b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
12.	Bu beytin vezni hatalıdır.

57

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Tālibā gel Hakkā eyle inkiyād
Kim alasın bu cihānda bir murād
2. 'Aql u rūḥuñ rehber eyle kıl sülūk
Nefs ü şeytāna uyup itme fesād
3. Hakkı aňlamağa sa'y it var yūri
Nefsüñi bil Rabbüñe bul ittiḥād
4. Bīşe kıl dā'im tevāzu' meskenet
'İlm u a' mālūña kılma istinād
5. Ğayri kişi 'ilmüñ idinme sened
Nef' virmez ol saña yevmü'n-nebād
6. Men 'arefle māremiyyet remzini
Aňlayıgör kim budur rāh-ı sedād
7. Enfes ü afākı bil 'ār eyleme
Kim bilesin ne durur mebdē' me'ād

57

3a

4b

5a

5b

7a

B 52a-52b: A 45a-45b

it: eyle B / var: -B

u : -B

'ilmüñ: 'ilmin A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Kim: Tā B

8. Cümleden eşyāya çün Hakkdur yakīn
Añla Hakk kimdür veya kimdür ‘ibād
9. Şāh-ı ‘aşka bende ol var şıdk ile
Duyasın bu ma‘ni ey pāk-i nihād
10. ‘Ālimü'l- ğaybi⁷¹ çü rāzın gerd-gār
‘Ārifüñ kalbine yazdı bī-midād
11. Ki celālüne cemālıyla Hudā
‘Ārife kılur tecellī bī-‘adād
12. ‘Ārif-i bi’llāh olan ehl-i kemāl
Hāşā Allāh kim elā bātl fu‘ād
13. ‘Ārif-i bi’llāh nūrı Hakk ile
Gördi lakin zāhid itmez i‘timād
14. Zāhid inkārdan gel fāriğ ol
Hak olmazdan öñ eyle ictihād
15. ‘Ārifüñ ‘ilmine reşk eyler melek
Kibr ile gel itme şeytānuñ inād
16. Kim tekebbür eylese olur zelīl
Olıser āhır helāk çün kavm-i ‘Ad

8a çün Hakkdur: Hakkdur çün B
10a „‘Ālimü'l- ğaybi“ çü rāzın gerd-gār: ‘İlm-i ğaybālıguñ esrāruñ Hudā B
/Bu mısranın vezni hatalıdır.
71 Kur’ân-ı Kerīm, Haşr Suresi:22 “Gizliyi de bilendir.”
11a Hudā: Allāh B
12. Bu beyit: -A
13b zāhid :cāhil A
14b Bu mısranın vezni hatalıdır.
15b gel itme Şeytānuñ: sen itme İblis tek B

17. Hāşılı insān-ı kāmīl Seyyidā
Raḥmet-i Yezdāndur beyne'l- 'ibād

58*

**

1. Qurbān olsun cānım senüñ yoluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
Şefkatüñden bir nazar kıl kuluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
2. Ḥabībisin Ḥaqquñ sen ey zāt-ı pāk
Ḥaqq buyurdu senüñ şānuñda “*levlāk*”
Eger sen olmasan olmazdı eflāk
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
3. Pādişāhā sen keremler kānısın
Hem şefā'at baḥrınıñ 'ummānısın
Cümle yaradılmışuñ sulṭānısın
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
4. Enbiyālar cümle saña uydılar
Ümmetüñ olmağı ricā kıldılar
Ḥaqquñ rızāsını sende buldılar
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
5. Sen Ḥaqq peygāmbersin yokdur gümānım
Saña cān u gönüldendür imānım

* Bu na' tın ilk dörtlüğü A nüshasında var diğer dörtlükleri B nüshasından alınmıştır.

** Hece vezni kullanılmıştır.

58 **B 52b-53a: .A 44a**

1a yoluña: yoluna B

1c Şefkatüñden: Şefkatinden B / kuluña: kuluna B

Fedā olsun senüñ yoluna cānım
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

6. Evvel senüñ muṭahhar ravzana varsam
Eşigüñ ḥākine yüzimi sürsem
Naşīb olsa nūr-ı cemālüñ görsem
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

7. Saña ‘āşık olan mü'minler ölmez
Yarın anda ṭamū oduna yanmaz
Seni inkār iden ebedī gülmez
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

8. ‘Āşık Seyyid dā'imā ister seni
Kerem kıl kapuñdan redditme anı
Senüñ meddāhuñdur o düni günü
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

El-Ḳāfiyetü'z- Zāl*

59

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ḳādir ü Ḥallāk u bī-çün saña senden el-‘iyāz
Çünki sensin cümle maḥlūka mu‘in-i müste‘āz
2. Derd senüñ dermān senüñ dertlü senüñdür şübhe yok
Dertlü kullaruña yā Rabbi yine sensin melāz

*
59
2b

Bu bölüm: -A
B 53a: A 45b
kullaruña: kullaruna A

3. Añladup cem' ile farkı kıl bizim meşhūdumuz
Tā ki cem' u'l-cem' e cem' üñden bulavuz iltizāz
4. Zevk-i külli pādişāhım dü cihānda ol durur
Kim bize tevḥīdūñ ola tā kamū ḥālde mu' āz
5. Gel bu Seyyid derd-mendi itme hecrūñle ğarīb
İrgürüp tevḥīd-i şarfa cān u göñlün eyle şāz

El-Ḳāfiyetü'r-Rā*

60

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün

1. Eyā sulṭān ki nāmuñ Muştafādur
Şalāt itmek saña her dem revādur
2. Senüñ nūruñla bulmuşdur zuhūrı
Vücūduñ mazḥarı tām-ı Hudādur
3. Cem' i kā'inātuñ meydānısın
Tufeylūñ ḥayāli cem' enbiyādur
4. Senüñle buldılar cümle kemāli
Şolar kim kāmilīn ü evliyādur
5. Du 'ālem nūr u cihanla münevver
Şaçuñ “*ve'l-leyl*” yañağūñ “*ve'd-duhā*”dur

3a cem' ile: cem' il A
5b göñlün: göñülden A
* Bu bölüm: -A
60 B 53a-54a: A 46a-46b

6. Cemālũñ sũre-i seb'ũl-meşānĩ
Aduñ Yāsĩn Şerĩf alnuñ ẖāhādur
7. Alur şems u kamer nũrĩ yüzũnden
Mũnevver ẖal' atũñ bedrũ'r-recādur
8. Lebũñ zemzem cemālũñ ẖā' betu'llāh
ẖavāf idenler anı müctebādur
9. Hāṭ u müşkĩn ü ruḥsāruñ beyānı
Ki e'r-Raḥmān 'ale'l-'arş istivādur
10. Senũñ enfās-ı ḳudsīyyeñ ṭabībā
ẖamũ derde devā şadra şifādur
11. İşāretle iki şakḳ itdũñ māhı
Mübārek barmaḡuñ mu' ciz-nümādur
12. Sen ol sulṭān-ı māzāḡu'l-başarsuñ
Bize ḡāk-i rehũñ keḡl-i cilādur
13. Ki “*subḡānellezĩ esrā' urũcuñ*”
Saña maḳşad Cenāb-ı kibriyādur
14. Egerçi rehber oldı saña Cibrĩl
Ki aña menzil çũ sidretũ'l-müntehādur

9a	u: -A
11a	şakḳ: nışf A / māhı: ābı B
12a	ol: Ki B
12b	Bize: Biz A
14b	Ki: -B /Bu mısranın vezni hatalıdır.

15. Sen irdüñ kâb-ı kavseyne habîbâ
Maķāmuñ olsa o ednâ sezādur
16. Ne haddimdür seni medḥ eyleyim ben
Ki meddāhuñ senüñ Rabbü'l-a' lādur
- 17.* Benim nem var efendim saña lâıyık
Hemān ancaķ tazarru' la recādur
18. Benim eksikligime ķalma şāhım
Ķuluñam yoluña cānım fedādur
19. Ĥudānuñ raḥmetidür cümle ḥalkā
İşi müzniblere dā'im ' aţādur
20. Şefî' oldur yarın ķamū ' uşāta
Ki zîrā şāḥib u tâc u livādur
21. Ki evvel yār aña Ebübekrü's-sıddîķ
Ķamū aşḥāb-ı şıdķa pîş-vādur
22. ' Ömerdür yār-ı şāni o resūla
' Adālet ehline çün muķtedādur
23. Üçünci yārı ' Oşmān İbn-i ' Affān
Ki zî'n-nūreyn u hem ḥilm u ḥayādur

18b Ķuluñam yoluña: Ķulunam yoluna A
* 17 ve 18. beyitler A nüshasında yer deĝiştirmiştir.
19a cümle: ķamū B
20a ķamū: cümle A
20b u: -B
21a Ebübekr u: Bübekr-i B / Bu mısranın vezni hatalıdır.
23b zî'n-nūreyn u: zî'n-nūreyn A / ḥilm u: ḥilm B

24. Kerāmet menba‘ ı kân-ı seḥāvet
Ki çār-ı yār ‘ Alīyyü'l-Murtaẓādur
25. Ne mümkündür anı vaşf eylemekçün
Anuñ vaşşāfi faḥr-ı enbiyādur
26. Ḥasandur ḥalk ile vāsıl Ḥudāya
Anuñ ḳadri ki zātından ‘ alādur
27. Ḥüseyndür nūr-ı çeşm-i şīr-i Yezdān
Ser-efrāz-ı şehīd-i Kerbelādur
28. Bulardur nūr-ı ‘ ayn-ı ehl-i sünnet
Ki isbāṭ-ı resūl-i Kibriyādur
29. Muḥibb olan bulara cān u dilden
Senüñle rüz-ı maḥşer āşinādur
30. İhānet eyleyen āl-i resūle
O etbā‘ -ı Yezīd-i bed-liḳādur
31. Şalāt ile selām u hem taḥiyyāt
Maṭhar-ı rūhuna şubḥ u mesādur

24a	kân-ı: kânı A
25b	faḥr-ı: faḥrı A
26b	Anuñ ḳadri ki zātından: Ki zātından anuñ ḳadri B
27a	çeşm-i: çeşmi A
27b	Ser-efrāz-ı şehīd-i: Ser-firāz-ı şehīdi A
28a	‘ ayn-ı: ‘ aynı A
28b	resūl-i: resūli A
29a	bulara: bular A
31a	hem: -A
31b	Bu mısranın vezni hatalıdır.

32. Daḥi aşḥāb u āline kim anlar
Ṭarīḳ-i mustakīm üzre hedādur
33. Şefā‘ at kıl bu Seyyid-i derd-mende
Ḳapuña müntesib muḥliş gedādur

61

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Cihānda sevdigim bir meh peridür
Ne deñlü vaşf ider isem beridür
2. Bulunmaz mişli anuñ dü cihānda
Ki anuñ hūrā-yı cennāt çākeridür
3. Yüzi gül ḥatṭı sünbül zülfi şebbo
Lebi zemzem dehānı kevşeridür
4. Anuñ misk ü ḥattın ebru-yı ḥāli
Muṭarrı kāküli hem ‘anberidür
5. Münevver eyleyen iki cihānı
O maḥbūbuñ yüzünüñ enveridür
6. Yazılmış vechine sub‘ u'l-mesānī
Ki ol zāt u şafānuñ mazḥaridur
7. Anuñ cümle durur bār-ı kelāmı
Ma‘rifetle mülemma‘ şekkeridür

8. Bizi mahbûb sever dirlerse Hakkdan
Bize bu sünnet-i peygamberîdür
9. Bize vâcib anı sevmek ezelden
Şu kim sevmez anı Hakkdan geridür
10. Bugün her kim o maḥbûbı severse
Sekiz cennet yarın anuñ yeridür
11. O maḥbûbı kişi sevmez mi cānā
Ki cümle ḥūblaruñ ol ezheridür
12. Heman birin degil anı sevinci
Cihān ḥalkı aña hep müşteridür
13. Ḳamū ‘ālem aña ‘āşık temām et
Ḳamū şehirler anuñ ‘abd-ı deridür
14. Bizim sevdigimiz maḥbûb-ı ma‘ni
Bu ḥalkuñ sevdigi ān u deridür
15. Cemi‘-i enbiyā vü evliyā hep
Muḥaḳaḳ bil ki ma‘ni dilberidür
16. Şeh-i ḥūbān Muḥammed Muştafādur
Ḳamū maḥbūblaruñ bu serverîdür
17. Daḫi ser-çeşme-i ḥūbān ‘Alîdür
Bu cümle evliyā ser-‘ askerîdür
18. Bu yolda cān u baş viren erenler
Ḳamū‘ aşıkларуñ ser-defterîdür

19. Eger Mecnûn eger Manşûr u şeydâ
Bular erbâb-ı ‘aşkuñ nâm ferîdûr
20. Eger münkir iderse ‘aşkı inkâr
‘ Aceb itme ki albi mermerîdûr
21. Bu ‘aşkı añlamaz zehriyle zâhid
Şolar añlar ki ehlu’llâh eridûr
22. Egerçi zühd ü takvâda güzeldûr
Makâm-ı ‘aşk amûdan ileridûr
23. Ki ‘aşkdur cümle mevcûduñ esâsı
Bu kamû enbiyânuñ rehberidûr
24. Bu ‘aşka âşinâ olan ezelde
Dü ‘ âlem alkınuñ ol bihterîdûr
25. Bunuñla ka‘ olur menzil-i merâtib
Maabbet ‘aşk erinuñ şehridûr
26. Maabbetten haberdâr olmayan ar
amû ayvânlaruñ ol enkerîdûr
27. Bu lezzetden şolar kim oldı marûm
Olar beyhûde gezer serserîdûr
28. Bu ‘aşkı bilmeyen iki cihânda
amû malûkuñ anlar ebterîdûr
29. Ma‘ ârif sözlerin añlar mı nâdân
Bu zî-ıymet akuñ gevheridûr

30. Ne bilsün p̄ile-ver d̄ür̄ñ behāsın
Anı şunlar bilür kim cevheridür
31. Yeter Seyyid bu sözi itme ifşā
Bu sırru'llāh içerden içeridür
32. Ne mümkün vaşf o mahbūbı gümāhı
Bu maḥlūkuñ o vaşfindan beridür
33. Anı vaşşāf olan çokdur cihānda
Ḳamusınuñ bu Seyyid kemteridür
34. Ḳamū şehler mülāzım kulluğunda
Bu Seyyid daḥi ' abd-i aḥkaridür
35. Ḳulı kurbānıdur ' ālem o şāhuñ
Bu Seyyid ' abd-ı muḥlis ḳanberidür
36. Sözü budur muḥaşşıl evvel āḥir
Ki sevdiğim yine ol meh-peridür

62

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

1. Kelām-ı ehl-i ' irfānı zevi'l-' irfān olan añlar
Anı sen şanma kim cāhil ü nādān olan añlar
2. Ne bilsün billūr-ı elmās ile billur ki hem renkdür
Ki ḳadr-i gevheri ancak yine şarrāf olan añlar

3. Bu ‘ilm-i sırrı esmâdur melekler bunda ‘âcizdür
Rumûz-ı ‘ilmü'l-esmâyı bil insân olan añlar
4. Bu ‘ilm-i men ledünnide hezârân Mûsâ hayrandur
Hemân ancak bu ‘ilm Hızır ile Lokmân olan añlar
5. Ne deñlü ‘âlim ü fâzıl bu ilm-i İlâhîde ebkemdür
Dilâ bu Mantıku't-Ṭayrî Süleymân olan añlar
6. Nice añlar katre-i nâçîz bu baħr-i bî-nihâyetdür
Vücûdı kaṭresin kim maḥv idüp ‘ummân olan añlar
7. Yüri zâhid bu ‘ilmi añlamazsın zerķ-i ṭâ‘atle
Bunı ḳalbi şafâ bolmuş gürûh-ı şofiyân olan añlar
8. Saña bu zühd ile taḳvâ hicâb-ender-hicâb olmuş
Bunı şol ‘âşıķ-ı zât vâsıl-ı cânân olan añlar
9. Egerçi zühd ü taḳvâda güzeldür ehline ammâ
Bunı cām-ı maḥabbetle ebed-mestân olan añlar
10. Bu yolda bir vebâlin şaklayan pervâne nâķışdur
Bunı cân terk idüp serden geķüp merdân olan añlar
11. Ḳalursa zerre varlıķdan irilmez vuşlat-ı yâre
Bu varlıķdan bi-küllî şoyunup ‘uryân olan añlar
12. Muḥaşşıl sözlerüñ ilhâm-ı Haḳḳdur şübhesiz Seyyid
Velikin ehl-i ikrâr kâmilü'l-îmân olan añlar

63

Meʿ ũlũ / Fāʿ ilātũ / Mefāʿ ilũ / Fāʿ ilũn

1. Hecrũñ ğamı ile iderem dũn-gũn āh u zār
Vaşluñ demine irmege var ğāyet intizār
2. Bir cān ise eger vuşlatınuñ kıymeti şehā
Yoluña fedā pādişāhım cān şad hezār
3. Ber-dār olursa zũlfüne ʿuşşāk ʿaceb degil
Manşūr dāra varmağ ile eyler iftiḥār
4. Ger kaḥr u luṭf her ne gelür birdür ʿāşıkā
Cān u dil ile ʿāşık anı kılur ihtiyār
5. Gel ʿāşık iseñ bāl u berk nār-ı ʿaşka yāk
Pervāne ḳamũ yanmağ ile buldı iʿtibār
6. ʿAşk ḥastesinũñ inledügi Ḥaḳḳ ile niyāz
Zirā ki bu ʿaşk derdine ğayr idemez timār
7. Kurtıldı ğayriden evvel irdi menzile
ʿAşk-ı ḥaḳḳ ile bunda bugün her kim oldu yār
8. ʿAşk ehline aşkuñdur ezel mūnis ü enīs
ʿAşkuñ yetişüp aña hemān yār u ğam-ğüsār
9. Bu ʿaşkla gel yār ola gör bulasın ḥayāt
ʿAşk ile ḳamũ zindedür ʿālemde her ne var

10. Vechine eger ‘āşık sañ ‘ār u ‘arızı bırak
‘Aşk içre saña oldu hicāb bu nāmus u ‘ār
11. ‘İzzet dileme ‘āşık iseñ dā‘im ol hakīr
Döşe yüzüñi yerlere hem eyle i‘tizār
12. Maḥbūb sevişinden bizi men‘itme zāhidā
Rūz-ı ezeli bize virilmişdür iş bu kār
13. Cānla saña ‘āşık olan cümleden geçer
Seyyid yoluna varını hep eyledi nişār
14. ‘Āşıklarını vaşluñ ile eyler ber-murād
Yā Rabb kerem-i lutfuñla māni‘senüñ ne var

64

Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilūn

1. Ey resūl-i kibriyā ey pādişāh-ı baḥr u ber
On sekiz biñ ‘āleme hükmüñ revāndur ser-te-ser
2. Hılqāt-i kevnine bā‘iş kim vücūduñdur senüñ
Bunı bize remzle levlāk virmişdür ḥaber
3. Nūr-ı vechüñden yaradıldı cemī‘-i kâ’ināt
Dostluğuna ḥalk olundı encüm ü şems ü kamer

4. Cümle eşyā zulmet içre qalur idi bî-gümān
Virmeseydi qamū eşyaya vücūduñ nūr-ı fer
5. Hep vücūduñ pertevindendür bu eşyada niẓām
Asiyāb-ı çarḥ dā'im āb-ı rüyuñla döner
6. Künt-i kenzūñ maḥzenisin li me' a'llāh maḥremi
Hep kelāmuñ vaḥy-i Ḥaqqdur her biri yektā döner
7. Evvelin vü aḥirinüñ 'ilmi sendendür şehā
Sen qamūya cāmi' olduñ ḡayriler saña nefer
8. Sen sa' ādetle qadem baḥdıkda bu mülke hemān
Ṭāq-ı Kisrī Lāt 'Uzzā oldılar zīr ü zeber
9. Çalınup ṭabl-ı beṣāret ṭoldı 'ālem ḡulgule
Lākin işitmedi aṣlā anı hergiz kūr u ger
10. Rük-n-i rekne Kā' benüñ virdi selām itdi nidā
Kim vücūda geldi bu ṣeb ḥatem ü ḥayr u beṣer
11. Enbiyā vü mürselīnüñ ṣāh-ı 'ā-li ṣānısın
Cümleñüñ ser-' askeri sensüñ saña anların ger
12. Ṣānına didi “*elem neṣreḥ*”⁷² Cenāb-ı Kibriyā
Ol sebebdan qalmadı aṣlā derūnunda keder
13. Sen o maḥbūb-ı Ḥudāvendi ḡüzinsüñ kim senüñ
Gelmedi gelmeyiser meṣlek cihāne ey püser

14. Alnı Ṭāhā kaddi Ṭūbā qaşları nun ve'l-qaşem
Ey rūḥı gül şacı sūnbūl çeşmi māzāgu'l-başār
15. Ḥayli demdür görmedi nūr-ı cemālūñ ḥaste dil
N'ola bir kez vechūñi 'arz eyleseñ vaqt-i seher
16. Saña 'ālem bende vü sen 'āleme sulṭānısın
Yaradılmış saña 'āşık cümle ey nūr-ı başar
17. Server-i enfās-ı kudsiñ ile 'ālem zindedür
Dem-a-dem feyzūñ nesīmi qalb-i 'uşşāka eser
18. Maqşadı kevneyn iken faqr faḥrīdür didūñ
Ümmeti olmak dilerseñ faqrđan qalma hazer
19. Küllī varuñ Ḥaqq yolunda virdūñ itmedūñ dirīg
Bir idi zīrā yanūnda toprağıyla sīm ü zer
20. Eyledūñ taht-ı risāletde yigirmi üç yıl qarār
Vaḥī ile ilhām ile virdūñ bize Ḥaqqđan haber
21. Enbiyā oldı tufeylūñ ey şeh-i melek-i yakīn
Kamū bizdendür kapuñda ey emīr-i mu' teber
22. Dā'imā olsun muḥaffer dīn-i Ḥaqq tutsun kıyām
Eksik olmasun başından düşmanuñ tiğ ü teber
23. Yerde gökde her ne var fermānız keder sürūra
Bir işāretle anuñçün eyledūñ şaqqu'l-kamer

24. Ol nübüvvet şıdķına bürhān içün geldi dile
Şāhid oldu saña hayvān ü nebātat ü hac̣er
25. Seni a‘ dāñ üzre menşūr eyledi ol pādişāh
Bir avuç hāk ile bulduñ bunca küffāra zafer
26. Serverā parmaķlarından aķıdup āb-ı revān
Hākķuñı inkār iden a‘ dāña gösterdüñ hūner
27. Seng-i hārādan zülāl itse zuhūr itme ‘ aceb
Ya ‘ aceb mi naħl-ı huşķdan virse envā‘-ı şemer
28. Seni taşdik eyledi eşcār-ı aħcār u tūrāb
İtmedi ol ķalbi taşdan ķatı Bu Cehle eşir
29. Dīnini taşdik idenler buldılar ķurb-ı vişāl
Hākķuñı inkār idenlerüñ yeri nār-ı saķar
30. Mu‘ cizātına nihāyet yokdur ey mesrūr senüñ
Mu‘ cizātuñ a‘ zāmı işbāt içün Kur‘ān yeter
31. Ol şeb eşer aña da‘ vet eyledi Rabbuñ seni
Ķıldıñ ol demde icābet eyledüñ ‘ azm-i sefer
32. Geçüben seb‘-ı semavātı irişdüñ sidreye
Hep gök ehli saña ikrām ķıldılar ey nām-ı dūr
33. Būd u ne-būd diyüben Cebrāil idende rücū‘
‘ Aşķla seni cān u başuñ terk idüp ķıldıñ güzer
34. Ķab-ı ķavseyn o ednādan geçüp olduñ revān
Zāt-ı baħta vāsıl olduñ ķalmadı senden eşer

35. Vuşlat-ı Һazret olupdur muntehā mi‘ rācına
Geçüben cümle Һicābı sen ... bi'l-başar
36. Len terāni geldi Musāya Һitāb-ı müsteṭāb
Leyletü'l-isrāda dīdār oldu saña mā-Һazer
37. Yā Resūlu'llāh şefā‘ at kıl Һamū mücrimlere
Çünkü sensin rüz-ı maḥşer şāhib-i tāc u kemer
38. Ehl-i cürmüñ ḫālī düşvār oliser rüz-ı cezā
Anlara lütf ü ‘ ināyet irişe senden meger
39. Baḫr-ı cüduñ Һatresi ‘ āsilere pesdir velī
Şefkatinden eyleseñ ger anlara bir kez nazar
40. Sen şefā‘ at kılasın müzniblere ey şāh-ı din
Ol zemān kim ehl-i maḥşer diyeler ayne'l-mefer
41. Çār-ı yāruñ ol Ebu Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşman ‘ Alī
‘ İlm-i Ḥaḫḫa sen Medīnesin ‘ Alīdür aña der
42. Cümle aşhāb-ı şafā şıdḳ ile ey faḫr-ı cihān
Her birisi yoluna bezl eyledi cān ile ser
43. Ol imāmeyn-i hüāmeyn kim Ḥasan ile Ḥüseyn
Bunlara kıldı ihānet ol Yezīd ḫarābın ḫar
44. Bu iki şehzādeler zulm ile itdi ol şehīd
Kılmadı hergiz ḫayā ceddinden itmedi ḫazer

45. Bir içim şu isterseñ men^ç eylemez hâşâ Yehūd
Oldı ol mel^ç ūnlar kavm-i Yahūdiden beter
46. Anlara olan meşâib dil ile olmaz edā
Ol iki mazlūma zālimler neler itdi neler
47. Lā^ç netu'llāhi ^ç aleyhim di añā etbā^ç ına
Zirā yokdur ^ç ālem içre dañi anlardan eşer
48. Hāricidür sevmeyen evlādını peygamberüñ
Şol ki mü'mindür haqıkat āl u evlāduñ sever
49. Gel yeter Seyyid şalāt it rûhuna ol hazretüñ
Şad vürüd ile selām şad tañiyyāt u gurer
50. Olsun āline dañi evlādına aşhābına
Tabi^ç in enşārına hem vire cennetde mağarr
51. Bilürim haddim degildür anı medğ itmek benim
İhtiyārım selb olup nazm eyledim birkaç güher
52. Ol ki meddāhı ola anuñ Cenāb-ı kibriyā
Bes nice mümkün anı medğ ide ^ç āciz beşer
53. Mümkün olmaz anı medğ itmek anuñ meddāhı Hakk
İmdi Seyyid haddini bil kıl kelāmuñ muhtasar
54. Seyyidüñ cürm ü günāhı mağv olur kalmaz eşer
Sen şefi^ç im şefkatüñden bir nigāh itsüñ eger

65

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

1. Cihānuñ aşlı vü fer' i haqıkat bil ki Ādemdür
Mesihe feyz olan Hakkdan bugün Ādemdeki demdür
2. Kemālāt-ı İlāhiye ki mir'āt-ı mücellādur
Velī insān-ı kāmīl ol künüz-ı Hakkā mahremdür
3. Hüdā var eyleyüp yokdan kerāmet virdi insāna
Ki ta' lim itdi esmāyı okursañ ism-i a' zamdur
- 4.* Kim uydı Ādemi ' aşka o bildi remz-i esmāyı
Odur ' allāmesi ' aşruñ ki ifrātından a' lemdür
5. Şaķın ' allāme-yi ' aşrım diyü laf urma ey vā' iz
Nice yüz biñ senüñ gibi bu ' ilmu'llāhda ebkemdür
6. Hakuñ maħlūķuna hergiz haķāretle nażar itme
Özüñ a' la görüp dime şaķın ğayriye bu kimdür
- 7.** Başarsañ diyü nefsüñi Süleymān-ı zemān olduñ
Vücūduñ mülküñi alduñ elüñde mühr-i hātemdür
8. Ser-ā-ser dūr-i cevherle töludur ' ārifüñ ķalbi
Egerçi şüretā bir kaķredür ma' nide bil yemmdür

65

1b

2b

3a

*

**

B 59b-60a: A 47a

bugün: hemān B

ol: bil B

insāna: insān A

A nüshasında 4. ve 5. beyitler yer değiştirmiştir.

A nüshasında 7. ve 8. beyitler yer değiştirmiştir.

9. ‘İmāret eyle dil mülkin bugün ‘aşk-ı İlāhī ile
Yıkılmaz tā ebed Seyyid binā-yı ‘aşk muhkemdür

66

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Bugün aşk ile yār olmak ne ni‘ metdür ne ni‘ metdür
Cenāb-ı hāzreti bulmak ne devlet ne sa‘ ādetdür
2. Varup bir mürşide uymak düni gün hizmetin kılmak
Yolunda hāk-i pāy olmak ne raf‘ etdür ne raf‘ etdür
3. Veliler esrine gitmek fenā-yı külliye yitmek
Varup faḫr ile faḫr itmek ne devletdür ne devletdür
4. Sözüüm gūş it gel ey dānā ki diyem saña bir ma‘ nā
Kılursañ varlığıñ ifnā şühūduñ dā’im ol zātdur
5. Vücūduñ küllī maḫv olsa hicāblar cümle ref‘ olsa
Cemāl-i nūrı keşf olsa ne rü’yetdür ne rü’yetdür
6. Gel imdi ḡayriyi cānā gönülden sür ḫoma ašlā
Ḳalursañ dost ile tenhā ne vaḫdetdür ne vaḫdetdür
7. Bu vaḫdet baḫrına ḫalsañ fenā-ender-fenā bulsañ
Ki maḫv-ı mahz-ı zāt olsañ ne vuşlatdur ne vuşlatdur

9a	‘aşk-ı: ‘aşkı A
66	B 60a-61a: A 47a-47b
2a	dünī gün: dün gün B
2b	ne raf‘ etdür ne raf‘ etdür: ne ‘izzetdür ne ‘izzetdür B
3a	Veliler: Nebiler B
4a	ki: tā B
5b	Cemāl-i nūrı: Cemālī nūrı A
7b	ne vuşlatdur ne vuşlatdur: ne ḫurbetdür ne ḫurbetdür.

8. Bu zevki bulmağa sen de var ol bir kāmile bende
 Ȳalursañ mā ile mende ne zilletdür ne zilletdür
9. Var uy bir mürşid-i ‘ aşğa ulaşırsın seni ȲaȲğa
 İrirseñ sen de bu zevke ne ‘ işretdür ne ‘ işretdür
10. Meşāyihden gel al telķin ki tā Ȳalbūñ bula temķin
 Seni men‘ eyleyen likne bu ğafletdür bu ğafletdür
11. Yüri bu ğafleti sen Ȳo göñüldeñ māsivāyı yu
 Bu vaħdetden alursañ bu ne lezzetdür ne lezzetdür
12. Nidem ol zāhid-i nā-sāz bizimle olmadı hem-rāz
 Ki zāhid ‘ āşıȲa uymaz ne ħikmetdür ne ħikmetdür
13. Gel ey ‘ uşşāȲa uy ey yār Ȳamū varını Ȳıl işār
 Ȳabul iderse ger ğaffār zī- luţf u zī-‘ ināyetdür
14. Var ‘ ārif şoħbetüñ iste kim anda şā‘ olur ħasta
 Seni vaşl eyleyen dost o şoħbetdür o şoħbetdür
15. Kim anlarla olan şoħbet ħaķikatde bil odur cennet
 O yirde münkir u nekīr ne sıkletdür ne sıkletdür
16. Olaruñ göñlüne Sübhān tecellīler Ȳılur her ān
 Olaruñ meclisi ey cān ki cennet içre cennetdür

8b	mā ile mende: nefsüñ bend bend A
9a	mürşid-i: mürşidi A
12a	zāhid-i: zāhid u A
13b	luţf u: luţf B
14a	şoħbetüñ: şoħbetin A
15a	Kim: Bil B
15b	ne sıkletdür ne sıkletdür: ne sıklet ne sıklet A

17. İrem dirseñ sen anlara şaķın meyl itme aġyāra
Saña bu yolda sermāye şadāķatdur şadāķatdur
18. Bu kesb ile degil muṭlaķ degil bu herkese el-yaķ
Ḳula Ḥaķķdan hemān ancaķ hidāyetdür hidāyetdür
19. Şorarsañ Seyyidüñ ḥālün diyem gel saña icmālün
Anuñ güyā kılan dilün pīrün itdügi himmetdür
20. O dilden ġayrıyı sürdi ḥaķıķat sırrına irdi
Ḳamū kendi hemān şimdi göñül dost ile ḥalvetdür

67

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Dost yoluñda cān viren cānān bulur
Küfrini terk eyleyen imān bulur
2. Derdine em isteyen ' aşık hemān
Derd-i ' aşkı derdine dermān bulur
3. Ḳalbini pāk eyleyenler ġayriden
Dostı dā'im sırrına mihmān bulur
5. Benligini terk iden dildārını
Her nefesde bī-in u bī-ān bulur

17a	sen anlara: eger yār A / aġyāra: aġyār A
18a	herkese: her şahş A
19a	ḥālün: ḥālın A / icmālün: icmālın A
19b	dilün: dilin A
67	B 61a-61b: A 47b-48a
1b	Küfrini terk eyleyen: Ḳat' iden zünnārını B
2a	Derdine: Zaḥmına A
5b	u: -B

6. Kim vücūdı atresin mav eylese
atre ire bar-ı b-pyn bulur
7.  A ile alan bu  a  ummanına
a irimde dr ile mercn bulur
8. Men  aref sırrına vf olan er
Nefsn alar Rabbine  irfn bulur
9. Bulma isterse H cn terkin ur
Cnlular bulmaz anı b-cn bulur
10. Kim ki cnından geerse Seyyid
Bil anı hern bulur hern bulur
11. Lk anma anı her insn bulur
Bil ki ancak zmre-i merdn bulur

68

F iltn / F iltn / F iltn / F iln

1. Kim bu fn dnydan mihr umar dvnedr
Bunu ile br olan H ile b-gnedr
2. A gzn bak a gr milketim deniyyetleri
Mlk-i gristn olup kabri alvet-nedr
3. Hep senden n gelenler leme hkm idenler
imdi dillerde adı hemn bir emsnedr

6b atre ire : atrede ol A
7a  a  ummanına: vadet barına B
8b Nefsn: Nefsin A
68. B 61b: -A

4. Bir iki gün yüzine hānde idüp bağıdı
Ma' nī yüzünde gözet kaşdı baş u cānedür
5. Her ne ki saña virir yine elüñden alur
Her ne ki ma' mūr ider şon uci vīrānedür
6. Bir kefindür sermāye ger şāh ger gedādur
Bunuñla mağrūr olan Mecnūn degil ya nedür
7. Seyyid eger merd iseñ dil virme bu fānīye
Buña göñül virmeyen bil kat' i merdānedür

69

?

1. Mürşid-i kāmīl 'āleme cāndur
'Āşīkuñ cānı aña qurbāndur
2. Qalbi Beytü'llāh göñli 'arşü'llāh
Sırrı kenzü'llāh genci nihāndur
3. Benligin itmiş birliğe yetmiş
Bil anuñ zātı zāt-ı Raḥmāndur
4. Ğarq-ı baḥr-ı zāt cāmi' ü's-şifāt
Gel yevm-i hū bil aña şāndur

6b

69.

1.

4a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

B 61b-62a: A 19a

A nüshasında bu beyit bulunmamaktadır.

baḥr-ı: baḥrı A / cāmi' ü's- şifāt: mecmi' ü's- şifāt B

5. Kıtb-ı cihāndur hūkmi revāndur
Emrine ʿālem cümle fermāndur
6. Zāhiri maʿmūr bāṭını pür-nūr
ʿİlm-i ledünde baḥr-ı ʿūmmāndur
7. Cümle-i ʿādāt maḥẓ-ı kerāmāt
Kāmū evṣāfı vaṣf-ı Kır ʿāndur
8. Nideyim cānā gözümüz aʿmā
Bīnā olana günden ʿayāndur
9. Kim anı gördi maḥşūdı buldı
Görmeyen anı ehl-i ṭuḡyāndur
10. Aña kim erdi nefsinı bildi
Rabbini buldı ehl-i ʿirfāndur
11. Varını terk it ʿaşkıını berk it
Kim anuñ ʿaşkı kāmīl imāndur
12. ʿĀkl aña irmez ol ʿākla şıḡmaz
ʿĀkl ehli bunda kāmū ḥayrāndur
13. Seyyid sözi kes bu deñlü çün bes
Göremez herkes gizli sulṭāndur

1. Ayīne-i cān ‘ārif olandur
Kıble-i cānān ‘ārif olandur
Kāmil ü āgāh makbul-ı dergāh
‘Ālem-i bi’llāh ‘ārif olandur
2. Mazharı Raḥmān maḥzeni ‘irfān
Kevneyne sultān ‘ārif olandur
Mir’āt-ı Sübhān insāndur ey cān
Makṣūd-ı cihān ‘ārif olandur
3. Nizām-ı ‘ālem ādemdür ādem
Esrāra maḥren ‘ārif olandur
Her ‘ilme ‘ālim nefsine zālīm
Ḥaḳḳ ile dā’im ‘ārif olandur
4. Taht-ı kıbābı lā-ya‘rif ğayri
Bu gözden maḥfī ‘ārif olandur
Görmege anı kânı göz kânı
Sūrete fānī ‘ārif olandur
5. Bî-nişān şānı menledün kânı
‘Ālemüñ cānı ‘ārif olandur
Muṣṭafā ḥalḳat ‘āleme raḥmet
Maḥbûb-ı ḥazret ‘ārif olandur
6. Bu Seyyid ‘āşık yolunda şādık
Her medhe lāyık ‘ārif olandur
Nefsini bilen ‘ārif olandur
Rabbini bulan ‘ārif olandur
7. Ḥaḳḳa kul olan ‘ibādet kılan

Makşūda iren ‘ārif olandur
 Ölmeden ölen hesābuñ gören
 Cevābın viren ‘ārif olandur

8. Sırātı geçen cennātı açan
 Kevşeri içen ‘ārif olandur
 Seyyide uyan varlığıñ koyan
 Remzini duyan ‘ārif olandur

71

Müstef’ ilün / Müstef’ ilün /Müstef’ ilün / Müstef’ ilün

1. Halk içre biz āyīneyüz her kim bakar bir an görür
 Hep görinen kendü yüzi ger yahşi ger yaman görür
2. Mir’at idüpdür bizi Hakk insāna hakk göziyle bak
 Toğrı bağan kāmillere hep āyet-i Qur’ān görür
3. Gör cāhil u nādanları inkār idüp örter Hakkı
 ‘Ārif olan kāmillerūn her kelāmın bürhān görür
4. Hakkā ikrār iden kişi ihlāş olur dā’im işi
 Münkeri evliyā olan dānāları nādān görür
5. Şunlar ki kābil-i zāt olur eşya aña mir’āt olur
 Āyinesin şāf eyleyen her ki meh-i tābān görür

8c

71

2a

2b

5b

Bu mısranın vezni hatalıdır.

B 62b-63a: A 48a-48b

hakk: -A

āyet-i: halkını B

her ki: hergiz A / meh-i: mehi A

6. Bu keşretüñ envācuñı ol vaḥdete ir görmeyen
Hergiz temāma irmedi hep gördigüñ noḳşan görür
7. Şunlar ki ikrār ehlidür envār-ı esrār ehlidür
Hurşid bilür her zerreyi her ḳaṭreyi ‘ummān görür
8. Zāt u şıfātuñ ‘aynıdır hep görinen şekl-i şūr
‘İbret ile her kim baḳar hep maḫharı Yezdān görür
9. İsm-i cemālūñ maḫharı ḫalk ḫüsn-i lütf ü kerem
İsm-i celālūñ maḫharı dīv ü perī şeyṭān görür
10. Ḳahr ile lüṭfuñ ‘illetüñ ma‘nide vāhid bilmeyen
Tevḫid-i şarfe irmedi hep bakdıḡın elvān görür
11. Çün levn-i mā levn ü enā didi ulular şüphesiz
Ḳana boyanan göz müdām Ceyḫūn u şāṭi ḳan görür
12. Mışrīyi Seyyidden gören oldur yolu toḡrı varan
Dost yoluna cānın viren ol vuşlat-ı cānān görür

72

Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Fe‘ülün

1. Benim pīrim ḳamū erler eridür
Meşāyiḫ zümresinüñ serveridür
2. Ne kim ‘ālemde var ehl-i ma‘ārīf
Ḳamūsı bil o pīrūñ perveridür

7b	Hurşid bilür her zerreyi: Her zerreyi ḫurşid bilür B
8a	hep: bil B
10a	lüṭfuñ: lütf A
10b	hep: her A
72	B 63b-64a: A 48b-49b

3. Satılan şimdi sevk-i ‘ārifānda
Hep ol Mısrī ‘Azizūñ gevherīdür
4. Binen erbāb-ı ‘irfān meclisinde
Hemān ancak o Mışruñ şekkerīdür
5. Ziyā viren dem-ā-dem rūḥ-ı ḳalbe
Yaqīn bil kim o mihrūñ envāridur
6. Ḥaḳīḳat mühr-i sulṭānū'r- resūldür
O ḥurşidūñ bu kāmīl mazḥarīdur
7. Ḥaḳīḳat buların ḳıldı nümāyān
Ṭarīḳat ehlinūñ ol beş rüyīdur
8. Velī mü'minler ölmezler ḥaḳīḳat
Ölen ḥayvān durur anlar diridür
9. Nice görsün anı a‘ mā vü aḥvāl
Ki ol şems-i ḥaḳīḳat pertevīdür
10. Anı görmedi illā ehl-i bāṭın
Bu ḥalk gördüḡi ancak zāhirīdür
11. Anı anlamadı ehl-i zevāhir
Ki anuñ ‘ilmi içerden içerīdür
12. Anuñ ‘ilminde ‘ācīzdür melekler
Ki esmā ‘ilminūñ ol māhirīdür

13. Āña mekşūf idi ‘ilm-i Īlāhī
O ‘ilmi men ledünnüñ ma‘denidür
14. Şu deñlü mülk idi‘ilm-i taşavvūf
Fütühāt u füşüş hep ezberidür
15. Hemīşe zıkr iderdi ‘anķāyı mağrib
Muḥakķak bil ol kendileridür
16. Yine bunca kemāl ile o kāmīl
Bu nās içre ḳamūnuñ aḥķāridur
17. Anuñ bilmediler ḳadrini nādān
Bilenler anı ‘ālemde velīdür
18. Ne bilsün billür dürüñ bahāsuñ
Anı kim bildi kāmīl cevheridür
19. Ḳamū evşāf ile mevşūfdur ammā
Ḥaķāyıķda ḳamūsundan berīdür
20. Cihānda kāmīlün çoķdur vü līkin
Cemi‘ kemilinüñ bu ekmelidür
21. Muḳḳaddem geḳdi Mevlānā-yı ‘Attār
Bu sultān anlaruñ şeyḫ ekberidür

14a mülk idi: mülkdür A
14b u: -B
15. Bu beytin vezni hatalıdır.
18a bahāsuñ: bahāsın A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
20b Cemi‘: Bu cümle A

22. Eger Şadreddīn Bedreddīn Cüneyd
Hep ol vaḥdet küllī bülbülleridür
23. Bularuñ rāhına sālik olanuñ
Dü ‘ālemde hidāyet rehberidür
24. Bular kim maḥabbet olmazsa cāna
Cihān içre gezer ol serseridür
25. Buları sevmeyenlerden ırāğ ol
Ki anlaruñ demi şan zemheridür
26. Kı Seyyid ğayrıyı sen ‘aşkıını al
Maḳām-ı ‘aşḳ ḳamūdan ileridür
27. Anuñ ‘āşıḳları çoḳdur cihānda
Bu Seyyid cümlesinüñ kemteridür
28. Bilem dirseñ o pīrūñ nām u şanın
Muḥammed nām u Mıṣrī şöhretidür

73

Müstef ilātün / Müstef ilātün

1. Dermān ararsañ derdüñe ey yār
Derūn-ı dilden Allāha yalvar
‘Aşḳ ile ide yārana timār

22a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
23a	rāhına: rayına A
24a	Bular: Olara B
25a	Buları sevmeyenlerden: Oları sevmeyenden sen B
28a	Bilem dirseñ o pīrūñ nām u şanın: Şorarsañ kimdir ol zāt-ı şerifi A
73	B64a-64b: A 49b-50a
1b	Derūn-ı: Derūnı A
1c	yārana: yāraña A

Şıdk ile cāndan Mevlāya yalvar

2. Yandur vücūduñ ‘ aşk āteşine
Ġarķ it cihānı gözūñ yaşına
Merhem isterseñ bağrın başına
Sıdk ile cāndan Mevlāya yalvar
3. Āh itse ‘ āşık iñler felekler
Raħm idüp aña ağlar melekler
Vaķt-i seħerde geķer dilekler
Derūnı dilden Allāha yalvar
4. Mir’āt-ı ķalbūñ silmek dilerseñ
Bilmediklerūñ bilmek dilerseñ
Her maķşūduña irmek dilerseñ
Derūnı dilden Allāha yalvar
5. İçmek dilerseñ şahbā-yı zātı
Ref it aradan hep kā’inātı
Bulmaķ dilerseñ āb-ı ħayātı
Sıdk ile cāndan Mevlāya yalvar
6. Añlayım dirseñ maħv eyle şahvı
Çıķar gōñūlden maħv ile şarfı
Tā kim bulasın tevħīd-i şarfı
Derūn-ı dilden Allāha yalvar

2a	Yandur vücūduñ: Cigerūñ yandur A
2d	Sıdk ile cāndan Mevlāya: Derūnı dilden Allāha A
4b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
5d	Sıdk ile cāndan Mevlāya: Derūnı dilden Allāha A
6a	Bu mısranın vezni hatalıdır.

7. İrse Hudādan saña sa‘ âdet
 Şıdk ile dā'im eyle ‘ibâdet
 Seyyid dilerseñ her dem ‘ināyet
 Şıdk ile cāndan Mevlāya yalvar

74

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Resūlu’llāh ki kevneynüñ şehidür
 Nübüvvet burcunuñ mihr u mehidür
2. Cemāli ruḥları vird-i ḥaḳāyık
 Mübārek ḳāmeti serv-i şehidür
- 3.* Nebīler cümle maḥbūb-ı Hudādur
 Velī bu cümlesinüñ eşbehidür
4. Cemi‘-i enbiyā ümmetdür aña
 Ḳamūnuñ istedügi dergehidür
5. Nebīler gerçi şehlerdür cihānda
 Muḥammed Muştafā şehler şehidür
6. O mi‘ rāc eyledi ‘arş-ı berrīne
 Ki anuñ lāhūt ili menzil-gehidür

7a sa‘ âdet: ‘ināyet A
 7c ‘ināyet: sa‘ âdet A
 7d Mevlāya: Allāha A
74 B 64b-65a: A 49b
 2a vird-i: virdi A
 * A nüshasında 3. ve 4. beyitler yer deḡiştirmiştir.
 4a Cemi‘-i: Cemi‘ i A
 5a Nebīler: Ḳamūsı A
 6b Bu mısranın vezni hatalıdır.

7. Odur hem a‘lem u ‘ilm u ledünnî
Hakikat ‘ilminüñ ol agehidür
8. Dalâlet yollaruñ hep kıldı mesdûd
Hakka toğri varan anuñ rehidür
9. Şefi‘ olsun bize ol şâh-ı ‘âlem
‘Amelden destimiz zîrâ nehidür
10. Bu Seyyid-i derd-mendüñ iftihârı
Budur ki ol hazretüñ hâk-rehidür

75

*

1. Gel ey bād-ı şabā luṭf it
Baña şeyhimden haber vir
Bu maḥzûn göñlümi şād it
Baña şeyhimden haber vir
2. Gezersen berr ile baḥrı
Seyridersin nice şehri
Ḳuṭb-ı ‘âlem Şeyhim Mısrî
Baña şeyhimden haber vir
3. Gice gündüz devr idersin
Kûh u şahrâ seyridersin
Dost haberin aḥz idersin
Baña şeyhimden haber vir

7a Odur hem a‘lem u ‘ilm u: Hem oldur a‘lem ‘ilmi A
10. Bu mısranın vezni hatalıdır.
75 B 65a-65b: A 50a-50b
* Hece vezni kullanılmıştır.
2c Ḳuṭb-ı ‘âlem: Şeyhim benim A

4. Eger ol ile varırsañ
Rûy-ı dildârı görürseñ
‘Azm idüp bunda gelürseñ
Baña şeyhimden haber vir
5. Her seher yollara bakar
Çeşmi başı dâ'im aķar
Hasreti cânımı yaķar
Baña şeyhimden haber vir
6. Her dem arzû ider cânım
Göklere çıķdı efgânım
Kerem it yüce Sübhânım
Baña şeyhimden haber vir
7. Bir kez cemâlün göreyim
Pâyine yüzüm süreyim
Yoluna cânım vireyim
Baña şeyhimden haber vir
8. Seherde açılan güller
Efgân eyleyen bülbüller
Aķan şular esen yeller
Baña şeyhimden haber vir
9. Seyyid ister dâ'im anı
Yoluna terk itdi cânı
Zıkr ü fikri dün ü günü
Baña şeyhimden haber vir

5c	Hasreti: Hasretlik B
6a	Her dem: Dâ'im A
6c	Sübhânım: Sübhân A
7a	cemâlün: cemâlin A
9c	dün ü günü: dün günü B

76

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün

1. Ne hūb dildür ki anda derd olupdur
Ferah şol cāna ğam pür-derd olupdur
2. Vişālūñ Kā' besi sālîklerine
Ķamū hār u muğaylān derd olupdur
3. Bu yolda 'āşık u şādîk olanlar
Dü 'ālem terkin urup ferd olupdur
4. Bugün Haqq yoluna cānuñ virenler
Ķamū 'āşık içinde merd olupdur
5. Şu kim cān virmeye Haqquñ yoluna
Degildür 'āşık ol nā-merd olupdur
6. Anuñ 'aşkı siyeh hāki zer eyler
Anuñçün rüy-ı 'āşık zerd olupdur
7. Derviş Seyyid bu yolda derd-i 'aşk al
Ki ehli derde dermān derd olupdur

76

2a

4a

5a

6a

7a

7b

B 65b: A 50b-51a

Vişālūñ: Cemālūñ A

Haqq: dost A / cānuñ: cānın A

Haqquñ: dostuñ A

Ki: -B, A nüshasında fazlalıktır.

Seyyid bu yolda: bu yolda Seyyid A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

ehli: ehlü'llāh B

77

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün

1. Zāt-ı Hudāya irdiler Hālîkî zikreleyenler
Bunca şıfâtı giydiler Hālîkî zikreleyenler
2. Hâkkuñ rızāsın buldılar mülk-i bekāya göçdiler
Āb-ı hayâtı içdiler Hālîkî zikreleyenler
3. Zikrle buldılar şafâ zikr ile buldılar şifâ
Böyle buyurdi Muştafâ Hālîkî zikreleyenler
4. Zikrle Hâkka irdiler zikr ile Hâkkı buldılar
Zikrle Hâkkı bildiler Hālîkî zikreleyenler
5. İtme zâhid 'uşşâka ta' n inkârı ko Hâkğdan utan
Kurb-ı Hâkğda tutdı vaţan Hālîkî zikreleyenler
6. Tevhîde kim qarîn olur Allâh aña mu' in olur
Her kôrğudan emîn olur Hālîkî zikreleyenler
7. Kim ki tevhîde yapışdı hep maşşûduna yetişdi
Hâkğ ile bunda bileşdi Hālîkî zikreleyenler
8. Tevhîd ehli Hâkkı buldı men 'aref sırrına irdi
Her zerreden Hâkkı gördi Hālîkî zikreleyenler

77

1.

1b

2.

2a

2b

3a

7a

7b

8a

B 65b-66a: A 51a

Bu beytin vezni hatalıdır.

Bunca şıfâtı giydiler: Hâkkuñ rızāsın buldular A

Bu beytin vezni hatalıdır.

Hâkkuñ rızāsın buldılar: Dârı fenadan geçdiler A

hayâtı: hayât A

şifâ: vefâ A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

hep maşşûduna yetişdi: Hâkğ ile bunda bileşdi A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

Hâkğ ile bunda bileşdi: Her maşşûduna irişdi A

sırrına irdi: sırrını duydu A

9. Rāh-ı tevḥīde kim gitdi cemī^ʿ -i işleri bitdi
Bu Seyyide himmet itdi Ḥālīkī zikreleyenler

78

?

1. Gel ey bād-ı şabā bize cānān ḥaberin vir
Cān bülbulüne ol gel ḥandān ḥaberin vir
2. ʿĀşıklara gel ruḥları evşāfını söyle
Ṭūṭilere hem ol şekkeristān ḥaberin vir
3. Vā^ʿ iz bize dīdār şafāsını beyān it
Zāhidlere var ravza-i rıdvān ḥaberin vir
4. Dil teşnesi zülfüñ zulümātında yol azdı
O Hızır iseñ çeşme-i hayvān ḥaberin vir
5. Ey dil yoluñ uğradı ise Mısr-ı Cemāle
Bu Seyyide gel Yūsuf u Ken^ʿ ān ḥaberin vir

79

Müstef^ʿ ilün / Müstef^ʿ ilün / Müstef^ʿ ilün / Müstef^ʿ ilün

1. Ey da^ʿ viyi irşād iden gel baña cāndan vir ḥaber
Kendü vücūduñda olan ol gizli cāndan vir ḥaber

9a	tevḥīde: tevḥīd A / cemī ^ʿ -i: cemī ^ʿ i A
9b	Seyyide: Seyyid A
78	B 66a: A 51b-52a
1a	Gel ey: gel bize: A
2a	ʿĀşıklara: ʿĀşıklar A
4b	iseñ: iriş A
5a	Cemāle: ʿāzize A
79	B 65b-67a: A 51a-51b

2. Ādem atadan berüsün halkuñ çoğı bilür anı
Sen gel eger ‘ālim iseñ baña ötesinden vir haber
3. Kim anda bu şehir-i ‘aẓim var vaşfı hîç gelmez dile
Ol şehre vardıysa yoluñ baña ol ilden vir haber
4. Dörttür o şehriñ yapısı otuz ikidür kapısı
Girdüñ ise ol şehre sen baña içinden vir haber
5. Mi‘mārı şehriñ yedidür gāhi olur on dört tamam
Gel bu mu‘ammāyı bilürsin baña andan vir haber
6. Üç yüz altmış altı ile kırk maḳāmı bildüñ ise
Yigirmi sekiz ile gel otuz ikiden vir haber
7. Ādemi Hakk kırk gün niçün yediyle tahmin eyledi
Yā niçün oldu altı güne kâinatdan vir haber
8. Cennet sekiz oldu ahi tamu niçün oldu yedi
Bildünse bunuñ aşlını gel baña bundan vir haber
9. Cennāt-ı ‘Adnuñ kapısı niçün sekiz oldu ‘aceb
Bu hikmeti duyduñ ise hūr u cināndan vir haber
10. İrmağı dörttür cennetüñ bildim anı ‘ilme'l-yaḳīn
İkisi taşraya aḳar ol ikisinden vir haber

4a	otuz ikidür: hem iki altı A
4b	ol: bu A
9a	Cennāt-ı: Cenneti A
9b	u: -A

11. Biri ‘asel biri hamr hem ikisi mā-i lebin
Vaşf eyledi bunları Hakk bana bulardan vir haber
12. ‘Adn içre Tuba ağacı erkek midür yāhud dişi
Hem nedür anuñ yimişi gel bu ‘irfāndan vir haber
13. Bilmeñe sen bu hikmeti var ‘ilm-i ledünni okı
Tā duyasın bu mantıķı soñra gel andan vir haber
14. Bu Seyyidüñ güftārınuñ fehm itdüñ ise ma‘nisin
Toķuz atā dört ananuñ üç evlādından vir haber
15. Bu ‘ilmi bilmege ahi bir mürşide var sen dahi
Hep varlığını kıl fenā sen saña senden vir haber

80

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ahseni takvīm olan şüret-i zībā sendedür
Zāhir u bātin ne var hep cümle eşya sendedür
2. Mażhar-ı zāt u şıfatsın maḥzen-i esrār-ı ğayb
Āşikāre vü nihān esfel ü a‘lā sendedür
3. Zāhidā gitme yabana iste yol sen de Hakkı
Nushā-i haķķsan nażar kıl ḳamū ma‘na sendedür

11b	bana: bil ki A
15b	varlığını: varlığını A
80	B 67a-67b: A 52a
1b	u: -B / cümle: ḳamū A
2a	Mażhar-ı: Mażharı A / u: -B/ maḥzen-i: sendedür A
3b	ḳamū: cümle A

4. Şüretüñ levhinde naķş olmuş durur esmā-ı gül
Feyz-i akdes ma‘deni hem dem-i ‘İsā sendedür
5. Rūz-ı şeb bu kûbbe-i aķzarda hırşid ü kamer
Hep senüñçün devriderler nūr-ı zulmā sendedür
6. Sendedür yedi tāmı ile sekiz uçmaķ kāmū
Hūrī vü ğilmān ile vildān u Tūbā sendedür
7. Sendedür berr ile baķr u hem daķı eflāk-i seb‘
Kürsī-i Raķmān ile ‘arş-ı mu‘allā sendedür
8. Lī-me‘a’llāhuñ rumūzı remz-i mā evḥā ile
Kāb-ı kavseyn ile hem sırrı o ednā sendedür
9. Bil ki vechu’llāha mezātdur özüñ bir hoş gözet
Zāt-ı Haķķı gösteren mir’āt mücellā sendedür
10. ‘Ālem-i kübrādur Ādem cümle’i olmuş muḥīt
Taşrada isteme Seyyid çünki Mevlā sendedür

81

Müstef’ ilün / Müstef’ ilün / Müstef’ ilün / Müstef’ ilün

1. ‘Āriflerüñ tevḥīdini zāhid niçün inkār ider
Kendüsi ḥod her yerde Haķķ ḥāzır deyü iķrār ider
2. Görmez meger gözleri eşyada tecellī kılmada
Açdırmağa cān gözini keḥḥāle varmaz ‘ār ider

4b Feyz-i akdes ma‘deni: Rūḥ-ı qudsuñ nefḥası A
9a Bil ki: Anla A
81 B 67b-68a: A 52a-52b
2a eşyada: eşya A

3. Şol zāhid-i a' māyı kör görmez Hakkı inkār ider
Anuñçün 'āriflere ta' nı kıomaz her-bār ider
4. Gerçi kelāb ürmekçe gelmez ta' nı anuñ 'āriflere
Ancaķ hemān hem-cinsinüñ birbirine iħbār ider
5. Ey zāhid-i fersūde dil 'ār itme gel nefsüñi bil
Yohsa bu nefs-i bed senüñ hep yarını aġyār ider
6. Nefsüñi tekmił eyleyüp ħalb-i selimi bulagör
Bu rütbeye iren kişi aġyārını hep yār ider
7. 'Āriflerüñ şöħbetine gel zāhidā 'ār eyleme
Zühdüñi kıo var 'aşķa düş bu 'aşķ seni bī-'ār ider
8. 'Āriflerüñ aķdāmına ħāk eyleyenler rüyını
İrer ma' ārif bāġına hep ħārını gül-zār ider
9. Seyyid Muħammed her kişi 'ālemde taħřil itdüġin
Ger ħayr ü şer düşse külli bil anı izħār ider

82

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Her kimüñ kim bu cihānda meşreb-i a' lāsı var
Ĥcedür ol 'ālem içre devlet-i 'uzmāsı var
2. Sen anı şanma ki bir derviş faķirdür malı yok
Neylesün ol malı kim göñlünde anuñ kimyāsı var

3a zāhid-i: zāhidi A
6b iren: ireñ A
82 B 68a-68b: A 52b-53a
2b Bu mısranın vezni hatalıdır.

3. Devlet-i fāniye hergiz meyli yok ‘aşk ehlinüñ
Pādişāh-ı dü cihāndur dilde istiğnāsı var
4. Cīfe-i dünyāya ol meyl itmedi ger kes şıfat
Şol vücūdı kâfi içre kim anuñ ‘anķāsı var
5. Bu fenā gül-ārını n'itsün şol ‘āşık kim ānuñ
Ol ḥaḳıķat gülistānında güli ra‘nāsı var
6. Bil sa‘ādetçün ezel insāna isti‘dād imiş
Her kime irdi hidāyet himmet-i bālāsı var
7. Kırtarır çāh-ı bedenden Yūsuf cānı o kim
Pīr-i Ken‘āndan açılmış dīde-i bīnāsı var
8. Zāhidüñ şavm u şalāt u ḥaccı varsa ‘āşıķuñ
Cümleden ‘āri münezzeh zāt bī-himmetāsı var
9. Başa çıķmaz menzilüñ zūhd ü riyā vü ‘aceble
Menzile irdi şu kim başında dost sevdāsı var
10. Hamdullilah kim bugün virmez Süleyman mülkine
Feyz-i aķdesden irişmiş Seyyidüñ enfāsı var

83

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

3b	Pādişāh-ı: Pādişāhı A
8a	şalāt u: şalāt B
8b	münezzeh: vücūdı A
9a	zūhd ü riyā vü: zāhid riyā A
9b	şu: o A
83	B 68b: -A

1. Ey Hakk selâmın isteyen Hakkıñ selâmı sendedür
Ey Rabb kelâmın isteyen Rabbuñ kelâmı sendedür
2. Ey gözi yollarda kalan fırkat ile bağı yanan
Aç gözüñi uyan Hakkıñ selâmı sendedür
3. Hasret ile kılma firâk yakın durur şanma bırak
Sen gayrıyı dilden bırak Hakkıñ selâmı sendedür
4. Şunduñsa şeyhe elüñi ayırma andan göñlüñi
Şıdk ile gözle yoluñi şeyhüñ selâmı sendedür
5. Gül-zârı kılma dem-be-dem meleklerle virme elem
‘ Ahduñda ol sâbit-ka-dem şeyhin selâmı sendedür
6. İster iseñ dârü's-selâm tevhide meşgul ol müdâm
Kalbini kıl beytü'l-harâm Hakkıñ selâmı sendedür
7. Ey sırrı tevhide duyan hakk sendedür tahkik inan
Varsın seni terk it hemân Hakkın selâmı sendedür
8. Afâkı gezme gel beri göñlünde istesen yarı
Gir içeri den içeri Hakkıñ selâmı sendedür
9. Göñülde buldılar Hakkı ol bî-misâl-i muṭlaḳı
Bildüñ ise bu mantığı Hakkıñ selâmı sendedür
10. ‘ İbretle bu eşyaya bak gör rehber-i mir'ât- Hakk
Birlikden okursan sabk Hakkıñ selâmı sendedür

11. ‘ Ālemde gerçi çok ferīk her şahş içün var bir tarīk
Destinden içdünse rahīk Hakkūñ selāmı sendedür
12. Seyyid yeter tayy it sözüñ dergāh-ı Hakkā tut yüzün
Hakk ile Hakk ise özüñ Hakkūñ selāmı sendedür

84

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün (Fā‘ lün)

1. Maṭlabı ‘ āşıklarūñ vuşlat-ı cānān olur
Makşadı şādıklarūñ ol zāt-ı Raḥmān olur
2. ‘ Āşıq-ı zāt olan er ğayrıya kılmaz nazār
Küllī sivādan bezer maṭlabı Sübhān olur
3. ‘ Āşıq iseñ zāta ger ğayriye kılma nazār
Kim ki sivādan geçer cānlara ol cān olur
4. Hakkı dilerseñ dilā koma gönülde sivā
Ġayriden olsañ rehā dost saña mihmān olur
5. Gel imdi ğayriyi kı māsivādan elüñ yu
Bu vaḥdetden alan bu maḥzen-i ‘ irfān olur
6. Nūş iden ‘ aşk cāmını terk ider ol varını
Yār idüben yarını vāle vü ḥayrān olur

84

2a

3a

5.

6a

6b

B 69a-69b: A 53a

kılmaz: itme A

kılma: itme A

Bu beytin vezni hatalıdır.

ider ol: idiser A

vāle vü: vāle-yi A

7. Bülbul-i şūrīde var her dem ider āh u zār
‘ Āşıkuñ hāli ey yār pes nice pinhān olur
8. ‘ Aşka dūş olan kişi kıomaz ğayri teşvişi
‘ Āşıkuñ her çünbişi Hālīkā bürhān olur
9. İmdi ğayriden kesil ‘ aşk ile ol mutaşşıl
Ġayre bağlayan gönül şoñra peşimān olur
10. Ġayriye virsün fenā āyine bulsa şafā
Vech-i Cenāb-ı Hūdā anda nümāyān olur
11. Seyyidün işit sözün kim göresin dost yüzün
Şol ki kıodı kendözin dost ile her an olur

85

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Taşavvufdan murād olan edebdür
Edeb bil kıurb-ı Mevlāya sebebdür
2. Müeddebdür kıarīb olan Hūdāya
Ba‘ id olan Hūdādan bī-edebdür
3. Müeddib olaña halk enbiyā der
Huşūşā Aħmed ü ‘ Alī nesebdür

7a

8a

11a

85

3a

u: -A

kıomaz: nider A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

Seyyidün işit: Gūş eyle Seyyid A

B 70a-70b: A 53a-53b

halk: halkı A

4. Ki adını Rabbi der idi dā'im
Resūlu'llāh ki sulṭān-ı ʿArabdur
5. Gör ādābı nice hıfz itdi Ādem
Anuñ içün o maḳbūl-i Eḥaddur
6. Riʿāyet itmedi ādāba İblīs
Gör anuñçün o merdūd-ı ebeddür
7. Anı dūr eyleyen dergāh-ı Hāḳḳdan
Derūnunda olan kibr u ḥaseddür
8. Ki Ādem ile İblisüñ beyānı
Ḳamū insāna bu taʿlim-i Rabdür
9. Edeb gözle dilerseñ Hāḳḳ rızāsın
Edeb terk eyleyen maḡzūb-ı Hāḳḳdur
10. Müeddib olmayan adam degildür
Aña adam dimek ancaḳ lāḳabdur
11. Edeb hıfz eyleyendür Ādemi zāt
Edeb hıfz itmeyen bil nā-ḥalefdür
13. Ḥayāşı olmayan taşdur ağaçdur
Ḥayā ehli olan sīm ü zehebdür
14. İçi kibr u ḥased tolu adam olmaz
Olaruñ ekşeri ḳaplan u kelbdür

4a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
8a	Ki: Bu B
13b	Ḥayā: İhyā A
14a	u: -B / Bu mısranın vezni hatalıdır.

15. Bu ef' al-ı kabihle yine anlar
Sanur kendüsini insān' acebdür
16. Bu hâlden kendüyi itmezse taḥlîş
Bu yolda çekdiği qurı ta' abdur
17. Nice yıllar iderse ger 'ibâdet
Bu ef' âl ile bil ḳamûsı reddür
18. Eger bu hâlden isterseñ ḥalâşı
Saña lâzım edeb şıdḳ u talebdür
19. Velî olmazsa âdâb-ı şadâḳat
Ḥalâş olmak ki bundan ki şa' bdur
20. Ḳanı şıdḳ ile beyt-i Ḥaḳḳa taleb
Çoḡunuñ maṭlabı Şam u Halebdür
21. Gel imdi gözle âdâb-ı İlâhî
Ki vaşf-ı zâtı “*Allāhu's-şamed*”⁷³ dūr
22. Taşavvuf ehliyseñ Seyyid edib ol
Taşavvuf didiler küllî edebdür

15b insān: adam A
16a hâlden: hâlde A
18a hâlden: hâlde A
18b u: -A
19a olmazsa: olmaz A
73 Kur'ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi: 2 “Allah Samed'dir. (Her şey ona muhtaçtır; o hiç bir şeye muhtaç değildir.)”
20a taleb: ḥalûñ A
20b u: -A
21a İlâhî: Ḥaḳḳı A

23. Beyān itdim saña elzem olanı
Eger tutar iseñ bu saña tab' dür

El Kāfiyetü'z- Ze*

86

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Kenz-i zātı fethiçün a' yāna gelmişlerdenüz
Ğayb-ı muṭlaḳ sırrını i' lāna gelmişlerdenüz
2. Kenz-i mahfī idi zātı bizi mazhar kıldı çün
Ḥaḳḳı ızhār itmege bürhāna gelmişlerdenüz
3. Biz ezel vaḥdet şerābın dost elinden içmişüz
Tā ebed eylemezüz mestāna gelmişlerdenüz
4. Ğayret ile ğayr-i Ḥaḳḳdan hıfz idüp dil mülküñi
' Aşḳ-ı Ḥaḳḳdan ğayriye bī-gāne gelmişlerdenüz
5. Keşret-i ālāyiş-i dehre muḳayyed olmazuz
Ḥānḳah-ı vaḥdete mihmāna gelmişlerdenüz
6. Lā-dīn illā dimez rüz-ı ezel aña begim
Biz ezel ikrārıyla imāna gelmişlerdenüz
7. Dersimiz seb' ū'l-meşānī zikrimiz tevḥīd ḥāşı
Biz anuñçün da' vet-i Kur'āna gelmişlerdenüz

* Bu bölüm: -A
86 **B 70b-72a: A 54a- 54b**
 2a idi: itdi A / zātı: -A
 5a Keşret-i: Keşreti A / ālāyiş-i: ālāyişi A
 7a zikrimiz: degerimiz A
 7b da' vet-i: da' veti A

8. ‘İlm-i hikmetle ledünniden gelür güftârımız
Tâlib iseñ gel berü ihsâna gelmişlerdenüz
9. Gelsün ehl-i derd olan ‘âşıqlara iden şalâ
Kim tabîbi hâceyüz dermâne gelmişlerdenüz
10. Biz hümâyı evc-i lâhûtuz meydân-ı kıdsiden
Murğ-ı ‘irfân şayd içün cev lâna gelmişlerdenüz
11. Câm u vuşlat şerbetüñ nüş eyleyen gelsün beri
Bezm-i vahdet humrına hum-hâne gelmişlerdenüz
12. Vahdete irdi Ehaddan Ahmedi fark itmeyen
Sırrımı añlayup imkâna gelmişlerdenüz
13. Anadan bir kez doğan insân-ı kâmil olmadı
Nice kerre doğuben insâna gelmişlerdenüz
14. Âdem olunca ezelden şüretini seyredib
Şimdi el-hağ şüret-i Rahmâna gelmişlerdenüz
15. Tâ ezelden biz cemâli şem‘ine pervâne yüz
Anuñ içün nâr-ı ‘aşka yâna gelmişlerdenüz
16. “*Len tenâlül’l-birre hattâ tünfîku*”⁷⁵ didi çü Hakk
Rûhumuz tarh eyleyüp ferzâne gelmişlerdenüz

8a ‘İlm-i hikmetle: ‘İlm u hikmetle A

9a ‘âşıqlara: ‘âşıklar A

10a evc-i: evc A

10b cev lâna: cev lâ A

14a şüretini: nice şüret A

⁷⁵ Kur’ân-ı Kerîm, Âl-i İmrân Suresi: 92 “İnfak etmedikçe iyiliğe nail olamazsınız.”

17. Dünyā vü ‘uqbāda Seyyid meylimiz yok ğayriye
Sıdk ile bu ‘arşaya merdāne gelmişlerdenüz
18. Şevk-i dīdār ile yāruñ ħarrımız Seyyid bugün
Vechini her zerreden seyrāne gelmişlerdenüz

87

**Ḳāle Resūlu’llāh Ṣallallāhu ‘Aleyhi Vesellem “Men Se’ele ‘Ani’t-Tevḥīdi
Fehūve Cāhilūn Vemen Ecābe Fehuve Müşrikūn Vemen ‘Arefe Fehuve
Mülhidūn Vemen Lā-Yā’refu Fehuve Ḳāfirūn” Şadaḳa Resūlulluāh ***

Mefā’ ilūn / Mefā’ ilūn / Mefā’ ilūn / Mefā’ ilūn

1. Dilā tevḥīdūñ esrāruñ diyen bilmez bilen dimez
Ḥaḳıḳat sırrı güftārın diyen bilmez bilen dimez
2. Velī hep itdiler taḳlīd lisān ile idüp tevḥīd
Velikin söz budur taḥḳıḳ diyen bilmez bilen dimez
3. Kimi ‘ilm ile bilsem dir kimi ‘aḳl ile bulsam dir
Kimi remz ile duysam dir diyen bilmez bilen dimez
4. Kimisi ‘ilmine maḡrūr kimisi zühd ile meşhūr
Şıfātıyla ḳamū mestūr diyen bilmez bilen dimez
5. Şu kim geçdi ḳuyūdātı ḳodı ef’al u şıfatı
Muḥaşşıl tevḥīd-i zātı diyen bilmez bilen dimez
6. Ne deñlü a’lem ü efhem bu sırda oldılar ebkem
Ḥaḳıḳat gencidür mübhēm diyen bilmez bilen dimez

7. Anı bildüm diyen bilmez beşer fehmi aña irmez
Mülk-i mürsel aña şıgmaz diyen bilmez bilen dimez
8. Edā olmaz lisān ila beyān olmaz mişāl ile
Bilinür şevk ḥāliyle diyen bilmez bilen dimez
9. Eger ‘ālim eger fāzıl şeri‘ atde velī kāmīl
Bilür ancak anı vāşıl diyen bilmez bilen dimez
10. Şeri‘ at gerçi sultāndur ḥaḳıḳat sırrı Sübhāndur
Ḳamū ḥalk bunda ḥayrandur diyen bilmez bilen dimez
11. Bu ‘ilmi bilmedi ‘āmī ne bilsün ḥikmet-i rā‘i
Yoruldı bunda çok sā‘i diyen bilmez bilen dimez
12. Bu ‘ilm-i cāvidānīdür ki ma‘nā-yı meşānīdür
Er anılan terānīdür diyen bilmez bilen dimez
13. Eger her kim ki ‘ālimdür aña bunlar su‘ālimdür
Cevābı baña lāzımdur diyen bilmez bilen dimez
14. Huve'l-evvel huve'l- āḫir huve'z- zāhir Huve'l- bāṭın
Huve'l ḳādir Huve'l-ḳāḫır diyen bilmez bilen dimez
15. Ḳamūnuñ aşlı ḥod-pīrdür ya niçün ba‘zı kāfīrdür
‘Aceb hikmet ‘aceb sırdur diyen bilmez bilen dimez

7b Bu mısranın vezni hatalıdır.
8b şevk ḥāliyle: zevk u ḥāl ile A
12a ‘ilm-i: ‘ilmi A
14a huve'z- zāhir Huve'l- bāṭın: huve'l- bāṭın huve'z- zāhir A

16. Nedür şugrā nedür kübrā nedür dünyā nedür ‘uqbā
Nedür kavlı u nedür Mevlā diyen bilmez bilen dimez
17. Nedür Ādem nedür Havvā ne sırdur ‘ilmü'l-esmā
Nedür sidre nedür Tubā diyen bilmez bilen dimez
18. Emīn-i vahyi Cebrāil müvekkil kabz-i ‘Azrā'il
Ne sırdır şūr-ı İsrāfil diyen bilmez bilen dimez
19. Nedür feyz nedür ihyā ne sırdur hem dem-i ‘İsā
Nedür Hızr u nedür Musā diyen bilmez bilen dimez
20. Ne yerdür ravza-i hażrāne sırdur hem yed-i beyzā
Nedür Kāf u nedür ‘Ankā diyen bilmez bilen dimez
21. Nedür Kur'ānuñ esrārı nedür esrāruñ envārı
Nedür Mehdinüñ eṭvārı diyen bilmez bilen dimez
22. Elif lām mim elif lām rā nedür Yāsin nedür Tahā
Nedür nun kāf nedür kāf hā diyen bilmez bilen dimez
23. Ne sırdur Kā‘be-i ‘ulyā ne sırdur Mescīd-i Aḫsā
Nedür ya Kubbe-i Şaḫrā diyen bilmez bilen dimez
24. Nedür keşret nedür vaḥdet nedür fırkat nedür vuşlat
Nedür rü'yyet nedür hayret diyen bilmez bilen dimez
25. Nedür haşr u nedür mīzān nedür mālīk nedür nīrān
Nedür cennet nedür rıdvān diyen bilmez bilen dimez

16b	ḫavl: ḫavlı A
18a	ḫabz: ḫabza A
20b	u: -B
21b	Mehdinüñ eṭvārı: envārın aşārı A

26. K̄amūsı bil muḥakḳaḳdur vel̄ikin sır-ı muḡlaḳdur
 Bunuñ ma‘ nāsı muṭlaḳdur diyen bilmez bilen dimez
27. Egerçi kenz-i mübhemdür kılup ehline melhemdür
 Velikin ḥıṣn-ı muḥkemdür diyen bilmez bilen dimez
28. Bilem dirseñ bu esrārı mür̄id ol nefsüñi ṭanı
 Şorarsañ ṭaşradan anı diyen bilmez bilen dimez
29. Eger ‘āşık iseñ cānuñ kullı ol ehl-i ‘irfānuñ
 Girüb göñlüñe merdānuñ diyen bilmez bilen dimez
30. Göñüldür ‘arş-ı Raḥmānı göñüldür taḫt-ı Sulṭānı
 Göñülde iste cānānı diyen bilmez bilen dimez
31. Olursañ mürşide bende bulursuñ maṭlabuñ sen de
 K̄alursañ mā ile mende diyen bilmez bilen dimez
32. Duyam dirseñ bu ‘irfānı vücūduñ eylegil fānı
 Yine oldur bilen anı diyen bilmez bilen dimez
33. Maḳālimden olan āḡāḥ olur elbet fenāfi'llāḥ
 Buñā tā ırmeyince rāḥ diyen bilmez bilen dimez
34. Bu Seyyidüñ mu‘ ammāsın hem ism içre müsemmasın
 Murād itdügi ma‘ nāsın diyen bilmez bilen dimez

27b	ḥıṣn-ı: ḥıṣnı A
28a	nefsüñi: nefsinı B
29a	cānuñ: cānın A
31a	bulursuñ maṭlabuñ: bulursın maṭlabın A
33b	ırmeyince: ırmez ise A
88	B 73b-74a: A 55b-56a

1. Şûretâ bir katreyüz kim lücce-i ‘ummân bizüz
Zâhir egerçi haķirüz ma‘ nîde sulţân bizüz
2. Haķķ te‘ âlâ zâtına mir‘ât kıldı zâtımız
Vechini her yüzde seyrân itmege bürhân bizüz
3. Mübde-i gülüz tılsımı cümle eşya bizdedür
Ėayb-ı Haķķdan kenz-i zâtı fethiden a‘ yân bizüz
4. Sırrımız bilmez bizim dîv ü peri ins ü melek
‘ Ārife gerçi ‘ ayândur zâhide pinhân bizüz
5. Zâhidâ ayak yürürken añlayamazsın bizi
Cür‘ a-yi cām-ı elestden tâ ebed mestân bizüz
6. Varlığından geçmeyince Haķķa irilmez faķîh
Dost yolunda küllî varından geçen merdân bizüz
7. ‘ Ār u nâmus şişesini bir taşâ çaldık begim
Lâubâlî rind-i şeydâ vâle vü hayrân bizüz
8. Biz târîķat potasında nefsimiz ķâl itmişüz
Ateşi ‘ aşķ ile her dem cigeri büryân bizüz
9. Bu şehâdet ‘ âleminde gerçi kim keşretdeyüz
‘ Ālem-i taķķiķe gel gör cānlara cānân bizüz

1b	haķirüz: faķirüz A
5b	cām-ı: bezm-i A
6b	varından: dūr andan
7a	bir taşâ: biz yire A
9b	‘ Ālem-i: ‘ Ālemi A

10. Genc-i esrāra bugün irdüñ dem-i tevḥīd ile
Anuñ içün bu ḥaḳāyık gevherine kân bizüz
11. Himmet-i pîr ile bulduk biz fenā-ender-fenā
Ḥaḳḳa irdüñ Ḥaḳḳı bulduk Ḥaḳḳ ile el'ân bizüz
12. Ḥalvetiyyüz dem-be-dem tevḥīd-i zāta ḥū diriz
Ġarḳa-yı envār-ı zātuz 'aşḳ ile şükrân bizüz
13. Devr ile geldük cihāne hem yine devrādayüz
On sekiz biñ 'ālemi devreyleyen ol cān bizüz
14. Mü'mine ikrār-ı şıdkız münkire inkār hem
'Ālem-i vaḥdetde dā'im 'āşıḳa imān bizüz
15. Sevdigim insān-ı kāmīl Ḥaḳḳ içün Seyyid bugün
Fārisi meydān-ı 'irfān olmuşuz Selmān bizüz

89

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün

1. Bugün cānānı buldum cān gerekmez
İrişdim vaḥdete imkân gerekmez
2. Ḳamū varımı virdüm 'aşḳın aldım
Yeter 'aşḳı iki cihān gerekmez
3. Devāsız derd imiş 'aşḳını bildim
Devā istemez Loḳmān gerekmez

10a	dem-i: demi A
13b	ol cān: devrān A
14a	ikrār-ı: ikrār u A
14b	'Ālem-i: 'Ālemi A
89	B 74a-74b: A 55b

4. Ki anuñ derdi baña ‘ ayn devādur
Hemān derd isterem dermān gerekmez
5. Anuñ ‘ aşkından özüñe mülk-i dilde
Cānımdan sevgilü mihmān gerekmez
6. Ki ‘ aşkdur benim dīnim imānım
Baña ğayrı daħi īman gerekmez
7. Dü kevnden farıgım ‘ aşk ile anuñ
Ki hergiz issi vü ziyān gerekmez
8. Göñül Mısrında Yūsufdan ‘ azizi
Çü buldum ğayri hīç sultān gerekmez
9. Açup cān gözini gördim cemālin
Daħi hūri ile ğilmān gerekmez
10. Fenā-ender-fenā boldı vücūdum
Baña ne vaşl ne hicrān gerekmez
11. Bir oldı baña ğayb ile şehādet
‘ Ayāna irmişem gümān gerekmez
12. N'ola fāş eylesem sırrı ene'l-Ḥaḫḫ
‘ Ayandür çünki Ḥaḫḫ pinhān gerekmez
13. Niyāziye bu Seyyiddür dem-ā-dem
Bañā sen cān yitersin cān gerekmez

90

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Tarîk-i Muşafâda biz Halvetiyyüz Halvetiyyüz *
Rehi şıdk u şafâda biz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
2. Haqqı zâkirdür dilimiz kisvemizdedür elimiz
Sultân Mısrîdür pîrimiz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
3. Kâmil durur erlerimiz şîr-i Hudâ rehberimiz
Muhammeddür serverimiz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
4. Ser-çeşmedür tarîkimiz hablü'l-metîn refîkimiz
Hû der bizim celîsimiz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
5. Şer' -i nebî aqvâlimiz fî' l-i nebî ef' âlimiz
Haqqa muzâf her hâlimiz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
6. İlham olur Haqqdan bize ' ilm-i ledün gön'lümüze
İhsân olur sırrımıza Halvetiyyüz Halvetiyyüz
7. Künt-i kenzün miftâhıyuz her müşkilün keşşâfiyuz
Hep tarîkûn eşrâfiyuz Halvetiyyüz Halvetiyyüz
8. Ta' lîm-i esmâ bizdedür remz-i mâ-evhâ bizdedür
Sırrı o ednâ bizdedür Halvetiyyüz Halvetiyyüz

90.

*

2b

3b

4a

7a

B 74b-75a: A 57a

Bu şiirde redif olarak kullanılan “Halvetiyyüz” sözcüğü A nüshasında “Halvetiyyüz” şeklinde yazılmıştır.

Bu mısır.anın vezni hatalıdır.

Bu mısır.anın vezni hatalıdır.

metîn: mihen A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

9. Zıkr-i Hudādur işimiz yokdur ğayrı teşvîşimiz
Seyyid bizim dervîşimiz Halvetîyüz Halvetîyüz

91

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Hakk zâtınun ‘âşıkları hûrî cinânı dilemez
Mâsivâdan meyl eyleyen dâ'im Hakk ile olamaz
2. Cehd eyle dilden sür çıkar heb sivâyı eşnâmların
Ġayriyi dilden sürmiyen Hakk ‘aşkı ile tolamaz
3. Gel ‘aşk-ı Hakkla varlıguñ mahv it koma senden eşer
Hep varını yoğ itmeyen dost ile vuşlat bulamaz
4. Benligini terk eyleyen ‘âşık irişür menzile
Sen ben diyen zâhid kalur makşûda hergiz iremez
5. Hakkı dilerseñ zâhidâ ‘aşk ile olğıl âşinâ
‘Aşk ile biğâne olan ağlar hemîşe gülemez
6. Şavm u şalât hacc ile şanma hemân bitdi işün
‘İrfân-ı Hakkı ırmeyen mir'ât-ı kalbi silemez
7. Mürşid elini tutmayan gönlün aña bir gütmeyen
Bildüklerün terk itmeyen beyt-i ‘irfâna giremez
8. Bir pîre rabt eyle özüñ anılayasın tâ kendözün
Kendözünü bilmeyen Rabbin haķıķat bilemez

91

1a

2a

5a

6a

B 75a-75b: A 56b-57a

hûrî: hûr B

eyle: it B / dilden: gönülden B

dilerseñ: dilersen A

hemân: ki sen A

9. Şıdķ ile teslīm ol aña alsun seni virsün saña
Kendi bilişiyle kişi biñ yılda menzil alamaz
10. Yolunda ĥak ile yüzüñ ayaķlar altında ķo kim
Ayağını baŗ itmiyen ‘ummān-ı ‘aşķa ıalamaz
11. Zıkr-i Ĥaķķ ile dem-be-dem mir'at-ı ķalbe vir cilā
Āyīnesi řāf olmayan dostuñ cemālin göremez
12. Īr faķr u faķri sırrına faķr u fenāyı ķıl ķabul
Faķr-ı tāma irmeyen sırrı Ĥudāyı ıuyamaz
13. Maķv it řıfāt-ı zātını bulğıl fenā-ender fenā
Maķv maķz-ı zāt olamayan Ĥaķķ ile bāķi ķalamaz
14. Seyyid Niyazī cāmınuñ nūŗ eyleyen cür‘ asın
Mestānedür divānedür ol daķı ‘aķla gelemaz

92

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün (Fa‘ lün)

1. Cihān içre dili şeydālarız biz
Hemīŗe ‘aşķ ile rüsvālaruz biz
2. Bu ĥalk görmez bizi şüret göz ile
Ki Ķāf içre bugün ‘anķālaruz biz

3. Egerçi şüretā ḥor u ḥaķiriz
Velī ma' nide gör Dārālaruz biz
4. Ki zāhir ' ilm ile yoķ şöhretimiz
Ledün ' ilminde līk deryālaruz biz
5. Bizi ta' bīr idemez şeyḥ ü vā' iz
Ki nefsin ṭanımıṣ dānālaruz biz
6. Götürdün dīde-i cāndan ḥicābı
Ḳamū şeyde Ḥaķķı bīnālaruz biz
7. Bize keşfoldı esrār-ı İlāhī
Muḥaşşıl vāşl-ı ma' nalaruz biz
8. Denī dünyāya hergiz meylimiz yoķ
Ki Seyyid meşreb-i a' lālaruz biz

93

Mef' ūlū/ Mefā' ilün / Mef' ūlū/ Mefā' ilün

1. Nūş eyleyen ' aşķ cāmın bir yerde ḳarar itmez
Dostuñ ḥayālī anuñ bir dem gözinden gitmez
2. Cān ile olan ' āşık ma' şūķa olur vāşıl
Ġayrıyı siler dilden perde vü ḥicāb ṭutmaz

3b	ma' nide: man' āda A
5b	nefsin ṭanımıṣ: Ḥaķķı ańlamıṣ B
7a	Bize: Biz A
7b	vāşl-ı: vāşı A
8b	meşreb-i : meşrebi A
93	B 76a-76b: -A
1b	Bu mısranın vezni hatalıdır.

3. ‘Aşk da‘ vāsın itmek her şahşa degil lāyık
Kim ‘āşık u şādıkdur rahat oluben yatmaz
4. ‘Āşık aña dirler kim bu yolda koya varın
‘Āşık mı dinür aña dünyāyı hīçe şatmaz
5. Dünyāya kavī hırsuñ hīç sen de kanā‘ at yok
Var olma yūri tāmā‘ bir lokma neñe yetmez
6. Biñ sa‘ y ile cehd itsuñ girmez āline āhır
Bir gölge-i zā’ildür hīç kimse aña yetmez
7. Bu hubb-ı sivā zāhid Hakkdan seni dūr eyler
Hakka iremez her kim hep varlığını atmaz
8. Halk eyle kamū halka nefsüne olup gālib
Derviş olamaz hergiz gayzını o kim yutmaz
9. Şol kim ola keşretde kalur gam u firkatde
Ol gülşen-i vahdetde bülbul oluben ötmez
10. Hakkı iremez hergiz dost olamaz vāşıl
Sıdk ile bugün her kim bir mürşid elin tutmaz
11. Var imdi yūri cehd it sen olma şaķın nevmīd
Hakkuñ keremi çokdur dā’im kuluñ ağlatmaz
12. Bu nutķ-ı İlāhidür zevķ itmez anı münkir
Hayvandan adalldür ol hūn-ı ma‘ ārif tatmaz
13. “Bī-yenākī bī-yesme‘”sırrına olan ‘ārif
Hakk ile olur güya gayruñ sözün işitmez

14. Hep sözlerüñ ilhâmdur ikrâr idene Seyyid
İnkârı olan Hakkâ hiç âñâ kulağ tutmaz
15. Hakkdan gelicek varlık mahv oldu kamû benlik
Birlikden oğur Seyyid şirki araya katmaz

El Kafiye'tü's-Sin*

94

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

1. Hâlıkı bulmağa eylerseñ heves
Sâlikâ gel halkdan gönlünü kes
2. Dâ'im 'ömrüñ kârbânından saña
Güş-i cân ile işit ne dir ceres
3. Hakkı tevhid iledür her dem-be-dem
Zikr-i Hakkdan gâfil olma bir nefes
4. Varlığıñdur bil saña bār u girān
Gel ta'alluğ riştesin zikr ile kes
5. Ateş-i 'aşk ile yak hep varlığıñ
Kalmasun hiç beyt-i dilde hār u his
6. Hār u hāşāk-ı enāniyet yanar
Ger irerse nār-ı 'aşkdan bir kabir

*
94
5a
5b

Bu bölüm: -A
B 76b-77a: A 57a-57b
Ateş-i: Ateşi A / varlığıñ: varını A
hiç: tā A

7. Ḳalbüñi pāk eyle Seyyid ğayriden
 Çün saña Allāh bes bākī heves

95

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ṭālib-i Ḥaḳḳ ol dilā gezme ' abes
 Vāşıl-ı Ḥaḳḳ olmağa eyle heves
2. Şıdḳ ile gir rāh-ı Ḥaḳḳa sālīkā
 Ḥaḳḳa vuşlat bulmadı her bu'l-heves
3. Bu ten-i süfliye pāy-bend olma gel
 ' Andelīb-i cāna yaşımaz kafes
4. Ki şaḳın bu nefis-i emmāreñ seni
 Şahbāz-ı ' arş iken eyler mekes
5. Ṭab' -ı suflī men u selvā istemez
 İstedügi ya başaldür ya ' ades
6. Ḥum-ı vaḥdetden içen ' āşıḳları
 Ḳandırılmaz Nīl ü Ceyhūn u Aras
7. ' Aşḳ meydānında seyritlemez ḥired
 Ol feżāya varamaz merkeb-i feres

7b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
95	B 77a: A 57b
1a	Ṭālib-i: Ṭālibi A
1b	Vāşıl-ı: Vāşılı A
3a	ten-i: teni A
5a	u: -B
7b	varamaz: varıamaz A

8. Hîç-kes dergâhına varmak muhâl
Olmasa fazluñ eger feryâd-res
9. ‘Avn u lûţfuñ kime olursa delîl
Nûr u vechûñden aña bir lem‘a bes
10. Seyyidüñ senden ricâsı yâ İlâh
Kâmil-i îmân rûz kııl âhîr nefes

El Kâfiyetü's-Şın*

96

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Bil aḥseni taḳvīm olan bu şûret-i insân imiş
Hem rehber olan ḥazret ol nefḥa-i Raḥmân imiş
2. Ol nefḥaya kim buldı yol bil vâşıl-ı Ḥaḳḳ oldı ol
Bu nefḥaya irişmeyen aña hemân bî-cân imiş
3. Ol nefḥadur Âdem demi Âdemde iste var anı
İnkâr idenler Âdemi dîv ü recîm şeyṭân imiş
4. Gel Âdeme ‘âr eyleme tâ kim iresin bu deme
Her kim ki irmez Âdeme anuñ işi ḥüsrân imiş
5. Mürşid elini tutmayan göñlün aña bir gütmeyen
Ḥaḳḳ u bâṭıl fark itmeyen bil cāhil ü nādān imiş

8a Bu mısranın vezni hatalıdır.
10b rûz: rûzı B
* Bu bölüm: -A
96 B 77b-78a: A 57b-58a
2b Bu: Bir A
4a Gel Âdeme ‘âr eyleme: ‘Âr eyleme gel Âdeme A
5b ü: -A

6. Kāmil şöhetini bulan “*men ‘aref*”sırını duyan
“*Nefsini Rabbini bilen*” aña kāmīl insān imiş
7. “*Belhüm aḍall*”dur şol kişi kim kendözini bilmedi
Şüretde ger insān ise sîretde bil ḥayvān imiş
8. Bu ‘ālem içre ey peder enva‘ından çokdur ḥacer
Likin içinde biñde bir lü'lü' ile mercān imiş
9. Her kim ki bu sırrı bilür sözümünden ol āgāh olur
Nādāna sırrı sözün demek hemān ‘ayn-ı ‘iṣyān imiş
10. Bu sırrı bilmedi herkes ‘anḳā olamaz her meges
Sırrdan ḥaberdār olana Seyyid cānı kurbān imiş

97

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Öz nefsinı fehm eyleyenler ‘ārif-i bi’llāh imiş
‘Ārif olanlar Rabbine hep kāmīl ü agāḥ imiş
2. Kim şöhetinde kāmīlūñ zer gibi ḥāliş olmayan
Ol sikkedār olursa daḥi ebter ü gümrāh imiş
3. ‘Aşk-ı maḥabbetle derūnun şāf iden merdāneler
Anlar ne şürette olursa adı ehlu’llāh imiş

6a Bu mısranın vezni hatalıdır.
 7b ger: ol A
 8a ‘ālem içre: cihānda B
 8b ile: -B
 9b ‘ayn-ı: ‘aynı A
 97 **B 78a: A 58a**

4. İnsân-ı kâmil hizmetinde hâk-i pâ olan gedâ
Ol “*milketi lâ-ya‘refehum*” gayri üzre şâh imiş
5. Seyyid Hakkûn esrârını cândan ‘azîz ihfâ iden
Şûretde ger zerre ise ma‘nide künzu’llâh imiş

98

Müstef’ ilün / Müstef’ ilün / Müstef’ ilün / Müstef’ ilün

1. Râh-ı Hakkâ giden kardaş gerek bu yola bir yoldaş
Erenler eşrine girüp bir kâmilî iden sen baş
2. Ol kâmile ... özüñ izinden irme gözüñ
Hâk ile pâyine yüzüñ döşe yoluna ke'l-ferâş
3. Cân ile teslim ol aña yol açıla senden aña
Hep varını eyle fedâ ortaya ko cân ile baş
4. Şıdk ile yolundadır iş cehd ile menzile iriş
Ya‘kûb gibi leyl ü nehâr çeşmüñden akıt kanlu yaş
5. Zıkr it Hudâyı her zemân hem âşıkâre hem nihân
Tesbîh ider Hakkı kâmu ins ü melek tağ ile taş
6. Gir enbiyânuñ silkine bin bu vücûduñ fülkine
İriş Serây-ı vahdete vâtan-ı aşluña ulaş
7. Cümle kuyûdâtdan geçüp ‘aşk ehli irdi menzile
Sen zâhid u hod-bin hemân bu halk ile eyle şavaş

4a pā: pāy B
98 **B 78a-78b: A 58a-58b**
 1. Bu beytin vezni hatalıdır.
 3a aña: saña B
 4b Ya‘kûb gibi: Ya‘kûb-veş B
 7b hemân: hemîn A

8. Her bir denî tab‘ -ı âhî esrâra mahrem şanma sen
Rāzuñı açma kıl hazer sırruñ ider ‘ âleme fāş
9. Genc-i nihāna ireli Seyyid ‘ aceb şūrîdesin
Sırrı ‘ ayān itme şaķın bî-ġāneden ġāfil mübāş

99

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Zāt u şıfâtına Hakkuñ maẓhar-ı tam insān imiş
Hem söylenen her bir nefesde nefha-i Raḥmān imiş
2. Ol nüsha-i kübrā bugün bil Ādem-i ma‘ na durur
Bu nüshānuñ ‘ ârifleri hep maḥzen-i ‘ irfān imiş
3. El insān sırrı duyurmaz eyledi çün bize Hakk
İnsānı likin bilmedi ‘ âlem kamū ḥayrān imiş
4. Ādem demini kim bulur ancak bu sırrı ol bilür
Bu sırra vakıf olmayan insān degil ḥayvān imiş
5. İnsān olan bildi Hakkı insān olan buldı Hakkı
Añladuñsa bu mantıķı gizli degil ‘ ayān imiş
6. Münkirlere gerçi sözüñ zehir gelür Seyyid senüñ
Tālib-i Hakk olanlara bil çeşme-i ḥayvān imiş

100

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Genc-i ma'ārif 'āşıka rūz-ı ezel mihmān imiş
Anuñ içün 'āşıqlaruñ cānı ebed hayrān imiş
2. Şol 'āşıkuñ kim varlıguñ 'aşk āteşi yakdı ezel
Anuñ derūnı tā ebed māsivādan 'uryān imiş
- 3.* 'Āşıq-ı gevher sim ü zer olmaz ise hīç ğam degül
Ādem olana añla bil gevher hemān 'irfān imiş
4. 'Āşıq olanlar fāniye meyl itmedi hergiz ebed
İki cihānda bil hemīn maṭlabları Sübhān imiş
5. Sen de 'āşıq-ı dizār iseñ hūr u cināne meyl қо
'Uşşāq-ı zāta pay-ı bend bil cennet u rıdvān imiş
6. Gerçi ki cennetde güzel ammā ki hüsnuñ bī-bedel
Kısmetimiz rūz-ı ezel bezm-i zāt-ı rāḥmān imiş
7. Sen cennet ile ṭamūdan baḥş eyleme va'iz bize
Cennet cehennem 'āşıka bil her nefes seyrān imiş
8. 'Ālemde hīç efsāneye tutmaz kulağın bellü bil
Ol 'ārif-i bi'llāh ki Seyyid mürşidi Qur'ān imiş

100

2a

*

3a

3b

4b

5a

5b

B 79a: A 58b-59a

varlıguñ: varlığın A

A nüshasında 3. ve 4. beyitler yer değiştirmiş.

hīç: -B

añla: bellu A

hemīn: hemān A

'āşıq-ı: 'āşıqı A

bil: -B

101

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. ‘ Ārif olan bil maẓhar-ı nūr-ı Cemālu’llāh imiş
Her ẓande baḳsa gördiḡi hep ẓemme vechu’llāh imiş
2. Her ne gelürse cānib-i Ḥaḳḳdan ẓabul idüp anı
Kim muḳtezāyı nefsi terk eylerse ‘ abdu’llāh imiş
3. Her kim ki bu ālāyiş-i dehre muḳayyed olmadı
Ol öz vücūdundan geçüp küllī fenāfi’llāh imiş
4. Gel kendüni ẓanı ḥaḳiḳatden ḥaberdār ol aḥī
Nefsin bilen insān-ı kāmīl ‘ ālem-i bi’llāh imiş
5. Her kim enāniyyet ẓarīḳinden geçerse Seyyidā
Bil rehber aña rāh-ı Ḥaḳḳda cümle ehlu’llāh imiş

102

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Aşlı cümle kāinātuñ aña hemān bir cān imiş
Sırr-ı cāna vāḳıf olan bil vāşılı cānān imiş
2. ‘ Aşḳ ‘ āşık ma‘ şūḳ dimeḳ ırāḳ yaḳın var yok dimeḳ
Ġayri görünmez aradan bil cümle ol Sübhān imiş

101

1a

2a

3a

4b

102

2b

B 79b: A 59a

maẓhar-ı: maẓharı A

cānib-i: cānibi A

ālāyiş-i: ālāyişi A

‘ ālem-i: ‘ ālemi A

B 79b-80a: A 59a-60a

aradan: arada A

3. Tevhîd imiş cümle cihân tevḥîd imiş zâhir nihân
Tevhîdi inkâr eyleyen öz nefesine düşmân imiş
4. Bu mantıku'ṭ tayrı bilen mûr ile hem-şoḥbet olan
Nefsî diyeni zabṭ iden bil mülke Süleymân imiş
5. Menzil merâtib gözlemek Ḥaḳdur sülûk içre velî
Zevḳinde ammâ Seyyidüñ cümle hemân bir ân imiş

103

?

1. Gel ey sâlik olalım dervîş
Dost fikriyle ṭolalım dervîş
2. Gel rāh-ı Ḥaḳḳa ‘azm eyleyelim
Zât-ı Mevlāya irelim dervîş
3. Lîk bu rāha tenhā gidilmez
Mürşid-i kāmîle varalım dervîş
4. Teslîm olalım hizmet kılalım
Sıdḳ ile aña uyalım dervîş
5. Alalım telḳîn bulalım temkîn
Zünnârı belden kıralım dervîş
6. Alup du‘âsın bulup şafâsın
Her dem himmetin alalım dervîş

7. Cāndan sevelim ğayri kıoyalım
Her müşkilimizi şoralım dervīş
8. Evvel şeri‘at daħi tarīkat
Nedür haķiķat bilelim dervīş
9. Nefsi müzekki rūhı mücellā
Sırrı muħāllā idelim dervīş
10. Bu levh-i dilden naķş-ı sıvāyı
Tevhīd şuyuyla yuyalım dervīş
11. Zıkr-i cehr ile mir'at-ı ķalbi
Şayķal uruben sılelim dervīş
12. Terk eyle ‘ārı bulmağa yārı
Dem-be-dem zārı kııلالım dervīş
13. Şem‘-i pervāne yansa pervāne
Nār-ı sūzāne yanalım dervīş
14. Virelim cānı olalım fānī
Dost ile bāķī kıalalım dervīş
15. Baķmayup cāna irelim kāne
Hūn-ı iħsāna kıoyalım dervīş
16. ‘Aşķa uyalım ğayri kıoyalım
Dostı ğōñlünden bulalım dervīş
17. Bāde-i ‘aşķı Hızruñ yedinden
Nūş eyleyüben kanalım dervīş

18. ‘Aşk bir ‘ummāndur gevheri kândur
Gel bu ‘ummāna talalım dervîş
19. ‘Akl ile hergiz ‘aşka girilmez
‘Aqlımız yolda kıoyalım dervîş
20. Mûtevā buyurdu ol fahr-ı ‘âlem
Olmazdan evvel olalım dervîş
21. Geçüp sıratı girüp cināna
Dîdār-ı Hakkı görelim dervîş
22. Ey Seyyid ‘âşık ola gör şadık
Vuşlata layık olalım dervîş

El-Kāfiyetü'ş-Şad *

104

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. ‘Aşk-ı Hakkdur ‘āk ile melce'-menāş
‘Aşk ider cümle tekālifden hālāş
2. ‘Aşkdan oldu evvel āhir her ne var
‘Ulvî suflî cüz'î küllî ‘ām u hāş
3. Bil ki ‘aşkdur lü'lü'-i dür-i yetim
Gevher-i ‘akl ‘aşka nisbet çün reşāş

*
104
3b

Bu bölüm: -A
B 80b: A 59b
Gevher-i: Gevheri A / çün: bil A

4. ‘Aql ile görüp ‘avāmuñ teşvîşin
‘Āşka virdi ‘aqlını cümle havāş
5. Sen de gel қо ‘aqluñı ‘aşka ulaş
Tā bulasın Hakk katında ihtisās
6. Bunda ger bilişmez iseñ ‘aşk ile
Yarın anda Hakk ider saña kışās
7. Āşinā olalı Seyyid ‘aşk ile
Hamduli’llāh zıkr ider tevḥīd-i hās

El Kāfiyetü'd-Dad *

105

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Hudāyā feyz-i cūduñdan keremler eyle yā feyyāz
Bize zevk-i şuhūduñdan keremler eyle yā feyyāz
2. Bizi fazluñla ey Hālık kılup dergāhına lāyık
Olavüz tā saña İlāhi keremler eyle yā feyyāz
3. Geçüp bu ağı u qaradan hicābı ref it aradan
Şühūdı zāt-ı a‘ lādan keremler eyle yā feyyāz

4b ‘Āşka: ‘Āşıka A
5b Tā bulasın Hakk katında: Hakk katında tā bulasın A
* Bu bölüm: -A
105 **B 80b-81a: A 59b**
1b zevk-i: zevki A / şuhūduñdan: şuhūdundan B
2a fazluñla: lutfuñdan A
3a Geçüp: Geçür A

4. Kamū cānlara sen cānsın göñül mülküne Sulṭānsın
‘ Atalar kāmı Subḥānsın keremler eyle yā feyyāz
5. Bu Seyyid bendeñi yād it dilin zikrūñle mu‘ tād it
Vişālūñle anı şād it keremler eyle yā feyyāz

106

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

1. Gel dilā kıl ḥālını dergāha ‘ arz
Kulluḳ eyle gece gündüz bī-ğaraż
2. Zikr-i Ḥaḳḳ ile derūnuñ cānesin
Pāk u şāfi eyle ḳalmasun maraż
3. Nefsūñi tanımağa sa‘ y eyle var
Bil ki nefsūñ bilmek oldı saña farż
4. Men ‘ aref sırrını añla ‘ ārif ol
Ma‘ rifetdür bunda gelmekden ğaraż
5. ‘ Ayn-ı vaḥdetle nazar kıl ‘ āleme
Bir görünsün saña cevherle ‘ araż
6. Zāhidā gel ṭal bu ‘ aşḳ ‘ ummānına
Bir baḥrdur ki anda olmaz ṭūl-ı ‘ arz

7. ‘Āşık ile bir degil erbāb-ı zühd
Baḥşa yer yok kâdadur gök kânda arz
8. Kim ki cānān terk iderse ‘aşk ile
Aña cānān vāşlını eyler ‘avz
9. Virdi Seyyid ūş saña toğrı haber
Bil kelāmında anuñ yokdur ğaraż

107

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. İlähî dilerim senden meded kııl baña yā feyyāż
Beni kırtarasın benden meded kııl bāña yā feyyāż
2. Hudāvendā günahkārım ki nefis elinden o kārım
Za‘ ifim ‘ācizim zārım meded kııl baña yā feyyāż
3. İlähî yüzümi kâra kıılur bu nefis-i emmāre
Yine senden olur çāre meded kııl baña yā feyyāż
4. İlähî bî-kesem kıaldım dirüp ‘izzeti zāl oldım
Nedāmet baħrına taldım meded kııl baña yā feyyāż
5. İlähî kuluñum ‘āşî velî kıalbim degil kāsî
Baña güldürme gel nāsı meded kııl baña yā feyyāż
6. İlähî şuçumı bildim kıapuña yalvarı geldim
Maķarrım her ne kim kııldım meded kııl baña yā feyyāż

7. Kılur Seyyid münâcâtı tapuña ‘arz u hâcâtı
Be-Hakk-ı vahdeti zâtı meded kıl baña yâ feyyâz

El-Kāfiyetü't-Tı*

108

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Degme bir nā-cinse hem-dem olup itme ihtilāt
Şoḥbetüñ te'sîri vardur eyle andan ihtiyât
2. Cāhil ile hem-nîşin olma ki cehlüñ arturur
Rütbesin erbāb-ı ‘ulvuñ bilmez ehl-i inḥitāt
3. Kulluğuña cāhili hergiz kabul itme velī
Bendesı ol kāmilüñ var gönlüni kıl irtibāt
4. Kā‘ be-i maḫşūda sālīk bulmaḫ isterseñ vuşul
Ehl-i ‘irfān pāyına dōşe yüzüñi çün bisāt
5. Devlet-i dāreyn dilerseñ ḥāşıl eyle ma‘ rifet
Yohsa sā‘ir manşīb u cāhile olma sen neşāt
6. Zıkr-i ḳalbiyye ire gör māyeli tevḥīd ile
Ṭola envār ile ḳalbin ḥāşıl ola inbisāt
7. Ma‘ rifet-ḥūn ile Seyyid toplayup ‘āşıḳları
Meclīs-i ‘irfān içinde düşe sen de bir simāt

7a

*

108

4b

5a

7b

u: -A

Bu bölüm: -A

B 81b-82b: A 60a-60b

pāyına: ayağına A / yüzüñi: yüzün A

Devlet-i: Devleti A /eyle: it var A

‘irfān: ‘uşşāḳ A

El-Ḳāfiyetü'z-Zı

109

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün

1. Gel 'āşıklar meydānında sen atunı koşma vā' iz
Şırāt-ı mustākīm üzre hoşca yüri düşme vā' iz
2. 'Āşıkā hep yoķuş düzdür giceler dağı gündüzdür
'Āşık nice gitse el verirsin yoluñdan şaşma vā' iz
3. Terk itme zıkr ü tã' atunı koşma ķo ağacdan atunı
Düşüp elhād tamūsına büryān olup bişme vā' iz
4. Ayırma şer' den izüñi hevāya virme özüñi
Mürşide var aç gözüñi yok yere şavaşma vā' iz
5. Bende ol bir evliyāya yoluñı ir gör a' lāyā
Gel bu sufli tızağına bend olup tılaşma vā' iz
6. Ta' nı ķo var 'āşıklara 'aşķ odına yanıklara
Nefsün hevāsına uyup 'uşşāka ulaşma vā' iz
7. Bir kez āh eylese 'āşık reddeylemez anı Hālık
Gel 'ilmüñe mağrūr olup ķatı hadden aşma vā' iz

109

2b

7a

B 82a-82b: A 60b

'Āşık: Her A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bir kez āh eylese: Āh eylese bir kez: B

8. Seyyid kelāmuñ sāmi^ç ol ğafleti terk it hāzır ol
Kendü^ç aybuña nāzır ol ğayrıya irişme vā^ç iz

El-Ḳafiyetü'l-^ç Ayn *

110

Me^ç ülü / Fā^ç ilātün / Me^ç ülü / Fā^ç ilātün

1. Vechüñden aḥsen itdi ḥüsnüñi çünki şāni^ç
Raḥmān yüzün gösterür ref^ç eylesüñ mevāni^ç
2. Muṭlaḳ yüzüñi görmez ḳayda düşen giriftār
Nūr-ı cemāl Mevlā olmazsa dilde lāmi^ç
3. Bunda ḥaṭṭuñ sırruñı añlamadı çü zāhid
Ḥilḳat-ı rüz-ı ezel bil oldı aña māni^ç
4. Görmege sen de Ḥaḳḳı gel añla cem^ç -i farḳı
Bul zevḳ-i cem^ç ü'l-cem^ç i ḳalbini eyle cāmi^ç
5. Muṭlaḳ sözüñ işitmez ḥayvān ḳulağı Seyyid
İnsān gerekdür ola Ḥaḳḳdan nidāya sāmi^ç

8a Bu mısranın vezni hatalıdır.
* Bu bölüm: -A
110 **B 82b: A 60b-61a**
1a ḥüsnüñi: ḥüsnüñ A
2b Nūr-ı: Nūrı A
3a sırruñı: sırrını B
3b Ḥilḳat-ı: Ḥilḳatı A
4b cem^ç ü'l: -A

El-Ḳafiyetü'l-Ġayn *

111

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. ' Aşkın sözün söylemege lāyık degildür her durağ
Nükte sözün diñlemege mālīk degildür her kulağ
2. ' Aşkuñ ğamı çünkim benim göñlümde idindi vaṭan
Şādım aña kim degme dil olmyeser aña ṭurağ
3. ' Āşık olandur dünyada sağ u selāmet bil hemān
Bī-' aşk olanlar ḥastadur anlar ebed olmaya şağ
4. ' Āşık ola gör kim saña olmaya tā bu dünya dām
' Āşık olan kişilere olmadı bil dünya duzāğ
5. Gel sen de Seyyid ' āşık ol ayrılma ' aşkıdan bir nefes
Vaşl olasın ma' şūkuña ola saña ṭağ üsti bāğ

112

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Düşeli ey dost ḥayālũñ göñlüme buldum firāğ
' Aql u fikrim kıldı yağmā bilmezem hiç şol u şağ
2. Şağ dise ' aqluñ marīzi ḳalbine inañmañuz
Bil hevā ila hevesden ḳurtulınur ḳalbi sağ

*	Bu bölüm: -A
111	B 82b-83a: A 61a
4a	tā: -A
112	B 83a: A 61a

3. Şevk ile sevdā-yı ‘aşka virmeyenler gönlünü
Oldı ‘aql ile bu zevkden bî-ḥaber muḥtel dimāğ
4. Dilerim ‘aşk ile şevküñ vaşfuñı diyem nedür
Lîk ammā isterim cāndan açılmış bir kulağ
5. Kā‘ be-i maḫşūda irdi ol Seyyid-i pür-şafā
Her murādı ḥāşıl oldu aña çün ṭağ üsti bāğ

113

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Her kimüñ rüz-ı ezelde oldu ise yüzi ağ
Bunda geldi ‘aşk ile ol yakdı gönlünde çerāğ
2. Gördi cümle āşinā arada hîç bî-gāne yok
Küfr ile imān da‘ vāsından itdi ol firāğ
3. Zāt-ı vāhid gördi cümle Ḥaḫḫ göziyle bakdı çün
‘ Ārif-i bi’llāh olup oldu aña ṭağ üsti bāğ
4. Vaḥdet-i şarfe idüp bunda bilişdi Ḥaḫḫ ile
Zāhidüñ ferdāsına ol tutmadı hergiz kulağ
5. Nüş idelden Şeyḫ Niyazī cür‘ asın Seyyid hemān
Ne gelürse söyler oldu bilmez ol hîç şol u şağ

5b	aña çün: çün aña A
113	B 83a-83b: A 61b
2a	hep: -A, B nüshasında fazlalıktır.
2b	Küfr ile imān da‘ vāsından itdi ol firāğ: ‘ Ārif-i bi’llāh olup oldu aña ṭağ üsti bāğ A
3b	‘ Ārif-i bi’llāh olup oldu aña ṭağ üsti bāğ: Küfr ile imān da‘ vāsından itdi ol firāğ A
5b	ol hîç: oldu A

El-Ḳafiyetü'l-Fe*

114

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Gel berü ṭālib dilerseñ kim bulasın ḥayy u ḳāf
Dā'imā virān göñüller Kā' besini ḳıl ṭavāf
2. Sālikā gel dost yolunda cān u başuñ terkin ur
Tīg-i ' aşkı ile dem-ā-dem sineñi eyle şikāf
3. Ğayriden pāk eyle dil āyinesin dildārı gör
Bil cemāl-i dost görünmez olmasa āyine şāf
4. Ḥalvet itseñ beyt-i ḳalbin māsivā Allāhdan eger
Cümle eşyadan tecellī eyleye Ḥaḳḳ bī-ḥilāf
5. Lā ile maḥv eyle ğayrı ḳalmasun hīç māsivā
Bırak izāfāt ḳuyūdı ola gör Ḥaḳḳa muzāf
6. Şıdk ile gel cān u dilden hizmet it ' āriflere
Olmaya vuşlat müyesser olsa dilde şīn u kāf
7. Gel bu ' ilm-i ḳāle mağrūr olma ḥāl eyle ṭaleb
Kim ire ' ilmüñ ' ayāna ḳalmaya hīç iḥtilāf
8. Hīç-kes Simurğa irmez uymaz ise Hüdhüde
Bes ne bilsün zāğ u kuzgun küncerudur Kūḥ-ı Ḳāf

*	Bu bölüm: -A
114	B 83b-84a: A 61b-62a
1a	dilerseñ: dilerseñ A
3b	cemāl-i: cemāl-i A
6b	olsa dilde: dilde olsa A
7a	' ilm-i ḳāle: ' ilm u ḳāle A

9. Hakkı sen de bulmağa var tut elin bir kāmīlūñ
Tā ki göñlüñe senūñ de ʔola ʔ ayn u şīn u ʔāf
10. Ol zemān kim baħr-ı vaħdet ʔ aşķ ile cūş eyledi
Zāhir oldı cümle mevcūdāt be-emr-i nūn kāf
11. Nuṭķ-ı Seyyid bil o vaħdet baħrınıñ emvācıdur
Añlamaz erbāb-ı keşret ʔannider laf u güzāf
12. Maħzen-i erbāb-ı ħikmetdür ʔalubı ʔ ārifūñ
İrmedūñ zāhid sen ol kenze yūri var urma laf

115

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Gel şūretūñ düzme yeter cehd ile ʔıl içüñi şāf
Kāʔ be gibi tā kim seni ħalk ideler dāʔim ʔavāf
2. Bu şūret-i zāhirde ʔalma saʔ y idüp maʔ nāya ir
Dil ʔ ālemine vāşıl ol tā bulasın ħā ile ʔāf
3. Var göñlüni kibr u riyā ħavġalarından ħālī ʔıl
Tā kim saña lezzet vire ʔile vü ħalvet iʔ tiķāf
4. Göñül imiş Hakkıñ evi pāk eyle ħayrıdan anı
Kim görmek isterseñ eger vechini anuñ bī-ħilāf

11b	u: -B
12a	Maħzen-i: Maħzeni A
12b	zāhid sen ol kenze: ol kenze sen zāhid A
115	B 84a-84b: A 62a
3a	Var göñlüni: göñlüni var A / u: -A
4a	imiş: -A
4b	görmek isterseñ: isterseñ görmegi A

5. Bil ‘arş u Raḥmāndur gönül hem baḥr-ı ‘ummāndur gönül
Her ne ki var gönüldedür gönüldedür ‘Ankā-yı Kāf
6. Yerde vü gökde isteme Ḥaḥḥı gönülde iste bul
Bu Ḥaḥḥ kelāmıdur işit şanma bunı laf u güzāf
7. Münkesirü'l-ḳalb oluben oḳı ḥadīṣ-i lā yesi‘
Tāb ile sen ki ‘arż-ı dil n’idüğini ḳāf ile kāf
8. İster iseñ vaşl-ı liḳā dil şehrine ir Seyyidā
Cümle izāfātı bıraḳ kim olasuñ Ḥaḥḥa muzāf

116

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Naḳd-i‘ ömrün sālikā itme telef
Görince ‘azm itdi bu yola selef
2. İzle eslāfuñ izini şıdk ile
Tā ki sen de olasın ḥayrū'l-ḥalef
3. Bil bu rāhuñ rehberidür şāh-ı dīn
Hem daḥi ser-çeşmesi şāh-ı Necef
4. Vir bu yolda varuñı itme dirig
Yiter ‘aşḳa sineñi eyle hedef
5. Gel derūnuñ şāf ḳıl aşdāf var
Ḳatre-i nisanı dūr eyler şadef

5a

6b

116

5b

u: -A

u: -B

B 84b-85a: A 15b

eyler: ider B

6. ‘İlm ü ‘irfân hâşıl eyle dünyada
Âdem olana budur ‘azz u şeref
7. Nefse uyup kalma esfelde dilâ
Min selvâ iste gel yitme ‘alef
8. Göñli ne gencinedür gör Seyyidin
Ki andadur bunca tefârîk-i tuhaf

El-Ḳafiyetü'l-Ḳâf *

117

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Gel berü ey ṭālib-i esrār-ı ‘aşk
Diñle gūş-ı cān ile aḥbār-ı ‘aşk
2. Kenz-i maḥfi lā te‘ ayyün idi zāt
Bil hüviyyet didi küllī var-ı ‘aşk
3. Ḥubb-ı zātisi tekāzā eyleyüp
Cūşa geldi kınayup icār-ı ‘aşk
4. Zülmet içre maḥv iken hep kün-fe-kan
Cümleye virdi ziyā envār-ı ‘aşk

6a ‘irfân: ‘irfânı A
7b Bu mısra da vezin hatalıdır.
8b tefârîk-i: tefârîk u A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
* Bu bölüm: -A
117 B 85a-86a: A 62a-63b
3a eyleyüp: kıldı çün A
3b kınayup: fâniydi A

5. Cümle mevcūdāta iriřdi hayāt
Kāf u nūndan aqđı çün enhār-ı ‘aşk
6. Kamū eşya buldılar neřv-i nümā
Raĥmetinden yaġacaĥ emtār-ı ‘aşk
7. Zāhir ü bātin ne kim ĥalk itdi Ĥaĥĥ
Fehm iderseñ gör kamū āřār-ı ‘aşk
8. Hep řıfāt-ı Ĥaĥĥdur eşya řandıġuñ
Ger oĥursañ her biri eş‘ār-ı ‘aşk
9. ‘Ālem içre her ne var maĥfi ‘ayān
Ġayrı yoĥdur cümlesi hep kār-ı ‘aşk
10. Gördi ‘āřık ‘aşkdan ayru nesne yoĥ
Dir anuñçün dār-ı ‘aşk deyyār-ı ‘aşk
11. Geldi bunca enbiyā vü mürselīn
Kim olardur řamūsı iĥbār-ı ‘aşk
12. Cümlesinden efzal u ekrem řerīf
Ol Muĥammed Muřtafā muĥtār-ı ‘aşk
13. Hem Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Ořmān ile
Oldı ‘Alīyyü'l- Murtaza güzār-ı ‘aşk

7b iderseñ: idersen A
8a řıfāt-ı Ĥaĥĥdur: kitābu'llāhdur A
12a řerīf: eşref A
13a ‘Ömer : ‘Ömer ü A
13b Bu mısranın vezni hatalıdır.

14. Ol Ḥasan ḥalkı vü Ḥüseyn Kerbelā
Cān virüp oldı bular serdār-ı ‘aşk
15. Daḥi enşār u muhācir kim ne var
Ḳamū oldılar nücūm akmār-ı ‘aşk
16. Geldi bunca evliyā-yı kemāleyn
Virdiler baş itdiler izhār-ı ‘aşk
17. Nice virdi ‘ayd u şala cānı gör
Sırr-ı tevḥīdi duyān ber-dār-ı ‘aşk
18. Cām-ı ‘aşkı nūş iden mestāneler
Tā ebed olmadılar hūş-yār-ı ‘aşk
19. Ey bu yolda cān şatup cānān alan
Gel berü kim keremdür bāzār-ı ‘aşk
20. Görmeyesin tırmayup diñlenmeyüp
‘Andelībūñ gülistānda zār-ı ‘aşk
- 21.* Nice ārām eylesün bir dem ki anuñ
Bağrını pür-ḥūn idüpdür ḥār-ı ‘aşk
22. Gice gündüz dem-be-dem feryād idüp
İstedügi bir gül-i bī-ḥār-ı ‘aşk

15b

19b

*

21a

22b

Ḳamū oldılar: Ḳamūsı oldı A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

A nüshasında 21 ve 22. beyitler yer değıştirmiştir.

Bu mısranın vezni hatalıdır.

gül-i: güli A

23. Ey haķikat derdinũ bũlbũlleri
Pũr nesĩm oldu gũlũn gũlzār-ı ‘aşķ
24. Oldı ‘ālem şanki Firdevs-i cinān
Her tarafda zĩn olup ezhār-ı ‘aşķ
25. ‘Aşķı inkār itme gel ey mũdde‘i
Aķ gũzũn bak tobtolu her dār-ı ‘aşķ
26. Lĩk görmez zāhid-i a‘ mā anı
Gören anı hep ulũ'l-ebşār-ı ‘aşķ
27. Zāhid añla zũhdũnĩ ķo ‘aşķa dũş
Görine dirseñ saña dildār-ı ‘aşķ
28. Benligũn terk eyle çık sen aradan
Göresin her zerreden dīlār-ı ‘aşķ
29. Nefs u ‘aķl u ruķuña eyle vedā‘
Ey muhācir olagör enşār-ı ‘aşķ
30. Yolda ķalur ‘aķl u rũķuñ zevraķı
‘Arş-ı a‘ lādan geķer teyyār-ı ‘aşķ
31. Sidreden geķmez ģired fārisleri
Lā-mekānda seyrider seyyār-ı ‘aşķ
32. ‘Aķl ile sen ķalma nāsut iķre gel
‘Azm-i lāhut it olasın cār-ı ‘aşķ

23b gũlũn: gũl B
26a zāhid-i: zāhidi A
26b Gören anı hep: Hep gören anı A
29a Nefs u ‘aķl u rũķuña: ‘Aķl u rũķ u nefşũne A
32. Bu beyit: -A

33. ‘ Aşk ile bir yerde şıgımaz māsivā
Oldı küllī māsivā ağıār-ı ‘ aşk
34. İmdi Hakkdan gayriyi dilden çıkar
Duyasın keyfiyet-i esrār-ı ‘ aşk
35. Zāhid ikrār itmese ‘ aşka ne ğam
‘ Āşıkuñ imānı ‘ aşk ikrār-ı ‘ aşk
36. ‘ Āşık ile zāhid itmez imtizāc
Kālbī kalbden fark ider ma‘ yār-ı ‘ aşk
37. Neylerem ben zāhidüñ efsānesin
Çün benimle olmadı ol yār-ı ‘ aşk
38. Şem‘ -i ‘ aşka düşeli pervāne-veş
Yağdı kül itdi vücūdım nār-ı ‘ aşk
39. Her kimüñ şehrine uğrarsa bu ‘ aşk
Hep ‘ imāratuñ yıkar ma‘ mār-ı ‘ aşk
40. Hep gönülden gayriyi ider tırāş
Tā ezelden böyledür eṭvār-ı ‘ aşk
41. İtdi bu ‘ aşkdan ibā ‘ arz u semā
Çekeyim ben boynuma şāl bār-ı ‘ aşk
42. Ben bu ‘ aşkdan bir nefes ayrılmazam
Ger kılsa sīnemi şād-pār-ı ‘ aşk

35a

40a

41b

‘ aşka: ‘ aşkıma A

Hep: hem A

Çekeyim ben boynuma şāl: Boynuma şāl çekeyim ben A

43. Derdime ben ğayrı dermān istemem
 Kim benim her derdime tīmār-ı ‘aşk
44. Derd-i ‘aşkı buldı derdine devā
 Daħi tīmārı nider bī-mār-ı ‘aşk
45. Ġayri yār u ğam-güsārı yok hemān
 Zikri ‘aşkdur fikri ‘aşk güftārı ‘aşk
46. Dem-be-dem ‘aşk ehlinüñ dilde müdām
 Zikri ‘aşkdur fikri ‘aşk güftār-ı ‘aşk
47. Gel yeter tayy it kelāmuñ Seyyidā
 Ki şaķın keşfolmasın astār-ı ‘aşk
48. ‘Aşkı vaşf itmek senüñ ħadduñ degil
 Kıl sükūt itme yeter eş‘ār-ı ‘aşk
49. Genc-i ‘aşkı dilde eylerdi nihān
 Ger anı söyletmese nā-çār-ı ‘aşk
50. Sebk-i ħüsniden kim oldı hişşedār
 Mısrī dilinden size şikār-ı ‘aşk
51. Feyz-i aķdesden gelen ilhāmdan
 Eyledi ‘āşıqlara işār-ı ‘aşk

45b Zikri ‘aşkdur fikri ‘aşk güftārı ‘aşk: ‘Āşıkuñ hem bārı hem
 ğam-ħār-ı‘aşk A
 46. Bu beyit: -A
 49b söyletmese: söyletme A
 50b Mısrī dilinden size: Söylese itmek ‘aceb B

118

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Düşdi çün rüz-ı ezel başımıza sevdā-yı 'aşk
Anuñ içün 'ālem içre olmuşuz rüsvā-yı 'aşk
2. Mest-i medhūş olmuşuz ayılmazuz tā ḥaşra dek
Çün ezel bezminde mest itdi bizi şahbā-yı 'aşk
3. Geldi 'aşkuñ 'askeri maḥv itdi küllī varımız
Eyledi şehir-i vücūdı ser-te-ser yağma-yı 'aşk
4. Çünkü kondı şevket ile taht-ı kalbe şāh-ı 'aşk
Kıpdı bir yerden nidā-yı Rabbü'l-a' lā-yı 'aşk
5. Sürdi hükmün 'aql u cāne eyledi muḥkem yasāğ
Kim benim devrimde kimse dimesün hıç lā-yı 'aşk
6. 'Aşk-ı bādı bā' iş oldı zātınuñ emvācına
Kā'ināt itdi zūhūr mevc urdı çün deryā-yı 'aşk
7. Baḥr-ı vaḥdet cūş idüp geldi vücūda kā'ināt
Kāf nūn emrinden oldı dü cihān peydā-yı 'aşk
8. Akdı enhār-ı kuyūdāt İlāhī 'aşk ile
Cümle mevcūdāta irişdi ḥayāt-ı mā-yı 'aşk

118

1a
3b
5a
5b

B 86a-88a: A 65a-66a

Düşdi: Düşeli A
şehir-i: şehri A
u: -A
dimesün hıç: dimesünler A

9. Bilmek isterseñ nedür ‘aşkı vücūduñ kıl fenā
Öz vücūduñ mahv iderseñ olasın dānā-yı ‘aşk
10. Rū'yet-i Hakkdan naşibi yok ezelde zāhidūñ
Görmeyiser bunda yarın oldu çün a‘ mā-yı ‘aşk
11. Berr-i firkat içre ‘atşān kaldı rū'yet münkiri
Hakkı gördi her nazarda ‘āşık-ı şeydā-yı ‘aşk
12. Zāhidā var yok yere da‘ vāyi ‘aşk itme ‘abes
Şābit olmaz kāl ile ey müdde‘i da‘ vā-yı ‘aşk
13. Cān u başuñ terkin ur vuşlat dilerseñ zāhidā
Rāh-ı Hakkda cān terk itmekdür ednā-yı ‘aşk
14. Derd-i bī-dermān imiş derdine dermān ‘āşıkūñ
Pes devāyı neylesünler mübtelā-yı dā-yı ‘aşk
15. Cezbe-i ‘aşk ile her kim varlığın mahv eyledi
Nūr-ı Hakkı gördi her bir zerrede bīnā-yı ‘aşk
16. Vādi'-yi vaḥdetde rehbersiz irilmez menzile
Muştafādur Murtażādur şāh o ednā-yı ‘aşk
17. Ḥamdilü’llāh on sekiz biñ ‘ālemūñ esrārını
Feyz-i kudsisiyle ta‘līm eyledi ‘İsā -yı ‘aşk

10a	Rū'yet-i: Rū'yeti A
11b	‘āşık-ı şeydā: ‘āşık u şeydā A
13a	terkin: terk B
13b	cān terk itmekdür: cān u baş virmekdür A
14a	bī-dermān imiş: bī-dermān durur A
14b	neylesünler: andan ister A
15a	kim: ki A
15b	her bir zerrede: her zerreden A
16b	Murtażādur: müctebīdür A

18. Kānde bakṣaḡ görinen hep ṣemme vechu'llāhdur
Çünki bize faẓluñ ile eyledüñ 'aṭā-yı 'aşḡ
19. Çün bu yolda 'aşḡ-ı Hāḡḡdan ġayri rehber bulmadıḡ
Bizi sāña çekiser bu 'urdet-i vuṣḡā-yı 'aşḡ
20. Kimi ḡazıra çağırır ḡalḡuñ kimi kuṭba velī
Biz diriz her dem-be-dem mahbüb-ı bī-hem-tā-yı 'aşḡ
21. Hū-yı 'aşḡa iriṣ lā ile illādan geḡer
Der-i hüviyyetde hemān ol lā-yı illā-yı 'aşḡ
22. Maḡv olur bir zerresiyle kā'inat u baḡr u berr
Çün tecellī eyleye mihr-i cihān-ārā-yı 'aşḡ
23. Gerḡi var 'ālemde her ṣüretde bir ma' nā-yı ḡās
Līk ṣüret'ālemine ṣıḡmadı ma' nā-yı 'aşḡñ
24. Bülbülñ efgānını 'ālemde ṣanma serserī
Bir güli bī-ḡar içindür bunca hū-yı hā-yı 'aşḡ
25. 'Aḡlı ḡoduḡ baṣ aḡıḡ rāh-ı fenā abdālıyuz
Nice 'āḡilleri Mecnūn itdi bu Leylā-yı 'aşḡ
26. Ṣāh iken İbrāhim Edhem tāc u taḡtı terk idüp
'Aṣḡa virdi küllī varın oldı çün lālā-yı 'aşḡ

19a	Çün: Biz A
20b	Biz: Bize A
21b	Der-i: Deri A
22a	baḡr u berr: berr baḡr A
22b	mihr-i: mihri A

27. Şāh-ı kevnin olmak isterseñ gel ‘aşka ol esir
Pîr-i ‘aşka kûl olanlar oldu Mevlânâ-yı ‘aşk
28. Çarha girdi ‘arş kürsi heft-āsmān itdi semā‘
Gûş idince hâtif-i ğaybden şādâ-yı nâ-yı ‘aşk
29. Sırr-ı ‘aşkı ‘āleme fâş eylese itmek ‘aceb
‘Āşık-ı şûrideye mümkün midür ihfâ-yı ‘aşk
30. Şanma sen zâhid murâd-ı evliyâ zâhir ola
İtdiler remz ile ancak ‘ârife imâ-yı ‘aşk
31. Maḥv olanların kelâmuñ yine maḥvîler bilür
Şanma itdin ‘âbid u zâhidlere ifşâ-yı ‘aşk
32. Hâl-i ‘aşkı bilmez ey Seyyid Muḥammed her meges
Kim firâz-ı Kâf dil-i murğî durur ‘Ankâ-yı ‘aşk

119

Mefâ‘ ilün/ Mefâ‘ ilün/ Fe‘ ülün

1. Murâdı ‘aşıkun ey zât-ı muṭlak
Hemân ‘aşkdur hemân ‘aşkdur hemân ‘aşk
Hemîşe istedügi senden ey Hakk
Hemân ‘aşkdur hemân ‘aşkdur hemân ‘aşk

27a	gel: var A
29a	eylese: eyleseñ A
31a	kelâmuñ: kelâmın B
31b	u: -A
32a	Hâl-i: Hâli A
119	B 88a-88b: A 66a-66b
1b	hemân: -B

2. Vir ‘aşkuñ ‘āşıkā ey pīr-i bārī
 Ki ‘aşkdan ğayri yokdur daği yārı
 Enis u mūnis u hem ğam-gūsārı
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk
3. Nider ‘āşık olan fānī cihānı
 Daği ol ravza-i bāğ-ı cinānı
 Ki ‘uşşāka hayāt-ı cāvīdānı
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk
4. Kamū maḥlūkı Hakk halk itdi bundan
 Zuhūr itdi gelüp kāf ile nūndan
 Vücūda gelmege bā‘ iş ‘Ādemden
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk
5. Budur her ibtidānuñ ibtidāsı
 Daği hem intihānuñ intihāsı
 Muḥaşşıl bil bu būnyānuñ esāsı
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk
6. Nedür gülşende bülbulüñ fiğānı
 Ki yañar fırkat ile cism ü cānı
 Degil ğayrı anuñ feryād u zārı
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk
7. Virirler tūṭiye şeker kafeşde
 Gül içün bülbul-i şeydā şikeste
 Bil ‘uşşākuñ murādı her nefesde
 Hemān ‘aşkdur hemān ‘aşkdur hemān ‘aşk

2a pīr-i: zāt-ı A
 2c Enis u mūnis: Enis mūnis A
 3b bāğ-ı: bāğ u A
 7b bülbul-i: bülbuli A

8. Kimi Şirîni ister kimi Leylâ
 Ki zâhidler diler cennât u hûrâ
 Velî ‘ âşıqlaruñ makşûdı cânâ
 Hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşk
9. Eger müştâk iseñ sen de o yâre
 Anuñla toptoludur gevher-i râh
 Ne kim ‘ âlemde var maḥfi âşikâre
 Hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşk
10. Bu Seyyid bendenüñ yâ Rabb ricâsı
 Ola her demde ‘ aşkuñ âşinâsı
 Ki cümle enbiyânuñ reh-nümâsı
 Hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşkdur hemân ‘ aşk

120

Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilün

1. Hâḫḫ yüzüñ görmege gel âyine-yi insâna bak
 Kim anuñ vechinde nûr-ı ḥazret-i Raḥmâna bak
2. Sûre-'i ümmü'l-kitâb ile “*hûve'llâh*” âyeti
 Dest-i kudretle yazılmış ‘ ârız-ı cânâna bak
3. Âdemi şüret şanup ḳalma nuḳûş-ı fânîye
 Âdemi ḥalk eyleyen ol bî-mişâl şultâna bak
4. Aḥseni takvîm dinildi şânuña ḳünkü senüñ
 Gel bu şüret naḳşını ḳo ma‘ ni-yi insâna bak

8b

8c

120

2b

4a

u: -B

cânâ: ammâ A

B 88b-89b: A 63b-64a

‘ ârız-ı: ‘ ârızı A

ḳünkü: ḳünküm B

5. Kendi rūhumdan saña nefh eyledim didi çü Hakk
İş bu sırra vākıf olan ‘ālem-i Rabbāna bak
6. Maḥrem-i zāt-ı Hudāsın maḥzen-i esrār-ı ğayb
Añlayım dirseñ bu remzi var yüri Qur’āna bak
7. Çün “*tevellev semme vechu’llāh*” dur naşş-ı kelām
Bunı inkār eyleyen dīv ü recīm şeytāna bak
8. Ey kelāmu’llāha münker lā diyüp olma şākī
Künt-i kenzen sırrına maḥrem olan ihvāna bak
9. Men ‘aref ḥükmüyle öz nefsine ‘ārif olmayup
Rabbın idrāk itmeyen şol cāhil ü nādāna bak
10. “*Semme vechu’llāh*”ı fehmi itdünse gel ey muttakī
Cān göziyle şeş cihetden bī-cihet Sübhāna bak
11. İrdün ise Tūr-ı dil üzre tecellī nūrına
Cümle zerrātdan görinen ol meh-i tābāna bak
12. Lem‘a-i mihri rāḥından oldı ‘ālem nūr-ı maḥz
Nicesi yandı cemālī şem‘ine pervāne bak
13. Küllī varın maḥv idüp buldı ḥayāt-ı cāvidān
Dost yolunda cānı qurban eyleyen merdāne bak

5a	Kendi: Kendü A / saña: size A
6a	Maḥrem-i: Maḥremi A / maḥzen-i: maḥzeni A
6b	var yüri: yüri var A
7a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
8b	sırrına: yine A
9a	ḥükmüyle: ḥükmüne A
12a	‘ālem: eşya A

14. Māsivā renginden aṣlā ḳomadı nām u niṣān
Vaḥdetüñ deryāsına ğavvāṣ olan ṣāhāne baḳ
15. Nice ser-gerdān olup zāhid gezersin ‘ālemi
Gir vüçüdün ṣehrine sırıñdaki mihmāna baḳ
16. Şūreti terk eyle Seyyid sa‘y idüp ma‘nāya ir
Zerre-yi ḥurṣīd bil her ḳaṭreden ‘ummāna baḳ

121

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Gel dilā cān tende iken ḳıl bıraḳ
Olmayasın ḳurb-ı ḥaṣretten ırāḳ
2. ‘Irz u nāmus ṣīṣesin ḳıl tārumār
Şıdk ile bu yola gir sen ‘ārı bıraḳ
3. Dost yolunda baş u cān terk it dilā
“*Len tenālū'l- bire*”didi çünkü Ḥaḳḳ
4. Bunda sa‘y eyle göresin yarını
Yarın anda dimeyesin el-firāḳ
5. Birlige ir dost ile birlikde ol
Var ikilik defterini odda yaḳ

6. Duyduñ ise bu mu‘ ammā sırrını
Cümle halka dide-i vahdetle bak
7. Hāş u ‘āme yoḥsul u bāye aḥī
Bir baḳagör kimseye hīç tutma taḳ
8. Gel sivā naḳşını dilden sil gider
Ki hicābdur saña bu ḳara vü aḳ
9. Ağ u ḳaradan geḳerseñ sālikā
Dost ile birlikden oḳursun sebaḳ
10. Ḳalbine ilhām olursa ‘ilm-i Ḥaḳḳ
Ġayri neyler saña yazmaḳ oḳumaḳ
11. ‘Ārif olan ḳīl u ḳālī neylesün
Aña besdür bāb-ı ‘aşḳdan bir varaḳ
12. Nūr-ı Ḥaḳḳla ḳıl münevver ḳalbüñi
‘Aşḳ odıyla yaḳ derünunda çerāḳ
13. Benligüñ maḥv eyle Seyyid aradan
Tā tecellī ide senden saña Ḥaḳḳ

122

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Zāhidā şüretde ḳalma içerü gel cāna bak
Cān içinde cān olan sırruñdaḳi sultāna bak

6a	Duyduñ ise: mu‘ ammā ise A
7a	Hāş u ‘āme: Hāş ‘āme A/ yoḥsul u bāye: yoḥsul bāye B
9a	u: -A
10b	Ġayri neyler saña: saña neyler Ġayri A
122	B 89b-90a: A 64b-65a

2. “*Fe-eynemā tuvellev fe-şemme vechu’llāhi*”⁷⁶ delilün
Gir göñül mülkine seyrir her taraf cānāna baq
3. Ol ene'l-Ḥaqq sırruñı fāş eyleyen Maşūrı gör
Rāh-ı Ḥaqqda nice virdi cānını qurbāna baq
4. Gör nice aqar şular leyl ü nehhār olup revān
Bir nefes ārām ider mi var nice ‘ummāna baq
5. Görmesin bülbülün feryādını ey bī-başır
Nice müştakdur dil ü cāndan gül ü ḥandāna baq
6. Ğaflet içre fırkat ehline yeter kılduñ nazār
Gel berü aç cān gözin vāşıl olan yārāna baq
7. Güş iderler dem-be-dem anı inne’llāhdan ḥitāb
Sem‘ine girmez olaruñ gayrıdan āsāne baq
8. ‘Ārifüñ nuṭqına inkār eylemezsen zāhidā
‘İlm-i ḥikmetle ledünniden gelen ‘irfāna baq
9. Kendü istiḥkākını gel görme ‘ibretin iseñ
Ḥor bakma merd iseñ sen mūra gel merdāne baq

2b seyrir: seyriden A / cānāna: cāna A
3a sırruñı: sırrını B
3b Rāh-ı Ḥaqqda nice virdi: nice virdi Rāh-ı Ḥaqqda A
⁷⁶ Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Suresi:115 “Şimdi nereye yönelirseniz Allah’ın vevhi oradadır.”
4a ü: -A
5a Bu mısranın vezni hatalıdır.
5b gül ü ḥandāna: güli ḥandāna A
6b gözin: gözüñi A
7b āsāne: efsāne B
9b Bu mısranın vezni hatalıdır.

10. Ta‘ n-ı düşmandan şaķın Seyyid Muḥammed çekme ğam
Cānib-i Ḥaķķdan saña ‘ aṭā olan iḥsāna baķ

El-Ḳafiyetü’l-Kāf

123

Müstef’ ilün/ Müstef’ ilün/ Müstef’ ilün/ Müstef’ ilün

1. Bülbülleri şeydā kılan yā Rabb cemālüñdür senüñ
‘ Āşıkları rüsvā kılan yā Rabb cemālindür senüñ
2. ‘ Uşşāķa ‘ aşķı ḥāl iden riyāzetlerle ḳāl iden
Ḳāmetlerini dāl iden yā Rabb cemālüñdür senüñ
3. Ḳulluĝuña bel baĝladın hicrūñle her dem aĝladın
Seller gibi ĝāḥ çaĝladın yā Rabb cemālüñdür senüñ
4. ‘ Uşşāķı eĝān itdiren baĝrını büryān itdiren
Şevķ ile devrān itdiren yā Rabb cemālüñdür senüñ
5. Eflākı devvār eyleyen ‘ uşşāķı seyyār eyleyen
Zāhidi hūş-yār eyleyen yā Rabb cemālüñdür senüñ
6. Bülbülleri nālān iden ĝoncaları ḥandān iden
‘ Āşıkları cānān iden yā Rabb cemālüñdür senüñ
7. Sevdālara dūş eyleyen bī ‘ akl-ı bī-hūş eyleyen
Dā’im ‘ ibā būş eyleyen yā Rabb cemālüñdür senüñ

8. ‘Āşıklara ihsân iden abdal-veş ‘uryân iden
Vuşlat bulan âsân iden yâ Râb cemâlûndür senûñ
9. ‘Āşıklaruñ ister seni vaşluña şād it anları
Arzuları düni günü yâ Rabb cemâlûndür senûñ
10. Seyyid ‘āşık muhlis kuluñ yoluñda hâk olmuş senûñ
Murâdı maqşûdı anuñ yâ Rabb cemâlûndür senûñ

124

Müstef’ ilün / Müstef’ ilün

1. ‘Āşıkları hayrân iden
Yâ Rabbî şevkindür senûñ
Velehû ser-gerdân iden
Yâ Rabbî şevkindür senûñ
2. ‘Uşşâkı ‘uryân eyleyen
Zerresini kân eyleyen
Kaṭresin ‘ummân eyleyen
Yâ Rabbî ‘aşkuñdur senûñ
3. Şâm u seherde ağladın
Cân u cigeri tağladın
‘Aşkuña bel bağladın
Yâ Rabbî şevküñdür senûñ
4. ‘Āşıkları bî-‘âr iden
İçlerini pür nâr iden
Manşûr gibi ber-dâr iden
Yâ Rabbî ‘aşkuñdur senûñ

5. ‘Aqlını başından alan
Halkı sevdalara şalan
Bir kāmīle bende kalan
Yā Rabbī şevküñdür senüñ
6. ‘Uşşākı abdāl eyleyen
Tonlarını şāl eyleyen
Arzusın vişāl eyleyen
Yā Rabbī ‘aşkuñdur senüñ
7. Olmazdan evvel olduran
Bākī hayāta irgören
Hem öldüren hem dirgüren
Yā Rabbī şevküñdür senüñ
8. Var olmağa bu kâ'ināt
‘Aşkuñ sebep ey ‘ālī zāt
Bā‘ iş-i cümle mevcūdāt
Yā Rabbī ‘aşkuñdur senüñ
9. Dile ne gelse söyledin
Reybsiz deñizler boyladın
Gāh güldüren gāh ağladan
Yā Rabbī şevküñdür senüñ
10. Güft ile gūya düşüren
Halkı başına üşüren
Deryālar gibi taşırın
Yā Rabbī ‘aşkuñdur senüñ

11. Gāh cümle şeyden boş iden
Gāh zevkle ser-hoş iden
Mecnūn gibi bî-hūş iden
Yā Rabbī şevküñdür senüñ
12. Esrār-ı Hakk gelse dile
Düşer cihāna velvele
‘Ālemde hep bu gulğule
Yā Rabbī ‘aķuñdur senüñ
13. Taklidleri taķķīķ iden
Mülhidleri taşdıķ iden
‘Āşıkları zındıķ iden
Yā Rabbī şevküñdür senüñ
14. Bu Seyyidi mestān iden
Sözlerini destān iden
Bir cām ile sekrān iden
Yā Rabbī ‘aşķuñdur senüñ

125

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

1. Cān u dilden ķuluyum ‘āriflerüñ
Ayāķıñuñ tozuym ‘āriflerüñ
2. Bu yola ben şıdķ ile başdım ķadem
Kim bugün maķbūlım ‘āriflerüñ

3. ‘Aklı virdüm ‘aşkuñı aldım hemān
Hakḳ budur Mecnūnuyam ‘āriflerüñ
4. Şevḳini göñlümde muḥkem kılmışım
Tā ezel meftūnuyım ‘āriflerüñ
5. Zāhir aḥlāk içre yoḳdur şöhretim
Bāṭına meşhūrıym ‘āriflerüñ
6. Gerçi yoḳ cāhil yanında kıymetim
Līk başını tācıym ‘āriflerüñ
7. Münkerinüñ ḳalbinüñ ḫulmātıym
Dīdesinüñ nāruym ‘āriflerüñ
8. Bilnese nādān beni hīç ğam degil
Cümleten ma‘lūmuyım ‘āriflerüñ
9. ‘Ārifī vaşf eylemek ḥaddim degil
Līk ben ma‘zūrıym ‘āriflerüñ
10. Kim Süleymān-ı zāmāndur ‘ārifün
Ben de Seyyid mūrıym ‘āriflerüñ
11. Her biri ‘Anḳāyı Ḳāf-ı lā-mekān
Ben za‘if ‘uṣfūrıym ‘āriflerüñ

126

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün (Fā‘ lün)

6b	başını: başı B
9b	ma‘zūrıym: mağrūrım A
126	B 92a: A 67a

1. Bu cihānda her kime ‘ilm ile ‘irfān gerek
Evvelā mürşid aña bir kāmīl insān gerek
2. Cāhil ü nādāna hem şorma cānane haberin
Cān haberin virmege bil yine bir cān gerek
3. Sīm ü zer hārcı nedür dost yolunda ‘āşıkā
Bil ki anda cān u ser hāk ile yeksān gerek
4. Meydān-ı ‘aşka giren ‘āşık u şādıklarūñ
Başları top oluben elleri çevgān gerek
5. Merd olan ‘āşıklarūñ bil ki tağına taşına
Tā olunca rūz-ı şeb sīnesi kalkān gerek
6. Mūnķir Hāķķı añlamaz Hāķķ kelāmı diñlemez
Hāķķı kabul itmege iķrār u imān gerek
7. Ol gülşen-i vaḥdetde şem iden vaḥdet gönül
Bil ki aña bu cihān cümle gülistān gerek
8. Gerçekler menziline irmege Seyyid saña
Hidāyet ü Hāķķ ile himmet-i merdān gerek

127

Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün

2a	hem: sen A
3a	ü: -A
4a	giren: gireñ A
6a	añlamaz: añlumaz A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
7a	gülşen-i: gülşeni A
8a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
127	B 92a-93b: A 67b-68a

1. ‘ Ārif kelāmuñ duymağa ‘ irfān gerek ‘ irfān gerek
Genc-i ma‘ ārif bulmağa vicdān gerek vicdān gerek
2. Bu zevkî dilerseñ eger var kıl saña senden sefer
Budur sülûk-ı mu‘ teber seyrān gerek seyrān gerek
3. Diyem saña n'itmek gerek yola nice gitmek gerek
Bu yolda senüñle bile bir cān gerek bir cān gerek
4. Evvel yola lāzım refîk āsān ola tā kim tarîk
Hem saña bir erham şefîk ihvān gerek ihvān gerek
5. Kendü bilişiyle kişi başa çıkarmaz bu işi
Def itmege bu teşvîşi merdān gerek merdān gerek
6. Bir mürşid-i kāmīl bulup ayağına yüzler sürüp
Hep varlığından şoyunup ‘ uryān gerek ‘ uryān gerek
7. Teslīm ola hem ol āre zahmine tā merhem şora
Hep kıldığı ‘ işyānlara nedmān gerek nedmān gerek
8. Şıdk ile kul olsañ aña yol açılur Hakkdan yaña
Cümleden öñ likin saña imān gerek imān gerek
9. İster iseñ Hakkı eger kan ağla var şām u şehir
‘ Aşk odına yanup ciger büryān gerek büryān gerek
10. Yolunda varuñ kıl sebīl makşūduñı vire celīl
Bu menzile irmez baḥīl ihsān gerek ihsān gerek

1a	‘ Ārif: ‘ Ārife A
1b	Genc-i: Genci A
2b	sülûk-ı: sülûkı A
3b	senüñle: sende A
6a	mürşid-i: mürşidi A
10.	Bu beyit: -B

11. Bīmār-ı ‘aşka ey lebīb timar idemez her tabīb
Bu derde timar itmege Loḡmān gerek Loḡmān gerek
12. Kim Hızr elinden içse cām kevnini onu da temām
Bu cūr‘a ile ol müdām mestān gerek mestān gerek
13. Mest ola tā cān ile dil-i maksūd budur hem aña bil
Hakḡın şuhūdunda gönül hayrān gerek hayrān gerek
14. Bend olma gel bu keşrete iriş sarāy u vaḥdete
Vāşıl olan bu vuşlata şādān gerek şādān gerek
15. Baḡma bu ‘ālem ḡalkına gir enbiyānuñ silkine
Bil bu vücūduñ mülkine sultān gerek sultān gerek
16. Şular gibi leyl ü nehār alçaqlara aḡ baḡre var
Bulmaḡa dür-i şāhvār ‘ummān gerek ‘ummān gerek
17. Ref‘ itmege cān perdesin var ki melāmet ḡırḡasın
Bī-gāneden sırruñ senüñ pinhān gerek pinhān gerek
18. Rāh-ı fenāyı kim gider ol cān ile başı nider
Şehr-i vücūdı ser-te-ser vīran gerek vīran gerek

13a	hem: sen A / bil: -A
14b	Vāşıl olan bu vuşlata: Dāḡil olan bu rif‘ata A
15b	bu: bir A
16a	ü: -A
18a	ol cān ile başı: ol baş ile cānı A
18b	Şehr-i: Şehri A

19. Gel sen de terk it cānuñi tā bulasuñ cānānuñi
Cānlular irmez ol ile bī-cān gerek bī-cān gerek
20. Şunlar ki kıydı canına vaşl oldu bil cānanına
Dost her dem ānuñ sırrına mihmān gerek mihmān gerek
21. Sen zāhidā zūhdūñ ile var da‘vi-yı ‘aşkı eyleme
Bu da‘vānuñ işbātına bürhān gerek bürhān gerek
22. ‘Āşık odur cānā kıya zūhdi koyup ‘aşka uya
Yanında hem şāh u gedā yeksān gerek yeksān gerek
23. Bülbüller ister gülistān zāhidlere şor cinān
‘Āşıklara ancak hemān Sübhān gerek Sübhān gerek
24. Hamd eyle gel Seyyid Hākka irdūñ maḳām-ı vuşlata
Nā‘il olan bu ni‘mete şükrān gerek şükrān gerek
25. Seyyid virüp Hākdan haber nazm eyledi dūr-i güher
Almaz bunu bir pula ḥar insān gerek insān gerek

128

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn (Fā‘ lūn)

1. Gelberü tālib-i Hākksın diler isen yārūñ
Kalmasun dilde sivā terk idegör aḡyāruñ
2. İhtiyār eyle şedā‘idi reh-i Hākḳda dā‘im
Nefsūñi eyle melāmet ḳoma ‘arz u ‘āruñ

19a cānuñi: cānını B / bulasuñ: bulasın B / cānānuñi: cānānını B
22b u: -A
24a gel: men B
128 B 93b-94a: A 67a-67b
2a reh-i: rehi A

3. Hakkâ teslîm u rızâ ol ne gelürse andan
Çü “*semi‘nâ ve eta‘nâ*”⁷⁷ demek olsun kâruñ
4. Ğayriye kılma nazar hâlûñi fikr it her dem
‘Aşkıñı şakla gönülde yûri nûr it nâruñ
5. ‘Aşk ile kalbûñi tıldur koma anda ğayri
Tâ ki var ola Hudâ yok ola küllî varuñ
6. ‘Āşıkun nâlişi ma‘şûka çü hoşdur cāna
Sen de gel ‘āşık iseñ dem-be-dem artur zâruñ
7. Naqd-i ‘ömrûñi şakın itme sivâda itlâf
Vaşla bey‘ eyleyigör ola revâc bâzâruñ
8. Tâlib u vaşlım İlâhî umarım fażluñdan
Luţf idüp gösteresin Seyyide tâ didâruñ

129

Müstef‘ ilâtün / Müstef‘ ilâtün

1. Zâhid bu yola gelür mi şanduñ
‘Ahdına vefâ kılmı mı şanduñ
2. ‘Āşık gerekdür sâdık gerekdür
Degme kes ‘ahde tırur mı şanduñ

⁷⁷

5a

6b

7a

7b

129

Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Suresi:285 “ İştittik ve itaat ettik.

kalbûñi: kalbini B

Sen de gel ‘āşık iseñ dem-be-dem artur zâruñ: Vaşla bey‘ eyleyigör
ola revâc bâzâruñ A

itme: kılma A

Vaşla bey‘ eyleyigör ola revâc bâzâruñ: Sen de gel ‘āşık iseñ dem-be-
dem artur zâruñ A**B 94a-94b: A 68a-68b**

3. ‘ Aşk ehli buldı zevk-i rûhânî
Zâhid bu zevkî bulur mı şanduñ
4. ‘ Āşık ol sen de ‘ aşka ol bende
Herkese ‘ āşık dinür mi şanduñ
5. ‘ Āşık odur kim terk ide varuñ
Degmeye naşib olur mı şanduñ
6. Zîrâ cennetdür dârü'l- işhiyâ
Ol dâre behil girer mi şanduñ
7. Sen küllî varuñ fânîye virdüñ
Bu saña bâkî kalur mı şanduñ
8. ‘ Āşıkun hâli‘ âliden ‘ âli
Zâhidler aña varır mı şanduñ
9. ‘ Āşık kelâmuñ ‘ aşk ehli anlar
Zâhid bu dili bilur mı şanduñ
10. Câhilüñ sözi ağüya beñzer
Her miyveni sen yenür mi şanduñ
11. Kes sözi Seyyid kendüni yorma
Pendüñi herkes alur mı şanduñ

4a Bu mısranın vezni hatalıdır.
5a varuñ: varın A
6a Zîrâ cennetdür: cennetdür zîrâ A
6b Ol: o A / dâre: beyte A
8a hâli: maḳâmı A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
9a ‘ Āşık kelâmuñ ‘ aşk ehli anlar: ‘ Āşık kelâmı nûr ider ḳalbi A
9b Zâhid bu dili bilur mı şanduñ: A‘ mā bu nûrı görür mi şanduñ A
10b miyveni: miyvesini A

12. ‘ Ārif gerekdür söz adşin bile
Nādān olanlar bilür mi řanduñ

El-afiyetü'l-Lām

130

Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün

1. Bu dünyānuñ mihnetine şabrit gönül şabrit gönül
Derd ü ğam u zaħmetine şabrit gönül şabrit gönül
2. Aldañma bunuñ āline barmaķ baturma balına
Degmez sürürü ğāmına şabrit gönül şabrit gönül
3. Bu kimse güldürmedi maķşūdına irgörmedi
Geçdi ‘ ömri bildirmedi şabrit gönül şabrit gönül
4. Bu dünyā bir mekkāredür siħri avi seħħāredür
Buña uyan dīvānedür şabrit gönül şabrit gönül
5. Gel düşme bunuñ dāmına oma bu ğünü yarına
Her miħnet ü ālāmına şabrit gönül şabrit gönül
6. Şabırlıyı Allāh sever kendü kelāmında öger
Budır şıfāt-ı mu‘ teber şabrit gönül şabrit gönül

130

1a

1b

2a

2b

3a

3b

4b

5a

6a

6b

B 94b-95a: A 99b-100a

dünyānuñ: dīnūñ A / miħnetine: muħitine A / “gönül” sözcükleri -A

ü: -A/ u: -A

barmaķ: barmaķ B

şabrit: -A

maķşūdına irgörmedi: ‘ ömri geçdi bildürmedi A

Geçdi ‘ ömri bildirmedi: maķşūdına irgörmedi A / gönül: -A

uyan: aldatan A

bu ğünü yarına: buni yanına A

Şabırlıyı: Şabırları A

şıfāt-ı: şıfātı A

7. Gör enbiyā vu evliyā her biri oldı mübtelā
Çekdiler eşed u belā şabrit gönül şabrit gönül
8. Ol fahr-ı ‘ālem Muştafā hem daḥi aşhāb-ı Şuffā
Hep çekdiler cebr u cefā şabrit gönül şabrit gönül
9. Gör nice şāhān-ı cihān bulmadılar bundan amān
Çün böyledür hāl-ı zamān şabrit gönül şabrit gönül
10. Gör n'oldılar Şeddād u Ād itdi helāk anları yār
Kanı İskender ü Keykübāt şabrit gönül şabrit gönül
11. Gel ‘ibret ehliyseñ eger bunlar saña ‘ibret yeter
Budur saña toḡrı ḥaber gönül şabrit gönül
12. Bunda gelen elbet gider ‘āḳil olan bunı nider
Gel ḳalbüne virme keder şabrit gönül şabrit gönül
13. Kanı ya ḳavmuñ ḳardaşuñ kanı kavlı u karavaşuñ
Hep gitdi eşüñ yoldaşuñ şabrit gönül şabrit gönül
14. Çün sen daḥi gitseñ gerek ḳabre girüp yansañ gerek
Ben fāniyi n'itseñ gerek şabrit gönül şabrit gönül

7a	vu: -B
7b	u: -A
8a	hem: hep B / aşhāb-ı Şuffā: aşhāb u Şuffā: A
8b	Hep çekdiler cebr u cefā: Görince çekdiler ḥafā A
9b	zamān: -A
10a	u: ile A / yār: -A
10b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
11a	yeter: -A
12b	virme: vir A
13a	ḳardaşuñ: ḳardaş A / kavlı u karavaşuñ: kavlı karavaş A
13b	yoldaşuñ: yoldaş A
14a	yansañ: -A
14b	Ben: -A

15. Zıkr ile mevtüñ şiddetüñ hem daği ıabriuñ vaşsetin
İster iseñ Hakk rahmetin şabrit gönül şabrit gönül
16. Her şeye irişür memāt illā ki bākī vech-i zāt
Seyyid cihānı hıçe şat şabrit gönül şabrit gönül

131

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Tālibā gel Hakkā isterseñ vuşul
Kurtulup hayvān adından adam ol
2. Ādeme ir Ādemi bul Ādemi
Vech-i Ādemden durur bil Hakkā yol
3. “*Hakk yüzi ādem yüzinden görünür*”
Böyle buyurdı hadişinde resul
4. Gezme āfākı ‘abeş çekme emek
Hakkı dilerseñ yüri Ādemde bul
5. Secde eyle Ādeme ‘ār eyleme
Olmağ isterseñ eger Allāha kul
6. Ādeme kılmadı çün İblis sücüd
Müstehāk-ı lā' net oldu ol fuzul

7. Ādem ile kim ki oldı āşinā
‘İlm-i esmā qalbine itdi nüzūl
8. Hākka vaşl olmağ dilerseñ sālīkā
Seyyidüñ cān ile benden qıl qabul

132

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Zühdüñi qo ‘aşq ile meydāna gel
Cān u başuñ terk idüp merdāna gel
2. Ol hāqīqat derdine müştāk iseñ
Rūz şeb bülbul-şifāt efgāna gel
3. Cılve-gāhuñ ola şaḥn-ı lā-mekān
İstivā-yı ‘arşa çık cevāna gel
4. Keşret içre nice bir ālūdesin
Hānkāh u vaḥdete mihmāna gel
5. Zāhidā gel zerreden şemse iriş
Qatreyi qo lücce'-i ‘ummāna gel
6. Zevk u lāhut u ‘ummāyı bulmağa
Sen vücūduñ mülkini seyrāna gel
7. Bu tılsım-ı a‘ zāmı fethitmege
Bir qadem baş mekteb-i ‘irfāna gel

132

3a

6a

7a

B 95b: A 69a-69b

şaḥn-ı: şaḥnı A

u: -B

Bu mısranın vezni hatalıdır.

8. Hikmet-i esmā'-ı küllî bilmege
Halvetî dergâhına Loğmāna gel
9. Tut tarîkat pîrlerinüñ dâmenüñ
Kulluk ile şıdk ile Sulţāna gel
10. Sâlikâ bîmār-ı 'aşk olduñsa ger
Pîr-i 'aşka derdüñe dermāna gel
11. Çünkü 'aşkdur âb-ı hayvân şüphesiz
Cām-ı 'aşkı nûş idüp mestāne gel
12. Küllî mi'n-nāsa nazār kıl Seyyidā
Sırr-ı 'aşkı açma sen nādāna gel

133

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Gel berü ey derde dermān isteyen
Cân u dilden mevlidi sulţāna gel
Soñ nefesde kâmil îman isteyen
Cân u dilden mevlidi sulţāna gel
2. Mevlidi sulţānı cümle enbiyā
Her ne deñlü medh olursa revā
İster iseñ derd-i 'işyāna devā
Cân u dilden mevlidi sulţāna gel

8a
11b
133

Hikmet-i: Hikmeti A
nûş idüp mestāne gel: sen de nûş it kâna gel A
B 96a: -A

3. Hakk te‘ālādan dilerseñ raḥmeti
 Kıl resūlūñ mevlidine ‘izzeti
 Rūz-ı maḥşer ister iseñ şefkāti
 Cān u dilden mevlidi sulṭāna gel
4. Oḡu mevlūdini ol şāhuñ müdām
 Ruḡuna eyle şalāt ile selām
 Cennet-i a‘lāda isterseñ maḡām
 Cān u dilden mevlid-i sulṭāna gel
5. Her kim oḡur mevlid-i peygamberi
 Raḡmet ile yarlıgar Hakk anları
 Hem ṭamū oduna yanmaz tenleri
 Cān u dilden mevlid-i sulṭāna gel
6. Ger dilerseñ bula oddan necāt
 Ravzasına rūz-ı şeb ile şalāt
 Kim şefi‘ ola saña ol ‘ālī zāt
 Cān u dilden mevlid-i sulṭāna gel
7. Didi aşhablarına ol pādişāh
 Zikrideñ mi‘rācımı siz ḡāh ḡāh
 Rāzı olsun dir iseñ senden ele
 Cān u dilden mevlid-i sulṭāna gel
8. Şol kişiler kim bugün mevlūd ider
 Ol resūlı ravzasında şād ider
 Kendi cānuñ ṭamudan azād ider
 Cān u dilden mevlid-i sulṭāna gel
9. Ümmet-i ḡās olmak isterseñ āña
 Oḡu mevlūdini her şubḡ u meşā

Seyyidüñ budur sözi dā'im saña
Cān u dilden mevlid-i sultāna gel

134

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Mübtelāyı derd olanda āh u zār eksik degil
Baħr-ı 'aşk içre dem-ā-dem rüzgār eksik degil
2. Sālikā cehd it bu yolda sen saña yār ola gör
Saña sen ger yār olursañ saña yār eksik degil
3. 'Aşk-ı Hakk ile müdām yandur özüñ pervāne-veş
Nār-ı 'aşka maħv olana nūr u nāz eksik degil
4. Tālib-i gevher iseñ tal bu haķāyık baħrına
Baħrı olan 'āşıkā hīç yād-kār eksik degil
5. Bülbül-i şūrīde-veş Seyyid figān it rüz-şeb
'Āşık-ı şeydāya elbet gül' izār eksik degil

135

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ĥamduli'llāh olmuşuz biz şıdk ile Allāha ķul
Sen gerek münker başuñı dök gerek dişini bul

9d	Bu mısranın yanına “Şıdk ile sen da'vet-i Subhāna gel” mısrası da yazılıdır.
134	B 96b: A 69b
1a	u: -A
2a	Sālikā: Tālibā A
2b	Saña sen: Sen saña A / ger: -A
4a	Tālib-i: Tālibi A
5a	Bülbül-i: Bülbüli A
5b	'Āşık-ı: 'Āşıkı A
135	B 96b-97a: A 68b
1b	başuñı: başını B

2. Atduğun taş ile kendün öldürürseñ ey Һasūd
Һaққuñ in‘ āmı saña kıt geldügiçün bize yol
3. Kendi ef‘ ālini münkir ğayra isnād eyledüñ
Sen bir a‘ versin ki ey münkir şanursın sağı şol
4. İtmedi Ādeme secde eyledi İblīs ibā
Görmedi Ādem yüzünde nūr-ı Һaққı ol fużul
5. Һor gördi Ādemi kendün bilindi ol şāķī
Didigim ben a‘ lemim hem efzalim ya kimdür ol
6. Mażhar-ı ism-i Cemālüz Ādem-i ma‘ nā biziz
Ol Celāle mażhar oldı lā‘ neti kıldı қаbul
7. Oldı ol merdūd-ı Һaққ yokdur aña hergiz ‘ ilāc
Seyyid andan sen ırağ ol bu durur bil toğrı yol

136

Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün

1. Ey cismine cān isteyen
Tevhīde gel tevhīde gel
Ey vaşl-ı cānān isteyen
Tevhīde gel tevhīde gel

2a	öldürürseñ: öldürürsen A
4a	eyledi: eyledüñ A
4b	Görmedi: Görmedüñ A / yüzünde: yüzünde A
5a	gördi: gördüñ A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
6a	Mażhar-ı: Mażharı A
7a	aña: saña A
7b	bu durur: budur A
136	B 97a-97b: A 68b-69a

2. İsteriseñ vaşl-ı Hudā
Tevhīde eyle ilticā
Tā kim bula şadruñ şifā
Tevhīde gel tevhīde gel
3. Qalbūñ dilerse ger şafā
Zıkr it Haqqı şubḥ u meşā
Tevhīdden olmağıl cüdā
Tevhīde gel tevhīde gel
4. Tevhīd seni Haqqā çeker
Cümle günāhlarñ döker
Hep zehrūñi eyler şeker
Tevhīde gel tevhīde gel
5. Zūlmāt-ı cehli def̃ ider
Şāfi olur qalmaz gider
Gel ğafleti sen de gider
Tevhīde gel tevhīde gel
6. İzle erenlerūñ izin
Bīdār eyle cānuñ yüzin
Gūş itme münkirler sözün
Tevhīde gel tevhīde gel
7. Mir'āt-ı qalbūñ silmege
‘İrfān-ı Haqqā irmege
Haqquñ cemālūñ görmege
Tevhīde gel tevhīde gel

3b

4c

6b

7c

it: -B

zehrūñi: zehrini B

eyle: ider A / yüzün: gözin A

cemālūñ: cemālin A

8. ‘Āşıkıların imānıdır
Şādıkların bürhānıdır
‘Āriflerin ‘irfānıdır
Tevhīde gel tevhīde gel
9. Şıdk ile olan Hakkā kıl
Makşūduñ elbet bulur ol
Allāha budur doğru yol
Tevhīde gel tevhīde gel
10. Hakkdan saña ihsān ola
Yollar beñim āsān ola
Hem rehberüñ Kur’ān ola
Tevhīde gel tevhīde gel
11. Añla budur hablu'l-metin
Tutar bunı ehl-i yakīn
Budur iden i‘lān-ı dīn
Tevhīde gel tevhīde gel
12. Var ise sende derd-i Hakk
Seyyidden okı gel sebak
Fethola saña her varak
Tevhīde gel tevhīde gel

8b şādıkların bürhānıdır: ‘āriflerin ‘irfānıdır A
8c ‘Āriflerin ‘irfānıdır: şādıkların bürhānıdır A
9c Allāha: Hakkā A

137

Müstef' ilün/ Müstef' ilün/ Müstef' ilün/ Müstef' ilün

1. Gel ey vā' ız gel ey nāših 'āşıqlara dāhl itme gel
Zu' muñ ile Hakkı koyup bātl tārīka gitme gel
2. Bu şüret-i zāhir ile dil 'ālemi fehmi olamaz
Var 'ilmüne mağrūr olup kendüni bize şatma gel
3. Bu yolda sen yoğ olmaduñ varlığı kanda bulasın
Bil haddüni kuzgun iken sen tūtī gibi ötme gel
4. Şıdık ile teslīm olmaduñ Hakkıñ rızāsın bulmaduñ
Bes da' vet-i kizb ile sen bu halkı izlāl itme gel
5. 'Āriflerüñ esrārını duymak dilerseñ zāhidā
Var zühdüñi 'aşka değış yoğsa kırı laf itme gel
6. Her bir kelām-ı 'ārifüñ bil miyveyi cennet durur
Çünkü yimezsüñ anı sen zāid yere taş itme gel
7. Derviş diyüben kendüñe sen çünkü bir ād eyledüñ
Cehd eyle Seyyid dünyada hiç kimseyi incitme gel

137

1a

2a

3a

5a

6a

6b

7a

B 97b-98a: A 69b-70a

gel: -A

şüret-i: şüreti A

olmaduñ: olmadın B

'Āriflerüñ: 'Āşıqlaruñ A

bir: biri A / kelām-ı: kelāmı B / 'ārifüñ: 'āşıquñ A / bil: bir A /
cennet durur: cennetdür A

yimezsüñ: yimezdüñ A

kendüñe sen çünkü: çünkü sen kendüñe A

138

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün (Fā' lün)

1. İnşāfa gel ey gönül gel Hakkā dönelim gel
Yeter olduñ nefse kıl gel Hakkā dönelim gel
2. Nefsüñe uyma kardaş ' aklıñı eyle yoldaş
Tā selāmet ola baş gel Hakkā dönelim gel
3. Nefsün saña düşmāndur nefse uyan pīshmāndur
Terk it nefsün murādın gel Hakkā dönelim gel
4. Nice bir tül-ı emel Hakkā lāyık yok ' amel
İrmeden bir gün ecel gel Hakkā dönelim gel
5. Bu dünyāyı mekkāre aldır seni bī-çāre
Aldanma bu sehhāre gel Hakkā dönelim gel
6. Bu fāñiyi nidersin āhır koyup gidersin
Şoñra āh vāh idersin gel Hakkā dönelim gel
7. Meyli kıo gel fāñiye gönlini vir bākīye
Diler iseñ ' āfiye gel Hakkā dönelim gel
8. Seyyidün pendin işit var aña göre iş it
Māsivāyı hep kıo git gel Hakkā dönelim gel

138

2a

3.

5.

B 98a-98b: A 70a

' aklıñı: ' aqlını B / Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bu beytin vezni hatalıdır.

Bu beytin vezni hatalıdır.

139

*

1. Nedür bu āh u efgānuñ
Şeydā bülbül şeydā bülbül
Dün gün zār u giryānuñ
Şeydā bülbül şeydā bülbül
2. Feryāduña nedür sebep
Geldüñ ne eylersün taleb
Dost yüzi mi gördüñ ‘aceb
Şeydā bülbül şeydā bülbül
3. Qararuñ yok eglenmedüñ
Hergiz turup diñlenmedüñ
Sen mā-ḥaşıl egleñmedüñ
Şeydā bülbül şeydā bülbül
4. Dā'im iñlersin zār ile
Hiçkimse yok ḥālüñ bile
Nālān olup düşdüñ dile
Şeydā bülbül şeydā bülbül
5. Be hey bülbül nedür zāruñ
Ağlamakdur müdām kāruñ
Yād idüp ezel gül-zāruñ
Şeydā bülbül şeydā bülbül

139

*

1c

3b

4c

B 98b-99a: A 70a-70b

Hece vezni kullanılmıştır.

giryānuñ: giryān A

hergiz: bu dem A

düşdüñ: düşdün A

6. Kim anda hoş idi başuñ
Ma‘ şuk ile idi işuñ
Yoğ idi gayri teşvîşuñ
Şeydā bülbül şeydā bülbül
7. Me'nūs idi dost ile pes
Ayrı degildüñ bir nefes
Şimdi yirüñ oldu kafes
Şeydā bülbül şeydā bülbül
8. Geldüñ o vahdet ilinden
Şemm eyleyüben gülünden
Söyledüñ Seyyid dilinden
Şeydā bülbül şeydā bülbül

El-Ḳafiyetü'l-Mim*

140

“Der-Na‘ t-ı Şultān-ı Enbiyā vü Seyyid-i Aşfiyā Muḥammed Muştafā
‘Aleyhi’s-selām”**

Fā’ ilātün / Fā’ ilātün / Fā’ ilātün / Fā’ ilün

1. Ey resül-i faḫr-ı ‘ālem ey nebi-yi muḫterem
Cümle maḫlûḳa şāhā oldu bâbuñ mültezem

6a itdi: ideñ A
7a idi: ideñ A
8a Söyledüñ: Söyledin A
* Bu bölüm :-A
** Bu bölüm: -A
140 B 99a: A 73a-73b

2. Kenz-i maḥfinüñ zuhûrına sebeb sensin şehâ
Bād-ı hubbuñla temevvüc itdi deryâ-yı qâdem
3. Mazharı küllîsin qamûdan öñ yaratdı rûḥuñ
Eyledi hem ismüñi ism-i şerî‘ atla raqam
4. Şānuña “*levlāke levlāke*” dinildi müzeyyen
Yaradılmasañ qalurdı cümle eşyadur ‘adem
5. Āb-ı rûyuñ ḥürmetine halk olundı kün fekân
Dostluḡuña yaradıldı ‘arş-ı kürsi levḥ qalem
6. ‘Ālem ü Ādem qamū senüñle buldılar nizām
Ḥaqq te‘ālā saña virdi sırr u rāşān-ı a‘zam
7. Geldi Tırda Mūsāya fāḥali‘ ta‘liq-i ḥitāb
Sen ḥabībā ta‘lik ile başduñ ‘arş üzre qâdem
8. Sen şa‘ādetle qâdem başdıqda mülk-i ‘āleme
Küfr-i zulmet ref‘ olup hep oldı ‘ālem şubḥ-dem
9. Mihr-i ‘ālem girsın doğduqda sen ey nūr-ı Ḥaqq
Pür-ziyā oldı cihān götürildi ‘ālemden zâlem
10. Nūr u vechüñle münevver gerçi ‘ālem ser-te-ser
Lîk anı görmediler aḥvāl u ebkem aşşem
11. Enbiyānuñ serverisüñ evliyānuñ rehberi
Cümle ‘ālem senden umarlar kerem ey zî-kerem

3. Bu beyit: -B
4b qalurdı: olurdu A / cümle: qamū A
6a buldılar: bulmuşdur A
9. Bu beytin vezni hatalıdır.

12. Hep cemālũñ Kā‘ besi ‘ aşıklarıdur enbiyā
Saña hādimdür kamū aňlara sen şeyhũ'l-Harem
13. Maṭbuḥũñ ḥayme kişi olsa ‘ aceb mi Cebrāil
Āstānuñ ḥizmetiyle buldı ol rıf at ḥikem
14. Enbiyā vü evliyā hep saña eyler iktidā
Sen imāmũ'l enbiyāsuñ ümmetin ḥayrũ'l-ümem
15. Ümmetũñ olmak diler Ḥaḳḳdan cemi‘ -i mürselin
Zirā sensin yarın anda şāḥib-i tāk-ı ‘ alem
16. “*Nefsī nefsi diye cümle sen diyesin ümmeti*”
Sen şefi‘ olıcaḳ ol gün ehl-i ‘ işyāna ne ğam
17. Kıl bu Seyyid derd-mendũñe şefā‘ at yā resũl
Ola yarın menzili Firdevs-i a‘ lāyı irem

141

Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün / Müstef ilün

1. Derdũñ yeter dermān baña ğayrı dermānı neylerem
‘ Aşkuñla oldum āşinā fānī cihānı neylerem
2. ‘ Aşkuñ meyin nüş itmişem iki cihāndan geçmişem
Vaḥdet iline göçmüşem kevn ü mekānı neylerem

12b sen: -A
15a mürselin: enbiyā A
16a Nefsī nefsi: Nefse nefsi A
141 **B 99b: A 70b-71a**

3. ‘Aşk ateşi düşdü cāna kül olmuşum yana yana
Vāşıl oldum çün cānāna bu cism ü cānı neylerem
4. Ben dosta virdim varımı maḥv eylerim ağyārımı
Gördüm ‘ayān dildārımı zan u gümānı neylerem
5. Ben içmişim ‘aşkdan şarāb ref eyledim küllī ḥicāb
Kalmadı ašlā ihticāb ben len terānı neylerem
6. Ben ‘ırz ile nāmusı zāhidlere virdüm anı
Rüsvāyı ‘aşk oldum bugün pes ād u şānı neylerem
7. Zāhide hoş gelmez sözüm ‘āşık bilür benim rāzım
Ma‘şuk iledür niyāzım ben tercümānı neylerem
8. ‘İrfān ile tıldı dilim Raḥmāna irişdi elim
Lāhūt ilidür menzilim seyr-i cinānı neylerem
9. Seyyid dilinden söyleyen Şeyḥ Mıṣrīdür taḥkīk inan
Vechinden oldı Ḥaqq ‘ayān didi bürhānı neylerem

142

Müstef ilātün / Müstef ilātün

1. ‘Aşk āteşine ben yana geldim
Şem‘-i cemāle pervāne geldim

3b Bu mısranın vezni hatalıdır.
6b u: -A
142 **B 99b-100a: A 71a-71b**
1b Şem‘-i: Şem‘i A

2. Aldum elime çevgān-ı ‘aşkı
Tūb idüp başım meydāna geldim
3. Şīşe-i ‘arzı ben taşā çaldım
Neylerim ‘ārı divāne geldim
4. ‘Aşkı şarābın içdim ezelde
Anuñçün ebed mestāna geldim
5. Vechinde gördüm ümmü'l-kitābı
Okudum ezel imāna geldim
6. Cānı terk itdim dostuñ yolunda
Vaşlı ‘ıydına kırbāna geldim
7. Tenezzül itdim lāhut ilinden
‘Ālem-i mülke seyrāna geldim
8. Seyridüp gezdim bunca‘ āvālim
Āhır sūret-i insāna geldim
9. Vaḥdet bŷyını şetm itdi cānım
Būlbūl gibi çün efġāna geldim

2b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
4a	ezelde: ezelden A
6.	Bu beytin vezni hatalıdır.
6a	yolunda: yoluna A
7b	‘Ālem-i: ‘Ālemi A
8a	‘āvālim: ‘ālemi A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

10. Derd-i yār ile hūn oldı bağrım
Bāb-ı tabībe dermāna geldim
11. Mıṣrī ‘āzizūñ hāk-i pāyine
Yüzüm süriyü ihsāna geldim
12. Bildim ki yārim yārimden imiş
Şıdk ile Seyyid Loḡmāna geldim

143

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. ‘Aşkuñ şarābuñ içmişem mestāneyim mestāneyim
Cān u cihāndan geçmişem divāneyim divāneyim
2. Hāḡḡ ‘aşkı irişdi dile şıdk ile girdim bu yola
Almam cihānı bir pula merdāneyim merdāneyim
3. ‘Aşḡ āteşi rūz-ı ezel yakdı vücūdum ser-te-ser
Yaḡu beni gel ölmüşem pervāneyim pervāneyim
4. Bī-dāḡ-ı ‘aşḡ ile bugün mat itdim ‘ālem şāhını
Naḡḡ-ı maḡabbet içre ben ferzāneyim ferzāneyim
5. Baḡr-i muḡīt-i ‘aşkuña ḡark oldı ‘aşḡım zevrāḡı
Deryā-yı vaḡdetde bugün dürdāneyim dürdāneyim

143

3b

4a

5a

B 100a-100b: A 71b

Yaḡu: Yayu A

‘ālem şāhını: ‘ālemi zevrāḡı A

muḡīt-i: muḡīt u A / ‘aşḡım: ‘aḡlım A

6. Baħr-ı hüviyet kıldı ğark hep aradan maħv oldı fark
Oldum muhiti ğarb u şark yek-dāneyim yek-dāneyim
7. Taldım bu ‘ aşkuñ baħrına irdim haķikat şehrine
Seyyid ma‘ ārif gencine virāneyim virāneyim

144

*

1. Ey ‘ aşıklar şādıklar
Gelüñüz hū diyelim
‘ Aşk odına yanıklar
Gelüñüz hū diyelim
2. Hū diyelim cān ile
Me'mūruz Qur'ān ile
Cem‘ olup ihvān ile
Gelüñüz hū diyelim
3. Evrād idelim dile
Tā ire dilden dile
İhfā ile cehr ile
Gelüñüz hū diyelim
4. İsm-i zātın sürelim
Cemālini görelim
Vişāline irelim
Gelüñüz hū diyelim

5. Hū diyelim dem-be-dem
Hū diyene yok elem
Hūdur çün ism-i a' zām
Gelüñüz hū diyelim
6. Hū der huviyet küllī
Cāndur anuñ bülbüli
Bulmağa ol menzili
Gelüñüz hū diyelim
7. Hū ' aşıklar cānıdur
Dīn ü hem imānıdur
Hūdan ğayri fānīdür
Gelüñüz hū diyelim
8. Nice ' ādet şöhet
Nice fāniye raġbet
Ey t̄alibān-ı hazret
Gelüñüz hū diyelim
9. Terk idüp kāinātı
Maḥv idelim şıfātı
Bulmağa kenz-i zātı
Gelüñüz hū diyelim
10. Ölmezden öñ ölelim
Hū baḥrına t̄alalım
Feyzi hūdan alalım
Gelüñüz hū diyelim

11. Hū cāmını iden nūş
Seyyid gibi kalur cūş
Hakḳ kelāmuñ iden gūş
Gelüñüz hū diyelim

145

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Şūretā bir ḳatreyim ma' nāda ' aşḳuñ yemiyim
Teşne-i āb-ı ḥayāta dil-i Hıẓruñ femiyim
2. Pür durur hikmet ile bil ki zülāl-ı suḥanım
Kā' be-yi ma' rifetüñ āb-ı revān zemzemim
3. Künt-i kenzin ādemine oldı kelāmım miftāḥ
Bu ḥaḳāyık güherinüñ ki tılsım-ı a' zāmıyım
4. Dem-be-dem nefḥ iderim ' āleme enfās-ı ezel
Ki MesihÂdem u rūhu'l-ḳuddusuñ hem-demiyim
5. ' Âlimü'l-ğayb kitabı ki yüzüm şafḥāsıdur
Her kelāma nāṭıḳım zāt-ı Hudā maḥremiyim
6. Ben cemālini Hāḳḳuñ cümle-i eşyada bakup
Görmişem cān gözi ile kim anuñ ḥurremiyim

11c	kelāmuñ: kelāmın B
145	B 101a-101b: A 71b-72a
2a	zülāl-ı: zülālı A
2b	zemzemim: zemim A
3.	Bu beytin vezni hatalıdır.
5b	Her kelāma: ben kelām A

7. Gerçi kim gelmişem āhirde bu mülk ‘ālemine
Lîk halkada ezel ben cümledenüñ aqdemiyim
8. ‘İlm-i esmāyı baña eyledi çün Hakk ta‘lîm
Kim anuñçün kamūnuñ ā‘lemiyim efhamıyım
9. Almışım māye-i zātı dil-i Mısrīden ben
Tālîb iseñ berü gel kim bu yoluñ rehberiyim
10. Ehl-i derd-i ‘uşşāka söyleñ ki şalādur gelsün
Ki kamū derdün emi zaḥm-ı dilün merhemiyim
11. Seyyidim mülk-i dil içre ki bugün şāh oldum
Lîk bu halkın içinde cümledenüñ kemteriyim

146

Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilün / Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilün

1. Ey derdime dermānım dīdāruña müştākım
Dil tahtına Sulṭānım dīdāruña müştākım
2. Cān içinde cānānım sır içinde mihmānım
Hem dīn ile imānım dīdāruña müştākım
3. Virdim saña hep varım terk eyledim aḡyārım
Yoluña fedā cānım dīdārına müştākım
4. Firqatūñ ile zārım şām u seḥer aḡlarım
Ġayrı kime yalvaram dīdāruña müştākım

7b halkada: halkadan B / ben: -A
10a Bu mısranın vezni hatalıdır.
11a Seyyidim: Seyyid A
146 B 101b-102a: A 72b

5. Lutfuñla tecellî it ‘uşşâkı tesellî it
İhsānuñı küllî it dīdāruña müştākım
6. Zār eyleme ‘uşşâkı cemālūñe müştākı
Ya dā'im u ya bākî dīdāruña müştākım
7. Ey tālīb u maṭlūbum ey kıble'i ma' būdum
Sensin heme maḳşūdum dīdāruña müştākım
8. Hep varımı fenā kıl zıkrūñ ile ‘ihyā kıl
Bu Seyyide ‘aṭā kıl dīdāruña müştākım

147

Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn

1. Ol menem ki gevher-i gencine-i zāt-ı Hakkım
Ḳaydlayım şūretā ma' nāda ama muṭlaḳım
2. Keşret içre gerçi bu halka görünürüm ‘ayān
Līk vaḥdet-i ‘ālemde gör ki nice muṭlaḳım
3. Gerçi kim Şāmed görürsin sen bu nās içre beni
Baḳ ki ‘ārīf meclisinde her lisāna nāṭıḳım
4. Çarḫ-ı duvar gibidür yanımda mevt ile ḫayat
Ol baḫrde gāḫ gelür gāḫi gider bir zevrāḳım

6b

u: -A

7a

u: -B

147

B 102a-102b: A 7b-72a

1a

gevher-i: gevheri A

3b

Baḳ: Gör A

4b

Ki: -B, A nüshasında fazlalıktır / gāḫi: gāḫ B

5. Bu maḥabbet nuṭḫı içre ben bugün şāh olmuşum
Līk zāhirde biṣāt üzre yürür bir paydaķım
6. Gāh gider ğayriyyet aradan o baḥrūñ ‘ aynıyım
Gāh o baḥrūñ çünbüşüyle Nil u Ceyhun u Şatım
7. Gāh olur bu baḥr-ı ‘ ālemde hemān bir kaṭreyim
Gāhi o baḥrı muḥīṭ içre düşüp mustağriķım
8. Seyyidim hem Seyyidü'-s sādāt ceddimdür benim
Ol Ḥasan ḥalk-ı Ḥüseynī Kerbelāya mülḥaķım
9. Sevmezem hergiz Yezīdi hem daḥi etbā‘ ını
Ḥānedān-ı Muṣṭafāya cān u dilden mu‘ taķım

148

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ūlün

1. Bu yolda cān virüp cānānı buldum
Göñül mısırındaki sulṭānı buldum
2. Dün gün zār iken Ya‘ kūbleyin ben
Bugün ol Yūsuf-ı Ken‘ ānı buldum
3. Arardım rüz şeb berr ile baḥrı
Baña tenden yakın subḥānı buldum

7. Bu beyit: -B
8b Ḥasan: -A
9b Ḥānedān-ı: Ḥānedānı A
148 **B 102b: A 73b**

4. İrişdim kâmil insân şoḥbetine
Be-ḥamduli'llāh ki ol merdānı buldum
5. Aña teslīm olup şıdk ile cāndan
Ḳırup zü'n-nārımı imānı buldum
6. Yüzünden okurum ümmü'l-kitābı
Tamam et āyet-i Ḳur'ānı buldum
7. Sivā aşnāmını sürdüm gönülden
Hemān dem dildeki mihmānı buldum
8. Sülūk ile bulup seyri me' a'llāh
Melā'ik-i saḡmın divānı buldum
9. Ḥaḳıḳat baḥrine irişdi rāhım
Aña ḡavvaş olupdur kānı buldum
10. Ma' ārif dürlerin neşr itse Seyyid
' Aceb Mışr gibi ' ummānı buldum
11. Niyāz-inüñ dem-i ḳudsiyyesiyle
Bi'ḥamduli'llāh ki bu ' irfānı buldum

149

Müstef' ilün / Müstef' ilün

4b	ki: -B
6b	āyet-i: āyeti A
8b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
9b	olupdur: olup durur B
149	B 103a:A 13b-14a

1. Biz sālīk-i rāh-ı hāḳḳıız
Sultānımız ‘aşḳdır bizim
‘Uşşāk-ı zāt-ı muṭlaḳız
Bürhānımız ‘aşḳdır bizim
2. Bu ‘aşḳa biz başdık ḳadem
Maḳşūdumuz bulduḳ o dem
İş bu oñulmaz derde hem
Dermānımız ‘aşḳdır bizim
3. ‘Aşḳ ile olduḳ āşinā
Gitdi gönülden māsivā
Çün ğayriden bulduḳ rehā
Mihmānımız ‘aşḳdır bizim
4. Dilden sivāyı atmaḡa
İki cihānı şatmaḡa
Tevhīd ṭopunı ḳabmaḡa
Çevgānımız ‘aşḳdır bizim
5. Mir’āt-ı ḳalbi silmege
Şirki aradan sürmege
Hāḳḳı hāḳıḳat bilmege
‘İrfānımız ‘aşḳdır bizim
6. Zāhid bu ‘aşḳı bilmedi
İḳrāra daḡı gelmedi
İnḳār iderse ‘aşḳı ol
İmānımız ‘aşḳdır bizim

1a

sālīk-i: sālīki A

4a

Dilden sivāyı atmaḡa: dilden māsivayı atmaḡa A

7. Biz ‘aşkı inkâr itmezüz
Zâhid sözine bakmazuz
Biz ‘aşk ile bulduk hayât
Bil cânımız ‘aşkıdır bizim
8. ‘Aşkıdur bizim ikrârımız
İnkârımız güftârımız
Cism içre Seyyid cânımız
Cânânımız ‘aşkıdır bizim

150

Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilün

1. “*Rabbi zidni*”^{78c} ulemâsın şanma kim naḥv u kelâm
‘İlm-i Ḥaḳḳdur “*Rabbi zidni*” didügi ol ḥayrül-enâm
2. Meyyid ile haberden baña şormazlar haber
‘İlm-i Ḥaḳḳ kalbindedür Elḥamdüli’llâh müstedâm
3. ‘İlm-i Ḥaḳḳ muṭlaḳdur olmaz bil muḳayyed ey faḳîh
Sen de muṭlaḳ ol ḳoma senden eşer it ihtimâm
4. Gâh ider mef’ ülü fâ‘ il fâ‘ ili mef’ ül gâh
Gâhî eyler ‘âmı ḥâş u gâhî eyler ḥâşî ‘âm
5. Kimini eyler ‘azîz kimini eyler zelîl
Kimine eyler hidâyet kimini eyler zılâm
6. Gâh sa‘ id eyler şaḳîyi gâh şâ‘ idi gâh şâḳî
Bil bu eşrâr-ı İlâhidür bilinmez ihtîşâm

7. Ger dilerse nārı nūr eyler dilerse nūrı nār
İster ise nār-ı Nemrūdı ider bir dü selām
8. Fā‘ il-i muhtārdur her ne diler anı ider
Hīç ‘ ukūl irişmez anuñ hikmetine ey hümām
9. Sümme vechu’llāhı bulmağdur murād ey muttekī
Gerçi kim zāhidlere hoşdur şalāt ile selām
10. ‘ İlm ü ‘ akl u zühd ü taḫvīde güzeldür ehline
Līk maḫṣūd cümleden bil ma‘ rifetdür ve-s-selām
11. ‘ İlm-i zāhirle mücerred şanma kim bitdi işüñ
Var ma‘ ārif ḫāşıl eyle tā ola ‘ ilmüñ temām
12. Enfes ü afākı aña “*men ‘ aref*”sırrını bil
İş bu ‘ ilm-i men ledünnīdür gerekdür cüz-z-i tam
13. ‘ Ārif-i bi’llāhdur bil kim hayātı ‘ ālemüñ
Anlaruñ olsa cihānda ger biri ḫopmaz ḫıyām
14. Ḥāk-pāyi ḫūl u ḫurbānīdür ol kāmillerüñ
Anlaruñ evşāfını eyler bu Seyyid şubḫ u şām

151

*

- 1 Ğaflet ile gezer iken nāgehān
Allāh dirler bir meclise uğradım
Qulaq tutuñ hālim ideyim beyān
Allāh dirler bir meclise uğradım

2. ‘ Ālem içre gezer idim serserī
Gördüm cem‘ olmuş ŧabaqāt erleri
O meclisde hāzır ğayb erenleri
Allāh dirler bir meclise uğradım

3. Anlar pīrler erkānını görürler
Nidā idüp halkı da‘ vet iderler
Allāh Allāh diyüp dosta giderler
Allāh dirler bir meclise uğradım

4. Allāhı zıkr ider dā‘im dilleri
Māsivādan pāk olmuş gönülleri
Haqka vāsıl olmuş cümle sırları
Allāh dirler bir meclise uğradım

5. Tesbiḥ ider Haqqı kamū ins ü cān
Gördüm ğāfil benden ğayrı yok hemān
Haqquñ velīsidür zākirler inan
Allāh dirler bir meclise uğradım

6. O meclisüñ Muḥammeddür serveri
O meclisde ‘ Alī şunar kevşeri
Resülün yanında hep aşḥabları
Allāh dirler bir meclise uğradım

7. O meclis ehlini yūri sen de bul
Anlara ola gör şıdḳ ile sen kul
Anlaruñ rüy-ı red-i qabulı qabul

Allāh dirler bir meclise uğradım

8. Ḥamdulī'llāh Seyyide oldı 'aṭā
 Meclisine da' vet itdi Muṣṭafā
 Cümle 'āşıklara müyesser ola
 Allāh dirler bir meclise uğradım

152

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün

1. Elā ey lüṭfī çok Kādir Allāhım
 Heman iḥsānına kıaldım efendim
 Keremler kānı erḥam-ı pādişāhım
 Hemān iḥsānına kıaldım efendim
2. Tehī dost kapuña geldim İlāhī
 Şürüp dergāhına rūy-ı siyāhı
 Ki sensin afv iden cümle günāhı
 Hemān iḥsānına kıaldım efendim
3. Ne 'ilm varına a' mālīm ne ḥālīm
 Ne zühdüm var ne taqvā ne vāḳārım
 Veliken mahz-ı faẓluñdan umarım
 Hemān iḥsānına kıaldım efendim
4. Nice etsün neylesün bir 'abd- 'āsi
 Yolun sed eylemiş çünküm me' āşī
 Qalursa qalbimiz ger böyle fāşī
 Hemān iḥsānına kıaldım efendim

5. Egerçi kullaruñ ‘işıyānı çokdur
Ki cāduñ baħrinüñ hıç ħaddi yokdur
Ķamū mücrimlere Ķapuñ açıĶdur
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
6. Ħudā saña varan rāhımızı aç
O yollara da Ķoma bizi yalın aç
Bizi Ķayrı Ķapuya itme muħtāc
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
7. Kuluñ işi hemıše cürm ü ‘işıyān
Saña lāyık efendim afv u Ķufrān
Umarım Ķazretüñden lütf ü iħsān
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
8. Ħüdāvendā Ķünāhım baña şorma
Kerem Ķıl ‘aybımı yüzüme urma
Beni benden ayır senden ayırma
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
9. Ki bildim yok baña hıç çāre senden
Yine merhem sen ur çün yāre senden
Beni bir dem Ķoma avāre senden
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
10. Bu Ķurbetde baña yā Rabb enīs ol
Dilim zıkrüñle Ķüyā Ķıl celīs ol
Cemi‘-i Ķālimizde hem munīs ol
Hemān iħsānına Ķaldım efendim
11. Bize ger olmasa senden ‘ināyet
Olur her Ķa‘limiz küllī Ķasāret
Ħabībüñ ‘aşķına eyle hidāyet

Hemān iḥsānına ƙaldım efendim

12. İlähi yârlıġa Seyyid faġîri
Ki senden ġayri yoġdur dest-gîri
Müyesser ƙıl aña ġayr-ı keşîri
Hemān iḥsānına ƙaldım efendim

153

*

1. Ey doştlarım Ĥaġġdan gel oldu baña
Arzu düşdi dost iline giderem
Şimden gerü olsun size elvedâ
Arzu düşdi dost iline giderem
2. Da' vet-i Raḥmāndur oldum rāzîler
Ėovdum size dürlü dürlü acılar
Cümleñizden ġoşnüd idim bacılar
Ben doştumi arzuladım giderem
3. Cümleñizi işmarladım Ĥudāya
Rāzı oldum Ĥaġġdan gelen ƙazāya
Muhtāc oldum sizden şimdi du' āya
Arzu düşdi dost iline giderem
4. Beni unutmañ du' ānızda yād idüñ
Zıkr ü tevḥîd eyler rûḥum şād idüñ
İşbu virān göñlümü yād idüñ
Arzu düşdi dost iline giderem

5. Ben cānımı bezl eyledim cānāna
Gelme müyeşşer döndüm hemān cihāna
Selām idüñ beni şorun ihvāna
Arzu düşdi ben dosta giderem
6. Atam anam evlādcığım ırardaşım
Yārım yāranlarım eşim haldaşım
‘Āşıklarım şādıklarım sırdaşım
Arzu düşdi dost iline giderem
7. Emr-i Hudā böyle imiş nidelim
Bunda gelen gider biz de gidelim
Rabbimizden gelene şabr idelim
Arzu düşdi dost iline giderem
8. Ben ezelden ikrārımı görürüm
Dostdan geldim yine dosta giderim
Beķādanım bu fenāyı niderim
Arzu düşdi dost iline giderem
9. Cedd-i pākım enbiyānuñ serveri
Anam Faṭma ḥātunlaruñ eşfā‘ı
Anlar yanında durur vehm-i meskeni
Arzu düşdi dost iline giderem
10. Da‘vet itdi beni o Ḥayyī Bākī
Düşdi cāna vuşlatuñ iştiyākı
Yakdı sizi ḥasretimüñ firākı
Arzu düşdi dost iline giderem
11. Yandı Seyyid firķatinüñ nārına
Gökde melek hem-dem oldu zārına
Raḥmet okuyanüñ raḥmet cānına

Ben doştumu arzuladım giderim

154

Müstem' ilātün / Müstem' ilātün

1. Bir çeşmi māzāğ aldı bu göñlüm
Yeter ğam ile tıldı bu göñlüm
2. Benligim aldı kendini virdi
Dost ile şimdi tıldı bu göñlüm
3. Vechini gördüm ğayrete vardım
Ħaıı u ruĥunda ıaldı bu göñlüm
4. Zülf-i şebinde la' l-ı lebinde
Āb-ı ğayātı buldı bu göñlüm
5. Sürdi sivāyı kıomadı ğayrı
Bilmezem şimdi no'ldı bu göñlüm
6. Cümleden 'uryān fıkr ile ğayrān
Menzil-i Rāĥmān oldu bu göñlüm
7. Dil-i 'arş-ı a' zām baĥr-ı mu' azzām
şimdi o baĥre tıldı bu göñlüm
8. El-faķr u faĥrı sırrını bildi
Maĥv-ı fenāyı duydı bu göñlüm

154

1b

2a

3b

5b

7a

7b

8a

B 105b-106a: A 8b-9a

tıldı: doldı A

kendini: kendüni A

Ħaıı u: Ħaıı-ı B

Bu mısranın vezni hatalıdır.

baĥr-ı: baĥrı A

tıldı: daldı

El-faķr u: El-faķr -ı

9. Yoklukda buldı varlığı Seyyid
Vaḥdetüñ sırruñ buldı bu göñlüm
10. El-ḥamdüli'llāh eş-şükrü'llāh
Tevḥīd-i ḥaṣṣa irdi bu göñlüm

155

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Silmek isterseñ göñül mir'ātını
Gel Ḥaḳḳı cehr ile tevḥīd idelim
Görmege sen anda vech-i zātını
Gel Ḥaḳḳı cehr ile tevḥīd idelim
2. Zıkr-i cehrinüñ budur bil ḥāṣṣası
Hep siler mir'āt-ı ḳalbüñden pası
Bulmağa sen tevḥīd-i ḥāṣū'l- ḥāṣı
Gel Ḥaḳḳı cehr ile tevḥīd idelim
3. Şanma ihfā ile cehri bir ola
Ḳılıcuñ bir mi yüzi arḳayla
Sen cihād itmek dilerseñ nefis ile
Gel Ḥaḳḳı cehr ile tevḥīd idelim
4. Cehr ile zikrit işitsün nefis-i şüm
Zıkr-i cehr ile gider dilden ḡamum
Bunuñ ile olunur şeyṭān rücūm
Gel Ḥaḳḳı cehr ile tevḥīd idelim

5. ‘ Asker-i şeytānı nefy it lā ile
 Hakkı işbāt eyle sen illā ile
 Gel yeter itdūñ yeter ihfā ile
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
6. Zıkr-i cehri ḳalbūñi uyandırur
 Mülk-i dilde māsivāyı yandırur
 İki cihāndan seni uşandırur
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
7. Hem sever zākir şadāsın o mu‘in
 Cehr ile zıkr eyle ol Hakkā yakīn
 Buña tākāt getüremez ol la‘in
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
8. Niçün eylersūñ cehrden ictināb
 Cehr ile oldı ezel sana ḥitāb
 Belki saña beñligüñ olmış ḥicāb
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
9. “*Kün*”⁷⁹didi rüz-ı ezel Hakk cehr ile
 Cümle maḥlūk işidüp geldi bile
 Kimi ikrār u kimi inkār ile
 Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
10. Hem ḳabisden faḥr-ı ‘alemla ‘ömür
 Mekkeye zıkr-i celīle geldiler

5a ‘ Asker-i: ‘ Askeri A
 6a uyandır: uyandırur B
 6b Mülk-i: Mülki A
 7a o:ol B
 7c getüremez: getirimez A / ol la‘in: münkerin A
 79 Kur’ân-ı Kerîm, Yāsîn Suresi: 82 "Ol!"

Tabi‘ iseñ anlara sen de eger
Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim

11. Halkı bunca enbīyā kim geldiler
Cehr ile tevḥīde da‘ vet kıldılar
Evliyāu’llāh olara uydılar
Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim
12. Gel berü Seyyidle zikrit cehr ile
Tā ki zikrūñ irişe dilden dile
İrmege ‘irfān Hakkā vecd ile
Gel Hakkı cehr ile tevḥīd idelim

156

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Tālibā maṭlūba isterseñ vuşul
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
Hakkā irmege budur aşıl uşul
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
2. Gör cemī‘ -i enbiyā vü evliyā
Hakkā tevḥīd ile irdi ey fenā
Sen de isterseñ bu yolda reh-nümā
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
3. Evliyānuñ rāhına gel girelüm
Māsivā naqşını dilden silelim
Münkerinüñ sözlerini nidelim
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim

156

2a
3c

B 106b-107a: A 6a-6b

cemī‘ -i: cemī‘ i A
Münkerinüñ: Medd-i ‘aynuñ B

4. Bize emr itdi Hudā Qur'ân ile
 “*Fāzkurūni*”⁸⁰ didi tutduḡ cān ile
 Cem‘ olup aḥbāb ile iḥvān ile
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
5. Zikr-i Hakkā istigāl it gel müdām
 Bunuñ ile irdi maḡşūda kirām
 Cenneti ‘Adn içre istersin ḡarām
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
6. Gel berū ma‘mūr iken mülk-i beden
 Cedd ü cehd ile ḡazan ḡulḡ-ı ḡüsn
 Ey bugün Allāhı bulmaḡ isteyen
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
7. Kenz-i maḡfinüñ ḡavī miftāḡı bu
 Kim bunuñla irdiler Hakkā ḡamū
 Keşfolā dirseñ saña esrār-ı Hū
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
8. Sırr-ı tevḥīdüñ ide sen de zuḡūr
 Cümle eşyadan tecellī ide nūr
 İtmeḡe cümle maḡāmātı ‘ubūr
 Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
9. ḡalbüñ içre yakmaḡ isterseñ ḡerāḡ
 Meclis-i tevḥīdden olma ırāḡ

80

6a

8a

Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi:152 “Beni anın ki..”

mülk-i: mülki A

Sırrı tevḥīdüñ ide sen de zuḡūr B

Ola dirseñ dü cihānda yüzüñ ağ
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim

10. İster iseñ şirküñ imān itmegi
Zerreñi kân kaṭrañ ‘ummān itmegi
Cismini cān cānı cānān itmegi
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
11. Gel göñül derdine isterseñ devā
Hakkı tevḥīd eyle her şubḥ u mesā
Hakk ile olmaḵ dilerseñ āşinā
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim
12. Eyle tevḥīdi sañā Haşan Hüseyin
Olasuñ Hakkıñ ‘azābından emīn
Seyyidüñ budur sözi sañā hemin
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelim

157

Müstef ilün/ Müstef ilün

1. Rāh-ı Hudāya gitmege
Sermāyemiz ‘aşḵdur bizim
Rūḥānī mi‘rāc itmege
Sermāyemiz ‘aşḵdur bizim
2. Geldik bu mülke ‘aşḵ ile
Tutup varavüz ol ile

İrişmege ol menzile
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

3. Budur ezel bize delil
Bu göterir bize sebil
Ol Һazrete varmağa bil
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

4. Budur bize Һaqqtan ‘atā
Da‘ vet ider çün Muştafa
İrmege zāt-ı mutlağa
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

5. ‘Aşkdan olupdur mümkünāt
Esmā vü ef‘āl u şıfāt
Feth olmağa tevḥid-i zāt
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

6. Һaqqı dilerseñ ey ‘amu
‘Aşka ulā-aş gayrını ko
Keşfolmağa esrār-ı Hū
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

7. Zāhid bu ‘aşkı bilmedi
Bu zevke hergiz irmedi
‘Aklı bu ‘aşka dönmedi
Sermāyemiz ‘aşkdur bizim

3a	bize:toğrı B
4a	Budur bize Һaqqtan ‘atā: Budur ‘aşk bize Һaqqdan ‘atā
4b	Da‘ vet ider çün Muştafa: Da‘ vet ider bizi Һaqq A
5b	u :-B

8. Biz ‘aşqdan ğayrı bilmeziz
 Bir dem daħi ayrılmazız
 Zāhid sözine uymazız
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim
9. Biz ‘aşka virdik varımız
 Terk eyledik aġyārımız
 ‘Aşkdır enīs ü yārımız
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim
10. Söyle ne var‘aşqdan ‘azīz
 Daħi ne var ‘aşqdan lezīz
 Hep ‘aşka virdik ğayrı biz
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim
11. ‘Āşıklaruñ ‘aşq cānıdır
 Hem dīn ü hem imānıdır
 Ğayrı ne var hep fānīdür
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim
12. Biz ğayrıya virdük fenā
 Qaldı hemān ‘aşq-ı Hudā
 ‘Aşkdur çü Seyyid reh-nümā
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim
13. Bu remzi gel duyduñ ise
 ‘Aşq neydügin bildüñ ise
 Bu Seyyide uyduñ ise
 Sermāyemiz ‘aşqdur bizim

8a Bu mısranın vezni hatalıdır.
 10b daħi: dāħi A / ne var: nedür A
 12a ğayrıya: ğayrı A

158

Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

1. Menem şu gevher-i yektā ki genc-i gencürem
Henüz bu dīde-i halkdan hafāda mestürem
2. Menem şu nūr zāt-ı Ehad maḥẓ-ı nūr zāt
Bu cism-i ḥākimi görenler şanur ki bī- nūrem
3. Baña bu ten göz ile bağan nār mı görür ancak
Sen dīde-i cānuñı gel aç gör ki ne nūrem
4. Nidem ki bilmediler kadrımı bu halk ammā
Ki kurb-ı Ḥaḥḥda ‘ aziz halk içinde menķürem
5. Menem ki lü'lü'-i elmās şeb-i çerāğ zī-ķıymet
Vü līk dīde-i ḥassāda kân-ı billürem
6. İnkār iderse ger beni münker ‘ acep degil
Ṭoğmadı āf-tāb dir ol dimez ki ben görem
7. Ben münkerine derd u ğam u mātem olmuşam
Ammā ki mü'mīnine zevķ u şafā vü serverem

158

2a

2b

3.

4a

4b

5a

6a

6.

7b

B 108a-109a: A 18a-18b

mazhar: -A, B nüshasında fazlalıktır.

cism-i: çeşm-i B / Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bu beytin vezni hatalıdır.

bu: -B

halk içinde: bu halka A

ki: -A / elmās: elmāsı A

beni: bizi B

Bu beytin vezni hatalıdır.

zevķ u şafā vü serverem: zevķ şafā vü server A

8. Bu zāhir ehli atında egeri bī-nāmım
Velikin ehl-i aıat iinde meh rem
9. Menem u rind-i arab t c r   -n  bezm-i ezel
Ki ebed mestem anu  n ne disem ma  z rem
10. Menem u kenz-i af  sırrına em n All h
Menem ki b   i-i ay t    lem nef a-i s rem
11. Menem alife-i a ki mahar-esm -ı g lh 
Menem ki bu vaf ile levh-i ezelde me rem
12. Menem ki mebd -i g l hem aıat-ı eya
Bu m lke geld m ezelden ki ra-ı Man rem
13. Menem ki z t-ı aı g rmege ur andur vechim
Zuh r-ı tecelliy t aa ki alb-i meks rem
14. Menem ki ı r ile hem-dem hem    s  v  asem
Menem ki M s -y     mr n Mi t ile hem- rem
15. Men ki dost y zini c mle-i eyada g rm em
Bu m r y ya anu  n bauben mesr rem
16. a ile ins t tal  alkdan ictin b itdim
Bu vaetimi g renler anur ki mar rem

10b	� �lem: � �lemle A
11.	Bu beytin vezni hatalıdır.
12a	aıat-ı: aı� A
13.	Bu beytin vezni hatalıdır.
14a	hem-dem: hem-d A /asem: atm B
15a	ki: -A
15b	bauben: baup A
16a	Bu m�sranın vezni hatalıdır.

17. Ben eyledim bu gönül beytini sa‘ y ile Ka‘be
Menem ki vāşıl-ı ma‘ nāyı hacc mebrûrem
18. Hārīm eyledim ehl-i dilüñ muţāfıdır albim
Zemin-i şehr-i maabbetde beyt-i ma‘ mûrem
19. Egeri ‘ālem-i ma‘nada ben olmuşam ‘Ana
Velī bu şûret içinde za‘îf ü ‘aşfûrem
20. Müdām-ı fıkır-i hayālim Hāuñ vişālidür
Ne teşne-i kevşerem ne māil-i hûrem
21. Dostuñ kemend-i zülfüne berdār olmuşam ezel
Çalarum abl-ı Ene'l-hā ki bugün Manşûrem
22. Umarım ide bu derde abīb-i ‘aş dermān
Marīz-i ‘aş-ı cünûnem ğarib-i rencûrem
23. Seyyid semendin ab‘uñ hergiz senüñ hayāl irmez
Budur netice sözüm kār-ı sūanda pür-zûrem
24. Bu bende benüm diyeni şanmā ki sen benüm ben līk
Ben ki bir esir bende-i ‘ānaşır-ı hāır u horem
25. Menem şu ğara-yı deryā-yı mav-ı maz-ı zāt
Öz varlığımdan anuñ içün be-küllī ben‘ûrem

17a	Ben eyledim: men itmişem B
18a	eyledim: -A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
20.	Bu beytin vezni hatalıdır.
21a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
23b	sūanda: sūand A
24a	ben līk: -B
24b	bir: -B
25.	Bu beytin B nüshasındaki sırası farklıdır.
25b	Bu mısranın vezni hatalıdır.

26. Varlık-ı Hakkıñ durur çü haqıkat ğayr-i lā illā
Ben bende-i bî-çāre hemān emr-i Hakkā me'mūrem
27. İtdüm İlāhî cürm ü haṭā gerçi kim deliyim
Ger baña kaṭre-i keremin irerse mefkūrem

159

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. İsmüñ yād eylese 'āşık kararı qalmaz Allāhım
Vuşlatına olan lāyık kendözin bilmez Allāhım
2. Sensin dillerde söylenen sensin işiden hem gören
'Aşkına mecnūn olan hîç 'aqla gelmez Allāhım
3. Sensin ismüñ ile ḥāzır sensin ḥālimize nāzır
Sensin evvel sensin āḥir ğayrı var olmaz Allāhım
4. Sensin 'ālemlerüñ nūrı kim cennet diler kimi ḥūrî
Ḥüb cemālüñ 'āşıqları ğayriye baqmaz Allāhım
5. Senüñ 'aşkıñ ile ṭolan visālüñ 'ıydına iren
Her dem senüñ ile olan ferdāyı ögmez Allāhım
6. Baq 'andelibüñ zārını leyl ü nehār feryādını
Görmüş cemālüñ nūrını ğayra aldanmaz Allāhım

26. Bu beytin vezni hatalıdır.
159 **B 109b-110a: -A**
3a Bu mısranın vezni hatalıdır.
4a Bu mısranın vezni hatalıdır.

7. Ben de blbl gibi zrım h bilinmedi avlim
Senden ğayri benim hlim kimseler bilmez Allhım
8. Yolunda varını viren o ‘kdur saa iren
‘Au meyiyle mest olan hergiz eylemez Allhım
9. lmezden evvel ölenler men ‘aref srru bilenler
‘Au ile hayt bulanlar ebed lmez Allhım
10. Bildi ‘ ‘lem fn Muammed Mutafa kn
‘laru d cihn bir pula olmaz Allhım
11. D’im zkr ider dilleri efğn ider blblleri
Vadet bağınu ğlleri ebed h olmaz Allhım
12. Parlanursa bu kafes ‘au sen ‘aka kpes
‘laru h bir nefes senden ayrılmaz Allhım
13. Mtk olan dildrına kmaz bu ğni yarına
Hergiz vil yarına ‘klar tymaz Allhım
14. Seyyid degil bunu diyen Ynus Emredr syleyen
Mnkirlerdr inanmayan seni anlar bilmez Allhım
15. Seyyid-i ‘uak ister seni yoluna terk itdi cn
Valu ile d it an hcre tyanmaz Allhım

7. Bu beytin vezni hatalıdır.
10a Bu beytin vezni hatalıdır.

El-Ḳafiyetü'n-Nün*

160

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

“Der-Faşl-ı Resül-i Kibriyā Ḥabīb-i Ḥudā Muḥammed Muṣṭafā ‘Aleyhi’s-selām”**

1. Merḥabā ey server-i maḥbûb-ı ‘âlem şâh-ı dîn
Rahmetenli'l- ‘âlemînsin hem imâmü'l-mürselîn
2. Ḥilḳatı kevnine bâ' iş nûr-ı vechüñdür senüñ
Senden oldu her ne kim var evvelîn ü âḫirîn
3. “Yaradılmazdı cihân sen olmasayduñ bî-gümân”
Görinen bu ma' nî-yi “levlāk”dan oldur hemîn
4. Enbiyâ olsa tıfıluñ tañ midür ey ‘âli zât
Sen nebî idüñ daḫi Ādem degildi mā-i tîn
5. ‘Ālem-i şüretde ger ceddüñdür İbrāhim Ḥalîl
Ma' nîde hep enbiyānuñ cediti sensin ey mu' in
6. Kıble ma' nâsinuñ vechüñdür ey ḫayrül-beşer
Anuñ içün sen de ḫatm oldu kemâl-i rāh-ı dîn

* Bu bölüm -A
 ** Bu bölüm -A
 160 B 110a-114a: A 73b-76a
 4a ‘âli: pāk-i A
 4b degildi: olmamışdı B
 5a ceddüñdür: ceddüñ B
 5b cediti sensin: ceditisin sen A
 6a ma' nâsinüñ: ma' nisinüñ A

7. Şûret-i insānda senden aḥsen olmaz bir daḥi
 Toğmadı toğmıyeser hem sen gibi bir meh-cebin
8. Halka Haḥḥuñ feyzi irmeklige rūḥuñ vāsıta
 Zāhirā kılduñ sefer oldu yirin ḥuld-i berīn
9. Mazhar-ı luṭf-ı hidāyet maṭla‘-ı nūr-ı Hudā
 Mürdeler iḥyā ider nuṭḡı ile ol faḥreddīn
10. Künt-i kenzüñ a‘lamı taḥt-ı nübüvvet aḡtamı
 Kāşif-i esrār-ı Haḥḥdur fātiḥ-i dīn-i mübīn
11. Ekmel u evlād-ı Ādem cami‘u'l-esmā durur
 Dīnī bāḡı da‘veti ‘ām itdi ol şāh-ı güzīn
12. Şanma maḥşuş ola bir mülke hemān hükmi anuñ
 On sekiz biñ ‘āleme hükmi revāndur der-mekin
13. Kudve'-i mevcūd iken “*ol faḡr-ı faḡrī*”dür didi
 Ümmet iseñ gel faḡirden sen de çekme āstīn
14. Açlık acısın severdi yer idi dā‘im şı‘ir
 Tatlı gelür idi aña hem-çü şekker-i engebīn
15. Baḡrına taş baḡlamasaydı eger ol faḡr-ı nās
 ‘Ālem-i bālāya pervāz eyledi bālā-nişīn

7b Toğmadı: Doğmadı A / toğmıyeser: doğmıyeser A / hem sen gibi:
 dersin teki bir A

8a rūḥuñ: rūḥ A

8b kılduñ: kıldı A

9a luṭf-ı: faḡl u A / maṭla‘-ı: maṭla‘ ı A

10a nübüvvet: risālet: A

12b der-mekin: kimin A

14a Bu mısranın vezni hatalıdır.

15b ‘Ālem-i : ‘Ālemi A / eyledi bālā-nişīn: eyler idi bil yakīn A

16. Kendüni taḥfîf iden düşmanları ol resûl
Görse açarlar konaqlar idi anları hemîn
17. Kendüye kemlik idenlere iderdi iyilik ol
‘ Afv iderdi cürmini düşmenlerüñ tutmazdı kin
18. Dil anuñ ḥalkı ‘ aẓîmi vaşfını itmege lâl
Kāşirü'l-idrâk kemâlâtında ‘ aql u ḥurde-bîn
19. Bî- gümân cismi münezzeh idi ey cân sâyeden
Hem anuñ şânında nâzil Ṭāhâ vü Yāsîn
20. Başı üzre sâyebân olurdu dâ'im bir seḥâb
Her ne cānibe ‘ azîmet eylese ol şāh-ı güzîn
21. Zâtını ḥıfẓ içün a‘ dānuñ gözinden ol celîl
Kıldı beyt-i ‘ ankebûtı anlara Ḥaşan Ḥüseyyin
22. Mu‘ cizâtına yok idi ḥadd u ‘ ad gerçi velî
Mu‘ cizātuñ a‘ zâmı Qur‘ân bize hablü'l-metîn
23. Mu‘ cizâtını hemân parmaqların kıl kıyās
Her birinde çeşme itdi içdi aşḥâb-ı güzîn
24. Ol beyân-ı mu‘ ciz-i âşâr ile şakḳ oldu kamer
Zî-‘ acâyib mu‘ cizât-ı şad-hezâran âferîn

16a	düşmanları: düşmanlar A / beni: -A, B’de fazlalıktır.
16b	açarlar: ağırlar A
17a	Kendüye: Kendüne A
17b	cürmini: suçını A
18b	u: -B
19b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
20b	şāh-ı güzîn: kām-bîn A
21 b	beyt-i: beyti A / ‘ ankebûtı: ‘ ankebût A / anlara: kim aña A
23b	itdi: ağıdı A
24a	âşâr ile: âşāruña A

25. Bir koyunla üç yüz aşhābı ziyāfet eyleyüp
Cābir önde o gün kıldı kamūsın şābi' in
26. Kaşd idüp destinde bir taşu gizledi bir nā-ḥalef
Didi destinden o taş yā faḥr-ı cemi' ü'l- mürselin
27. Söyleyüp imān getürdi taşca taş kıldı kabul
Kılmadı ol ḳalbi taşdan ḳatı Ebū Cehl-i lā' in
28. Şāhid oldı aña ḥayvān u nebāt u hem ḥacer
' Ākil iseñ sen de taşdıḳ eyle anuñ ḳarib in
29. Kimse nev-mīd olmadı iḳrār idenlerden aña
Zirā oldur cümleye ḳılan şefā' at yevmü'd-din
30. Bir gice nişfu'l-leyl idi meger ol zül'-a atā
Cebrāile emridüben didigim var yā em in
31. Bir muraşşā' tāk ile hem daḥi bir hülle kemer
Hem daḥi cennetden ol var bir berrāḳ-ı rāh-ı d in
32. Var Ḥabībime ilet benden selām itdi aña
Gelsün ' arşım seyridüp görsün beni ' ayne'l-yak in

25b kamūsın: kamūsı A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
 26. Bu beytin vezni hatalıdır.
 26a ḥalef: -A
 26b destinden: destined A / yā faḥr-ı cemi' ü'l- mürselin: sensin resülü'l-
 ' ālem in A
 27b Bū Cehl-i: Ebū Cehl-i A
 30a nişfu'l-leyl: dön yarısı A
 31b rāh-ı d in: rāh-ı b in A

33. Hem gök ehli amū mütadur cemālūñ görmege
Cennet u rızvān u vildān daı ılmān hūr-ı  ayn
34. Aldı cenetden Burā ol bigi Rabbü'l-ālemīn
Ol cenāb-ı Mutaāya geldi ol demde hemīn
35. İtdi teblī-i risālet  izzetiyle ol hemān
Giydi tāc u hülleyi bindi burāa ol güzīn
36. Ber-i var sürdi burāı gökler üstüne o dem
Anı görüp ādi kıldı yerde amū mü'minin
37. Na līñ  ara irür idi  izzet ile zü'l-Celāl
Yolda aldı irmedi ol menzile rūu'l-emīn
38. Vulat-ı hāzret olupdur mūntehā mi rācına
Gecdi yetmiş biñ icābı hāzrete oldu arīn
39. Zāhir ü bāın ü gördi Tarının dīdārını
Anda secde ıluben Hādan diledi ümmetin
40.  Ara kıldı sekiz umaını Allāh ün saa
Didi gir cennāta mütadur saa hūr-ı  ayn
41. Ümmetsiz girmezem diyü Hāa kıldı niyāz
Ümmetüñ diledi Hādan evvel u āir hemīn

33a	hem: hep A / amū: cümle A
33b	Cennet u: Cennet A
34a	Aldı cenetden Burā: Emr-i subānı ile A
35b	hülleyi: hülle A
40a	saa: aa A
40b	mütadur: müta oldu A
41a	Bu mısranın vezni hatalıdır
41b	Hādan: ancak/ u: -A

42. Ümmetini haşra degin kayırır ol pādīšāh
Ümmetine hem-dem ü hem zāhir ü hem mu‘īn
43. Ümmet olmak ister iseñ ol Nebīler šāhına
Emr ü nehyüñ kıl ri‘āyet yoluna ol hāk-i zemīn
44. Ümmet olup zāhira tābi‘ olur aña ‘avām
Ümmet-i hāş olaña cān baş kur yoluna ‘āşıkīn
45. Āline evlādına aşhābına aḥbābına
Çār yār u bā şafāya şad-ı selām vir güzīn
46. Yār oldur aña Bu Bekr-i şiddīk u ‘atīk
Şāhid oldı kavl ü fi‘li sıdkına anuñ hemīn
47. Tayyib ḥatırla kamū varını işār itdi ol
Zī-seḥāvūt zī-şadākat zī-kerāmet āferīn
48. Hem ikinci yārıdur ol kim emīrū'l-mü'minīn
Şāh-ı ‘ādil Ḥazret-i Fāruḳ nizāmü'l-erba‘īn
49. Din-i İslām içre şol deñlü şalābet şaldığım
Heybetinden zilleti görse kaçır şeytān-ı la‘īn
50. Çün üçüncü yārıdur ‘Oşmān-ı zi'n-nüreyn anuñ
Şāhib-i ḥilm ü ḥayādür gevher-i dūr ü simīn

44a olur: geçer A
45b u : -B / vir: bir B
47a işār itdi: taşdik kıldı A
50b gevher-i: gevheri A / dūr ü simīn: dūr-i yemīn B

51. Zūlm ile katl itdiler gerçi anı ā‘ dā’-i dīn
Ecrini vuşlat durur Hāḳḳdan o buldı rütbetīn
52. Çār-ı yāridur anuñ zīrā ‘ Alīyyü'l-Murtaẓā
Āb-ı rüyı evliyā ser-çeşme-i ehl-i yakīn
53. Nūr-ı vāḥiddür benimle çün ezel didi resūl
“*Hel etā*”⁸¹ şānında nāzil oldı ‘ Alīyü'l-insān-ı ḥīn
54. Sevmeyen bunları hergiz görmeye cennet yüzün
Ḳala nār içre muḥalled ola yeri şāfilīn
55. Ol iki pākize gevher-i güşvār-ı ‘ arş imiş
Böyle yazmışlar ammā böyle didi ‘ ārifīn
56. Kim Ḥasandur biri zehr içirdi aña eşḳiyā
Ḥānedānuñ baḡrını iḥrāk idüp ol ḥāinüñ
57. Ol birisi Şāh Ḥüseyn Kerbelādur kim anuñ
Aḡlayup katli güninde ‘ arş u ferş kıldı enīn
58. Zī-muḥanneş nā-muselmān zī-cehennem itleri
Bir içim şu virmedi ma‘ şūmlara ol zālīmīn
59. Bir içim şu istesüñ men‘ eylemez bil ki Yehūd
Ḥāşā Allāh kim olıserdür bulara zerre dīn

81

51b vuşlat durur: vuşlatdur A / o buldı: anuñ
55b ‘ ārifīn: ‘ ālemīn A
56a içirdi: içre A
56b idüp ol ḥāinüñ: eyledi ol zālīmīn A
57a birisi: biri A
57b u: -B
58b zālīmīn: ḥāinīn A

60. Luṭf idüp kândur zülālũñle ḳamũ ‘ atşānları
Yandı ‘ uşşāḳuñ dili hem-çün tenūr-ı âteşin
61. Her kime nūr-ı hidāyet irdiyse rüz-ı ezel
Tābi‘ oldılar bulara olup aşḥāb-ı yemīn
62. Şunlara kim irmedi nūr-ı hidāyetden ziyā
Oldılar münkir olar mişl-i Ebu Cehl-i la‘in
63. Cümleten evlād-ı aşḥābı ne varsa tābi‘in
Diyelim biz Raḥmetu’llāh ‘ aleyhim ecma‘in
64. Yā Resūlu’llāh şefā‘ at ḳıl bu Seyyid-i mücrime
Cürmi bī-ḥaddur velī sensin şefi‘ ü'l-müznibin
65. Ğarḳ-ı ‘ işyān olmuş mudur ey resūl-i kibriyā
Sen iriş feryādıma ey şādıḳu'l-va‘ dü'l-emīn
66. Yā İlāhī cürmüni ‘ afv eyle ‘ āşi ḳullaruñ
Cümlesine vir na‘imüñ “*fadhuluhā*” ḥālidin
67. Pādişāha ḳıl teraḥḥüm müznib u ‘ ācizlere
İhtiyācuñdür senüñ hep mü'mināt mü'minīn
68. Bir bölük ‘ āşileriz kapuña geldik biz gedā
Ḥācetimiz sen revā ḳıl yā mücibü's-sāilīn

60b	tenūr-ı: tenūrı A
62a	hidāyetden: -A
62b	olar mişl-i: olardur matbū‘-ı A
65a	olmuş mudur: olmuşdur A
67a	müznib u: mücrib B
67b	mü'mināt mü'minīn: mü'minīn mü'mināt A

69. Aḥmed u Maḥmūd Ebū'l-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafā
Ḥürmetine kı l hidāyet kı lma bizi zālın

161

*

1. Bugün cān u dilden zāt-ı Ḥudāyı
Sevmek isteyenler tevḥīde gelsün
Ḳalbinüñ içinden ḥubb-ı sivāyı
Sürmek isteyenler tevḥīde gelsün
2. Bulmaḳ ister iseñ zıkrüñ şafāsın
A' māluñ ḥālis it terk it riyāsın
Ḍarb-ı tevḥīd eyle ḳalbüñ pasın
Silmeḳ isteyenler tevḥīde gelsün
3. Güş eyleyen kāmillerüñ pendini
Ḥalās itdi emmāreden kendini
Envār-ı zıkr eyle ḥayr u şerrini
Seçmek isteyenler tevḥīde gelsün
4. Meyl eyleme şaḳın hıç māsivāya
Tevḥīd ile irsün terk-i Ḥudāya
Bu dünyādan imān ile beḳāya
Göçmek isteyenler tevḥīde gelsün
5. Bulmaḳ isteyenler derdine dermān
Cāna ḳuvvet eylesün tevḥīdi her ān
Yarın maḥşer günü hesābın āsān

161

*

3a

4b

B 114a-114b: A 77b-78a

Hece vezni kullanılmıştır

kāmillerüñ. Kāmiller A

Tevḥīd ile irsün terk-i Ḥudāya: Terk irsün tevḥīd ile Ḥudāya A

Virmek isteyenler tevḥīde gelsün

6. Tevḥīd ehli bulur oddan necâtı
 Ḥayra tebdîl olur hep seyyiâtı
 Berḳ-i hâṭif gibi anda şırâtı
 Geçmek isteyenler tevḥīde gelsün

7. Aldanma ki şaḳın nefsüñ eline
 Sa‘ y eyle iresin dostuñ iline
 Ehl-i tevḥīd ile ‘Adn uçmağına
 Girmek isteyenler tevḥīde gelsün

8. Bugün dost yolunda viren varını
 Yarın anlar durur gören yarını
 Ṭūba ağacından ḥulle etvārını
 Giymek isteyenler tevḥīde gelsün

9. Nice bir yaparsın dünya ḥarābın
 Zıkr ile ta‘ mîr it aḥret serāyın
 ‘Ālinüñ elinden kevşer şerābın
 İçmek isteyenler tevḥīde gelsün

10. Ḥaḳḳı ister iseñ tut mürşid elin
 Sev Resūlu’llāhuñ evlād u ālin
 Cennet-i a‘ lāda Ḥaḳḳuñ cemālin
 Görmek isteyenler tevḥīde gelsün

11. Mağrūr olma cihānuñ ‘izzetine
 Şükür eyle rûz-şeb Ḥaḳḳ ni‘ metine
 Seyyid gibi ehlu’llāh şoḥbetine
 İrmek isteyenler tevḥīde gelsün

162

“Der-Nısf-ı Server-i Enbiyā Rehber-i Evliyā Muḥammed Muṣṭafā Şallā’illāhu
‘Aleyhi Vesellem” *

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Evvel ü aḥirsın ey şāh-ı cihān ma‘ mürsın
On sekiz biñ ‘āleme hükümñ revān mañşürsın
2. Nām-ı pākuñ ol Hudānuñ nām-ı pāk ile şehā
Kim yazılmışdur ezel levhinde sen meşürsın
3. Cümle evşāf-ı cemālünle ṭoludur dōrt kitāb
İncil ü Tevrāt Zebūr Qur‘ān ile mezkürsın
4. Hil‘ at-i levlākı giydüñ anuñla ey şāh-ı dīn
Sen bu fānīnün libāsından anuñçün ‘aversin
5. “*Fakrı fakrı*” diyüben fakr ile kılduñ iftiḥār
Ḳamū ḥālde rütbeñe sen şākir ü meşkürsın
6. Düşmese sāyeñ zemīne olmaz ey server ‘aceb
Nūruñ olmaz sāyesi ser-tā-ḳademsın nürsın
7. Nūr-ı vechüñden münevver gerçi ‘ālemler ḳamū
Lik ammā çeşm-i aḥvaldan yine mestürsın

162

*

3a

3b

4b

5b

B 114b-115a: A 78b-79a

Bu bölüm: -A

Cümle: Hepsinün A / cemālün ile pāk ile / doludur: dolu A

ü: -A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Ḳamū: Tā bu A

8. Her kelāmuñ dūr-i deryā-yı haḳāyıḳdur senüñ
Ol haḳıḳat gencinüñ gencīnesin gencürsın
9. N'ola kılursañ şefā' at mücrim ü müzniblere
Cümle 'āşıye şefā' at kıлмаға me'mursın
10. Derd-mendim çāresiz ḳaldım meded kıl ey Ḥabīb
Çünki sen her ḥasta-diller rence-i rencürsın
11. Ben ğarīḳ-i bahr-ı 'işıyānım işim küllī ḥaṭā
Sen 'aṭālar kânısın hem afv ile meşḥürsın
12. Cürm ü 'işıyānuñ ne deñlü olsa Seyyid çekme ğam
Saña ceddüñden şefā' at ola ger mağfürsın

163

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Bu yolda cāndan geçmeyen Ḥaḳḳa 'āşıkım dimesün
Hep varını terk itmeyen Ḥaḳḳa 'āşıkım dimesün
2. 'Āşık-ı cān başa ḳalmaz cihānı 'aynına almaz
Şunlar ki cānına kıymaz Ḥaḳḳa 'āşıkım dimesün
3. 'Aşık olan şādıḳdur gerek işi Ḥaḳḳa layık gerek
Ḳulı fi'li uymayan Ḥaḳḳa 'āşıkım dimesün

10a	Ḥabīb: ṭabīb A
11a	ġarīḳ-i: ġarīḳi A
12a	'işıyānuñ: 'işıyān A
163	B 115a-115b: -A
2.	Bu beytin vezni hatalıdır.
3.	Bu beytin vezni hatalıdır.

4. Sıdqla gelen ‘āşıkla ‘aşk ile qodı dü cihānı
Dünyā vü ‘uqbāya kalan Hakkā ‘āşıkım dimesün
5. İsteriseñ vaşl-ı Hudā sever gayrını dilde koma
Terk itmeyen küllī sivā Hakkā ‘āşıkım dimesün
6. Her kim dilerse yārını maḥv eylesün aḡyārını
Yok itmeyen hep varını Hakkā ‘āşıkım dimesün
7. Gel ey sofi urma lafı dimesünler saña yūfi
Derūnı kılmayan şāfi Hakkā ‘āşıkım dimesün
8. Gerçek seven cānānını ortaya qodı varını
Şaklayan baş u cānını Hakkā ‘āşıkım dimesün
9. Kimde olursa zerre şek yok yere çekmesün emek
Hele baña lāzım dimek Hakkā ‘āşıkım dimesün
10. Hakkūñ ‘āşıkları şehā hep evliyā vü aşfiyā
Seyyid gibi her bir gedā Hakkā ‘āşıkım dimesün

164

Mef’ülü / Mefā’ilü / Mefā’ilü / Fe’ülün

1. Varmazsañ eger mürşide Hakkā iremezsın
Öz ‘aqluñ ile var yūri Hakkı bulamazsın
2. Bir mürşide var eyle aña cān ile ḥizmet
Yok yire yorulma yalnız yol alamazsın

7.
164
1b
2b

Bu beytin vezni hatalıdır.
B 115a-116a: A 78a-78b
Hakkı bulamazsın: Hakkı ile bulasın A
alamazsın: alasın A

3. Şıdk ile apusunda dervîş nefsüñi añla
Bilmezseñ eger nefsüñi Rabbüñ bilemezsüñ
4. Sen bunda Hakkı bilmek için geldüñ ezelden
Ğaflet ile yatup Hakkı yâ niçün aramazsın
5. Gel kibri o ‘aşk ehline sen eyle tevâzu‘
Baş itmez iseñ ayağı bahre alamazsüñ
6. Zıkr eyle Hudâyı var iken fırsat elünde
Kim anda varup bir dağı bunda gelemesin
7. Zıkr itmez iseñ Hâlikî dem-be-dem ey dil
Mir'at-ı dilüñ jengini hergiz silemezsın
8. Ref eyle bugün cân gözinüñ cümle hicâbuñ
Şâf olmayacak âyine vechin göremezsın
9. Sür hubb-ı sevâbetlerini beyt-i dilünden
Sevmezseñ anı dost ile tenhâ alamazsın
10. Hep varlığını eyle yüri ‘aşk ile ifnâ
Tâ küllî fenâ bulmak için var olamazsın
11. Âşık ola gör isteriseñ menzil-i ‘âli
Sen zühdüñ ile ol yere zâhid varamazsın

3b	nefsüñi: nefsini B
4a	ezelden: ezelde B
7a	Zıkr itmez iseñ: Zıkr itmezsen A
8a	cümle: küllî A
8b	vechin: vechi B
10a	Hep varlığını eyle yüri: Var eyle amü varlığını A

12. Girmezseñ eger Seyyid ile bağ-ı cināna
Hergiz bu ma' ārif gülini sen diremezsın

165

Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Ey Qādir ü Qayyūm Allāh
Sensin mu' īn-i müste' ān
Ey rahmeti çok pādīshāh
Sensin mu' īn-i müste' ān
2. 'İşyāna müstagriḳ vüçüd
Ente'r-rahīm ente'l-vedūd
Fazluñla it ihsān vüçüd
Sensin mu' īn-i müste' ān
3. Bir gün irişür nāgehān
Peyki kazāyı āsmān
Ol demde ḳullara hemān
Sensin mu' īn-i müste' ān
4. Hāşan dile ḳılduñ sefer
Tā bulavuz nefse zafer
Ol yolda rehber
Sen sin mu' īn-i müste' ān
5. Bir kez naẓar ḳılsañ n'ola
Maḥv olsa cümle māsivā
Lütf eyle ey erḥām Ḥudā
Sensin mu' īn-i müste' ān

165

4b

4c

5a

B 116a-116b: A 78a

tā bulavuz: bulmazçün B

Bu mısranın vezni hatalıdır

n'ola: aña A

6. Zikrũ enīs eyle baña
 Vāşıl ola tā kim saña
 Bu Seyyide yā Rabbenā
 Sensin mu‘īn-i müste‘ān

166

“Der-Naşıhat-ı İhṡān” *

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ulün

1. Gel ey ğafletde kalan ğāfil insān
 Ki uyup nefse idersin dāim ‘ işyān
2. Telef kılduñ bu ‘ömri nāzenini
 Geçürdüñ ğaflet ile bunca azmān
3. Yatarsın ḥ‘āb -ı ğafletde qarındaş
 Seni ezdirdi bu nefis ile şeyṭān
4. Seherden gitdiler Ḥaḫḫa irenler
 Ki sen ğāfil yatarsın gitdi kār-bān
5. Ki bir dem Ḥaḫḫa itmezsen‘ ibādet
 Olursın dem-be-dem nefsüñe sekbān
6. Oluben nefis-i emmāre zebūnı
 İşüñ hıkd ḥased kezḇ ile bühtān

166

*

1b

4a

5a

B 116b-118a: A 76a-77b

Bu bölüm: -A

dā'im: dün gün B

gitdiler: gitdi hep A

itmezsen: kılmazsan A

7. Daḥi kibr ü ğaḏab buḥl u ta‘ aṣṣub
Ḳanı ḥilm ü ḥayā vü cūd u iḥsān
8. Dūn-gün itdigüñ cürm ü ṣenā‘ et
Hīç olmazsın ögüp cürmini nedmān
9. Ezelde itdigüñ ‘ ahdı unutduñ
Ḳanı Ḥaḳḳ ile olan ‘ ahd ü peymān
10. Niçün itmezsüñ Allāha iṭā‘ at
Ki idersin rūz-ṣeb ‘ iṣyān tuġyān
11. Gel Allāha dönelim gel ḳarındaṣ
Yeter inṣāfa gel evzāndır evzān
12. Nice tūl-i emel nice bu ğaflet
Gel aç cān gözini ğafletten uyan
13. Ferāġat ḳıl hevā ile hevesden
Yüri var Ḥaḳḳa ‘ azm it ḥaḳḳdan uṣān
14. Yeter olduñ sivā aṣnāmına ḳul
Gel ol ṣimden gerü sen ‘ Abdürrahmān
15. Yine geldüğini fehmi it cihāna
Seni ḳulluḳ içün gönderdi Sübhān
16. Ḥaḳḳı bilmege geldüñ sen bu mülke
Niçün kesb eylemezsin ‘ ilm ü ‘ irfān

17. Bugün kılmaz iseñ hāşıl ma‘ ārif
Yarın haşr oliser sen anda nādān
18. Gel imdi eyle taḥşīl-i ma‘ ārif
Ki yarın çekmesin anda ḥazelān
19. N'idem aldatdı seni işbu dünya
Ki naḳd-ı ‘ömri isrāf itdüñ ey cān
20. Göñül virdüñ bu dehr-i bī-beḳāya
Buña göñül viren ḥūd oldu pişmān
21. Bu bir mekkāre vü sehhāredür kim
Nice ‘āķilleri bu kıldı ḥayrān
22. Bu bir ef i heft-serdir pür-elvān
Buña meyl eylemez illā ki şubyān
23. Nice meyl eylesün ‘āķil fenāya
Ki bunuñ öñi ğamdur şoñı hicrān
24. Buña meyl itmedi gerçek erenler
Velī ḥalkuñ çoğın kıldı bu sekrān
25. Bunı cāndan sevenler virdi aḥir
Bir içim şu için dīn ile īmān

17a kılmaz: itmez A
17b Yarın haşr oliser sen anda nādān: Ki yarın çekmesin anda ḥazelān A
18b Ki yarın çekmesin anda ḥazelān: Yarın haşr olunca anda nādān A
19b naḳd-ı: naḳdı A
20a dehr-i: dehri A
25b şu için: şuya hep A

26. Bu fānīyi sevüp imdi n'idersin
Bilürsin kim olur aḥir o vīrān
27. Bu dünyā kimseye sen bākī şanma
Ḳanı evvel geçen işbunca merdān
28. Ḳanı Ādem kanı Ḥavvā kanı Şīt
Ḳanı Nūh u kanı Sām u Nerīmān
29. Ḳanı İlyās kanı Eyyüb kanı Lūt
Ḳanı İskender kanı Hızır ile Lokmān
30. Ḳanı İbrāhim kanı İsmā' il ü İshāk
Ḳanı Ya' kūb u Dāvud u Süleymān
31. Ḳanı Yūsuf kanı Yūnus kanı Hūd
Ḳanı 'İsā kanı Mūsā İbn-i 'Ümrān
32. Ḳanı 'ālemlerüñ faḥri Muḥammed
Ki anuñçün ḥalk olunmuşdur bu eyvān
33. Aña da ḳalmadı bākī bu dünyā
Ki evvel olmuş iken ol kevneyne Sulṭān
34. Devamı yok şebātı yok cihānuñ
Ḳalur şanma şaḳın sen bunda bir cān
35. Ḳonan göçer bu bir kār-bān sarāydır
Ki birkaç gün olursın sen de mihmān

26b o: bu A
29b ile: u A / Bu mısranın vezni hatalıdır
30a kanı: u A / Bu mısranın vezni hatalıdır
33b Bu mısranın vezni hatalıdır
34b cān: ḥāl B

36. Hüdādan ğayri fānīdūr muḥaḫḫaḫ
Ki añla küll şey'i hālikdir el-ān
37. Buña şāhid durur Qur'ān içinde
Buyurdu Hāḫḫ te'āla küllī men ḳān
38. Gel imdi Hāḫḫ kelāmın eyle taşdıḫ
Hāḫḫa inanmayan olmaz müselmān
39. Çü bildüñ fānīdūr eşyā temām et
Hemān bāḳī vü dā'im Hayy u Mennān
40. Gel imdi sen de Allāha rücū' it
'İbādet ḳıl Hāḫḫı zikreyle her ān
41. Dilüñ zıkr ile mu' tād it dem-ā-dem
Şaḳın olma zikirdeñ ḫālī bir ān
42. Elüñde var iken fırsat ḳarındaş
Gel ölmezden öñ it bu derde dermān
43. Kim āḫir rıḫlet eylerseñ bu evden
Saña bir gün gül olur buña inan
44. Su'al olur ḳamū itdiklerüñden
Yarın ḳuruliserdür anda meydān

45. Viriserdür oñünde Hakk te'āla
 'İbādet ehline cennāt u rızvān
46. Gel imdi sen de kıl Hakk'a 'ibādet
 Yerüñ olmaya tā kim anda nīrān
47. Var irkenden kıl ahvālūñ tefekkür
 Yarın çekmiyesin mahşerde hüsran
48. Bu gün kılmazsañ ahvālūñ tedārik
 Nef' virmez yarın biñ āh u efğān
49. Yiter gel nuşhuñı Seyyid kıl itmām
 Ki senden oñ dinilmişdür bu çendān
50. Vir evvel kendü nefsüñe bu pendi
 Tuta tā kim ateşden her bir āsān

167

Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Mesrūr oluñ ey düstān
 Geldi mübārek ramazān
 Buldı 'ālem taze cān
 Geldi mübārek ramazān
2. Çün geldi şehr-i ramazān
 Envārla tıldı cihān

45b cennāt u: cennāt-ı A
 46a Gel imdi sen de kıl Hakk'a 'ibādet: Ebed imdi gel sen de 'ibādet A
 47a tefekkür: tedārik A
 47b çekmiyesin: olmayasın A
 48a gün: -A
 167 **B 118a-118b: A 14b**
 2a şehr-i ramazān: şehr-i 'azīm ramazān B

Mü'minler oldu şād-mān
Geldi mübārek ramazān

3. Geldikde bu şehri ‘āzim
Feth olur ebvāb na‘īm
Bağlanur şeytān-ı recīm
Geldi mübārek ramazān

4. Bunda olur tövbe kabul
Didi resūl-i pür-uşūl
Gel imdi şā'ib t̄ahir ol
Geldi mübārek ramazān

5. Ğaflet yiter ey ġāfilīn
Bīdār olun ey nāimin
Tövbe kıluñ müznibīn
Geldi mübārek ramazān

6. Eyle ‘ibādet rūz u şeb
Hakkuñ rızāsın kıl taleb
Terk it hevāyı cümle hep
Geldi mübārek ramazān

7. Her giceyi k̄āim oluñ
Hem gündüzi şāim oluñ
Cehd eyleyüp k̄adri buluñ
Geldi mübārek ramazān

3c	Bu mısranın vezni hatalıdır.
4c	sen de: -A, B nüshasında fazlalıktır / t̄ahir: -B
6a	Eyle: Eyleñ B
6c	Terk: -B
7a	giceyi: giceyi A

8. Şāim olanlara Hudā
 Va‘ d eyledi yarın liķā
 ‘Āşıklara idün şalā
 Geldi mübārek ramazān
9. Gel ir bu şavmuñ sırrına
 Tā iresin vaşl ‘aydına
 Gūş tūt bu Seyyid sözine
 Geldi mübārek ramazān

168

Müstef’ ilün / Müstef’ ilün

1. Maḥzūn oluñ ey dustān
 Gitti mübārek ramazān
 Nūr ile tölmuşken cihān
 Gitdi mübārek ramazān
2. Mescidleri ma‘mur iden
 Göñülleri pür-nūr iden
 Müznibleri mağfūr iden
 Gitdi mübārek ramazān
3. Mü'minler anda şād idi
 Hep suçları azād idi
 ‘Uķbāya ḥayrū'z-zād idi
 Gitdi mübārek ramazān

8c

9a

9c

168

‘Āşıklara: ‘Āşıklar A

sırrına: sırrın A

Gūş tūt bu Seyyid sözine: Gūş it bu Seyyid nuṭķına: B

B 118a-119a: -A

4. Raḥmet idi ḥalk üzre bu
Miftāḥ idi cennāt ḵamū
Baḡlu idi bāb-ı ṭamū
Gitdi mübārek ramazān
5. Anda ider Ḵur'ān nüzül
Hem tövbeler olur ḵabul
Anda bulur ‘āşık vuşul
Gitdi mübārek ramazān
6. Geldi geçdi doyulmadı
Ezvāḵına ṭoyulmadı
Hergiz ḵadri bilinmedi
Gitdi mübārek ramazān
7. Gelün Ḥaḵka yalvaralım
Emşāllerine irelim
Bilmedik ḵadri n'idelim
Gitdi mübārek ramazān
8. Zārı ḵılalım rüz-ı şeb
Rızāsını ḵılup ṭaleb
‘İşyānımız ‘afv ola hep
Gitdi mübārek ramazān
9. Bu Seyyid aydur baḡını
Ḥoşnūd eyle bizden anı
Zikri budur düni günü
Gitdi mübārek ramazān

6a B nüshasında “ṭoyulmadı” sözcüğü “doyulmadı” şeklinde de yazılmış.
6c Bu mısranın vezni hatalıdır.
7c Bu mısranın vezni hatalıdır.

169

Müstef' ilün / Fā' ilün / Müstef' ilün / Fā' ilün

1. Cām-ı 'aşkı nüş idüp mestān olagör mestān
'Aqlını bī-hūş idegör sekrān olagör sekrān
2. Bir pīr-i anın tutup cān ile hizmet kılop
Varlığından şoyunup 'uryān olagör 'uryān
3. Qahr it nefis ü şeytānı terk eyle dü cihānı
Varlığından ol fānī merdān olagör merdān
4. Hāb-ı ğafletden uyan āteş-i 'aşk ile yan
Görmeğe Hakkı 'ayān pinhān olagör pinhān
5. Dilden sürüp sivāyı koma ğayri hevāyı
Bulup kurb-ı Hudāyı mihmān olagör mihmān
6. Seller gibi taşuben kūh u şahrā āsuben
Deryāya kavuşuben 'ummān olagör 'ummān
7. Vaḥdet sırrına irüp firḳati dilden sürüp
Her şeyde vech-i Hakkı görüp ḫayrān olagör ḫayrān
8. Terk eyle izāfātı geç cümle makāmātı
Kendünde bulup zātı Sulṭān olagör sultān
9. Seyyid ḫamd ile Hakkā irdik zāt-ı muṭlaḳa
Her demde bu ni' mete şükrān olagör şükrān

10. İşbu āb-ı hayvānı nūş itmedi hayvānı
Ger ister iseñ anı insān ola gör insān

170

Fā' ilātün / Fā' ilātün /Fā' ilün

1. Ey gönül gel şābir ol itme enīn
Hāzret-i Mevlā “*yuhıbbü's-şābirīn*”⁸²
Şābir olanlar olur Hāḳḳa yaḳīn
Hāzret-i Allāh yuhıbbü's-şābirīn
2. Sābir olan Hāliḳa maḳbūl olur
Cürm ü 'ısyānı ḳamū maḡfūr olur
Zāhiri vü bāṭını pūr-nūr olur
Hāzret-i Mevlā yuhıbbü's-şābirīn
3. Şabr ideñ ḳullarını Mevlā sever
Anları kendi kelāmında över
Bu şafetdür Hāḳḳ ḳatında mu' teber
Hāzret-i Allāh yuhıbbü's-şābirīn
4. Çün Hāḳḳın taḳdirüdür ḡayr ile şer
Aña ne tedbīr ide 'āciz beşer
Hāḳḳ rızāsın bulmaḳ isterseñ eger
Hāzret-i Mevlā yuhıbbü's-şābirīn
5. Hākim-i muṭlaḳdur ol oldur ḡakīm
Ḳullarınıñ ḡāline oldur ' ilīm

Olmağ isterseñ dilā Hakkā nedim
 Hazret-i Allāh yuḥibbū's-şābirin

6. Mālikü'l-mülk kadīm ü lā-yezāl
 Hayy u Kayyūm pādīşāh-ı bī-zevāl
 Mūnkir-i kalbe ider 'arż-ı cemāl
 Hazret-i Mevlā yuḥibbū's-şābirin
7. Hālimiz ma' lūm aña zāhir nihān
 Hūkmüne maḥkūmdur halk-ı cihān
 Bize elzem şabırdur ancak hemān
 Hazret-i Allāh yuḥibbū's-şābirin
8. Cām-ı mevti cümle halk elbet iğer
 'Ākıbet bu fānī dünyādan göğer
 Her ne ekerse kişi anı biğer
 Hazret-i Mevlā yuḥibbū's-şābirin
9. Cānib-i Hakkdan gelicek bir қаза
 Mü'min olanlara lāzımdır rıza
 Hakkā tefvīz it umūrın Seyyidā
 Hazret-i Allāh yuḥibbū's-şābirin
10. Nidelim yok şabra tākāt bizde āh
 Sen şabırlar vir bize ey pādīşāh
 Kamū düşmüş kullara sensin penāh
 Hazret-i Mevlā “yuḥibbū's-şābirin”

171

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

“Der-Vaşf-ı Resûl”

1. Ey güzîn ü mefhar-ı peygamberân
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân
İstinâd iden saña bulur emân
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân
2. Sensin ol sulţân-ı cümle enbiyâ
Her kelâmuñ oldı mağbul-ı Hudâ
Senden umarlar kerem bâ y u gedâ
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân
3. Sen şefî' ü'l-müznibînsin serverâ
Oldı nûruñ cümle halka reh-nümâ
Dest-gîr ol bize ey kân-ı ' aţâ
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân
4. Sen nebî idüñ o dem ey ' âli-şân
Ol zemân yok idi Âdemden nişân
Dostluğuna oldı bu kevn ü mekân
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân
5. Hem sen olduñ hatm-i cem' ü'l-enbiyâ
Hep nebîler saña eyler iktidâ
Kıl şefâ' at cümleye rûz-ı cezâ
El-emân ey şâh-ı kevneyn el-emân

6. Baħr-ı ‘iřyāna ġāriķiz kıl meded
Kim senüñ iħsānuña yok hadd u ‘ad
Biz ġunahkarı ķapuñdan itme dūr
El-emān ey řāh-ı kevneyn el-emān
7. Eyleseñ lütfüñle birinize nigāh
Maħv olur ķalmaz ķamū cürm ü ġünāh
Derd-mendüñ Seyyide olġıl penāh
El-emān ey řāh-ı kevneyn el-emān

172

“Nazire-i Yūnus”

Müstef ilātün / Müstef ilātün

1. Ey cümle ħalkı yokdan yaradan
Ayırma beni senden Yaradan
2. Varlıġımdandur ayrılık baña
Bu varlıġımı ref it aradan
3. Bu nefis-i zālīm baġladı ħālīm
Ķurtar Allāhım bu emmāreden
4. Dünyā-yı denī bir ħaşm-ı ķavī
Ħıfz eyle beni bu mekkāreden
5. Sil levħ-i dilden naķş-ı sivāyı
Ķalmasun ařlā aķdan ķaradan

6. Mir'ât-ı kalbim şad-pāre eyle
Göster cemālũñ her bir pāreden
7. Yaralı göñlüm hîç raḥat olmaz
Āḥir ölürem ben bu yāreden
8. Öldüğüm içün ğamımı çekerim
Dostı görürüm her bir aradan
9. Seyyid dervîşũñ budır maḫsũdı
Hep gide ğayri ḳala yaradan
10. Budur niyāzı senden İlāhî
Rāzı olasın o bî-çāreden

173

*

1. Ey mevlūd okudan kardaş
Mevlūduñ mübārek olsun
Budur saña yarın yoldaş
Mevlūduñ mübārek olsun
2. Hāḳḳdan saña oldı ‘aṭā
Olmaz müyesser her ḳula
Şükr naşib oldı saña
Mevlūduñ mübārek olsun
3. Bu meclise her kim gelür
Günahları maġfūr olur
İnci taşu pür-nūr olur

Mevlūduñ mübārek olsun

4. Mevlūd okudan kulları
Da‘vet ider Hakk anları
Ol hāzretüñ ‘āşıkları
Mevlūduñ mübārek olsun
5. Gelsün resūlı sevenler
Yoluna cān baş virenler
Şefā‘at isteyenler
Mevlūduñ mübārek olsun
6. Okuyup diñleyenleri
Daği sebep olanları
Hakk yarlığın hep anları
Mevlūduñ mübārek olsun
7. Buyurdi fāhr-ı enbiyā
Kim şalāvāt virse baña
Şefā‘at eylerim aña
Mevlūduñ mübārek olsun
8. Her salāvātına İlāh
Afv ider nice biñ günāh
Rāzı olur senden o şāh
Mevlūduñ mübārek olsun
9. Her dem şalāvāt itse kişi
Āsān olur cümle işi
Budur ‘ibādātuñ başı
Mevlūduñ mübārek olsun

10. Mevlāyı sen yād eyledüñ
Resûlünü şād eyledüñ
Cānını āzād eyledüñ
Mevlūduñ mübārek olsun
11. Seyyid ‘āşık şām u seher
Mevlūduñ anuñ vasfider
Anı seven ğayrı n'ider
Mevlūduñ mübārek olsun

174

“Hazā Vahdet-Nāme E's-Seyyid E's-Şeyh Muḥammedü'l- Bursevî el-Ḥalvetî
Şehir-i Kāsım-Zāde El-Me'zūn Min Şeyhu'l-kāmil Muḥammedü'l Mısrî En-Niyāzi
Ḳudisse Sirrehu”

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Tecellî şevk ü zātınla ben oldım vāle-i ḥayrān
Bitürdim varlığım küllî ki oldım ğarḳa-i ‘ummān
2. İçelden zāt-ı şahbāyı ḳodım dünyā vü ‘uḳbāyı
Ḳamū gitdi odur şimdi gönülde eyleyen cevlan
3. Çün ol vahdet-i mîn içdim o dem hep ğayriden geçdim
Ene'l-Ḥaḳḳ sırrını açdım benim mestāne vü sekrān
4. Şu deñlü mest-i ḥayrātım gözüm hîç ğayriyi görmez
Heman her ḳanda baḳarsam görinen şüret-i Raḥmān

5. Ki maḥv-ı maḥẓ-ı zāt oldım fenā-ender-fenā oldım
Bekā-yı lā yezülide Ḥaḫḫ ile olmuşam fişān
6. Tecellī eyledi Bārī ḫamūdan eyledi ‘ārī
Ki gitdi ḫalmadı ḡayri hemān ol Ḥālīk-i Yezdān
7. Çü geldi mülkine mālīk ki oldı gel şey-i hālīk
Didi kim sen aradan çık benim mülke bugün şulṭān
8. Benim Mālīk benimdür mülk benim Ḥālīḫ benim Rezzāk
Benim ma‘şūḫ benim ‘āşīḫ benim hem cān hem cānān
9. Benim Ḥāmid benim Mahmūd benim Sācid benim mescūd
Benim Şāhid benim meşhūd benim Ma‘bud benim Sübhān
10. Benimdür ḫudret u ḫuvvet benimdür naşr ile ‘izzet
Kemālīme zevāl irmez irişmez baña hīc noḫsan
11. Ḳadīm ü lā-yezālīm ben ḫakīm-i bī-zevālīm ben
Ben irden var iden henüz yoḡ idi daḡi bu bürhān
12. Benim ol vāḥid-i muṭlak mekānım yoḫ ‘al’el-ıṭlāk
Ḳamū yerde benim ḫāzır benim fī küllī yevm-i şān
13. Zaman u bī- zamanım ben mekan u bī-mekanum ben
Hemīn her a anım ben benim bī-in u hem bī-ān
14. Ḳamū şeyden ‘ayānım ben velī gözden nihānım ben
Ḳamū cānlara cānım ben ḫamū derde benim dermān

15. Benim ‘âlemlerüñ Rabbi müdebbir hem mużal hâdi
Benim ol dâ'im u bâkî ki benden ğayri küllî fân
16. Muḳaddesdür benim zâtım neḳâyızdan neḳâyızdan
Şerîkim yok nazîrim yok benim ol vâhid-i Mennân
17. “*Hüve'llāhu Eḥad*”⁸³ şānım ki “*Allāhü'ş-Şamed*” vaşfım
Ki “*lem yelid velem yūled*”⁸⁴ kefüm yokdur benim reyyân
18. Benim ol fâ' il ü miḥtâr işimden hîç su'âl olmaz
Benim hikmet keremde ḥalk ḳamûsı ḳaldı ser-gerdân
19. Muḥâbbetdür ḳamū eşyâ beni tesbiḥ ider dâ'im
Felekler vü melekler hep baña maḥkûmdur ins ü cân
20. Eger şuġrâ eger kübrâ muḥiṭim cümle mevcûdât
Hezârân biñ ḳamū yüzde benim her dem iden seyrân
21. Muḥiṭim cümle eşyâyı ki ‘arş u kürsime sığmam
Velikin ḳalb-i mü'minden tecellî eylerim her an
22. Ḳamûda seyr ider sırrım cihâna tıldı envârım
Ki oldım kaṭrede pinhân gehi deryâ-yı bî-pâyân
23. Benim evvel benim âḥir benim bâṭın benim zâhir
Benim ğâib benim ḥâzır benim hem giden ü ṭuran
24. Kim fażlım ḳılam iḥsân ider tevḥîdime iḳrâr
Olur ḥikmetime ‘ârif ṭolar ḳalbi anın ‘irfân

83

Kur'ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi:1 “ O Allah'tır bir tektir.”

84

Kur'ân-ı Kerîm, İhlas Sûresi:5 “ Ondan çocuk olmamıştır, kendisi de doğmamıştır.”

24a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

25. Hata itse eger ‘abdım hayā itse günāhından
‘Aṭālar kıılırım aña ki ... ğāfir u ğufrān
26. Eger kılsa ‘ibādetler baña zıkr ile ṭā‘atler
İdüp cennātıma edhāl virürem hūr ile ğılmān
27. Nevāfil kırbuna iren kıılım eyle bile oldım
Ferāiz kırbına irse benim anda olan güyān
28. Gelürse bir kıarış ‘abdım olurum bir zērā‘ aña
Ezelden sevmişem anı ki yok ayrılmağa imkān
29. Velī gelmek ü gitmekden münezzeh pādişāhım ben
Baña hergiz ‘uḳül irmez irişmez hıç bana iz‘ān
30. Ki ben bir gizli kenz idim ta‘ayyün lā ta‘ayyünden
Ki ğaybü'l-ğayb idi zātım hüviyyetde idim pinhān
31. Teḳāzā eyledi cemm-i ḳadem hecri gelüp cūşa
Hemān dem vāhidiyetden zuhūra geldi hep a‘yān
32. Yaratdım cümleden evvel ḫabibim Muṣṭafā nurın
Ki ola vechime mir‘āt nazar kılam aña her an
33. Yaratdım hep zātımdan mazḫar ola zātıma
Ki “*Sübhāne'l-lezi esrā*” didim şānında anuñ olan
34. Vücūduñ ḫil‘atın evvel o giydi muḳtedā oldu
Odur bil bā‘iş ü bādi yaradılmağa bu eyvān

35. Anuñ nūrından oldı hep bu ‘arş u kürsi bu eflāk
Eger halk itmesem anı yaratmazdım kamū ekvān
36. Gelüpdür kâf ile nūndan vücūda cümle maḥlūkat
Eger bir kez yok ol dirsem olur fānī bu kün fekān
37. Kemāl-i faẓl-ı cūdumdan yaratdım Ādemi evvel
Mükerrem eyledim anı giyürdim ḥilḳat-i imān
38. Aña nefḥ eyledim rūḥı anı baña muzāf itdim
Ki ola baña aybına ki andan eyleyim lem‘ān
39. Ḥalīfe eyledim anı kamū halka ola dā‘i
Ki ta‘lim itdim esmāyı ola ayatma bürhān
40. Anı cümle melāmuñdan çü kıldım a‘lem ü efhem
Ki ola kıble-i ‘ālem aña sācid ola her cān
41. Kamū bī cem‘ idüp anda ki emr itdim aña secde
Sücūd itdi melāik hep Rabba itdi velī şeyṭān
42. Ben idim secde emr iden ben idim anda nuṭṭ iden
Ben idim anda görinen beni görmedi ol nādān
43. Kaçan kim Ādeme geldim o dem ḥamd u şenā kıldım
Ki anda vechimi gördüm ki bedr oldı meh-tābān
44. Ki Ādemden gelüp Şite kim oldım maḥberim hem-dem
Gelüp andan daḥi Nūha ki virdim kavmine tūfān
45. Gelüp İbrāhim ile hem atıldım nār-ı Nemrūda
Aña berd-i selām itdim velī kāfirlere nīrān

46. Ki İsmā' il ü İshākı ki zebḥ it diyü emrettim
Bilā meh oldılar şabır fedā itdim ana ḳurbān
47. Benim Ya' kūbı ağladan bugün benim beyt aḳzanda
Ki oldım Yūsufa ihvān ki oldım Yūsufa Ken' ān
48. Gehī Hūd u gehi Yūnus gehi Eyyüb gehi İdris
Süleymān u gehi Dāvud gehi Hızr u gehi Lokmān
49. Gehī ' İśā yı rūḥumla ' urūc itdim semavāta
Çıkup Ṭūr-ı münācāta ki oldım Mūsā-yı ' Ümrān
50. Bu şüretler libāsını gehī bir bir giyüp geldim
Gehī cümle şifātımda şoyulup olmuşum ' uryān
51. ' Āmādan eyleyüp seyrān geçüp cümle ' avālimden
Gelüp bu ' ālem-i mülke bu rendim şüret-i insān
52. Ehaddan Aḥmede geldim ḳamūyı anda hep buldım
Muḥammedden ' ayān oldım ki bir şey ḳalmadı pinhān
53. Anı baña ḥabīb itdim ḳamū derde ṭabīb itdim
Anuñ dostluḡuna oldu ḳamū bu kan ile makan
54. Nübüvvet ḥil' atın giydi ḳamū ḥalka imām oldu
Bugün taḥt-ı risāletde odur şāh şeh şāhān
55. Ki irsāl eyledim anı ki kevnine ola dā' i
Biline vaḥdetim sırrı ide tevḥīd-i mey i' lān
56. Anuñ ḥaşşetin inkār iden münkirlere ḥaccet
Ki Cibrīl-i emīnimle ki inzāl eyledim Kur'ān

57. Bugün her kim aña uydı haķıķatde bana uydı
Anı inkār iden hergiz doyulmaz cennet-i rıẓvān
58. Ebubekr ü ‘Ömer ‘Osmān ‘Alīdür menba‘ü'l-‘irfān
Ki kıldım maḥẓ-ı faẓlımdan ledün ‘ilmüñ aña iḥsān
59. Anı ḥalka imām itdim ḥilāfet ile idüp şerif
Odur esrārıma maḥrem odur şimdi şeh-i merdān
60. İmāmeyn ü hümāmeyn geçüben cümle sādātı
Ḳamūsundan gelüp şimdi ki oldım Seyyide mihmān
61. Benim dilinde söyleyen benim hem işiden ü gören
Ki müşrikdür inanmayan evvel āḥir benim hemān
62. Çü mülke geldi Yaradan bu Seyyid çıķdı aradan
Göründüm cümle eşyādan benim görinen ü gören
63. Bu tevḥīde şu kim irdi o vaḥdet sırrını duydu
Ki ğayrı yok durur bildi ki birdür var olan alan
64. O dem kim vaḥdete irdim hemān bir ‘ayn-ı dost gördüm
Çü geldim ‘ālem-i farķa ki oldım Ḥāk ile yeksān
65. Çün ayrıldım o yadımdan cüdā düşdüm diyārımdan
Anuñ vaşlı rifāķından dün gün eylerim efgān
66. Beni kıoma bu gayretde ki yakma nūr-ı firķatde
Yine ol vaşl-ı zātınla İlāhī eylegil ḥandān

El-Ḳafiyetü'l-Vav *

175

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ey gönül gel 'aşka uy gayrıyı ko
' Aşk ile irdi Haḳka cümle ulu
2. ' Aşk ile kıl ' aql-ı küllī muḳtedā
Ki şaḳın nefse uyup ḳalma gerü
3. Nefse uyanlar olur ḥor u zelīl
' Aşka uyanlar ' aziz cennetlü
4. ' Aşka uy gel gayrıyı dilden çıkar
Haḳḳ cemālün eyler iseñ arzu
5. Benligünden kendüñi şāf eyle var
Yokluḡ ile şu gibi olḡıl ṭuru
- 6.** Varlık ile iremezsün menzile
Yokluḡ ile ilerü gel ilerü
7. Varlıkla iremedi kimse Haḳka
Hep cemi' vü aṣlunuñ sözi bu

*
175
2a
3a
3b
4b
**

Bu bölüm: -A
B 124b-125a: A 79b-80b
' aql-ı küllī muḳtedā: ' aḳla gele iḳtidā A
uyanlar: uyan A
cennetlü: raḡbetlü B
cemālün: cemālin A
6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. beyitler -A

8. Varlığı ref' ider iseñ aradan
Gösterur maḥbūb-ı 'ālem saña rū
9. Qalur ise varlığıñ bir zerre ger
Olmaya vuşlat müyeşşer ey 'amū
10. Enbiyā vu evliyā vu aşfiyā vu atkıyā
Yokluğ ile ilerü gel ilerü
11. Varlığından imdi qalmasun eşer
Ger ararlarsa vücūdun mū-be-mū
12. Varlığıñ bār ger andur bil saña
Varlığını āb u tevḥid ile yu
13. Varlığıñ maḥv eyleyüp meydāna gel
Tā ki mürşid şuna saña bir tolu
14. Terk idüp küllī murāduñ ol mürīd
Açıla dirseñ ma' ārifden qapu
15. Cevheri ḥākin it 'ayna tūtīyā
Çeşme-i cisminden aqıt āb-ı cū
16. Ateş-i 'aşq ile yandur varlığıñ
İşüñ çeşm ile müdām eyle vuzū
17. Meyl-i māl u mülki terk eyle dilā
Ḥaqqı isterseñ sivādan ol arū

10. Bu beyit: -B
10a Bu mısranın vezni hatalıdır.
16b Bu mısranın vezni hatalıdır.

18. Şol ki Hakkdan gayriyi eyler taleb
Hergiz ol şem eylemez Hakkdan қо һў
19. ‘Āşık u şādık olan merdāneler
Ġayrı Hakkā kılmadılar hīç tapu
20. İmdi Seyyid sen de vir gayra fenā
Kalmasun dilde hemān illāki hū

176

Meʿ ūlū / Mefāʿ ilū / Mefāʿ ilū / Fāʿ ilūn

1. Ey cān iline sālīk olan gel cihānı қо
Cānāna eger ‘āşık iseñ cism u cānı қо
2. Dünyā vü aḫiret süsidür bil niḳāb-ı dost
Dīdār-ı Hakkı ister isen gel cinānı қо
3. ‘Aşq āletiyle gel bu vücūd ḫırmenini sür
Cem‘ it ḫubūb-ı ma‘ rifeti sen şamānı қо
4. Terk eyle kibri şıdḳ ile tut meskenet yolun
Çāk it ḳabāyı şöhreti bu nām şānı қо
5. Senlik senüñle dost arasında ḫicāb olur
İmdi bu yolda her ne ḫicābdur sen anı қо
6. Kıldı tecellī cümle-yi eşyāda bī-ḫilāf
Hakk oldu ‘ayān aç gözini baḳ gümānı қо

176

1b

4b

5b

B 125b: A 79a

u: -A

bu: -A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

7. Men^ç eylerse münker eger ru'yet-i Hakkdan
Sābit-kādem ol uyma saḡın o şeytānı ḡo
8. Sen ^ç aşḡ ile var cān u gönül ^ç ālemine git
Gel ḡalma nefis ilinde bu ḡün ü mekānı ḡo
9. Gel sen saña gel ḡayreti terk eyle Seyyidā
Geḡ māzi vü müstaḡbeli hem in ü anı ḡo

177

?

1. Tende cānım cānda cānānım
Her dem Sübhānım hū dirüm yā hū
2. Rūḡum teslīmde budur dilimde
Ben her ḡālimde hū dirim yā hū
3. ^ç Aşḡ ehli zinde ^ç azizdür dīnde
Ḳaranlık sīnde hū dirim yā hū
- 4.* Ḳabre varduḡ da sual olduḡ da
Cevāb virdikde hū dirim yā hū
5. Maḡşer yerinde mizān önüñde
Ḳaḡḡ diyü anında hū dirim yā hū

7a

7b

8a

8b

9b

177

*

Bu mısranın vezni hatalıdır.

şeytānı: şeytān A

u: -A

ü: -A

müstaḡbeli: müstaḡbel A / vü: -A

B 125b-126a: -A

4. beytin yanına : “**Kemā Ḳāle Muḡyiddin ^ç Arabī Ḳuddisse Sirrehu'l-
^ç Aziz Taḡt Valşına Taḡt Faḡlına Taḡt-ı Taḡt Feth-i Mineş-Şu'al**”
yazılıdır.

6. Dār-ı ‘uḳbāda sire-i Ṭūbāda
‘Arş-ı a‘lāda hū dirim yā hū
7. Cānım uçduḳda şıraṭ geçdikde
Kevşer içdikde hū dirim yā hū
8. Firdevs bağında rızvān yanında
‘Adn uçmaḡında hū dirüm yā hū
9. ‘Adne girdikde ḡāle giydikde
Dīdār gördükde hū dirim yā hū
10. Seyyidüñ cānı hū der imānı
Ġayri hep fānī hū dirim yā hū

178

?

1. İsm-i zātın hū dirim illā hū
Budur elzem hū dirim illā hū
2. Senden ey Ḥālik seni ister ‘āşık
Zātuña lāyık hū dirim illā hū
3. Derdim ḡüsnünde ḡicrūñ ġamında
Vuşlat deminde hū dirim illā hū
4. Hū der maṭlūbum hū der maḡsūdum
Hū der ma‘būdum hū dirim illā hū
5. Evvel āḡir hū bāṭın zāḡir hū
Ḳādūr Ḳāḡir hū hū dirüm illā hū

6. ¸Alemler řamũ hũ ile şolu
Gördũm cũmle hũ hũ dirim illā hũ
7. Varsan seni ço şirkten elũñ yu
Varlış řamũ hũ dirim illā hũ
8. Seyyid sözi kes duymasun herkes
Hũ der her nefes hũ dirim illā hũ

179

Müstef ilũn / Müstef ilũn

1. Gel řũfiyā ğayrıyı ço
Cāndan di gel Allāh* hũ
Elzem řamũdan saña bu
Cāndan di gel Allāh hũ
- 2.** ¸İbretle gel baş ey řikāt
Gör hũ ile pũr şeş cihāt
İster iseñ fevz u necāt
Cāndan di gel Allāh hũ
3. Hũdur řamũ mevcũda bāb
Hũdan olurlar feyz-i bāb
Budur saña řāfi cevāb
Cāndan di gel Allāh hũ

179

*

1c

**

2b

2c

3b

3c

B 126b: A 79a-79b

Bu murabbanın redifinde geçen “Allāh” sözcũğü:-A

Elzem řamũdan: Řamũdan elzem A

A nüshasında 2 ve 3. dörtlũkler yer deĝiřtirmiřtir.

pũr şeş: -A / cihāt: necāt A

fevz u: -A

Hũdan: Hũ A

saña: -A

4. İmdi vücūduñ mū-be-mū
 Hū ile pūr eyle ẓamū
 Maḳṣūd budur bil ey ‘amū
 Cāndan di gel Allāh hū

5. Var ğayriden ümidi kes
 Ayrılma Hūdan bir nefes
 Tā pārelenince ẓafes
 Cāndan di gel Allāh hū

6. Niceye dek şuğul u fenāyā
 Nice bu ḥubb-ı sīvā
 Diler iseñ ‘izz u beḳā
 Cāndan di gel Allāh hū

7. Allāh hūdur ism-i zāt
 Müctemi‘-i cümle şıfāt
 Ğayrıyı dilden götür at
 Cāndan di gel Allāh hū

8. Hū evvel ü āḫir durur
 Hem zāhir ü bāṭın durur
 Hūdan ğayri fānī durur
 Cāndan di gel Allāh hū

9. Seyyid ola gör yār-ı hū
 Olma şaḳın aḡyār-ı hū
 Tā keşfolā esrāru
 Cāndan di gel Allāh hū

4b	pūr: -A / eyle: ey A
4c	bil: -A
6a	dek: bir A / u. -B
7c	Ğayrıyı dilden götür at: Gel ğayrıyı gönülden ey A
8b	zāhir ü bāṭın durur: bāṭın u zāhir durur A
9b	olma şaḳın aḡyār-ı: ẓalbini eyle dār-ı A

180

Kāle Nebiyyu ‘Aleyhi's-Selām “*Küllu Emrin Zibālin Lem Yübbe' Bi-Bi'smi'llāhi Fehuve Ebter*” Ve Kāle ‘Aleyhi's-Selām “*Māmin ‘Abdin Yeḡulu Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm Yezūbu's-Şeyṭānu Kemā Yezūbu E'r-Reṣā Vemen Fi'n-Nār*” Ve Kāle ‘Aleyhi's-Selām “*Men Kāle Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm Ġafere'llāhü Ma Taḡaddeme Min Zenbihi Vemā Te'eḡere*” Ve Kāle ‘Aleyhi's-Selām “*Men Kāle Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm Kutibe İsmuhu Mine'l-Ebrāri ve Berie' Mine'l- Küfri Ve'n-Nifāḡi*” *

Fā' ilātün / Mefā 'ilün / Fā'lün

1. Gelün ey sālikān rāh-ı İlāh
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
Olmayıser bunı diyen gümrāh
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
2. İbtidā besmele olursa kelām
Ḥaḡḡ ider ḡayr ile anı itmām
Diler iseñ civār-ı Ḥaḡḡda maḡām
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
3. Bāb-ı Ḥaḡḡa çü besmele miftāḡ
Fetḡ ider cümle müşkili fettāḡ
Dü cihānda kim isterse felāḡ
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
4. Besmele evvel oldı Ḳur'āna
Vācib oldı dimek her insāna
Dā'imā ḡuvvet idüp bunı cāna
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh

5. Besmele sırrına iren merdān
 Bunı evrād idüñ didi her ān
 Terk idüp bunı cāhil nādān
 Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
6. İnce yoldur çü medd-i bi'smillāh
 Aña a' mā gözi ider mi nigāh
 Dīde-i cānını aç ey gümrāh
 Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
7. Lafzatu'llāh ki ism-i a' zāmdur
 Cümle esmādan ol mükerrermdür
 Bize Raḥmān u Raḥīm u erḥāmdur
 Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
8. Ehl-i ḳāluñ kelāmını n'idelim
 Pīrimiz gitdügi yola gidelim
 Rūz şeb besmeleyle zıkr idelim
 Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh
9. Pīrimiz besmeleyle ḳıldı sefer
 Cennet-i ' Adn ola çün aña maḳarr
 Bulmaḳ isterseñ ol maḳāmı eger
 Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh

5b idüñ: idi A
 6c cānını: cānuñı A
 8c Bu mısranın vezni hatalıdır.

10. Feth olursa bu kenz-i bi'smi'llāh
Keşfolıser qalır bi' ilmu'llāh
Seyyidüñ hāline maqāli sivā
Cān u dilden diyelim bi'smi'llāh

181

“Der-Pend-i İhvān Bi-Delā' ilü'l-Āyātü'l- Kur'ān” *

Fā' ilātün / Mefā' ilün / Fā' ilün

1. Evvelā her işe di “*bi'smi'llāh*”
Hem temāmında di “*elḥamduli'llāh*”
2. Hem daḥi niyyet eyleseñ bir işe
Şaḫın terk itme di “*inşaa'llāh*”
3. Ğaflet olur ise işünde eger
Di dā'im “*lā İlāhe illā'llāh*”
4. Bir ḫaṭā şadır olsa ger senden
Vird idin her dem “*estāğfiru'llāh*”
5. Kendüñe pîşe kııl bunı dā'im
Ki hem o ğamda di “*maaşa'llāh*”
6. Bir muşibet irişe saña ger
Rāzı ol hükme di “*inna'llāh*”

181

*

2b

5a

5b

6a

B 127b-128a: A 79b-81a

Bu bölüm: -A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Kendüñe: Kendüne B

Ki: kim A

saña ger: ger saña A

7. Vir rızā hem kazā ile qadere
Dem-be-dem di “*tevekkeltü ‘ala’llāh*”
8. Ğam yeme rızķ için şaķın zinhār
Sana kāfīdür “*e’r-rızku ‘ala’llāh*”
9. Her kaçan zıyyık olursa ger qalbūñ
Ola vāsī‘ di dā’im “*hasbiye’llāh*”
10. Ger olursa bir işüñ düşvar idi
Di “*lā-ḥavle velā kuvvete illā bi’llāh*”
11. Hıķmet-i Hāķķa eyleseñ ta‘ āccib
Her ‘ucūbetde di *Sübḥāna’llāh*
12. Heme ayāt ḥadiş ile Seyyid
Saña va‘ z eyledi *Allāh fi’llāh*
13. Eyler iseñ bu nuşḥiyetle ‘amel
Her işüñ rast gele *bi’avni’llāh*
14. Zırā *e’d-dīnū en-nāşihatūn* diyü
Bize emr eyledi Resūlu’llāh
15. Qanda zıkr olsa resūluñ adı
İstimā‘ itdük de di *şalla’llāh*

9b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
10a	Ger: hem B
11a	Hıķmet-i: Hıķmeti A
14a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
14b	eyledi: itdi çün A
15a	resūluñ: imdi anuñ A

182

Fā' lün / Fe' ülün / Fā' lün / Fe' ülün

1. Derde düş ey dil dermānı iste
Derd n'idügin bil Loḡmānı iste
2. Derdüñ añ ağla cigerüñ daḡla
Şu gibi çağla 'ummānı iste
3. Sālikseñ ey yār bir mürşide var
Rüz-şeb yalvar iḡsānı iste
4. 'Aşḡ ile yār ol ġayra aḡyār ol
Hükmüñe rām ol fermānı iste
5. Giceler ḡā'im gündüzi şā'im
Ḳulluḡ it dā'im Sulṡānı iste
6. Terk eyle 'ārı bulagör yārı
Kesüp zü'n-nārı imānı iste
7. Yüzüñi ḡāk it sineñi ḡāk it
Ḳalbüñi pāk it miḡmānı iste
8. Al ele dā'im ḡevḡān-ı zıḡrı
Ṭob eyle başuñ meydānı iste

182

3b

5a

6.

8a

8b

B 128a-129a: A 81b-82a

Bu mısranın vezni hatalıdır

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bu beytin vezni hatalıdır.

Al ele dā'im ḡevḡān-ı zıḡrı: Var al elüñe ḡevḡān-ı 'aşḡı A

Ṭob eyle: Tob idup A

9. Yandur vücūduñ ‘aşk ateşine
Bağruñ kebāb it büryānı iste
10. Bezl eyle varuñ dostuñ yolunda
Cānuñı vir de cānānı iste
11. Kā‘be-i dilde nefsi zebh eyle
‘İyd-ı ekberdür kurbānı iste
- 12.* Göñlüñ evüñde ğayrı koma anda
Hep sür çıkar da Sübhānı iste
13. Men ‘aref sırruñ ‘ārif ol aña
Nefsüñi bil de Raḥmānı iste
14. Esfelde kalma ‘urūc it ‘ulve
Var lā-mekānda seyrānı iste
15. Nāsūt ilen қо lāhūta ‘azm it
Ḳuds ‘āleminde cevlnı iste
16. Duyduñsa Seyyid bu remzi sen de
Yūnus gibi var ‘irfānı iste
17. Dergāh-ı Ḥaḳḳa ḥālūñ ‘arz eyle
‘Afv ola cürmüñ ğufrānı iste

183

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

10b	Cānuñı: Cānını B
11.	Bu beytin vezni hatalıdır.
*	12 ile 13. beyitler A nüshasında yer değiştirmiştir.
15b	Ḳuds ‘āleminde: ‘ālem-i Ḳudsa A
183	B 129a: A 87b

1. Āşinā olmak dilerseñ ferd ile
Gel berü hem şöhet ol sen merd ile
2. Olagör merd-i Hüdāya āşinā
Hem-dem olma ki şakın nā-merd ile
3. ‘Aşk ile tut dāmenüñ merdānenüñ
Hāk-i pāy ol yoluna himmet dile
4. Derd-i ‘aşka isteme hergiz devā
Ehl-i derde dermāna irdi dile
5. Ehl-i derdüñ şöhetinden olma dūr
Şöhet itme nefis-i bī-derd ile
6. Bil ki sen şöhet müeşşirdür ahi
Andan irer nūr u kasvet her dile
7. Gör ki gel hamamda қоқar gül gibi
Hem-nişin olmuş meger kim vird ile
8. Şöhet-i nādāndür semm-i kātıl
Şöhet-i merdān hayāt-ı cān dile
9. İmdi Seyyid şöhet-i nādānı қо
Şöhet eyle rüz şeb sen merd ile

1b	sen: ser A
3a	dāmenüñ merdānenüñ: dāmenin merdāne A
5a	derdüñ: derdin / şöhetinden: meclisinde A
5b	bir: -A, B nüshasında fazlalıktır
8b	Şöhet-i: Şöheti A
9b	merd ile: dile A

184

“Der-Na‘ t-ı Resûl” *

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Cemī‘ -i enbiyāya pişvāsın yā Resûlu’llāh
Cenāb-ı Hakkā mevşil reh-nümāsın yā Resûlu’llāh
2. Saña yüz tutduğunuñ halk-ı ‘ālem vechi zāhirdür
Ki sen āyīne-i vech-i Hūdāsın yā Resûlu’llāh
3. Vücūduñ künt-i kenzüñ haznesine fetḥ-i bāb oldı
Bize Hakk cānibinden hoş ‘atāsın yā Resûlu’llāh
4. ‘Ulūmı evvelīn ü ‘āḥirīne maẓhar gülisin
Anuñcün cümle halka muḳtedāsın yā Resûlu’llāh
5. Ne māni‘ şānuña āḥirde gelmek ‘ālem-i mülke
Haḳīkatde ḳamūya ibtidāsın yā Resûlu’llāh
6. Daḡı halk olmadan Ādem nebī idüñ eyā ḡātem
Ki sen hem ibtidā hem intihāsın yā Resûlu’llāh
7. Ḥalīl oldıysa ceddüñ bulmaḡ ile ḡulle-i ḡullet
Ḥabīb-i Ḥazret-i Hakk Muştafāsın yā Resûlu’llāh

184

*

1a

2a

3a

3b

4a

5a

6b

7b

B 129a-130a: A 81a-81b

Bu bölüm: -A

Cemī‘ -i: Cemī‘ i A

halk-ı: cümle A / zāhirdür: zāhir A

haznesine: hazinesine A

cānibinden: cānibden A

maẓhar: maẓharı A

‘ālem-i: ‘ālemi A

ibtidā: mütedā A / intihāsın: muntehāsın A

Ḥazret-i: Ḥazreti A

8. ‘Urūc itdūñ semāvāta iriṣdūñ ḳāb-ı ḳavseyne
Enīs-i bezm o ednā-yı liḳāsın yā Resūlu’llāh
9. ‘Aceb mi olsa maḥfi nūr-ı vechūñ çeşm-i aḥvālden
Ki zīrā nūr-ı zāt-ı kibriyāsın yā Resūlu’llāh
10. Ḳulūb-ı mürde-i iḥyā ider enfās-ı ḳudsiyyeñ
Ḳamū emrāz-ı ‘iṣyāna ṣifāsın yā Resūlu’llāh
11. Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī kim çār-yār gider
Bular necm-i hidāyetsin hedāsın yā Resūlu’llāh
12. Ḥasan ḥalk u Ḥüseyn Kerbelādır ḳurretül-‘aynuñ
Ki ceddi āl-i pāk-ı murtażāsın yā Resūlu’llāh
13. Buları sevmeyen nūr-ı cemālūñ görmeye hergiz
İki ‘ālemde anlardan cūdāsın yā Resūlu’llāh
14. Sevenler āl evlāduñ göriser anda dīdārın
Ezelde bunlar ile āşināsın yā Resūlu’llāh
15. Taḥiyyāt u selām olsun saña aşḥāb u āline
Hidāyet mürğı anlarsın hümāsın yā Resūlu’llāh

8a	ḳavseyne: ḳavseyn A
8b	Enīs-i: Enīsi A
9b	zāt-ı: zātı A
10a	Ḳulūb-ı: Ḳulūbı A
11b	hedāsın: hidāyetsin A
12a	ḥalk u Ḥüseyn: ḥalkı vü Ḥüseynī
14a	anda: bunda A / dīdārın: -A
14b	Ezelde: Ezelden A
15b	B nüshasında bu dizenin yanına: “Hidāyet mürğı anlarsın hümāsın yā Resūlu’llāh” dizesi yazılıdır.

16. Şefâ' at kı l bu Seyyid mücrime sen rûz-ı maḥşerde
Şefî' ü'l-müznibîn yevmü'l-cezāsın yâ Resûlu'llāh

185

?

1. Ḥaḳḳı nice bulasın mürşide varmayınca
Erenler eşkine yüzüñi sürmeyince
2. Bir mürşide var aḥi ' ilm-i ledünnî okı
Mūsā bunu bilmedi tā Hızra ırmeyince
3. İmdi Hızr-ı vaḳte ir sa' y eyle göñlüne gir
Kimse Ḥaḳḳı bulmadı göñle girmeyince
4. Teslim ol mürebbiye etsün seni terbiye
Tıfl-ı nefis ıslāḥ olmaz kulaḡuñ burmayınca
5. Nefsüñe virme raḡat düni gün eyle tã' at
Dane ḡaşı l olur mı yerini sürmeyince
6. Tevhîdi eyle pîşe koma gayri endîşe
Tevhîdi bulmaḳ maḡāl zünnārı kırmayınca
7. Mürşide var bî-çāre derdüñe ide çāre
' Aşḳ yarası oñulmaz şeyḡ merhem şarmayınca
8. Delilsiz yol varılmaz biñ yıl yiseñ irilmez
Kendü bilginle olmaz ehline şormayınca

185

1b

3a

5a

6b

7b

B 130a-130b: A 83b-85a

yüzüñi: yüzini B

Hızr-ı : Hızr u A / gir: -A

düni gün: dün gün B

Tevhîdi: İmānı A

şeyḡ: hîç A

9. Eyvân-ı menzil alamaz makşûdına iremez
Nice yıl şeyh ıapusun bekleyüp ıurmayınca
10. Gir bu yola merdâne vir cânını cânâna
Cânâna iremezsın cânuñı virmeyince
11. Nûr-ı cemâl-ı Sübhân bil olmaz saña lem‘ân
Benligüñi aradan tâ kim götürmeyince
12. Gel gönlüñ sarâyında ğayrıyı koma sen de
Pâdişâh konmaz anda silüp süpürmeyince
13. Sür cümle mâsivâyı iste ‘aşk-ı Hudâyı
‘Aşk gelüp kılmaz karar sivâyı sürmeyince
14. ‘Aşk bir bahr-ı ‘ummândır bî-ğadd u bî-pâyândur
Bu bahra girme şağın cân terkin urmayınca
15. Kimi ef‘âle kıâl kimi şıfâta mâ‘il
‘Āşıkun yok kararı zâtını görmeyince
16. Seyyidüñ budur sözi hep görinen dost yüzi
Lîk görmezsın anı tâ seni ırmeyince

186

Ķâle ‘Aleyhi’s-selâm “*Veylün Liküllî ‘Ālimin Lem Ya‘rif Bi’t-Tefsîri Ebced Şadaķa*”

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

10b	cānuñı: cânını A
11b	Benligüñi: Benligini A
12b	süpürmeyince: söyleyivermeyince A
13a	cümle: imdi A
14a	bir: Bu A
186	B 131b-133a: A 83a-84b

1. İbtidā kıldım kelāma faẓl-ı bi'smi'llāh ile
Ebcedi şerh itmege çün 'avn-ı lütfu'llāh ile
2. Ebcedi şerh eylemek gerçi beşer haddi degil
Ancak aldım bahırdan bir kaṭre izni'llāh ile
3. Bil ki yigirmi sekiz harfdur ḥurūf-ı ebcedī
Sırr-ı ğaybü'l- ğaybı şerh eyler kelāmu'llāh ile
4. Elifdür Allāhu ekber 'azze vü celle şāne
Zāt-ı muṭlaḳ lık mestürdur şıfātu'llāh ile
5. Başı “*Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*” “*lā-reybe fīhi*”⁸⁵
Gel bu sırru'llāha vākıf ol veliyyu'llāh ile
6. Noktası sırrına ir aña vücūd-ı muṭlaḳı
Kim bu 'ilm-i murtaẓādur maḥrem ol ol şāh ile
7. “*Şehr-i ḥikmet gerçi Aḥmeddür 'Alīdür bāb aña*”
Nūr-ı vāḥiddür ezelde çün Resūlu'llāh ile
8. Cim cemāliyle celālūñ ma' nīsi bir nürdur
Ḳahr-ı lütfi bir bilenler āşinā Allāh ile

2a	gerçi beşer: Ādemūñ A
3a	ḥurūf-ı: ḥurūfi A
4.	Bu beytin vezni hatalıdır.
4a	vü: -B
4b	lık: -A
6b	'ilm-i: 'ilmi A / ol: -A
7a	Şehr-i: Şöhret-i A / aña -A
7b	ezelde: ezelden A
8a	cemāliyle celālūñ: celāliyle cemālūñ A
9a	ü: -A
85	Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Suresi:2 “ Onun içindekilerde şüphe yoktur.”

9. Dāldür bize delīl ü hādī'-i rāh-ı sedād
Hamduli'llāh Hāḫḫa irdüñ bu sebīlu'llāh ile
10. Hā senüñ içinde maḥfidür hüve'llāh āyeti
Vāvi vaḥdet remzin eyler künt-i kenzu'llāh ile
11. Zāsiydür erbāb-ı zühde rüz-şeb zār ile kuvvet
Kimi zühd ile maḫayyed kimi 'aşḫu'llāh ile
12. Hā ḫayāt-ı sermedi bulur ebed görmez memāt
Ṭā ṭarīk-i müstaḫīme 'azm iden āgāh ile
13. Yāsı Yāsīn ḫalb-i Ḳur'āndur didi faḫr-ı cihān
Beyt-i ḫalbüñ şāf kıl ḫatta Ḥabību'llāh ile
14. Kāfi kef he ye ayın sad lā mī leys ḡayr fih
Mīm-i Aḫmed nūn şerḫ eyler kitābu'llāh ile
15. Sin sa'ādet ehline hāzā şırāt-ı müstaḫīm
'Aynıdur 'ayne'l-yaḫīn dile Hāḫḫa ir bu rāh ile
16. Fā ile irdi felāḫa kim ki bildi ebcedi
Şād u sırrın añlasañ hem-demsin ehlu'llāh ile
17. Şādıḫu'l ḫavlü'l-emīn ol Hāḫḫa ir bunda bugün
Tā ki yarın ḫaşr olasın enbiyāu'llāh ile

11a	ḫuvvet: -A
12a	ḫayāt-ı: ḫayātı A
12b	ṭarīk-i: ṭarīki A
14b	Mīm-i: Mimi A
16a	felāḫa : felāḫ A
16b	añlasañ: añlasan A

18. Kāf vücūduñ Kāfidır ‘ Anḳādur anda murğ-ı cān
Gel vücūduñ eyle fānī sen fenāfī’llāh ile
19. Rāsi Raḥmān Raḥimū’llāh Rabbū’l-‘ālemīn
Raḥmet isterseñ teḥalluḳ eyle ḥalḳu’llāh ile
20. Lübbenü’t-tab‘-ı ḥilim ol ṭālih olma ṣālih ol
Zāhidā gavgayı terk eyle ‘ibādu’llāh ile
21. Şın şehādet eyledi varlığına küllī vücūd
Sen de tevḥīd eyle Ḥaḳḳı evliyāu’llāh ile
22. Te Te‘ālu’llāh ki sen lā-şerīk ü lā-şebīh
Kim şifāt u vaşf u ef‘āl cümlesi bir āh ile
23. Şe şüreyyā vü semāda gösterür envār-ı zāt
‘Arş u kürsi vü heft eflāk şems necm māh ile
24. Ḥā ḥayālīdür göñül mülkünde her dem ḥükmiden
Yol bulunmaz ol yere varmağa ḡayru’llāh ile
25. Zāl-ı zıkr ile Ḥudāyı dır saña her dem be dem
Tā ki tenvīr ola ḳalbūñ nūr-ı zıkrū’llāh ile
26. Zād zālāletden ḥalāş olmaḳ diler iseñ zāhidā
Kibri terk it şoḥbet eyle ‘ālim-i bi’llāh ile
27. Zā zuhūr-ı künt-i kenzūñ sırrı çün oldu
Maḥrem ol bu sırra sen de ‘ārif-i bi’llāh ile

22b ef‘āl cümlesi bir āh ile: zātuñ kıll hüvellah ile A
23b necm: -A
25a Zāl-ı: Zālı B / her: -A
26b şoḥbet eyle ‘ālim-i: şoḥbetdür ‘ārif-i A

28. Ğaynı ğāfil olmañüz dır sırrı ebcedden yār
Vāķıf olmayan bu sırra gitdi āh u vāh ile
29. Lām-elif sırrına irmez ‘aql-ı cüz’i ‘aql-ı küll
Ki anda pervāz itmedi Cibril emru’llāh ile
30. Ebcedi şerh eylediyse Seyyidi itmek ‘aceb
Nefħa-i Raħmāna irdi feyz-i rūhu’llāh ile
- 31.* Ebcedüñ ‘ilmüñ bilen ‘ālimler ile hem-dem ol
Māsivāya bend olup qalma şaķın gümrah ile
32. Ebcedüñ ‘ilmüne sen de bulmak isterseñ vuşul
Var yūri hem-şoħbet ol bunda ricālu’llāh ile
33. Pāk kıl cārūb-ı lā ile gönülden ğayrıyı
Kes ta‘alluķ hıtasın muķrazu’llāh ile
34. Şadr-ı ‘ārif maħzenidür ebcedüñ esrārınuñ
Gir ma‘ārif gencini fetħ eyle seyfu’llāh ile
35. Cümle mevcūdı muħiṭ Seyyid kılup ‘ārifin
Anda seyrit ‘arş-ı Raħmānı cemālu’llāh ile

27a zühür-ı: zühürü A / ‘ayān: -A
27b ‘ārif-i: ‘ālim-i A
28a yār: -A
29b Bu mısranın vezni hatalıdır.
* 31 ve 32. beyitler A nüshasında yer deĝiştirmiştir.
32a Var yūri: Gel berü A
33. Bu beytin vezni hatalıdır.
34a esrārınuñ: esrāruñ A

187

“Der-Na‘ t-ı Resûl” *

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Gelün ey derde dermān isteyen ‘ uşşāk oluñ āgāh
Ki her derde devādur mevlid-i pāk-i Resûlu’llāh
Şifā isterseñüz şadra oğuñ mevlidini her gāh
Kamū şadra şifādur mevlid-i pāk-i Resûlu’llāh
2. Kaçan kim ol resûl-i kibriyānuñ mevlid okunur
Cemī‘ -i kâ’ināt ol gün temām et nūra ğark olur
Kılup ‘ aşıkın ol dem kamū zevk u şafā bulur
‘ Aceb zevk u şafādur mevlid-i pāk-i Resûlu’llāh
3. Kamū ezvākı cāmī‘ dir o şāhuñ mevlid-i pāki
Necāt ister iseñ oddan anuñ mevlidini oğı
Pür itmişdür ki anuñ nûrı kamū enfesle āfākı
Dü kevne hoş ziyādur mevlid-i pāk-i Resûlu’llāh
4. Bu meclisde çekilür mü'minine çün Sübhānı
Bu meclisde içilür şerbet-i cennāt-ı rûhānī
Bu meclisde irişür ‘ aşıkına feyz-i rabbānī
Kula Hakkdan ‘ atādur mevlid-i pāk-i Resûlu’llāh

187

*

2a

2b

3c

3b

4d

B 132b-133b: A 86a

Bu bölüm: -A

mevlid: mevlidi A

Cemī‘ -i: Cemī‘ i A

Bu mısranın vezni hatalıdır.

oddan: otdan A

Kula Hakkdan: Bize mahz-ı B

5. Bu meclis ehlinüñ cümle günāhuñ ‘afv ider ol şāh
Buña şek yok durur ašlā ki nāṭıkdur Resūlu’llāh
Ki anuñ şānında levlāk buyurdı Hażret-i Allāh
Ḳamū medhe sezādur mevlid-i pāk-i Resūlu’llāh
6. Bu meclis ehline her dem irer Haḳḳdan tecellīler
Anuñla ‘āşıkuñ cānı bulur dā’im tesellīler
Bu meclisde bulunur ehl-i ‘aşḳa zevḳ-i küllīler
Hemān ‘aynı liḳādur mevlid-i pāk-i Resūlu’llāh
7. Eger bulmaḳ dilerseñ sen daḫi bu zevḳ-ı vicdānı
Ḥulūş-ı ḳalb ile gūş eyle gel mevlid-i sulṭānı
Bu meclisde döñilür müznibinüñ küllī ‘işyānı
Ḳula fażl-ı Ḥudādur mevlid-i pāk-i Resūlu’llāh
8. Nice vaşf eylesün Seyyid o şāhuñ mevlid-i pāküñ
Ki anuñ ḥürmetine ḥalk ḳoldı ‘ālem hep ırāk yaḳın
Umarız dileye Haḳḳdan yarın ‘āşilerüñ suçun
Ki şifā’-ı Ḥudādur mevlid-i pāk-i Resūlu’llāh

188

Mefā’ ilün / Mefā’ ilün / Fe’ ülün

1. Ḥudāya ḳılmışım çok cürm u’ işyan
Dirim her rüz şeb estāḡfıru’llāh

5a	ol şāh: -A
5b	şek: şek de A / ašlā ki: -A
5c	Hażret-i: -A
7d	Ḳula: Bize A
8a	şāhuñ: şāhın A
8b	ḥürmetine ḥalk ḳoldı ‘ālem hep : nūrunda olmuştur ḳamū ‘ālem A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
8c	Umarız: Umarım A
8d	şifā’-ı Ḥudādur: şifā’ ı ḥaṭādur A
188	B 133b-134a: A 86b-87a
1a	u: -A

Qabul it tövbemi ey Rabb-i Raḥmān
Dirim her rûz şeb estâġfiru'llāh

2. İlāhî gerçi ben kıldım ḥaṭāya
Senüñ şānuña lâyıkdur ‘aṭāya
Umup ‘afv ile ġufrānuñ Ḥudāya
Dirim her rûz şeb estâġfiru'llāh
3. Şuçum bildim kapuña geldim ey şāh
“*Zalemnā Rabbenā şebti İla'llāh*”
Bunı vird eyleyüp dilimde her gāh
Dirim her rûz şeb estâġfiru'llāh
4. Kılurum her seher feryād u zārı
Umarım cürmümi ‘afv ide Bārī
Lisānımda budur her demde çārı
Dirim her rûz şeb estâġfiru'llāh
5. Be-ḥaqqı ḥubb-ı faḥr-ı kâināt
Bağışla suçını cümle ‘aşānuñ
Budur kefāreti çün seyyi'ātuñ
Dirim her rûz şeb estâġfiru'llāh
6. Bunuñla buldılar fevz ü necāhı
Budur maḥv eyleyen küllî günāhı
Budur çün ehl-i ‘işıyānuñ penāhı
Dirim her rûz-şeb estâġfiru'llāh
7. Ne deñlü kılsa Seyyid cürm u ‘ısyān
Yine senden umar ‘afv ile ġufrān
Ki cūduñ baḥrine yok ḥadd u pāyān

Dirim her rûz şeb estâğfiru'llāh

189

Fā' ilātün/ Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Bizi yokdan var iden Qādir Allāh
Sen 'aṭā kıl faẓluñ ile toğrı rāh
Biz gedāya 'avn u lüṭfuñdur penāh
Yā İlāhī işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh
2. Ey kerem-kān-i ġanī sulṭānımız
Dü cihānda sensin ancağ şāhımız
N'ola 'afv eyler iseñ 'iṣyānımız
Yā İlāhī kārımız cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh
3. Çünkü bizim kārımız 'isyāndür
Saña lāyık 'afv ile ġufrān durur
Cümle maḥlūka işüñ iḥsāndür
Yā İlāhī işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh
4. Dest-gīr ol bize sen tut elimiz
Qalbimiz pāk eyle hıfz it dilimiz
Qıl hidāyet feth ola tā yolumuz
Yā İlāhī işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh

5a

189

2a

2c

3a

3b

4c

faḥr-ı: faḥrı A

B 134a-134b: A 84a-85a

kerem-kān-i: kerem-kāni A

kārımız: işimiz A

kārımız: işimiz A

Saña lāyık 'afv ile ġufrān durur: Layık u şānuñ senüñ ġufrāndur A

tā: -B

5. Yâ İlâhî faẓluñ eyle reh-nümün
Nefs ü şeytāna bizi kılma zebün
İtme düzaḥ âteşine ser-nigün
Yâ İlâhî işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişāh
6. İş bu nisyān ile kaldık biz zelīl
Cürm u ‘ işyān ile olmuşuz ‘ alīl
Bize erḥamsın ḳamūdan yâ Ḥalīl
Yâ İlâhî işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla suçumuz ey pâdişāh
7. Gice gündüz kārımız tül-ı emel
Ḳılmadık hiç Ḥaḳḳa lâyıḳ bir ‘amel
Gerçi biz olduk ise ḳahre maḥāl
Yâ İlâhî işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla suçumuz ey pâdişāh
8. Bizi yâ Rabb ma‘ şiyetden şā'im it
Rüz u şeb hem tā‘ atunḍa kā'im it
Ḳalbimizi zıkrūñ ile dā'im it
Yâ İlâhî işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişāh
9. Nūr-ı Aḥmed ḥürmeti çün yāñarım
Bize raḥm it faẓluñ ile yâ Raḥīm
Çünkü ‘ ulāmü'l-guyūbsın yâ ‘ alīm
Yâ İlâhî işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla suçumuz ey pâdişāh

10. Fazluñ irişmezse ger mücrimlere
 Bir adım mümkinini kimse yol vara
 Ya bu Seyyid ğayrı kime yalvara
 Yâ İlāhî işimiz cürm ü günāh
 Sen bağışla suçumuz ey pādişāh

190

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. Bize yâ Rabbi ihsān it kerem eyle kerīm Allāh
 Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı asān it kerem eyle kerīm Allāh
2. Münevver it şerī‘ atla muṭahhar it ṭarīḳatla
 Mükemmel it ḥaḳīḳatla kerem eyle kerīm Allāh
3. Saña cān ile ‘āşık kıl daḥi yoluñda şādık ḳul
 Bizi vaşluña lāyık kıl kerīm eyle kerīm Allāh
4. Geçüp dünyā vü ‘uḳbādan ḳamū a‘ lā vü ednādan
 Duyur sırrı o ednādan kerem ile kerīm Allāh
5. Bizi yakma Celālūñle tecellī kıl Cemālūñle
 Tesellī kıl vişālūñle kerem eyle kerīm Allāh

190

1b

3a

3b

4a

4b

B 134b-135a: A 85a

Ṭarīḳ-i: Ṭarīḳi A

ḳul: -A

vaşluña: vaşlına A

‘uḳbādan: ‘uḳbāda A

Duyur: Du A

6. Firākuñ nārına yandık iki ‘ālemden uşanduk
Hemān ihsānuña qaldık kerem eyle kerīm
7. Bu Seyyid ‘abd-ı bī-çāre eli boş hem yüzi qara
Aña faḫluña kıl çāre kerem eyle kerīm Allāh

191

Meḫ ūlū / Fā‘ ilātūn / Meḫ ūlū / Fā‘ ilātūn

1. Bugün pīrūñ erkānın sürdük elḫamdulī’llāh
Zıkr ile göñül pasuñ sildik elḫamdulī’llāh
2. Tuḫduk Ḥaḫuñ emrini iḫyā itdik zıkrini
Hep māsivā fikrini sürdük elḫamdulī’llāh
3. Ḥaḫkuñ ‘ināyetiyle pīrimiz himmetiyle
Cümle-i maḫşūdumuza irdik elḫamdulī’llāh
4. Arar idüñ her yeri duymağa işbu sırrı
Yaḫīn imiş ḫamūdan bildik elḫamdulī’llāh
5. Firkat ile zār eyledik rüz şeb aḫlar idüñ
Şimdi ihsānlar itdi geldüñ elḫamdulī’llāh

191

1a
2.
2a
4a
5a
5b

B 135a-135b: A 85a- 85b

Bu mısranın vezni hatalıdır.
Bu beytin vezni hatalıdır.
zıkrini: zıkrin A
Arar idüñ her yeri: Arardık baḫr u berri A
aḫlar idüñ: aḫlar A
geldüñ: -A/ Bu mısranın vezni hatalıdır.

6. Çıkdı aradan kâinât maḥv oldu külli şıfât
 ʾTulū‘ itdi şems-i zât gördük elḥamdulī’llāh
7. Seyyid girerse ne ğam yokdur aña hıç elem
 Biz ölümsüz dirlige irdik elḥamdulī’llāh

192

?

1. Bugün pīrim yüzünü gördüm elḥamdulī’llāh
 Ayacağına yüzümi sürdüm elḥamdulī’llāh
2. Pīrūñ baña hizmeti dü cihān sa‘ ādeti
 Hizmet ile himmeti aldım elḥamdulī’llāh
3. Her kelāmı ‘ārifūñ ğıdasıdur ‘āşıkuñ
 İhsān eyledi himmeti kındım elḥamdulī’llāh
4. Bezm-i elestde şākī şundı şerāb-ı şāfi
 Hızır elinden o cāmı içdim elḥamdulī’llāh
5. Şerī‘āt u ʾtarīkat ma‘rifeti cem‘ idüp
 Hakiḳat ‘ummānına taldım elḥamdulī’llāh
6. Esfel-i ʾtuzāğın şayıdup a‘lāya kaldım sefer
 Yine tecrīd-i ‘ālemin buldım elḥamdulī’llāh
7. Kōdım nāsut ilini geçdim gün ü mekāndan
 Otağım lā-mekāna kurdum elḥamdulī’llāh

6.	Bu beytin vezni hatalıdır.
6b	itdi: -A
192	B 135b: A 85b
3b	İhsān eyledi himmeti kındım: Ol ma‘ārif ḥūnına tıtdım A
2a	Pīrūñ baña: Baña pīrūñ A
6a	şayıdup: şayıp A
7a	geçdim: geçüp A / ü: -A
8a	Cümle: Çünkü A

8. Cümle ma‘ni yüzünden ref‘eyledim hicābı
Vişāli Kā‘besine irdim elḥamdulī’llāh
- 9.* Erenler meclisinde bir ders okudum Seyyid
Dört kitabūñ ma‘ānisūñ bildim elḥamdulī’llāh

193

Mef‘ūlū / Fā‘ilātūn / Mef‘ūlū / Fā‘ilātūn

1. Çok itdim yā Rabb günāh tövbe estāğfiru’llāh
Dün ü gün iderim āh tövbe estāğfiru’llāh
2. Ben baña gör ki n’itdüm nefsim yoluna gitdüm
Kendümi oda atdım tövbe estāğfiru’llāh
3. Yañıldığımı bildim dönüp kapuña geldim
Her ne günah ki kıldım tövbe estāğfiru’llāh
4. Emritdi bize Allāh didi “*tubu ilā’llāhi*”
Diyelim imdi her gāh tövbe estāğfiru’llāh
5. Daḥi buyurdi resūl tövbeye oluñ ‘acūl
Cān ile kıldım ḳabul tövbe estāğfiru’llāh
6. Sığındum saña ey ṣāh didim “*tebbet ilā’llāh*”⁸⁶
Ola ḳabul dergāh-ı tövbe estāğfiru’llāh

9a bir ders okudum Seyyid: Seyyid bu ders okudum A
* A nüshasında 9. beytin yanına “Allāhu, Muhammedün” yazılmıştır.
193 B 135b-136a: A 85b-86a
1a Bu mısranın vezni hatalıdır.
1b ü: -B / iderim: eylerem A
2a Ben baña gör ki: Gör ki ben baña B / nefsim: dönüp nefis A
5b Bu mısranın vezni hatalıdır.
6. Bu beytin vezni hatalıdır.
86 Kur’ân-ı Kerîm, Tahrîm Suresi:8 “Allah’a tövbe edin”

7. Her kaçan cürmüm aňam Һazretine yalvaram
Bunı duydım şubḥ u şām tövbe estāğfıru’llāh
8. Günāhım gerçi çokdur raḥmetüñe ḥadd yokdur
Dā'im Һapuñ açıqdur tövbe estāğfirulah
9. Yā Rabb benim pür-kuşūr sensin ‘afv-ı ğafūr
Cümle günahları yur tövbe estāğfıru’llāh
10. Seyyid çü kıldı ḥaṭāsın eyle yā Rabb ‘āṭā
Virdi bu derde etmā' tövbe estāğfıru’llāh
- 11.* Dā'im ebed yā Eḥad tövbemi eyleme red
Bunı idindi sened tövbe estāğfıru’llāh

194

Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Rāh-ı fenā sālikleri
Ḥalvetiler dirler bize
Zāt-ı Ḥudā ‘āşıqları
Ḥalvetiler dirler bize
2. Dā'im ḥalvetlere giren
Giceleri ḳā'im olan

7. Bu beytin vezni hatalıdır.
7a aňam: āgāh A
11a Dā'im ebed: Her dem ider A /red: der A
11b idindi: idindim B
* A nüshasında 11. beytin yanına “Lā-ilāheila’llāh” ve “Ḥazā Mevlid-i Pāk-i Resūlu’llāh” yazılmıştır.

194 **B 136b: A 81b**
2a Bu mısranın vezni hatalıdır.
2b giceleri: her gice A

Hem gündüzi şâ'im olan
 H̱alvetîler dirler bize

3. Bu yolda varından geçen
 Lâ-mekân iline göçen
 Kevşeri vahdetden içen
 H̱alvetîler dirler bize

4. Mürşid-i kāmîle uyan
 Men 'arefe sırruñ duyan
 Fenâ-ender fenâ bulan
 H̱alvetîler dirler bize

5. H̱akâyık baħrına talan
 Ma' ârif kânına iren
 Nefsini Rabbini bilen
 H̱alvetîler dirler bize

6. Bugün ölmezden öñ ölen
 H̱esâbını bunda viren
 Dostuñ vişâline iren
 H̱alvetîler dirler bize

7. Tâ' n eyleme zâhid bize
 Daħl itme devrânımıza
 Dermân budur derdimize
 H̱alvetîler dirler bize

8. Devrân-ı çarħ-ı felek
 H̱âşıl olur küllî dilek

3c	Kevşeri vahdetden: Vahdet şarabını A
4c	Bu mısranın vezni hatalıdır.
5a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
6b	viren: -A

Yerde yeşer gökde melek
 H̱alvetiler dirler bize

9. Dā'im durur devrānımız
 ˆ Arşdan yüce seyrānımız
 Seyyid bizim hayrānımız
 H̱alvetiler dirler bize

195

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Āşinā olmak dilerseñ ferd ile
 Hizmet eyle rüz şeb ehl-i dile
2. Göñlini rabṭ eyle göñlüne anuñ
 Tā ki sırrı duyasin dilden dile
3. Şıdqla gir bu yola benligi bırak
 Benlik ile giresin sen dile
4. Şādıkım bu yolda diyen ṯalibi
 İmtihān it evvel andan derd ile
- 5.* Varlıguñdan zerre kalsa şöyle bil
 Qalduñ işbu dilde āh u serd ile

9c hayrānımız: hayrān A
195. **B 136b-137a: A 87a-87b**
 3b Benlik ile giresin: Benligine girmezsen A
 4b derd: -A
 * A nüshasında 5. ve 6. beyitler yer değiştirmiştir.
 5a kalsa: qalmiya A
 5b dilde: yolda B

6. Varlıg ile kimse Hakkā irmedi
Bu hulkla irdi ‘āşık menzile
7. Gel ta‘aluk riştesin kes ‘aşk ile
Varamazsın ol ile bu bend ile
8. ‘Aşk ile gel ‘ilm ü ‘aql u zühd kıo
Hakkā iriş terk ile tecrîd ile
9. Lîk ‘aşk maḥz-ı ‘atâdur Teñgriden
Şanma ola o müyesser her dile
10. Kālbi şâf itmek gerekdür ğayriden
İ‘tibâr olmaz yalnız bu dile
11. İmdi Seyyid gönlünü şâf eyle gel
Āşinâ olmağ dilerseñ ferd ile
12. Lîk iremezse hidāyet Teñgriden
Çāre olmaz aña nuşḥ u pend ile

196

Müstef‘ ilātün/ Müstef‘ ilātün

1. İrmek dilersen ‘irfân-ı ‘aşka
Kulluk it dâ'im merdân-ı ‘aşka

6b	Bu hulkla irdi ‘āşık menzile: İlla zayk dil ile rüy-ı zerd ile A
7b	ol ile : Hakkā sen A
8a	gel: sen A
9b	Şanma ola o müyesser her dile: Bu müyesser olmaz mücerred bu dile A
10a	Kālbi: Kālbi A /itmek: Olmağ A
10b	yalnız: şanma A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
11a	gönlünü: kalbüñi A
196	B 137a-137b: A 13a
1b	it: eyle B / Bu mısranın vezni hatalıdır.

2. İbrāhim Edhem terk itdi tahtın
‘Abd-ı maḥẓ oldı sulṭān-ı ‘aşqa
3. Maṣṣūr-ı şeydā cānını cānā
Görince virdi ḳurbān-ı ‘aşqa
4. Mecnūn u Leylā Ferhād u Şirin
Hep boyun virdi imān-ı ‘aşqa
5. ‘Uşşāḳa imān ‘aşḳdur ḥaḳıḳat
Zāhid gelür mi imān-ı ‘aşqa
6. Bir duy ‘aşḳdır görinen cümle
İkrār iderseñ bürhān-ı ‘aşqa
7. Nāmus u ‘āruñ şıḡmaz bu yolda
‘Āruñı bıraḳ gel meydān-ı ‘aşqa
8. Pervāne gibi küllī vücūduñ
Yandur bugün sen külḥān-ı ‘aşqa
9. Dür-i ma‘ārif bulmaḳ dilerseñ
Ṭāl Seyyid ile ‘ummān-ı ‘aşqa

197

Müstef ilātün/ Müstef ilātün

2a	tahtın: tahtuñ B
2b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
4a	Mecnūn u Leylā Ferhād u Şirin: Leylā Mecnūn Ferhād Şirin A
6a	Bir duy: Bir tū: B / Bu mısranın vezni hatalıdır.
7b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
9a	Dür-i: Düri A
197	B 137b: A 13a-13b

1. İrmek dilerseñ esrār-ı ‘aşķa
Tut gūş ü cānuñ güftār-ı ‘aşķa
2. Terk eyle ‘āruñ maḥv eyle varuñ
Tā kim iresin dīdār-ı ‘aşķa
3. Benlik cibālin yıķ eyle vīrān
Tağlar ṭayanmaz bu nār-ı ‘aşķa
4. Şol Ḥalīl gibi at nāra kendüñ
Ger irem dirseñ gül-zār-ı ‘aşķa
5. Varlığı ṭağın kesdi çü Ferḥād
Yollar açıldı dildār-ı ‘aşķa
6. Çaldı ene'l-Ḥaķķ ṭıblını Maṣṣūr
Görince oldu berdār-ı ‘aşķa
7. Cān alur şatar bunda ‘aşıķlar
Ser viren gelsün bāzār-ı ‘aşķa
8. Gör ‘Abdürrezāk terk itdi dīnin
İmānı virdi zü'n-nār-ı ‘aşķa
9. Dīn ü imānın virdi ‘aşķa ‘uşşak
İtmedi zāhid iķrār-ı ‘aşķa

3b ṭayanmaz: dayanmaz A
4a cismüñ: -B, A nüshasında fazlalıktır.
4b Ger: Kim B
4. Bu beytin vezni hatalıdır.
5a yıkdı:-B, A nüshasında fazlalıktır.
7. Bu beytin vezni hatalıdır.
7b Ser: Baş B
8b İmānı: İmān A
9a Dīn ü imānın: İmān u dīnin B / Bu mısranın vezni hatalıdır.

10. Tā' n itme zāhid 'uşşāka hergiz
'Aḳluñ irişmez eṭvār-ı 'aşka
11. 'Aşka irem dirsen 'aḳlı ḳo Seyyid
Duymaz melā'ik envār-ı 'aşka

198

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Girdüñ ise evliyānuñ sengine
Ḥaḳḳı tevḥīd eyle gel devrān ile
Mālik olmağa vücūduñ mülküne
Ḥaḳḳı tevḥīd eyle gel devrān ile
2. Ḥaḳḳı zikritmek ḳamū ḥālāt ile
Vācib olmuşdur bize āyāt ile
Āşinā olmaḳ dilerseñ zāt ile
Ḥaḳḳı tevḥīd eyle gel devrān ile
3. Devr ile geldi cihāna ins ü cān
Devr ile oldı ḳamū zāhir niḥān
Devr ile gelür bahar ile ḥazan
Ḥaḳḳı tevḥīd eyle gel devrān ile
4. Ay ü gün yıldızlar ile nüh felek
'Ārşuñ eṭrafında hem cümle melek
Sālik-i Ḥaḳḳ olaña devrān gerek
Ḥaḳḳı tevḥīd eyle gel devrān ile

5. Ka‘beyi Haccāc ider dā'im tavāf
 Beyt-i ma‘ mūrı melā'ik şāf şāf
 Ka‘be-i dil oldu ‘uşşāka maṭāf
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile
6. ‘Āzm idüp göklerde devvār olmağa
 Lā-mekān ilinde seyyār olmağa
 İbn-i Edhem gibi deyyār olmağa
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile
7. Zāhidūñ bu devri inkārı nedür
 Gice gündüz kendü ḥod devrānūdür
 Likin bilmez kendü seyrān ḥikmet bundadır
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile
8. Devr ider gör ‘arş u kürs ü baḥr u berr
 Çeşmi nā-bīnā olan görmez meger
 Her ne var ‘ālemde hep devrān ider
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile
9. Evliyāu’llāhdan aldık biz haber
 Hep erenler devr ile itdi güzer
 Anuñ içündür bu Seyyid devrider
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile
10. Çünkü devrān itdiler cümle selef
 Sen de uy anlara ol ḥayrū'l-ḥalef
 Key şakın terk idüp olma nā-ḥalef
 Hakkı tevḥīd eyle gel devrān ile

5a
 7c
 10c

Ka‘beyi: Mekkeyi B
 kendü: kendi B / Likin: Lık A /Bu mısradaki vezin bozukluğu vardır.
 idüp: itme B

199

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Toldur derūnuñ gel şehā izhār-ı hū ya hū ile
Kıl çeşm-i cānuñ rüşenā envār-ı hū ya hū ile
2. Gel 'āleme 'ibretle baķ oķu ledüniden sebaķ
Zāhir kāmūda veche Hāķķ izhār hū ya hū ile
3. Tevhīde eyle ilticā tā kim bula kālbüñ safā
Sa' y it olagör āşinā esrār-ı hū ya hū ile
4. Kāmillerüñ izle izüñ gūş eyle cān ile sözüñ
Bunda açagör cān gözüñ iķrār-ı hū ya hū ile
5. Meydān-ı 'aşķa gel dilā hep varlığına vir fenā
Kālmaya aşlā māsivā efkār-ı hū ya hū ile
6. Gir rāh-ı Hāķķa ey fetā 'uşşāķa eyle iķtidā
Olma şaķın kim āşinā aģyār hū ya hū ile
7. 'Aşķ olsa saña reh-nümā maķşūdını vire Hudā
Dil levhası zeyn ola tā enhār-ı hū ya hū ile
8. Bu yolda it varuñ sebīl taķşīl kıl hāķķ-ı cemīl
Ma' mūr ola tā beyt-i dil mi' mār-ı hū ya hū ile
9. Şıdķ ile girseñ bu yola müşkillerüñ āsān ola
Dil mülki 'adl ile İlāh āşār-ı hū ya hū ile

10. İs̄i-yi vaḳte hem-dem ol esrār-ı Hāḳḳa maḥrem ol
Cümle cihāna erḥam ol her bār-ı hū ya hū ile
11. İtme semāvātı maḳām lāhut iline ḳıl ḥırām
Böyle sülūk itdi kirām tekrār-ı hū ya hū ile
12. Hū ile pürdür dü cihān hūdur hemān itme gümān
Zikr it Hāḳı Seyyid her an eḳsār-ı hū ya hū ile

200

“Bu Ḳasidenüñ Sebeb ü Vürudı Oldur Ki Ba‘z- Eṭfāl-ı Ṭarīḳat Olan Sālik Mübtedi
Kendülerüñ ‘İlm u ‘Aḳıllarına Maḡrūr Olup Raḡm-ı Fāsıdleri İle Kendülerini
Kāmilünden ‘Ad İdüp Silk-i Enbiyā vü Evliyāyı Ḳulüb-ı Rāh-ı Ḍalālete Giden
Kimselere Va‘z Naṣīhat u Maḥz Şefiḳdür ü Ṭarīḳ-i Müstaḳīm Nedür ü Tevhīd-i
Hāḳḳa Da‘vetdür Ve’s-Selām ‘Alā Men Etba‘-ı Hedā ”

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Gel ey Hāḳḳ isteyen sālik ol āḡāh
Ḍalālet yolıdur bu gitdügüñ rāh
2. Saña bu ‘ilm ü ‘aḳl u zühd ü taḳvā
Ḥicāb-ı rāh olupdur añla va’llāh
3. Bu ‘ilm ü zühd ü taḳvāna ṭayanma
Senüñ bu ‘ilm ü ‘aḳluñ oldu kütāh
4. Bu varlıḳdan şoyun küllī fenā ol
Ki tā kim olasın maḳbül-ı dergāh

5. Çalursa varlıguñ bir zerre sende
 Varırmazsın o dergāha ol āgāh
6. Ço bu benlik yolun yokluk yolun tut
 Budur tahkik Haçça toğrı varan rāh
7. Velī sa‘y eyleseñ biñ yıl ‘abeşdur
 Saña bir mürşid olmayınca hem-rāh
8. Ki oldur refik soñra tarik bil
 Hadisinde buyurdi ol yüzi māh
9. Muhaşşıl yola mürşidsiz gidilmez
 Budur şāfi cevāb va’llāh bi’llāh
10. Var imdi dāmenüñ tut bir velinüñ
 Ki hizmet kıl nice sāl u nice māh
11. Dime şimdi bulunmaz ehl-i irşād
 Kesilmez haşre dek dā‘i ila’llāh
12. Bağup iline de kendin görürsin
 İdersin sen gine kendünden ikrāh
13. Getür pendāruñı Haçç ile gel bağ
 Toludur her taraf gör mürşid Allāh
14. Gel it bir pīr-i kāmilden inābet
 Nedāmet eyledi tebbet ila’llāh
15. Dün gün eyle tāt-at-ı ‘ibādet
 Haçkı zikr itdi dā‘im Allāh Allāh

16. Fiğān u zār ile taldur cihānı
Çıkar ‘ ayyuğa āhuñ her seher-gāh
17. Rıza gözle mürīd-i bī-murād ol
Ki kulluk it Hakkā Allāh fī’llāh
18. Tazarru‘ la tezellülle niyāz it
Dem-ā-dem iste andan şeyi’llāh
19. Yüzüñi yerlere sür hāk-i rāh ol
Ola ki raḥm ide ḥāline ol şāh
20. Cihād-ı ekber it nefsüñle dā'im
Şecī‘ ol şīr-veş gel olma dü-bāh
21. Taleb senden velī vermek Hudānuñ
Hemān sa‘y it açıkdur bāb-ı dergāh
22. Sakın nefse uyup itme tekāsül
Yüri ‘azm it tevekkeltü ‘alā’llāh
23. Kamūdan ‘abdına erḥamdur ol Hakk
Seni maḥrūm ider mi ḥāşā Allāh
24. Nice bu ḥāb-ı ḡafletde yatarsın
Kanı sende kanı yā ḡayretu'llāh
25. Uyan gel ḥāb -ı ḡafletden karındaş
Aman virmez ecel irse nāḡāh

26. Adın insān işüñ ‘ işyān ‘ acebdür
Yā niçün eylemezsün dem-be-dem āh
27. Niye geldüğini fikr it cihāna
Seni ‘ irfān içün halk itdi Allāh
28. Bugün gel eyle taḥsil-i ma‘ ārif
Ki tā kim dimeyesin yarın eyvāh
29. Ḵo halkuñ ‘ izzetin ḥor ḥaḳīr ol
Seni maḡrūr ider bu ‘ izzet-i çāh
30. Bu halkuñ medḥ ü zemminden güzer kıl
Yolunı sed ider bu medḥ-i efvāh
31. Ḵo şūret düzmegi ḳalbüñ selīm it
Nef‘ virmez yarın emvāl-i ebnāh
32. Riyā vü sem‘ den pāk it derūnuñ
Saña şıdḳ ile gel disün ehlu’llāh
33. Bu dil beyt-i sivādan eyleñ pāk
Görürsin her cihetten ru‘ yetu’llāh
34. Gel imdi beyt-i ḳalbüñ eyle taḥḥīr
Ki aṣlā ḳalmasun ‘ umāsu Allāh
35. Ṯururken bunca evhām ḥayālet
Nice mümkün şuhūd-ı zāt-ı Mevlā

36. Göñül ğayriden olmasa Muştafā
Nüzül itmez o albe rametu'llāh
37. Gel imdi Hāa tefvīz it umūruñ
Şıgın dergāhına di haşbiya'llāh
38. Yeter gezdin bu dünyā içre ayrān
İriş 'ulve bulagör urbetu'llāh
39. Hāa tefvīz iderseñ her umūruñ
O dem saña irişür nuşretu'llāh
40. Mesīh-āsā ide gör terk-i tecrīd
Saña şılet virür bu bār-ı nigāh
41. Bıra külli keşāfātı 'urūc it
Civār-ı hażret ola saña mişvāh
42. Maāmuñ uds-i lāhūt-ı İremken
Neden oldu yerüñ bu zulmet-i āh
43. Yüri udsīler ile eyle pervāz
Yerüñ degil senüñ iş bu erā-gāh
44. Saña gelsin saña gelsin arındaş
Ki sensin zāt-ı Mevlāya nazār-gāh
45. Yeter afāı gezdüñ dilde iste
Göñüldür bil göñüldür Kā' betu'llāh
46. Çalış sa'y eyle tekmīl-i sükūn it
Ki seyrüñ ola fi'llāh u ma'a'llāh

47. Hakkā yol var nefesler şağışınca
Velī hep sendedür var olma gümrah
48. Velī olmaz müyesser vuşlat-ı dost
Ki tā sen olmayınca fānī fi'llāh
49. Fenā-ender-fenā olsa vücūduñ
Bilürsin kim görürsin kim hūva'llāh
50. “*Bilen nefsüñ bilür Rabbüñ*” dinildi
Bu sözüñ remzini añla ol āgāh
51. Bu Seyyid ‘abdına Hakk itdi ihsān
Ki ‘ārif kıldı sırra hāle āgāh
52. Saña nuş eyledi Mısrī deminden
Eger bu nuşhumı tutmazsañ saña vāh
53. Tıflsın nūr-ı Seyyide ata cānı
Kamūdan saña atañdur hayır-hāh
54. Eger bu nuş ile olursan ‘āmil
Tolar kalbüñ senüñ de hikmetu'llāh
55. Kō Seyyid vāridāta yok nihāyet
Sözüñ tayy hemān di Allāh Allāh
56. ‘Atādur saña çün bu ni‘ metu'llāh
Di dā'im hamduli'llāh şükrü'llāh

201

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Bu yola girdünse sālİK şıdık ile
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
Haııı zıkreyile dem-ā-dem 'aşık ile
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
2. Aç gözüñi ħ'āb-ı ğafletden uyan
Bir gün irişür ecel virmez amān
Haııı zıkr eyle yüri var sen hemān
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
3. Nice bu ğaflet nice tül-ı emel
Kanı sende Haııı lāyık bir 'amel
Fazl-ı Haııı olmak isterseñ muĥāl
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
4. Zıkr ile ıalbün mücellā kılıser
Pāk-i şāfi oluben kalmaz gider
Zıkr-i Haıııdan ğayrıyı 'āşık nider
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
5. Zıkr ile āyine-i ıalbini sil
Men 'aref sırrına ir nefsiñi bil
Haııı ırmege budur toĝrı sebil
Beyt-i ıalbün rüşen eyle zıkr ile
6. Olmak isterseñ Haııı ile āşinā
Zıkr ile kıl çeşm-i cānuñ rüşenā
Tā nümāyān ola nür-ı kibriyā

Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile

7. Gelberũ att‘ eyle bend ü keşreti
Tā ki keşretde bulasın vadeti
Kũllĩ ifnā ol dilerseñ vuşlatı
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile
8. Bunda her kim g¶rdi bugũn yarını
G¶ren anlardur yarın dildārını
G¶rmek isterseñ Hāın dīdārını
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile
9. Gel te‘ allu riştesin zıkr ile kes
Zıkr-i Hādan ġāfil olma bir nefes
Gũŝ-i cān ile işit nedũr ceres
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile
10. Lā ile gel eyle nefy-i māsivā
Zıkr-i illā ile vir albe ŝafā
almasun dilde ebed illā Hūdā
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile
11. Zıkr-i Hā bulursa albinde devam
Ol dem olur cũmle noŝandan temām
Hāı zıkreyle gel imdi ŝub  u ŝām
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile
12. Gel yeter dũnyāya virme kendini
Ki ŝaın zehre deĝiŝme andını
Sen bu Seyyidden alursañ pendini
Beyt-i albũñ rũŝen eyle zıkr ile

202

Müstef ilün / Müstef ilün

1. İster iseñ vaşl-ı Hakkı
Tevhîd ile tevhîd ile
Bulmağa zāt-ı mutlakı
Tevhîd ile tevhîd ile
2. Tevhîddür aşıl uşul
Tevhîd ile olur vuşul
Tevhîd-i sulṭāndur ğayri kul
Tevhîd ile tevḥîd ile
3. Tevhîddür ḥablü'l-metîn
Tevhîddür Ḥaşan Hüseyn
Olmağ diler iseñ emîn
Tevhîd ile tevḥîd ile
4. Budur Hakkā rūşen tarîḳ
Hem bu durur ni‘ mü‘ r-refîḳ
Nüş itmek isterseñ refîḳ
Tevhîd ile tevḥîd ile
5. Qalbün ḳaşvetin ḳaldırur
‘İlm-i ḥikmetle ṭoldurur
Sāliki Hakkā ir görür
Tevhîd ile tevḥîd ile

202

2c

3b

5a

5b

B 141a-141b: -A

Bu beytin vezni hatalıdır.

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bu mısranın vezni hatalıdır.

Bu mısranın vezni hatalıdır.

6. Dil āyinesi silmege
Vechini anda görmege
Zevk-i vişāle irmege
Tevhīd ile tevhīd ile
7. Bunuñladur cümle zuhūr
Bunuñladur kalbe huzūr
Olmağ dilerseñ maḥẓ-ı nūr
Tevhīd ile tevhīd ile
8. Tevhīde olsañ āşinā
Gider gönülden māsivā
Qalmaz ebed illā Hudā
Tevhīd ile tevhīd ile
9. Nefy-i vücūduñ lā ile
İsbāt kıl illā ile
Vaşl olmağa Mevlā ile
Tevhīd ile tevhīd ile
10. Nāsūt içre itme ku‘ūd
Lāhūt iline kıl şu‘ud
İster iseñ dā'im şuhūd
Tevhīd ile tevhīd ile
11. Seyyid Muḥammed Ḥalvetī
Tevhīde eyler da‘veti
Ḥaḳḳa dilerseñ vuşlatı
Tevhīd ile tevhīd ile

12. Ey t̤alib-i z̤āt-ı k̤adīm
 H̤az̤ā şırāṭ-ı müstaḳīm
 İster isen̄ ḳalb-i selīm
 Tevhīd ile tevhīd ile

203

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

1. Nev-na' t-ı pāk-i sulṭānı şaḳın nādāna gösterme
 Kerem ḳıl her mülevveş bī-ṭahāret cāna gösterme
2. Muhabbet ḥāndān-ı Muşṭafā olanlara göster
 Şaḳın etbā' Bu cehl-i Yezīd merdāne gösterme
3. Bu 'ilm-i men ledünnīdür taşavvuf ehline göster
 Şaḳın 'ilmine maḡrūr münker-i Ḳur'āna gösterme
4. Taşannufdan murād olan edebdür didi kāmiller
 Şaḳın her bir edeb bilmez sefiḥ oḡlana gösterme
5. Ḥired-mend zevi'l-irfān olan 'uşşāḳa 'arz eyle
 Şaḳın bī-'aḳl u bī-idrāk olan nobrāna gösterme
6. Bu 'ilm-i ḥikmeti ḥāşşān dergāh-ı Ḥudā añlar
 Anı sen cāhil ü nādān olan cūyāna gösterme
7. Bu ma'ni ḥūbların ḳalbi selīm 'āriflere göster
 Şaḳın bed-aşl u bed-aḥlāk olan sekbāna gösterme
8. Ne añlar zişt-i sīret bu 'ilm-i cāvidānīden
 Bunı insān olan añlar şaḳın ḥayvāna gösterme

9. Bunı mü'min muvaḥḥid kāmīl īman ehline göster
Saḫın müflis münāfīḫ yoḥsūl-ı imāna gösterme
10. Şolar kim ol resūluñ yoluna cān baş fedā eyler
Olardur dostu Mevlānuñ saḫın düşmana gösterme
11. Eger şıdḳ ile 'āşık-san saña nuşḫum budur Seyyid
Bunı cānuñ gibi hıfz it saḫın nādāna gösterme

204

El-Ḳafiyetü'l-Lāmelif *

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. E's-şalā her kim gelür meydān-ı 'aşḳa e's-şalā
Cān u başın terk iden merdān-ı 'aşḳa e's-şalā
2. Baḫtın tāt u taḫtın ḳoyuben Edhem gibi
Bāb-ı Ḥaḳḳda ḳul olan sulṭān-ı 'aşḳa e's-şalā
3. Rāh-ı Ḥaḳḳda bil ki benim sözün olur bār-ı girān
Varlıḡından şoyınan 'uryān-ı 'aşḳa e's-şalā
4. 'Aşḳ ile bugün 'aḳl benden ḳıranlar ḳandadur
Gelsün ol dīvāneler divān-ı 'aşḳa eyle e's-şalā

204

*

1a

1b

2a

3b

B 142b-143b: A 87b-88a

Bu bölüm: -A

e's-şalā: -A

başın: baş A / 'aşḳa: -A

Baḫtın tāt u taḫtın: Raḫt-ı baḫtın tāt taḫtın A

şoyınan: şoyın A / 'uryān-ı: -A

5. Cüş idüp deryâ-yı vahdet-i ğarka vardı kün fe-kân
Söyleñüz gelsün bizi ‘atşân-ı ‘aşka e’s-şalā
6. Baħr-i ‘aşkuñ bil ki her bir kıt‘ ası baħr-i muħit
Nüş idüp ħatm eyleyen yārân-ı ‘aşka e’s-şalā
7. Zāt-ı muṭlaqçün tecellî kıldı her bir zerre
Cân niķābın keşf iden rindân-ı ‘aşka e’s-şalā
8. Mey-furūş olduk şalādur ehl-i ‘aşka kim bugün
Ĥatm-i vahdetden içen mestân-ı ‘aşka e’s-şalā
9. Ĥaķķ budur Seyyid ĥaķāyık baħrinüñ ğavvāşısın
Ṭalsun ‘irfān isteyen ‘ummān-ı ‘aşka e’s-şalā

205

El-Ķafiyetü’l-Ye *

Meṣ’ ūlū / Meṣā’ ilū / Meṣā’ ilū / Fe’ ūlūn

1. ‘Aşķla tola yerle ğökle nūr-ı İlāhī
Elbetde ğörinür aña eşyā-yı ğümāhi
2. ‘Aşķ ile olursa ğöñlüñ zūlmeti zāil
Seyrān-ĝāh olur ol ğöñle ‘arş-ı İlāhī
3. ‘Aşķ ile ğöñülde toĝıcaķ şems-i ĥaķıķat
Bī-zūlmet olur dā’im anuñ cümle māhı

5a	vardı kün-fekān: vardı kün fe-kān A
5b	Söyleñüz: Söyleyüp A / gelsün: -A
7b	‘aşka: -A
205	B 143a-143b:A 88a-88b
*	Bu bölüm: -A
2a	Bu mısranın vezni hatalıdır.

4. ‘ Aşk ile eger olsa gönül derde giriftâr
Her şâm u seher eyleyiser giryе vü âhı
5. ‘ Aşk ile sülûk eyleyen abdâl-ı İlâhî
Bir lahza tarîk içre yañılma o rāhı
6. Ğark olsa vücûd zenbine bir sâlik İlâhî
‘ Aşk ile irişdür o kula hayr u necâhı
7. ‘ Aşk ile eger mevc olsa deryâ-yı hüviyyet
Maḥva irişür ğarḫa varır mişl-i mâhî
8. Ğaflet mi kalur bir gönülle irse maḥabbet
Yemm cûş idicek maḥv oliser cümle menâhî
9. ‘ Aşk ile bugün terk idegör iki cihânı
Makşûd ise bulmak eger ol ulu şâhı
10. Bir bendesine irse eger Ḥaḫḫdan ‘ inâyet
Fazlından irer ol kûluna dost penâhı
11. Seyyid kûluña eyle hidâyet rehi Ḥaḫḫda
Cân gözi şühûd eyleye tanur siyâhı

206

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

6b	u: -A
7a	olsa: ura B / hüviyet: -A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
8b	cûş idicek: merc urıcaḫ A
9b	Makşûd: Makşûduñ A
206	B 143b-144a: A 88b-89a

1. İlāhî bir kula fazluñdan irse feyz-i Rabbānî
Tecellî eylese dā'im gönülde sırrı Sübhānî
2. Zuhūr-ı kenz-i maḥfiden 'ayān oldu hezār emvāc
O keşretde bulan vaḥdet bulıserdür o şulṭānı
3. Bedenden nūş iden cāmı eylemez tā ebed hergiz
Berrāk-ı vecd ile her dem ider mi' rāc-ı rūḥānî
4. Cemālini gören 'āşık geçer lā ile illādan
İrüp vuşlat maḳāmına bulur ol cāna cānānı
5. Temāşā eyleyen yārūñ rūḥ ü zülḫ ü perişān
Gider 'aḳlı vü fikri hem düşer işlere cānı
6. Celāliyle anuñ 'ālim olur ki başına zindān
Cemāliyle gehî 'arşdan olıser 'ālî meydānı
7. Vücūdın eyleyen ifnā beḳāya irişür elbet
Fenāfî'llāh olan 'āşık bulur vücūd-ı Ḥaḳḳānî
8. Gel ey nāşih ḳo pendî ḫāl-i 'aşḳdan bî-ḫabersin sen
Ki hergiz görmedi ḫuffāş gözi mihr-i dıraḫşānı
9. Ki şüret-bîn olup münkir olursañ rü'yet-i Ḥaḳḳa
'Azār ile olup hem-dem idersin Ḥaḳḳa tuḡyānı

2b	bulıserdür o şulṭānı: bulur şulṭānı A
3a	eylemez: eyler A
3b	Berrāk-ı: Berrākı A
4b	cāna: -A
5a	rūḥ: -A
5b	işlere: ḫayrānı A
6a	anuñ: gehi A / olur ki: olıser A
8a	nāşih: vā'iz A

10. Cemāli Hakkı her yüzden temāşā itmek isterseñ
Getür pendāruñı görmek dilerseñ vech-i Raḥmānı
11. Hakkikat baḥrına ğarķ ol ma‘ ārif kenzini bul kim
Ki zīrā bunda gelmeñden ğaraż bulmaķdur ‘ irfānı
12. Rumūz-ı ‘ilmü'l-esmā beyānı sendedür el-Hakk
Bu remzi fehm iden ‘ ārif hakkikat bildi ol ḥānı
13. Vişāli Kā‘ besin her kim bulup aña sücüd itmez
Şafā vü Merve Hakkı-çün tavāf itmez o cinnānı
14. Yüzünde yazılır ḥaṭlar ḳamūsı ḥadd-ı menzildür
Görenler vechüñ ey maḥbüb niderler ḥür ğilmānı
- 15.* Gel ey Seyyid bu eşrārı şaḳın keşf itme nādāna
Bunı ‘ ārif bilür ‘ ārif ḳo açma şırr-ı pinhānı
16. “*Nefaḥtu fihi min rūḥi*”⁸⁷ irişdi feyż-i aḳdesden
Bi’ḥamduli’llāh ‘ ayān oldu o demde fażl-ı Yezdānı
17. Bu Seyyid bendeñi yā Rabb civār-ı ḳurb-ı ḥazretde
Enīs u bezm-i ḥās eyle cemālün ola seyrānı

207

Fā‘ lātün / Mefā‘ ilün/ Fā‘ ilün

11a	bul kim: -A
12a	Rumūz-ı: Rumūzı A
13a	Vişāli: Cemāli A
*	A nüshasında 15. ve 16. beyitler yer değiştirmiştir.
⁸⁷	Kur’ân-ı Kerîm, Hicr Suresi: 29 “Ona Ruhum’dan üfürdüğümde...”
16b	Bu beytin vezni hatalıdır. / demde: dem ile A
207	B 144b: A 88b

1. Cānımuñ cānı göñlümünñ hānı
Şıgmaz ‘uķūle şerh ü beyānı
2. Kūṭb-ı ḥalāyık baḥr-ı ḥaķāyık
‘İlm-i ledüninünñ maḥzen ü kānı
3. Ḥatm-ı velāyet kān-ı seḥāvet
Ḥalk-ı ‘aẓimi ṭutdı cihānı
4. Mürşid-i kāmīl ‘ilm ile ‘āmil
Bilmedi münkir gördi noķşānı
5. Mūnķirünñ zīrā gözleri a‘ mā
Bī-başıretdür göremez anı
6. Şıdk ile gelmez cānına kıymaz
Pes nice bulur cāna cānānı
7. Şıdk ile gelen telķinin alan
Şem‘ine yanan oldu nūrānı
8. Kūfrini imān ḥalkını Kūr‘ān
Bilmeyen nādān bulmaz ol cānı
9. İrmek dilerseñ vaşl-ı ḥabībe
Varlıguñ maḥv it fānı ol fānı

2b ‘İlm-i ledüninünñ: ‘İlm u ledünnı A
3a Ḥatm-ı: Ḥatmı A / kān-ı: kānı A
3b Ḥalk-ı: Ḥalk u A
4a Mürşid-i: Mürşidi A
4b münkir: cāhil A
5b Bu mısranın vezni hatalıdır.
9. Bu beytin vezni hatalıdır.
9a vaşl-ı: vaşlı A

10. Kapusın bekle sırrını şakla
Feth ide saña bāb-ı ‘irfānı
11. Bilmek dilerseñ kimdür o pīrūñ
Mısrī Niyazī şöhet-i şāni
12. Raḥmetin anuñ Ḥaḫḫ mezīd itsün
Sūr ile dā'im āyīn u erkānı
13. Ḥamd eyle Seyyid her dem Ḥudāya
Ḥimmetūñ saña kıldı erzānı

208

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Her kim ölmezden öñ ölüp cismini cān eyledi
Ol cemāl-i muṭlaḳı her yüzde seyrān eyledi
2. Gonca-i ḥüsnüñ görüldün bāğ-ı vaḥdetde göñül
Bülbül-i cānuñ işini zār u efḡān eyledi
3. Mıhr ü meh yüzün görelı itmedi bir dem karar
Gice gündüz tırmayup ‘aşḳ ile devrān eyledi

11a	pīrūñ: pīri B
12b	u: -A
13a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
208	B 144b-145a: A 89a-89b
1a	öñ: evvel B
2b	Bülbül-i: Bülbülü A
3a	görelı: görüldün A

4. Göricek aşı hilālũñ vechinũñ bayramına
‘Iyd-ı ekberdür diyüp cānını kurbān eyledi
5. Şüret-i zāhirde alma gelberü ey bī-aber
Nūr-ı Haı gör amũ eşyada tābān eyledi
6. Görmeyen izmetde kāşırdur bugün cānānını
Dü cihānda bil ki ol kendüye noşān eyledi
7. Her kimũñ göñlũñ mekān itdi senin ‘aşuñ şehā
Yadı yıdı varlıı şehrini vīrān eyledi
8. Genc-i ‘aşı ıfz iderdi dilde Seyyid neylesün
Cür‘a-i cāmı elestũñ anı sekrān eyledi

209

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

1. Elā ey üsn ilinũñ pādişāhı
Göñül ‘aşuñdan ayrılmaz İlāhı
Ki ‘aşdur anuñ peşt u penāhı
Göñül ‘aşuñdan* ayrılmaz İlāhı

4a	hilālũñ: hilālin A
4b	diyüp: diyü A
5b	Haı: Haa A
6b	noşān: -A
7a	senin: ānuñ A / ‘aşuñ: ‘aşı A / şehā: -A
7b	yıdı: -A
209	B 145a-145b: A 92a-92b
1a	pādişāhı: şāhı A
1c	u: -A
*	Şiirin her kıt‘asının son mısrasında geçen“aşuñdan” sözcüğü B nüshasında “aşından” şeklinde yazılmıştır.

2. Gelürse başına biñ dürlü miḥnet
Bilür ‘āşık anı cānına minnet
Bu yolda her ne deñlü çekse zaḥmet
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
3. Eger Eyyüb gibi derde düşerse
Tenine nice biñ kırdlar üşerse
Yanup büryān olup bağı pişerse
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
4. Ḥalilu’llāh gibi oda atılursa
Yūsuf gibi Mışırda şatulursa
Zekerıyyā gibi ger biçilürse
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
5. Yoluñda ‘āşikuñ şad-pāre kılañ
Daḡı Cercīs gibi cānını alsañ
Eger Yūnuf gibi ‘ummāna şalsañ
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
6. İşini bülbul-asā zār iderseñ
Vü ger Mecnūn-veş pür-nār iderseñ
Eger Manşūr gibi ber-dār iderseñ
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
7. Saña çün ‘āşık olmuşdur ezelden
Aña mā‘ şūḡ idüñ sen lem-yezelden

2a	biñ: ger A
3c	büryān olup: ‘aşk odıyla A
4a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
5a	Yoluñda: Yolunda B
6b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
7a	çün: çok A

Bu remzi kamū eşyāda siz elden
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī

8. Ki ‘aşkdur ‘āşıkun cān u cihānı
Nider ‘aşksız ol hūr u cinānı
Hemān ‘aşk durur dīn ü imānı
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
9. Bu ‘aşkdan bir nefes ayrılmaz ‘āşık
Bu ‘aşka cān u başın virdi şādık
Budur iden kulı Mevlāya lā Hakk
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
- 10.* Nice etsün neylesün Seyyid İlāhī
Ki ‘aşkdan ğayrı yok hiç āşināsı
Yine ‘aşkın durur senden ricāsı
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī
11. Ki ‘aşkdur bezm-i lāhūtuñ hümāsı
Hem ‘aşkdur cümle mevcūduñ esāsı
Çü ‘aşkdur enbiyānuñ reh-nümāsı
Göñül ‘aşkuñdan ayrılmaz İlāhī

210

Mef’ülü / Mefā’ilün / Mef’ülü / Mefā’ilün

1. Uyarmağa gel cānı zikrit güzel Allāhı
İsterseñ o cānānı zikrit güzel Allāhı

9b

*

10c

210

Başın: başı A

A nüshasında 10. ve 11. dörtlükler yer değiştirmiştir.

Hemān ‘aşkuñ durur: Hemān ‘aşkuñ durur yine A

B 145b-146b: A 91a-91b

2. Aç gözüñi ey nā'im her gice ol kâ'im
İhlâş ile sen dâ'im zikrit güzel Allâhı
3. 'Aklıñ başa yâr iken bu dil saña râm iken
Gel fırsat elindeyken zikrit güzel Allâhı
4. Tevhîdden izüñ irme 'ömrüñi telef kılma
Var leyl ü nehâr тұрма zikrit güzel Allâhı
5. Her şâm u seher gâhi 'ayyûka çıkar âhı
Bulmağa o dergâhı zikrit güzel Allâhı
6. Zikr ile Hakkı her dem zaḥmuña budur merhem
Budur kamûdan elzem zikrit güzel Allâhı
7. Emr itdi bize Sübhân buyurdu anı Qur'an
Terk itme şaḥın bir ân zikrit güzel Allâhı
8. Nefsüñi ider taḥîr qalbini ider tenvîr
Göñlüñi ider ta' mir zikrit güzel Allâhı
9. Nûr ile taldur qalbüñ hep ḥâlâş olur qalbüñ
Hem şerḥ oliser şadruñ zikrit güzel Allâhı
10. Allâhın adın yâd it dâ'im dile mu' tād it
Dil mülküni abâd it zikrit güzel Allâhı

3b	Gel fırsat elinde iken: Elde fırsat var iken B
4b	turma: durma A
6b	kamûdan: saña A
7b	bir ân: her ân A
9a	taldur: -A / Bu mısranın vezni hatalıdır.
10a	Allâhın adın: Gel ismin anuñ A

11. Zikriden anı ölmez maḥşerde ḥesab görmez
Ṭamū odına yanmaz zikrit güzel Allāhı
12. Cināne girem dirseñ Rızvānı bulam dirseñ
Dīdārı görem dirseñ zikrit güzel Allāhı
13. Seyyid Ḥaqqı zikr eyle alasını fikr eyle
Nu‘ māsına şükreyle zikrit güzel Allāhı

211

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. ‘Aks-i ḥüsnün vech-i dilberden nümāyān eyledi
Ol tecellīyle ḵamū ‘uṣṣāḵı ḥayrān eyledi
2. Cümle esmā vü şıfāt ile pür oldu hep cihān
Her şıfatdan yine ḥüb zātını i‘lān eyledi
3. Bunca evṣāfdan görinen bir cemaldür ğayri yok
Bir cemāli ḵudret ile bunca elvān eyledi
4. Kendü ḥüsnüni yine kendü temāşā itmege
Düzdi bir mir‘āt-ı cāmī‘ adın insān eyledi
5. Künt-i kenzüñ sırrı maḥfi ḵalmasun diyü aña
Giydirüp kendü libāsın mülke sulṭān eyledi
6. Ḥaqq yüzi insān yüzünden görünür bī-iṣṭibāh
Bil ki zātına Ḥuda insānı bürhān eyledi

211
2b
6b

B 146b-147a: A 91b-92a
yine: lik A
insānı: insān A

7. Sen de isterseñ Hakkı bulmaq yüri insāna baq
Gör ki anuñ şems-i zāt yüzinde raḥşān eyledi
8. Ehl-i keşret nūr-ı vechüñ görmedi hergiz velī
Vaḥdet ehli anı her bir yüzde seyrān eyledi
9. Nice görsün nūr-ı vechüñ zahidā a‘ mā ki anuñ
Zerḳ ile göñlini çün şeyṭān perīşān eyledi
10. ‘ Ārif olan her nazardan Hakkı gördi bī-gümān
Her görüşde Hakk aña bil nice iḥsān eyledi
11. Hakkā ḥamd eyle yüri Seyyid Muḥammed kim bugün
Bu ma‘ ārif dūrlerine Hakk seni kān eyledi

212

Ḳāle ‘ Aleyhi’s-selām “ *Veylū Likūli ‘ Ālemū Lem Ya‘rif Tefsiri Ebced*” *

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

1. Gel bu ‘ ilm u ḳāle ḳalma ey faḳı
Mekteb-i ‘ irfāna gel ebced oḳı
Görmek isterseñ cemāl-i muṭlaḳı

7a	isterseñ Hakkı bulmaq: Hakkı bulmaq isterseñ A
7b	Gör: Çün A
8a	vechüñ: vechini A / hergiz velī: nūrları A
8b	yüzde: anda A
9a	zahidā: -A
9b	göñlini: göñli A
10b	Hakk aña bil : bil aña Hakk A
11a	Muḥammed: dem-ā-dem B
212	B 147a-147b: A 90a-91a
*	Bu bölüm -A
1a	u: -A
1c	cemāl-i: cemāli A

Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

2. Cümle ‘ilmüñ aşı bil ebced durur
Hep ‘ulūm-ı enhār-ı baḥr ebced durur
Hem kelām-ı Aḥmedi ebced durur
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı
3. Çünkü ebced menba‘ı K̤ur’ān imiş
Her ḥurūfi Ḥālīka bürhān imiş
Bunda gelmekden murād ‘irfān imiş
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı
4. Ğayr-ı maḥlūk bil ḥurūf-ı ebcedi
Her biri Ḥaḳḳa şıfāt-ı ebcedi
Añlayam dirseñ Eḥadla Aḥmedi
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı
5. ‘İlm ü eşyā zāhir ü bāṭın saña
Keşfolat dirseñ eger öñden şoña
Ne direm bir gūş-ı cānı tūt baña
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı
6. İstivā sırrını añla ey püser
Fethola tā sırrı ve’s-şakḳu’l-kamer
Ḥaḳḳa vāşıl olmaḳ isterseñ eger
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı
7. Sidre-i ‘irfān-ı Ḥaḳḳa irmege
Kāb-ı kavseynüñ rumūzuñ duymaḡa

3c	murād: ‘arz B
4b	şıfāt-ı: şıfātı A
6a	İstivā: İstivā-yı A
7b	rumūzuñ: rumūzun A

Sırrı o ednāyı sende bulmağa
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи

8. Kenz-i maḥfinüñ ‘ayānı bundadur
 ‘İlmü'l- esmā beyānı bundadur
 Sūre-i seb‘ü'l- meṣānı bundadur
 Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи
9. Añla nuṭḡ-ı Muṣtafā ebceddedür
 Daḡı sırrı murtaẓā ebceddedür
 Cümle eṣrār-ı Hudā ebceddedür
 Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи
10. Şanma eṣrār kitāba yazılır
 Ya bu zāhir gözi ile görilür
 Bunı göñüldeñ göñüle virilür
 Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи
11. Feth ola dirseñ eger bu beyt-i dil
 Kāmile var ḡizmet eyle anı bil
 Terk-i ‘ār it enfes u afākı bil
 Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи
12. İste bul var sırra vāḡıf bir eri
 Yoluna terk eyle cān ile seri
 ‘İlme maḡrūr olup ḡalma geri
 Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oқи

9a	nuṭḡ-ı: nuṭḡı A
9b	sırrı: sırr B
9c	eṣrār-ı: eṣrārı A
10c	Bil: -A, B nüshasında fazlalıktır.
11b	anı bil: ey dil B
11c	enfes u: enfesi B

13. Ebcedüñ ‘ilmüñ bilen ‘ālim durur
Ebcedi añlamayan cāhil durur
Da‘ visi kāl ehlinüñ bātıl durur
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oqı
14. Ehl-i kālın meclisinüñ terkin ur
Ehl-i hālüñ şöhetinden olma dūr
‘Ārifüñ her bir kelāmı kālbe nūr
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oqı
15. Ebcedi alçaq görür erbāb-ı kāl
Ebcedi ‘āli görürler ehl-i hāl
Ebcedi tefsir ider küllī maḳāl
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oqı
16. Cehd kıl fehmi idesin ebced sözüñ
Tā ki saña göstere Ḳur‘ān yüzün
Sa‘ y idüp bunda açagör cān gözün
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oqı
17. Kim ki bunda açmaz ise cān gözün
Yarın anda görmeye cānān yüzün
Nuṭṭ-ı ḥaḳḳdur Seyyidüñ gūş id sözün
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced oqı

213

Meḥ‘ ülü/ Mefā‘ ilü / Mefā‘ ilü / Fe‘ ülün

1. Zāhid ne bilür n'idüğini ḥālet-i 'aşkı
A' mā-dil olan hîç göre mi şüret-i 'aşkı
2. Vā' iz baña dūr itme diyü itme naşihat
Hîç terk ide mi 'āşık olan ālet-i 'aşkı
3. Baña şunalı şāhid zevk-i sükker-i 'aşkı
Cānımdan uşandım bulalı lezzet-i 'aşkı
4. Yok itdi kamū varlığını virdi fenāya
Gör n'itdi baña neyledi bu devlet-i 'aşkı
5. Eylemeyiser ḥaşrola tā rūz-ı kıyāmet
Nüş itdi ise kim ki bugün şerbet-i 'aşkı
6. Tatmaya yarın bil ki o ne' mā-yı cinānı
Her kim yimedi bunda bugün ni' met-i 'aşkı
7. Bu 'aşkıdan ibā eyledi çün arz u semāvāt
Gel boynuma şal ben çekmeyim miḥnet-i 'aşkı
8. Vaşfinda bu 'aşkuñ 'urefā dili çü lādūr
Añlayamadı kimse bu māhiyet-i 'aşkı
9. Maḥbūb-ı Hudā ma' nide bil ḥazret-i 'aşkıdur
Zühdüñi қо zāhid bulagör ḥazret-i 'aşkı

2a	itme: -A
2b	olan: -A
3a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
4a	Yok: Yoğ A
7a	u: -A
7b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
8a	lādūr: lālīdūr: B
8b	māhiyet-i ḥazret-i A
9b	Zühdüñi: Zühdüni B

10. Zāhid nice bir kim olasın zühhd ile me'lūf
Gel 'aşka ulaş tā bulasın ülfet-i 'aşkı
11. Bülbül gibi feryādı қо gel şām u seher-gāh
Pervāneden öğren yūri var şan'at-ı 'aşkı
12. Bir kāmili bul şıdk ile gir feyzine anuñ
Aç cān gözini kim göresin rū'yet-i 'aşkı
13. İnkārı қо gel aḥseni taḫvīme nazar kıl
Gir mekteb-i 'irfāna oḡu āyet-i 'aşkı
14. İkrāruñ eger var ise āyāt u ḥadīse
Rüyānı getür göstereyim ḥikmet-i 'aşkı
15. Bunda göresin dost yüzini bī-men ü bī-mā
Cān u dil ile eyler iseñ ḥizmet-i 'aşkı
16. Bu demde geçer nüh- feleki kürs ile'arşı
Gerçek er ile her kim ider şöḥbet-i 'aşkı
17. Bu mes'eleyi ḡande bilür vā'iz ü nāṣih
Sen Seyyide şor 'āri қо keyfiyet-i 'aşkı
18. Gel bezm-i Niyāzide bu 'aşḡ cāmını nūş it
Maḥv eyle seni tā duyasın vaḥdet-i 'aşkı

214

Müstef' ilün / Müstef' ilün

10a
16a
214

bir: -A
Bu: Bir B / kürs ile'arşı: 'arş ile kürsi A
B 149a-149b: -A

1. Rāh-ı Hudānuñ rehberi
Halvetilerdür Halveti
Cümle tarikūñ bihteri
Halvetilerdür Halveti
2. Ger Kadirī ger Celveti
Birdür haqīkatde ahi
Likin bulan ol hazreti
Halvetilerdür Halveti
3. Ger Bāyezid ger Muhyiddin
İtdi bular ihyā-yı dīn
Bil bunları tahkik yakın
Halvetilerdür Halveti
4. Haqqa giden rāh-ı kadīm
Budır tarik-i müstaķim
Bugün bulan kalb-i selīm
Halvetilerdür Halveti
5. Şol ölmezden evvel ölen
Men ‘arefe sırruñ iren
Haqk cemālin bunda gören
Halvetilerdür Halveti
6. Haqqa ulaşmuş cānları
Dünyāda likin tenleri
Kimdir dir iseñ anları
Halvetilerdür Halveti

7. Dünyā vü ‘uqbāyı koyan
Māsivādan elin yuyan
Tevhīd-i zāta hū diyen
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
8. ‘Ālem-i nāsūtı geçen
Bir nefesde ‘arşa çıkan
Kevşeri vahdetden içen
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
9. Şerī‘atüñ ālimleri
Ṭarīkatüñ kāmilleri
Ḥaḳīkatüñ vāşılları
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
10. ‘İlm-i ledünnüñ māḥzeni
Esrār-ı Ḥaḳḳuñ maḥremi
Hem vāriş-i peygamberi
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
11. Bu ṭarīküñ ekmelleri
İbrāhim Edhemdür biri
Hep ṭabaḳat erenleri
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī
12. Ḥaḳḳı dilerseñ ey kişi
Ol Ḥalvetinüñ dervīşi
Tamamen ir gören işi
Ḥalvetīlerdür Ḥalvetī

13. Seyyid Muḥammed Ḥalvetī
 Ḳāsım-zādedür şöhreti
 Bulan bugün bu vuşlatı
 Ḥalvetilerdür Ḥalvetī

215*

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

1. Dostdan haber sorun baña güş it diyem icmālını
 Dosta vāşıl olanların hem sülūkı aḥvālını
2. Ol bir mürşide varup cān u dilden teslīm olup
 Gice gündüz hizmet kılop gözet anuñ rızasını
3. Bekle ḳapusın rüz şeb eyle rızasını ṭaleb
 Neñ var ise terk eyle hep tā bulasın 'irfānını
4. Kim mürşide teslīm olur hep varlığın ifnā kılop
 İmānı taḥḳikī bulur her kim keser zü'n-nārını
5. Şıdḳ ile bu yola giren maḳşūduna oldur iren
 Virdi olar evvel ḳadem ol dost yolunda cānını
6. Şunlar ki cāna ḳıymadı ol dosta vāşıl olmadı
 Bes cānını terk itmeyen nice bulur cānānını

215

*

1b

2a

2.

3a

3b

4a

5b

B150a – 152a: A 16a

A nüshasında bu gazel dörtlük biçiminde yazılmıştır.

hem sülūkı aḥvālını: cān ü dilden teslīm olup A

Bu mısra: -A

Bu beytin vezni hatalıdır.

Bu mısra: -A

Neñ var ise: Bildikler A

varlığın: varlığını A

yolunda: yolund A

7. Zikrit Hakkı gel dā'imā hem āşikāre hem hafā
Hem şükriñi eyle edā artura Hakk ihsānını
8. Emr eyledi bize Hudā nefsimizi itdük fedā
Kabül eyle yā Rabbenā bu Seyyidüñ kurbānını

216

“Der-Şerh-i Hurūf-ı ...”

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Fe' ülün (Fā' lün)

1. (Elif) Allāhdır ki beridür yok şebih u mişl añā
(Be) Beḳā-ı dā'im anuñdur ḳamū eşya fenā
2. (Te) Te' āli şāne zātı münezzeh ğayriden
(Şe) Şer-tā vu şerāda görinen ol ğayri lā
3. (Cim) Celāl ile cemālün pertevindendür ḳamū
(Ha) Hayātı cümleñüñ fevkü'l-' alā tahtü's-şerā
4. (Hı) Halāş buldı şu kim hıfz itdi göñlün ' Arabdan
(Dal) Delil oldı añā ' aşkuñ hemişe ey Hudā
5. (Zel) Zikrūñ ile bu göñlüm hānesin bir nūr ḳıl
(Re) Raḫīm ü hem Raūfsın raḫmet it ey Hudā
6. (Ze) Zemīn ü āsmān içre ḳamū ins ü melek
(Sin) Seni tesbīḫ iderler her biri şubḫ ü mesā

8a nefsimizi: nefsimiz A
8b Bu mısra da vezin hatalıdır.
216. -B : A 16b-17a
2. Bu beytin vezni hatalıdır.

7. (Şın) Şehādet itdi vü'l-bağūña mevcūdāt kamū
(Şad) Şādıkdur o kim yoluñda kıldı cān fedā
8. (Dad) Dalāletde kalıpdur saña kılmayan sücūd
(Tı) Tārīk-i müstaķime ‘azmiden buldı hedā
9. (Zı) Zuhūrı küntü keñzūñ sırrı oldı aşkār
(‘Āyın) ‘Āyān oldı ni-kim var ibtidā vü intihā
10. (Ġayın) Ġāfildür o kim bu sırrdan oldı bī-ḡaber
(Fe) Felāḡa irdi bu sırda olanlar āşinā
11. (Kaf) Kurbıyyet bulur küllī vüçūdun maḡv iden
(Kef) Kāmildür o kim Ḥaḡḡ ile bulmuşdur beḡā
12. (Lām) Luṭufuñdan kamū ‘uşşāḡa vaşluñ kıl naşib
(Mim) Muḡammed ḡürmetine ey Cenāb-ı ḡibriyā
13. (Nun) Ne ḡikmetdür ki ḡiḡ senden ‘ayān bir nesne yok
(Vav) Vaḡdet sırrını keşfitmek oldı kimi ḡaṭā
14. (He) Hidāyet buldı şol kim duydu sırrı vaḡdeti
(Lāmelif) “*Lā-reybe fīhi*” irdi o ḡātı muṭlaḡā
15. (Ye) Yekün oldı āyā Seyyid kelāmı Aḡmedī
Hem kelāmı Ādemīdür bā vu cā vu ja vu kā

10a Bu mısranın vezni hatalıdır.
11. Bu beytin vezni hatalıdır.
13b Bu mısranın vezni hatalıdır.
15b Bu mısranın vezni hatalıdır.

217

“Na‘ t-ı Resûl”

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Kevn dîr idim yüzine olsa kevnüñ gözi kaçsı
Kimdür ol sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi
2. Halk-ı ‘ âlem bilür anı ki sen ey fahr-ı cihân
Hâşimîsin ‘ Arabîsin Medenîsin Kureyşî
3. Şeb-i zulmetde kalurdu dü cihân halkı kamû
Ger ziyâ virmese ‘ âlemlere hüsnuñ güneşi
4. Hep senüñ hürmetine oldu bu kevnile mekân
Saña kimdür ki diye vardur o şāhuñ her işi
5. Hiç olur mu ki olasın dūr-i yektāya bedel
Kara cāhildür o kimdür o şehüñ vardur işi
6. Gelmedi gelmeyiser ‘ âleme mişlüñ cānā
Ne var olursa eger sen şehüñ ‘ âlem-i adaşı
7. Kıldı evşāf-ı beşerden seni Hakk pāk ü şaf
Şadrını şerh idüben komadı hiç hār u vahşi
8. Nūr-ı Hakk cephe-i pākide çü kıldı leme‘ ān
Görmedi lîkin anı kim ki saña bakdı şāşı

9. Hakkā iriřdi kāmū buldı murādına vuřul
 Şol ki yoluna kōdı şıdk ile cān ile başı
10. Takdir-i müdebbir ü müznib kuluñ olursa şehā
 ‘ Abd-i maqbūl olıser miřl-i Bilāl Habeřī
11. ‘ Ālemi zinde ider çün senüñ ‘ İřī nefesüñ
 Kıymet-i gevher ider bir nazaruñ kara taşı
12. Baęruña baęladıęuñ taş Hacerü'l-esved olur
 Rüz-ı řeb yüz sürüben halk būs iderler o tařı
13. Hayli demdür yüzini görmedi bu hasta göñül
 Huşk-ı leb-teşne-i ciger olup aķar gözi yaşı
14. Ne kadar teřne-dil olsa dü cihān halkı kāmū
 Senüñ āb-ı keremüñ def idiser hep ‘ atçı
15. Cümle ‘ ālem saña muhtāc idügin bildi hemin
 Oldı Cibrīl-i Emīn maţbahınuñ hayme-keři
16. O degil cümle melā'ik saña hizmetde kāmū
 Cümlesi ister anı kim ola ravzuñ ferşi
17. Cümle rindānını çektürdi Üveysü'l-Karani
 Ol zamānda ki ‘ adūlar diřine urdı tařı
18. Seni inkār iden ol ebter Bu Cehl-i la‘ in
 İrmedi aña hidāyet karadur içi tışı
19. Seng-i hārāyı tutup eli içinde o habīř
 Vaہy ile bildik o mel‘ ūna didüñ kim kō tařı

20. Ser-nigün oldu amū araları geldi yere
Kim ki tıtdı bu cihānda senūñ ile gūreşı
21. Īmānı bugūn tıtmadı şunlar ki ezel
Anlaruñ zehr ile zaum ola nār ire işı
22. Kesilür başı Ebū Cehl gibi ebter olur
Sen Ebū'l-āsım ile her kim iderse şavaşı
23. Yūzini görmeden ōñ da vetini itdi abul
Ol kerem-kān-ı Hābeş-i Mālik Şāh Necāşı
24. Ğam degil mücrim ü āşilere ol gūn ki senūñ
Āb-ı lūtfuñla sunar idi tamūnuñ āteşı
25. Seyidūñ yok saña lāyık ameli līk hemān
Dā'imā medhūñ our gel ğadāt u aşı

218

Fe' ilātūn (Fā' ilātūn) / Fe' ilātūn / Fe' ilātūn / Fe' ilūn (Fa' lūn)

1. Geldi Ya' ūba bugūn Yūsuf-ı cānuñ haberi
Virdim ol pādişahūñ müjdesine cān u seri
2. Ālemi ıldı nesīmiyle mu' attar ki o dem
Pūr-ziyā oldu cihān almadı zulmet eşeri
3. Hep cihān halkı o şem' ūñ amū pervānesidür
Kendüye bende idüpdür o gūneşle ameri

4. Halk-ı ‘âlem dökeli ol şanemüñ bendesidür
Oldı şāhān-ı cihān hep o şehüñ ‘abd deri
5. Mā’il olmaz mı o maḥbūba göñül kim cānā
Yağdurur hergiz anuñ hüsnünüñ ašlā enderi
6. Hayli demdür ben anuñ gözlerinüñ ḥastasıyım
Ḥamdulilah ki bugün gördüm o nūr-ı başarı
7. Kible-gāhım benim anuñ kaşınuñ miḥrābıdur
Çünkü buldım yüzini ğayrıya kılmam nazarı
8. Şād-mānım aña kim oldı müyesser bu gece
Baña pinhānı tebessüm ider oldı o peri
9. Luṭf ile geldi bu şeb ḥānıma itdi teşrīf
Vaşlını kıldı ‘atā baña çü vaqt-i seḥeri
10. Severem mürşid-i Ḥaḳḳı olurum kurbānı
Kim anuñ ḥubbu kırmaz dilde hiç ašlā kederi
11. Nice sevmez kişi anı ki sever yār-ı Ḥudā
Cümle nokşandan olupdur kim anuñ zātı beri
12. İmdi gel ‘āşık iseñ sev yüri kāmilleri var
Seven anları hemān sevdi o ḥayrū'l-beşeri
13. Kadrini bil olaruñ fırsatı gel fevt eyleme
Anlaruñ mişli bulunmaz iresüñ baḥr u beri
14. Remzini duyduñ ise gel bu yola eyle sülūk
Ki erenler didiler yolda gerekdür bul eri

15. Lîk bu yola varılmaz yalnız çekme emek
Kendüñe eyle muşâhib yûri var gerçek eri
16. Şu ki nâsutı kôdı irdi bugün lâhûta
Yarın ‘Adn uçmağı içre ola anuñ maqarrı
17. Sidre dî geçmedi hergiz ki hıred-mend-i cihân
Cezbe-i Hakk ile ‘aşk ehli geçüpdür ileri
18. Yolda kaldı har-ı lâğarla kamû zühd ehli
Menzile irdi o kim ‘aşk ile kıldı seferi
19. Şu kim oldu bu cihânda bu muhabbetden cüdâ
Bir şecerdür o ki bu dünyada yetmez şemeri
20. Ehl-i şûret ne bilür ma‘ nî-i erbâb-ı dili
Bu bir esrâr-ı İlâhîdür içerden içeri
21. “*Men ‘aref*” sırrına olmazsa kişi ‘ârif eger
Nefsini bilmedi ol kanda bilür hayr u şerri
22. Dil-i Seyyid bugün ol ma‘ rifetüñ ma‘ denidür
Nazm ider anuñ içün ol saña bunca güheri

1. Zemāne dervīşinüñ şimdi budur töresi
Bir mürşide varmadın ister Hâkka iresi
2. Mürşide varmayınca biñ sa‘ y iderseñ olmaz
Sıdık ile teslim olur aña heman çāresi
3. Bir kāmīlūñ eyle hizmetūñ cān ile kabul
Hep bilmediklerini ol saña bildiresi
4. Ol ere teslim olup dā'im rızāsın alup
Rūz şeb hizmet kılop kapısında turası
5. Aça cānuñ gözini bildire kendözini
Dā'im istedüğünü ol saña gösteresi
6. Kāmillerūñ şöḫbeti cennet-i ‘ Adne beñzer
Nākışlaruñ şöḫbeti bil cehennem deresi
7. Bir kāmīle var eyle yar derdine ide timār
Şeyḫ merhem şarmayınca oñulmaz ‘ aşk yaresi
8. ‘ İlmine mağrur olup bir mürşide varmayup
Ol kendü bilişiyle şanma ki yol varası
9. Vā‘ ızūñ gör ḫālını Hâkka kıand-i rūz seni
Dost sende ḫāzır iken şatar saña viresi

2a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
4b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
6a	Bu mısranın vezni hatalıdır.
7b	Bu mısranın vezni hatalıdır.
9a	Bu mısranın vezni hatalıdır.

10. Bāzar-ġānım dir saña şaķın inanma aña
Kendi ħalkdan cerr ider ya saña ne viresi
11. Kim ki bugün cān gözin açurmaġı ‘ār ider
Yarın Ĥaķķ cemālini ol nicesi göresi
12. Ġāfil olma aç gözin bu tıracaķ yer degil
Seni bunda ġarķ ider bunuñ aġ u ķarası
13. ‘Aķluñı muķtedā it uyma şaķın nefsine
Ĥaķķdan seni devrider nefsinüñ emmāresi
14. Bu cihānuñ naķşına aldanma sen er iseñ
Çok kişiyi aldatdı bu dūnyā meķķāresi
15. Kendü Ĥaķı bilmeden bu ħalkı da‘vet iden
Anlara yarın yeter yüzlerinüñ ķarası
16. Ĥānesinden çıķmadan bu yola ‘azm itmeden
Mümķün midür bir kişi Beytu’llāha varası
17. Anadan toġma a‘mā mürşid olur mı cānā
Kendü yoluñ görmeyen saña ne gösteresi
18. Dilinde da‘vāsı çok elinde ma‘nāsı yok
Ĥaķķa toġrı gideni yolundan şaşırası

12. Bu beytin vezni hatalıdır.
16a Bu mısranın vezni hatalıdır.
18b Bu mısranın vezni hatalıdır.

19. Bilmez nider şerī^ç at añlamamış tarīkat
Bilsem ^ç aceb anlaruñ medh olacaq neresi
20. Kanı bir kāmīl-i vücūd Hakkı eyleye şühūd
Zikreyle tevhīd ile hep sivāyı süresi
21. Dervīşlik şimdi hemān tāt ile hırka kaldı
Ma^ç rifetden bir sebağ kim alur kim şorası
22. Henüz bir harf bilmeyen şimdi kāmīl geçinür
Seyyidüñ bilen bugün böyle ... teresi
23. Seyyid yürü cevherüñ çok yere harc eyleme
Hakkuñ oñarmadıguñ ^ç aceb kim oñarası

220

*

1. Sefer düşdi baña dost illerine
Elvedā^ç kardaşlar unutmañ beni
İşmarladım sırrı Hakk Hāzretine
Elvedā^ç kardaşlar unutmañ beni
2. Rabbim da^ç vet itdi beni giderem
Bu fānī dünyāyı ğayrı niderem
Sizden hayır du^ç ā ricā iderem
Elvedā^ç kardaşlar unutmañ beni
3. Ben bu yolda terk eyledim ^ç ārımı
Dosta fedā itdim cümle varımı

21.
220
*

Bu beytin vezni hatalıdır.
B 153b-154a: -A
Hece vezni kullanılmıştır.

Ḥamdulī'illāh buldum o dildārımı
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni

4. Zülmet içre ƣalmış idim nā-tüvān
Pīrimüñ himmeti irişdi hemān
Hep 'ayān oldı Ḥaƣƣ ƣalmadı gümān
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni
5. Rehber oldı baña pīrūñ himmeti
Himmetiyle buldım 'izz-i rif'atı
Pīr rızāsındadır Ḥaƣƣ hidāyeti
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni
6. Size dā'im naşīhatler iderdim
Cümleñizi Ḥaƣƣ yoluna çekerdim
Şeyḥimüñ elinden Kevşer içerdim
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni
7. Ben degildim size va'zı eyleyen
Şeyḥim idi bu dilimde söyleyen
Anuñ içün zevƣ iderdi diñleyen
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni
8. Naşīhatim size bu idi dā'imā
Tevhīd ile her dem oluñ āşinā
Maƣşūduñuz vire ol Ƙādir Ḥudā
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni
9. Saƣın şeyḥüñ rızāsından ayrılma
Sıdƣ ile bu yolda ƣademüñ ayırma
Gice gündüz Ḥaƣƣı zikreyle tırma
Elvedā' ƣardaşlar unutmañ beni

10. H̱amdulilah m̱uřtaķĩmḏur řarĩķĩm
 Ḵur'an durur řĩmdi benim refĩķĩm
 řeyķĩm Seyyid her nefesde enĩsim
 Elvedā^ç ķardařlar unutmañ beni

221

M̱ustef iḻun / M̱ustef iḻun

1. İster iseñ rāh-ı H̱aķķı
 Gel H̱alvetĩ ol H̱alvetĩ
 Bulmaĝa vech-i muřlaķı
 Gel H̱alvetĩ ol H̱alvetĩ
2. Bu rāhuñ aşlı enbiyā
 Hem evliyā hem ařfıyā
 Olmaķ dilerseñ āřınā
 Gel H̱alvetĩ ol H̱alvetĩ
3. Bil bunlaruñ taķķĩķ rehi
^ç Āliyye olur m̱untehĩ
 Muĝammed c̱ümlenin řāhı
 Gel H̱alvetĩ ol H̱alvetĩ
4. Bunlar severler ĝalvetĩ
 H̱aķķdan iderler ^ç uzleti
 Bulam dirseñ bu ĝařleti
 Gel H̱alvetĩ ol H̱alvetĩ
5. Bend olma gel bu keşrete
 İriş sarāy-ı vaĝdete

İrmek dilerseñ vuşlata
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī

6. Oldı bularuñ ṯacı dāl
Ya‘ ni bulardur H̱aḳḳa dāl
Sa‘ y it bulardan telḳīn al
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī
7. Dem-ā-dem bunlardadur
Cūd u kerem bunlardadur
İsm-i a‘ zam bunlardadur
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī
8. Bunlardadur zikr-i devām
Gece ḳıyām gündüz şıyām
İster iseñ dārū's-selām
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī
9. Uşūl-ı seb‘ a bundadur
Fürū‘ -ı ḥamse bundadur
Netice māye bundadur
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī
10. Esmāya bunlardur emīn
‘ İlme'l-yakīn ‘ ayne'l-yakīn
Bulam derseñ ḥaḳḳe'l-yakīn
Gel H̱alvetī ol H̱alvetī
11. Bunlardadur ḳalb-i veled
Tıfl-ı ma‘ nī sırrı Şamed

Bileyim dirseñ Aḥmed
Gel Ḥalvetī ol Ḥalvetī

12. Her kim ki oldı Ḥalvetī
Dārında buldı ‘izzeti
Diler iseñ ol ḥazreti
Gel Ḥalvetī ol Ḥalvetī
13. Bil bu ṭarīķüñ ekmeli
Ḥazret-i Mısrīdūr pīri
Seyyid ḵamūnuñ kem-teri
Gel Ḥalvetī ol Ḥalvetī

222

“Bu Merṣiye Keşkek-zāde İbrāhim Aḡanuñ Maḥdūmı Seyyid Aliye
Söylenmişdür”

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

1. Cānāna irdi nidā-yı “*irci‘i*”
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Da‘vete itdi icābet ol velī
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḵḵa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
2. Da‘vet-i Ḥaḵḵa o dem kıldı sefer
‘Āşık olan fānī dünyāyı nider
İşbu dünyāya gelen elbet gider
‘Azm-ı cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḵḵa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī

3. Bildi fānīdür bu dünyā-yı denī
Gözlerini yumdı terk itdi anı
Raḥmetüñ ile ziyāde yā Ğanī
‘Azm-ı cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
 4. Bunuñ anuñ cānı Ḥaḳḳa vuşlatı
Vālideynüñ yaḳdı nār-ı fırḳatı
Sabırlar iḥsān ide Ḥaḳḳ Ḥazreti
‘Azm-ı cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
 5. Böyle imiş çünki taḳdīr ü ḳadīr
Diyelim “*el-ḥuḳmü’lillāhu’l-kebīr*”
Cümlemizüñ ḥāline oldur başīr
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
 6. Çünkü Ḥaḳḳdandur her iş n’itmek gerek
Enbiyānuñ yoluna gitmek gerek
Mü'min olan ḳula şabritmek gerek
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
 7. Cānib-i Ḥaḳḳdan gelince bir ḳazā
Mü'min olanlara lāzımdur rızā
Sen şabırlar vir bize yā Rabbenā
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
-

8. Ğāfil olma aç gözün bir dem uyan
 Saña da irer ecel bil nāgehān
 Hakkā lāyık bir ‘amel kıl sen hemān
 Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
9. Nice bir fāniye ragbet nice bir
 Buña bu meyl ü maḥabbet nice bir
 Gel yeter sen de bu ğaflet nice bir
 Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
10. Anda giden bir daḥi gelmez inan
 Biz aña varmaḫdayuz her dem her ān
 Sözlerim Hakkḫdur şaḫın itme gümān
 Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
11. “*Küllī şey’in Hālīkūn*”⁸⁸ didi Hudā
 Mevt şarābını içer bāy u gedā
 Cümleye asān kıl yā Rabbenā
 Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
12. Ne nebī ḫalur cihanda ne velī
 Ḳanı Ebu Bekr ü ‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī
 Buña göñül bağlamaz illā deli
 Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī

13. Bu durur yā Rab ricāmız şubḥ u şām
Cennet-i Firdevs ola aña maḳām
Hem şefi‘ olsun yarın ḥayrū'l-enām
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
14. Ḳabrini Mevlā münevver eylesün
Bāḳīlerini mu‘ammer eylesün
Cümle düşmenüñ müddehir eylesün
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
15. Tıfl iken mu‘tād idi aña şalāḥ
Açdı anuñçün cānib Ḥaḳḳa cenāḥ
Sen de sa‘y it bulmaḳ isterseñ felāḥ
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
16. Kizbi sevmez toğrı söylerdi sözi
Hiç ḥarāma açmadı aşlā gözi
Ḥaḳḳa toğrulmuş idi zīrā özi
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
17. Gerçi evlad dünyāda çokdur aḥī
Līk bunuñ mişli yoḳdur bir daḥi
Hem-ger mekānı ayrı ol hem saḥī
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
Ḥaḳḳa pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
18. Ḥaḳḳ te‘ālā raḥmet etsün cānına
Daḥi eslāfına hem ecdādına
Ḥaḳḳ selāmet vire bāḳīlerine

‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī

19. Olmak isterseñ belālardan emīn
 Ehl-i zikrūñ meclisine ol yakīn
 Anları inkār itme ki şakın
 ‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī
20. Virdi Seyyid çün size toğrı haber
 Her ki mü'mindür anuñ yerin tutar
 ‘Ākıl olan kişıye bir söz yeter
 ‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Alī
 Hakkā pervāz eyledi Seyyid ‘Alī

223

“Ol Kāzi-yi Hācāt u Mucībū‘d-Da‘vāt Seyyid Muḥammed Za‘ifüñ
 Mūnācātıdur”*

Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Fe‘ülün

1. İlāhī vaḥdet-i zātuñ ḥaқиçün
 Kamū esmā vü evşāfin ḥaқиçün
2. Nübüvvet burcunuñ māhı ḥaқиçün
 Risālet taḥtınıñ şāhı ḥaқиçün

17c

223.

*

1a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

B 156b-158b; A 95b-97b

Bu bölüm: -A

vaḥdet-i: vaḥdeti A

3. Aña menzîl olan Qur'ân haqıçün
Nübüvvet şıdquña bürhân haqıçün
4. İlâhî levh-i maḥfûzuñ haqıçün
İlâhî beyt-i ma' mûruñ haqıçün
5. İlâhî Kā' be-i ' ulyā haqıçün
İlâhî Mescid-i Aḫsā haqıçün
6. Resûlûñ ol münevver merkadıçün
Ḥabîbüñ ol mutahhar meşhediçün
7. Anuñ aşhâb-ı maḫbûlı haqıçün
Daḫi evlād-ı maḫtûlı haqıçün
8. Şu bi' at iden on yâri haqıçün
Olara kıldıguñ yâri haqıçün
9. Ḥuşûsân kim çehâr-yâri haqıçün
Muhâcirlerle enşâri haqıçün
10. İlâhî enbiyānuñ cümleşiçün
İlâhî evliyānuñ zümresiçün
11. Ḳamû ' aşıqlaruñ gözi yaşıçün
Daḫi şâdıqlaruñ bağı başıçün
12. İlâhî Ḳâdir ü Ḳayyûm u Settâr
Ki sensin Ḥâlik u dānā-yı esrâr

13. İlāhī pādişāhlar pādişāhı
Tapuñdur cümle maḥlūkuñ penāhı
14. Ġanī sulṭānsın iḥsān it faḳīriz
Zā‘if u ‘āciz ü ḥor u ḥaḳīrüz
15. Bize aç bāb-ı elṭāfuñ İlāhī
Ki sensin cümle maḥlūkuñ İlāhı
16. Biz itdük gerçi kim cürm ü şenā'et
Sen it fazlınla sulṭānım ḳanā‘at
17. Ḳuluñ işi ḳamū sehv ü ḥaṭādur
Saña lāyık olan fazl u ‘aṭādur
18. Egerçi ḳuluñ ‘işyānı çoḳdur
Senüñ elṭāfinuñ hīç ḥaddi yoḳdur
19. Açıkdur bāb-ı lüṭfuñ her faḳire
N'ola iḥsān iderseñ biz ḥaḳire
20. Yir ü gök ehli hep senden umarlar
Ḳamūsı ḥazretine yalvarırlar
21. Selāṭīn u cihānuñ ser-firāzı
Tapuña ‘aciz ile eyler niyāzı

13b	maḥlūkuñ: ‘āşinüñ A
14b	u: -B
15b	İlāhı: penāhı: B
16b	Sen it fazlınla sulṭānım ḳanā‘at: Bize fazluñla ḳıl yā Rabb ‘ināyet A
17b	u: -A
18a	Egerçi ḳuluñ ‘işyānı çoḳdur :Ḳuluñ cürm ü günāhı gerçi çoḳdur A
19b	ḥaḳire: faḳire A

22. Benim daḥi günāhım çok elim ıar
 Ȳapuña geldim ey Settār u Ğaffār
23. Benim cürmüm egerçi bî-şümārest
 Senüñ deryā-yı cūduñ bî-kenārest
24. Ne deñlü çoğ ise ‘ işyānım ‘ ammā
 Yine kaṭ‘ eylemem ümidim aşıā
25. Ki zīra sen Ğafūr u hem Kerīmsin
 Ğafūr u hem Raūf u hem Raḥīmsin
26. Kerīmüñ ‘ ādeti dā'im keremdür
 Ki ehl-i cürme bābuñ mültezimdür
27. İlāhī sen müyesser kıı murādım
 Ȳapuña geldim ü gitmem bir adım
28. Ne deñlü eylese ‘ işyānı ‘ āşı
 Kesilmez hiç lütfundan ğıdāsi
29. Yağar ni‘ met zemine raḥmetinden
 Ȳoyunca rüz-şeb yir dost düşmen
30. Cenābından umar cümle ḥalāyık
 Ki sensin cümle maḥlūka rāzık
31. Ne deñlü çok olursa kulda ‘ işyān
 Anı maḥv idiser bir zerre ğufrān
32. Ḥudāya faẓluñ ile eyle imdād
 Bu zālīm nefs elinden āh feryād

33. Bu nefis itdi emānetde hıyānet
Bağışla cürmini eyle ‘ināyet
34. Beni kurtar bu nefis-i şüm elinden
Ki halkı ezdüren budur yolundan
35. Hudāvendā bize luṭf u kerem kıl
Ṭarık içre bizi şābit-ḳadem kıl
36. Bu uzak menzile gezdirme besdür
Bize rahm eyle maḳşūda yetişdür
37. Hıdāyet rehber eyle yā İlāhī
Ḳamū gümrāha göster ṭoḡrı rāhı
38. Ğarībim ğurbete düşdüm ilimden
Za‘ifim nesne gelmez hıç elimden
39. ‘Amelden zerrece yok bende ya‘ni
Hemān ancak dilimde ḳurı da‘vi
40. Şehā dost gelmişem ūş ḥazretüñe
Beni mutsaḡrak eyle rahmetine
41. Bir ednā ‘abd-ı ‘āşiyem Allāha
Ḳapuñda bir gedāyım pādişāha

33b Bağışla cürmini eyle ‘ināyet: Velī umar yine ‘afv u cināyet A
34. Bu beyit -A
36a gezdirme besdür: feryād iriştir A
36b Bize: Bana B
37b gümrāha: kemter ehline / ṭoḡrı: ṭurdı A
39a ya‘ni: ma‘ni A
40a Şehā: Tehi A

42. Ümīdimsin iki ‘ālemde ancaḳ
Bilürüm sensin ol ma‘būd-ı muṭlaḳ
43. Dilerim ḥazretüñe ire āhım
İşidüp ‘afv idesin hep günāhım
44. Şolar kim saña itdi i‘timādı
Olur yanında ḥāşıl her murādı
45. Ḥaṭā eylerse ger bī-çāre ḳullar
‘Aṭā it sen sevinsün cān u diller
46. Göñüller ḳalmasun hecrüñle ğam-nāk
Bizi eyle vişālüñle feraḥ-nāk
47. Giriftār eyleme zenbī vücūda
Kerem ḳıl bendeki ir gör şühūda
48. Tecellī’i cemālüñle vir işrāk
Ḳuyūdı al bulalım nūr-ı ıtlāk
49. Yok ise saña lāyık bizde ḥizmet
Efendim eylegil faḫluñla raḥmet
50. Velī yokdur baña hīç çāre benden
Yine merhemsin ur çün yāresinden
51. Ḳuşurum her ne var ‘afv it Ḥudāyā
İrer mücrimlere senden ‘aṭāya

52. İlāhî sen abul eyle du‘ amı
Yanuda bir degildür ha u ‘ amı
53. Du‘ am oldur ki ‘ afv ola gunhım
Suum odur veli sensin penhım
54. Bilr bu rea Ramet oldu kfi
Cihn hrmetine cmle y İlh
55. Yan kl muarin o nefesde
Hcb ba‘ d ref‘ it bu afesde
56. Dul itdrmegil ol demde eyn
‘ nyet kl hfz u dn u ‘ mn
57. Emn eyle am havf itdgnden
Su‘l itme ne idp ni‘tdgnden
58. Tecvz it amsundan İlh
Ki senden gayri yok pet u penh
59. Ki ramet ehl-i ‘ iyn ullarunun
Mheyy eyled ey ferdiun
60. Did “*l-aknet min-Rameti’l*”⁸⁹
Umaruz ramet anunun ey h

53a

ola: eyle A

56b

u: -A

58b

u: -A

60.

Bu beyit -A

61a

mafret: marifet B

⁸⁹

Kur‘n-ı Kerm, Zmer Sresi:53 “Allah’ın rahmetinden midinizi kesmeyin!”

61. Hem itdüñ müşriküñ ğayrına va‘ de
Kılasuñ maġfiret yarınki günde
62. Bi-ḥamdüli’llāh muvahhid ‘abdız ey Ḥaḳḳ
Umaruz luṭf u tam va‘ zu muṭlaḳ
63. Kaçan kim şol kıyāmet ğüni ḳopar
Bizi şiddıḳlaruñ şafında ḳopar
64. Geçüp aḥvāl-i ḥaşrūñ cümlesinden
Bizi ḳıl evliyānuñ zümresinden
65. Ḥarim-i ḳurbe bizi maḥrem eyle
Maḳām-ı aşfiyāda ekrem eyle
66. Müyesser eyleyüp bize şuhūdı
‘Aṭā it şoñra ḥaḳānī vüçüdu
67. Tecellī’-i cemālūñ ḳıl müyesser
Degil bir kerre yā Rabb bil mükerrer
68. Ne ‘arz idem senūñ ma‘lūmuñ olmaz
Merātib kim buyurduñ ḳalbe gelmez
69. Bu Seyyid bendeñe vir şol maḳāmı
İrişe luṭf u faẓl aña temāmı
70. Ricāsından ziyāde ‘izzet eyle
Ḳamū eslāfına sen himmet eyle
71. Du‘āmı işidüp kim dirse emīn
Aña ḳıl maġfiret yā Rabbī yarın

72. Müyesser kıl aña cennet u ħurîn
Görüp setr ide sözümün ħuşûrın
73. Du‘âm bulsun bunuñ ile nihāyet
Cemi‘ i ħalka yā Rabbi hidāyet

“RUBĀĪYYĀT”*

224

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ādeme lâzım olan ‘irfān imiş
Vech-i Ādem Ĥālķa bürhān imiş
Kim ki bildi nefsinı sulţān imiş
Māzi müstaħbel aña bir ān imiş

225

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. Ādeme iħrār iden insān olur
Ādemi inkār iden şeyţān olur
Secde eyle Ādeme ‘ār eyleme
Kim ki irdi Ādeme sulţān olur

72a u ħurîn: ħuşûrın A
72b ħuşûrın: ħûruñ A
73b Cemi‘ i ħalka yā Rabbi hidāyet: Cihān ħalkına yā Rabb kıl hidāyet A
224 **B 158b: A 97b**
* Bu bölüm: -A
1c Kim: Her A / sulţān: insān A
225 **B 158b: A 98a**

226

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Hakkı isterseñ yürü Ādemde bul
 Vech-i Ādemden durur bil Hakkıa yol
 Şıdk ile girdünse Ādem feyzine
 Cümleye sulţānsın eşyā saña kul

227

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ādemī şüret degil ma' nā durur
 Veche ma' ni görmeyen a' mā durur
 Ehl-i şüret çünki ma' nā görmedi
 Kıl u kâl ile işleri da' vā durur

228

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ādem-i ma' nāya ir bul Ādemi
 Ādemi bulmayan olmaz Ādemī
 Çün “*nefehtu fihi min rūhi*” didi
 Bil bu sırrı bul senüñle hem-demi

226

B 158b: A 97b

227

B 158a: A 98a

1b

Veche ma' ni görmeyen a' mā durur: Ma' ni yüzün görmeyen a' mā durur B

1d

Kıl u kâl ile işleri da' vā durur: Kıl u lık işi da' vā durur A

228

B 159a: A 98a

1a

Ādemi: bu demi B

229

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Hizmetinde Ādemüñ ḥāk it yüzüñ
Nuṭkı şu ile yunup pāk it yüzüñ
Göresin dost yüzini 'ayne'l-yaḳīn
Tā ki rūşen idesin cānuñ gözüñ

230

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Şanma ten gözi görür Ādem yüzüñ
Görmek isterseñ açagör cān gözüñ
Ādemüñ şoḥbetine bulsañ vüşül
Güş-ı cāna ṭak anuñ her bir sözüñ

231*

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Bulmaḳ isterseñ eger Ḥaḳḳa vüşül
Şıdk ile bir kāmile bende ol
Gezme āfāḳı yeter çekme emek
Sen saña gel iste sen de bul

229

ld

230

lc

231

la

ld

B 159a: A 98a

idesin: kılasın A

B 159a: A 98b

şoḥbetine bulsañ: bulsañ şoḥbetine A

B 159a: A 98b

vüşül: yol A

iste sen de: sen de iste A / Bu mısranın vezni hatalıdır.

232

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Dost yüzün görmek dilerseñ ey şikāt
Cān göziyle baķ ki pürdür şeş-cihāt
Fethola dirseñ saña işbu niķāt
Ara yerden benligini getür at

233

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Vaħdeti keşretde buldı ehl-i hāl
Keşret ehli vaħdeti bulmaķ muħāl
Sırruñı nādāna keşf itmek vebāl
Hāl-i Manşürdan yüri var 'ibret al

234

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Fe' ülün

1. Bulanlar Hāķķı birlikde bulupdur
İkilikde қalan yolda қalupdur
Gel imdi birlige ir Hāķķı añla
Seni Hāķķ bunda anuñçün şalıpdur

235

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

232

1a

1b

1c

233

1c

234

235

B 159a: A 98b

ey şikāt: -A

pürdür: pürdürseñ A / şeş-cihāt: -A

niķāt: -A

B 159a: A 98b

nādāna: tā ehle A

B 159b: A 98b

B 159b: A 98b

1. Cümle ‘âlem yaradılmağdan murād
Bile hemān maqşūd sensin ġayri ād
Qadrüñi bil zāyi‘ itme ānuñi
Yohsa qalduñ dü cihānda nā-murād

236

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. ‘Aşkdur peydā kılan bu ‘ālemi
Aşkdür güyā kılan her ādemi
‘İlm-i evvel ‘ilm-i āhır ‘aşk imiş
‘Aşka ulaş ‘āşık ol bul bu demi

237

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. ‘Ālemi zāhir kılan bu ‘aşk imiş
Ādemi bāṭın kılan bu ‘aşk imiş
Çünki fānī ola küllī māsivā
Haqq ile bākī kalan bu ‘aşk imiş

238

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1. ‘Aşkdur söz söyleden ‘āşıklara
‘Aşkdur yol gösteren şadıqlara
‘Aşka hāl itdiler her müşkili
‘Aşq rehber oldu hep sālıklere

2b	Bile: Bil B
236	B 159b: A 99a
237	B 159b: A 99a
238	B 159b: A 99a

239

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. 'Aşk imān oldu 'akl oldu gümān
 'Aqluñı terk eyle isterseñ imān
 Mā-tekaddümden dinür söz hemān
 Bir yere şıgmaz yalan ile imān

240

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. 'Aşk āteş oldu 'akl oldu duḥān
 'Aşk geldik de 'akl kaçır hemān
 Çünkü 'aşka 'akl mahrem olmadı
 'Aklı terk it 'aşk ile bul cānā cān

241

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Vādi'-i 'aşka irişürse bir er
 O da ğark olur kılan anda sefer
 'Āşık olan imdi pür-āteş gerek
 Külli yanup bula maḫşūda zafer

239

1a

240

1b

1d

241

1a

B 159b: A 99a

imān: -A

B 160a: A 99a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

'aşk ile bul cānā cān: 'aşka uy bul cān A

B 160a: A 99a

irişürse: irişür A

242

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. 'Aşqdan oldu dü cihāna bil nizām
Her ne kim var 'aşk ile tutdı kıyām
Çün ḥabību'llāha 'aşk oldu imām
'Aşkdur pinhān u peydā ve's-selām

243

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Tā ezel Seyyid durur 'aşkuñ kulu
Kim ḥaber virdi size toğrı yolu
Ger sözine dir iseñ anuñ belī
'Ālem içre olasız taḥkīk velī

244

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Nice yıllar bekler iseñ Ḥalvetī
Bulmayasın bī-delil ol ḥazreti
Pīre iriş şıdk ile gir silkine
Ḥalvetī ol Ḥalvetī ol Ḥalvetī

245

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün (Fa' lün)

242	B 160a: A 99b
1d	pinhān u peydā: peydā u pinhān A
243	B 160a: A 99b
1b	Kim: Çün A
1c	dir iseñ: dirseñüz A
244	B 160a: A 99b
244	B 160a: A 99b
245	B 160a-161b: A 11b -13a

1. Yine cūş eyledi baħr-ı hüviyyet
Zuhūr itdi Eħaddan vaħdāniyet
2. Belī kenz-i ħafidūr zāt-ı muṭlaq
Hemān el-'ān kemā-kāndur muħaqaq
3. Ezel ħubbi velī kıldı teķazā
O ħubb ile temevvüc itdi deryā
4. Ki andan bunca emvāc oldı zāhir
Zuhūra geldiler cümle mezāhir
5. Ki zāhir oldı hep pinhān u peydā
Şıfāt-esmā kamū oldı hüveydā
6. Zuhūra geldi evvel nūr-ı Aħmed
Yine āħir doġar nūr-ı Muħammed
7. Anuñ nūrı kamū envāra aqdem
Mübārek rūhı ervāħa muqaddem
8. Buyurđı Ĥaķķ anuñ şānında levlāk
Eger sen olmasañ olmazdı eflāk
9. Muħammed gelmeseydi ‘āleme pes
Yaradılmazdı ‘ālemde hīç-kes

1a	baħr-ı: baħrı A
3a	ħubbi: ħubb-ı B
4b	geldiler cümle: bi'l-cümle B
6b	nūr-ı: nūrı A
8a	şānında: şānın A
9a	‘āleme: ‘ālem A

10. Anuñ nūrından oldı cümle ‘ālem
Huşūşā kim şafiyu’llāh-ı Ādem
11. Anuñ nūrından oldı enbiyālar
Daḥi hem evliyālar aşfiyālar
12. Muḥaşşıl cümle mevcūdāt ne kim var
Anuñ nūrından oldılar ḳamū var
13. Yaratdı Ādemi evvel emirde
Melāik ideler tā ana secde
14. Velī emrin Hudānuñ şaydı İblīs
İbā eyledi Ādemden telbīs
15. Civārından anı dūr itdi ma‘būd
Ki oldı tā ebed merdūd u maṭrūd
16. Didi ben ğayrıya itmem sücüdı
Ḥicāb oldı aña kendü vücūdı
17. Yüzünden Ādemüñ görmedi Ḥaḳḳı
İçinde yok idi zīrā ki şıdkı
18. Gel imdi Ādemi bul Ādemi bil
Sücüd eyle Ḥaḳḳuñ emrūñ ḳabul ḳıl

10b Huşūşā: Huşūşā A
15b merdūd u maṭrūd: maṭrūd u merdūd B
17a Yüzünden: Yüzünd A
18b Sücüd: secde A /emrūñ: emrin A

19. Şaķın kılma Hakkuñ ğayriye t p 
Hakka kıl secde ni var ğayrıyı ko
20. Y ri Hakk emrine eyle it   at
D ni g n eyle All ha   ib det
21. Seni g ndermeden bu m lke Subh n
Ma  arifle   ib detd r bil ey c n
22. Şaķın nefse uyup itme tek s l
El  nle boynu a ta ma sel sil
23. Ki sonra olmayasın t  pe  m n
Yer   olmaya yarın anda n r n
24. Yarın bi   h iderse  nef i yo dur
Bu nefis bendine d  m   l k  okdur
25. Sen uyma nefse   a lı mu ted  it
Erenler gitd  i r ha g zer it
26. Tar  -i m sta  imden iz  n ayırma
Na  im iken yer  ni n r kılma
27. G   l virme bu dehr-i p r-bel ya
 rem dirse  eger yarın saf ya
28. Ki bunca enbiy lar evliy lar
Da i hem a fiy lar etk y lar

19a	kılma: itme B
19b	secde�ni: secdeni
20b	D�ni g�n: D�n g�n B
23a	Ki sonra olmayasın t� pe��m�n: Ki t� sonra olmiyasın pe��m�n: B
26a	Tar��-i: Tar��i A
27a	dehr-i p�r: dehri bir

29. Göñül virmediler işbu ifnāya
Koyup fānīyi irdiler bekāya
30. Eger sen de irem dirseñ Hūdāya
Şaķın meyl eyleme hīç māsivāya
31. Hālāş olmak dilerseñ māsivādan
‘İlācın diyeyim gūş eyle benden
32. Var ol bir mürşide cān ile teslīm
Göñül zıkrını itsün saña ta‘līm
33. Götür şıdķ ile ol pīre irādet
Virüp nefsüñi rūḥa izdivāc it
34. Ki ḥāmil olasın bāri emānet
Emānetde şaķın kılma ḥiyānet
35. Doğa ḳalb dildesinden ki ya‘nı
Zuhūr eyleye andan tıfl-ı ma‘nı
36. Nice kere doğup senden ‘urūc it
Melekūt u semavāta vülūc it
37. Bu eṭvār üzre eylerseñ sülūkı
Olursın cümle maḥlūķuñ melūkı
38. Eger irmez iseñ aşlūña dalsın
Ki ḥayvāndan daḥi bil hem edālsın

32a

33a

34b

ol:-B

pīre: pīr A

Emānetde şaķın kılma: şaķın kılma emānetde B

39. Ki imāndan durur ḥubbü'l vaṭan bil
Yüri 'azm eyle aşluña Ḥaqqı bul
40. Delilsiz lik bu yola varılmaz
Nice yıl sa'y ider iseñ erilmaz
41. Gerek bu yolda elbet saña rehber
Ki nefsinı tanımış ola ol er
42. Şerī' atla ṭarī' katla ḥaḳıkat
Aña bildürmiş ola Rabbü'l-'izzet
43. Gel imdi fırsatı fevt itme ḳardaş
İr aşluña selāmet bula tā baş
44. İrüp aşluña bulmazsañ selāmet
Nef' virmez yarın yüz biñ nedāmet
45. Olursañ Seyyidüñ nuşhuyla 'āmil
Olursun şüphesiz insān-ı kāmil

246 *

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

“Nuṭḳı Ḥazret-i Pīr Zikrī Efendi Süme's-Selām”

1. İñle ey nāy-ı nevā-keş dem-i şemsü'd-dīne
Ağla ey bülbül-i şeydā o gül müşkine

2. Görinür şanma şafağ çeşm-i cihân kan ağlar
Eşkinüñ kaṭreleridür nazār it pervine
3. Nev-bahar oldı muṭaridime düşen bārına
İnecek göz yaşıdur ağlar o dine dine
4. Hāṭa'i Ṭāhir-i İrān ki o şeh̄r-i Tebriz
Ṭutdı bu māteme teb lerzīşi gitdi Çine
5. Bu cihân var olalı gelmedi mişli gelmez
İki deryā bir ola kaṭre mi dir engine
6. Dem o dem idi o dem arada ḳalmadı hicāb
Kendini ḥüsn-ı rızāsıyla virüp kendine
7. Şūreti sīrete tebdīl idenüñ ḥālī budur
Āşinā isen eger ma' naya baḳ tekvīne
8. Sırr o sırrdır ki semavāt semā' eylerler
Ā데미yyetle gele tā ki kerāmet ṭīne
9. Sırr-ı şıddıḳ idi seyr itdigi seyr-i mi' rāc
Ḥāzretüñ müjde Ken'ān oldığı şıddıḳına
10. Ḥamduli'llāh ḳuluyuz ḥalka be-gūş bendesiyüz
Gūşların gūş zedi olmamış idi yine
11. Mühmel u mu' cemüñ esrārını 'ārif añlar
Eyle im' ān ile nigeḥ hey'et-i sīn u şīne
12. Biri biñ on bigi bir ideli bir fikr ile
Naşş-ı ḳāṭ' i iledür var mı kelamuñ yine

13. Aşlını bilseñ eger ‘ārif olurduñ zāhid
Bilecekdür düşüren böyle seni telvīne
14. Nūrdur şeş cihānuñ rengi ile hem-rengdür
Rengden şāfi gerekdür belī diyen her ḥīne
15. İbn-i vaḳt olmayanuñ ḥālī degildür bu sırr
İstedügin ise bu sırr kendine gel kendine
16. Fırşat el virmiş iken bir erin al-ı telḳīnūñ
İhtiyāc ḳalmaya tā kim o dem telḳīne
17. Sīn mişl üç diş oldur ise mevālīd ol dem
Var mıdur fāidesi Yasīnūñ ol dem sīne
18. Zikrī tesbiḫi bırak penc ḳuyūdātı ḳo bār
İre tā tıfl-ı dilūñ merd-i ḥaḳīḳat bīne
19. Yoḳluğuñ taḥşīlini derd-i derūn itdikse ger
Kim seni irşāda nūn ṭāifā’i ḥā yiter
20. Bunca elvāndan mücerred sade gevher iken
İ‘tibārāt-ı İlahi itdi zātuñ mu‘teber
21. Bi’l-fi‘il pākine bir pīrāhene reş olsa ol
Āb-ı ṭāhir ile teṭhīrine fetvā virdiler
22. Aşlını bil dīn naşıl murdār imiş ey bī-‘aḳl
Naşş-ı ḳāt‘ i ile farż-ı ‘ayndur iden ḥazer

23. Böyle murdârken seyrit Hüdânın luṭfını
Aḥseni taḳvīm ile ṣānına virdi kerr ü fer
24. Kaṭre-i nāçiz iken deryâlara zarf eyledi
Anda oldu münteşer ‘âlemlere ‘ilm u hüner
25. Kendine gel kendine bî-gânelikden fâriğ ol
Hiç ider mi âşinâlar âşināya geç naẓar
26. Serserî seyritmeden ‘âlemleri ḥāşıl nedür
Naḳş-ı gûn-â-gûni koy naḳkāşına eyle naẓar
27. Zikrîyâ söylenmedik söz ḳalmadı ‘âlemlere hiç
Gûş-vâre müsta‘ad-ı sem‘-i ḳabuluz bu ḥaber

247

“Bu Kasîdenüñ Sebeb-i Virdi Oldur Ki Şeyḥ İsmâ‘il Ḥaḳḳı Tekfûr Tağında Va‘za
Çıḳup Ey Ümmet-i Muḥammed Vâḳı‘a Gördüm Bu Sene Bu Memleketleri Küffâr
Alur Şâma Giden Ḳurtılır Evvel Şâm Aḥir Şamdur Diyüp Cümle Esbâb-ı Emlâkını
Fürûḡ İdüp Bunda Geldikde Ol Kelâm-ı Ḍalâlet Encâmını Yine Tekrâr Te‘yîd
İtdükde Ba‘zı Sâde-Dil Mü‘minler Bu Kelâm-ı Ḍalliyyeye Vücûd Virüp Derd-
Mendler Her Kitab Oḳuyanı ‘Âlim Zanniderler Nitekim ‘Ârifler Didiler

Beyit

Bî-‘amel ‘ilm ile ‘âlim geçinen cāhildür
Kim ki ḥatt-ı revāḥ-ı ḥübânı oḳur ḳāmildür

Oḳumağla kişi ‘âlim mi olur

“*Lî-va’llāh men ‘arefe*” sırrına her kim ki irer fâzıldur

Anuñ Bu Kelām-ı Bî-Ma'nāsıyla Ol Derd-Mendler Kimi Esbāb-ı İsti'ālin Fūrūht
İtmege vü Kimi Ehl ü 'İyālūñ Terk İtmege Şürū' İtdikleri İstimā' Olunduğda
Ġayret-i Hakk u İlham Cenāb-ı Muṭlaḳ Zuhūra Gelüp Ol derd-Mend-i Bî-çāreleri
Bu Çāh-ı Dālāletden Necāt ü Ṭarīḳ-i Hidāyete Delālet İçün Bilā Ġaraḫ Bu Meḫāyih
Ṭahrīr Olundı Ṭutan Mü'minler Ṭutsun Ṭutmayan Münāfiḳlar Ve's-selām Mine't-
Tebe' ü'l Hüdā"

Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn

1. Hakkā gel nuṣḫımı eyle ḳabul
Olmaḳ isterseñ Hakkā māḳbūl ḳul
2. Gitdiğūñ rāh-ı dālāletdür senūñ
Halkı ızlāl itmeden gel fāriğ ol
3. “*Din naṣīhatdür*” didi faḫr-ı cihān
Ṭutar iseñ göstereyim toğrı yol
4. Enbiyānuñ rāhına eyle sülūk
Gör nice buldı olar Hakkā vuṣūl
5. İ' tiḳāduñ pāk ḳıl sen evvelā
Emr-i Hakkā rāzı ol olma melūl
6. Hakkı ḫāzır bil ḳamū ḫālde hemān
Ḳanda giderseñ senūñle bile ol
7. Bil ecel taḳdīr olunmuşdur ezel
Hiç aña tā ḫayr olur mı ey fuḫūl

8. Ehl-i sünnet i' tiķādı bu degil
Bu tenāsüh mezhebidür yā hulül
9. Kādri cebri olup gel itme sen
İ' tiķad-ı ehl-i sünnetden nuķül
10. Hıayr u şer bil Tañrıdandır şüphesiz
Rāzı ol Hakkdan gelene ey hamül
11. Ger ölümden korķar iseñ sen eger
Mevt-i irādeyle ölmekden öñ öl
12. Her ne deñlü yaşasan ahır ölüm
‘ Ömrüñ olmuş şanki Nūh ‘ ömrünce tül
13. İrdi yaşuñ elliye ya altmışa
Geçdi bunca ey dıl bunca fużül
14. Bil muķadder ne ise elbet olur
Sen gerekse ağla gerek ise gül
15. Sür sivā aşnāmını dilden çıkar
Öyle ķalbi eylemez Allāh ķabul
16. Hakkā teslīm tevekkül eyle var
Kıl te'ennī her işe olma ‘ acül
17. İ' tiķād-ı halkı ifşād eyleme
Bu televvünden nedür bilsem huşül
18. Sāde-dil mü'minleri izlāl idüp
Belki ķorsun nicenüñ ehlini tül

19. Kendüni teşhîr itdüñ ‘âleme
Böyle esfeh mi olur şâhib ‘uqûl
20. Sen bu sevdâdan ferâgat kıl yûri
Bu senüñ itdüğini itmez tufûl
21. Bu televvün bu tevesvüs nice bir
Kâlb-i nâsa gel yeter virdüñ şugûl
22. Nice bir hâlk ile ülfet nice bir
Kes ta‘alluk riştesin hâlkdan ayrul
23. Gel bu telvînden geçüp temkîne ir
Niceye dek bu bulanmak gel tûrûl
24. Gel yeter gezdüñ cihânı serseri
Maṭlabını gelberü kendüñde bul
25. Evvel ahîr Şâm nedür duy remzini
Evveli ahîri zûlmet ey cehûl
26. Cennet altında ya üstünde Şâmuñ
Cenneti var zulmetüñ içinde bul
27. Aḳ Minâre bil vücûduñdur senüñ
Ey pâk it tâ ide ‘Îsa nüzûl
28. Hâr u hâşâḳ enâniyyet senüñ
Çeşmini örtmüş şanursun sağ sol

29. Hakkuñ in‘ âmina müstağrağ iken
Yine virsün baña rıkkatdür halka yol
30. Gözlerüñ toymaz senüñ bu hırş ile
İster iseñ māl ile Qārūn ol
31. Nice bu hubb u sivā tül-ı emel
Var yüri şimdengerü ‘aşk ile tol
32. Gel tarîk-i müstaķimde sābit ol
Gör nice ‘azm itdi bu yola fuḥūl
33. Sābitü'l-aḳdām oldı enbiyā
Gör ğazālarda ḥusūsā ol resūl
34. ... cennete girmem didi
O ger mekân-ı ‘alā zevc-i betül
35. ‘İlmine mağrūr olma kıl hāzer
Perde-i pendāri ḳaldır ey fuḫūl
36. Ğayri nāfi‘ ilmden itdi hāzer
‘Ālemüñ faḥri resūl pūr-uşul
37. Seyyidüñ ger tutmaz iseñ nuşhını
Serseri gez ‘ālemi tā var yorul
38. Çünkü “e’d-dīnū naşihat”dür ḥadīs
Şol ki mü’mindür ider nuşhum ḳabul

29b

Bu mısranın vezni hatalıdır.

33a

Bu mısranın vezni hatalıdır.

34b

Bu mısranın vezni hatalıdır.

248

Mef' ūlū / Mefā' ilūn / Mef' ūlū / Mefā' ilūn

1. Cānāna virüp cānı cānān olalım 'āşık
Bu rāh-ı ḥaḳīḳatde bürhān olalım 'āşık
2. 'Azm eyleyelim yāra baḳmayalım aḡyāra
Gencine-i esrāra vīrān olalım 'āşık
3. Terk eyleyelim 'ārı cāndan sevelim yārı
Yolına ḳoyup varı merdān olalım 'āşık
4. 'Arz eyle vaḳārātı görmeye 'ayān dostı
Gel sevḳ-i melāmetde pinhān olalım 'āşık
5. 'Aşḳa olalım bende her dem ḳılalım ḥande
Būlbūl gibi gülşende nālān olalım 'āşık
6. Dā'im ḳılalım zārı maḳsūdı vire yārı
Gözden aḳıdup ḳānı giryān olalım 'āşık
7. Yansa oda pervāne pervāneye pervāne
Gel 'aşḳ odına yanup büryān olalım 'āşık
8. Taḡlar daḡı ṭayanmaz ger meyyitine 'aşḳuñ
Bu āteş-i sūzāna külḥān olalım 'āşık
9. Sabr itmede Eyyūb ol ḡam çekmede Ya'ḳūb
Yusūf gibi gel Mışra sulṭān olalım 'āşık

10. Sıdk ile eger mü'min tutduñsa bu pendimi
Gel 'ıyd u şāline qurbān olalım 'āşık
11. Bu varlık ile zāhid Hāḡḡa iremez kimse
Gel küllī bu varlıqdan 'uryān olalım 'āşık
12. Küllī olalım fānī ḡalmasun eṡer bizden
Hüs-nine ḡamū yüzden ḡayrān olalım 'āşık
13. Hūrşide ire zerre deryāya vara ḡatre
Bir ḡatre iken bende 'ummān olalım 'āşık
14. Rūz-ı ezel ol dilber şundı ḡolı bir sāḡar
Ol cām ile tā maḡşer mestān olalım 'āşık
15. 'Aşḡ ile olup zinde Hıẓrı bulalım dilde
Hikmetle ledünnide Loḡmān olalım 'āşık
16. Gel ḡalma bu keşretde bu ḡalveti ḡalvetde
Kāşāne-i vaḡdetde mihmān olalım 'āşık
17. Aç gözini ey nā'im hep şeb olalım ḡā'im
Gül ḡonca gibi dā'im ḡandān olalım 'āşık
18. Ol Seyyid ile her dem sırrına olup maḡrem
Vuşlat demine her dem şükrān olalım 'āşık
19. 'Āşıklar ile dem-sāz 'ārifler ile hem-rāz
Gel dīde-i zühhāda peykān olalım 'āşık
20. Zāhidlere efsāne 'ābidlere bī-gāne
'Āşıklara şıdk ile imān olalım 'āşık

249

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Ey gönül dār-ı fenāya itme hergiz iltifāt
Kimseye bākī degildür lā-cerem işbu cihān
2. Bildi çün māhiyyetün anuñ Şerife Şāime
Terk idüben kıldı 'azm-ı şahn-ı gülzār-ı cinān
3. Raḥmetün efzün kabrini münevver eyleyüp
'Afv ide cümle günāhını Cenāb-ı müste'ān
4. Nidelim çün "*kullu şey'in hālīkun*" didi Hudā
Çāre vü dermān aña şabr u tahammüldür hemān
5. Güş idüp fevtin didiler 'Aqlīyā tārīḥini
Cilve-gāhın eylesün Yezdān behişt-i cāvidān

250

Fe' ilātün (Fā' ilātün) / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

1. Eyledi şā'ime bu dār-ı fenādan rıḥlet
Baḥr-ı ğufrānına ğark ide Hudā-yı 'allām
2. Gördiğim kimseye bākī degil iş bu 'ālem
'Ākıbet eyledi ol gülşen-i Firdevse hırām
3. Raḥmet-i mağfiretün ide ziyāde Mevlā
İlticāmız bu durur dergeh-i Bārīye müdām

4. Tırmayup göçmededür şāh gedā pīr civān
Kānı sulṭān-ı resūl ya kānı aşhāb-ı kirām
5. Rihlet itdikde didi ‘ Aqlī Dā‘ i tāriḥ
Şāime cennet-i ‘ Adnī ide ‘ uḡbāda maḡām

251

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

1. Hasretā Seyyid Muḡammed Şeyḡ Kāsım-zāde kim
Mıṣrı Efendi Ḥazreti kılmıṣtı ta‘ līm-i uṣūl
2. Post-ārā-yı hilāfetūñde nice sāl u şuhūr
Ḥānḡāh-ı fānīden itdi beḡā içre duḡūl
3. Müşkilāt ehl-i tevḡīdi iderdi va‘ zı ḡāl
Çok İlahiyātı hem olmuṣdı maḡbūl-ı fūḡūl
4. Rahmetu’llāh ‘ aleyh ol pīr şāhib-i himmete
Ki ‘ ibādetle mūrūr itmiṣdı eyyām-ı fūṣūl
5. Pīr olunca ehl-i zikre dest-gīri eyleyüp
Sālikān-ı Ḥaḡḡa fetḡolmuṣdu ebvāb-ı ḡuṣūl
6. ‘ İlm-i ta‘ bīri kerāmet rütbesin iḡrāz idüp
Bī-riyādur ḡayret-ālūd olduḡı ehl-i ‘ uḡūl
7. Ḥazret-i Eyyūbe pīr olmuṣdı mihnet çekmede
Ḥaḡḡ te‘ ālā eciriyle ide mücāzātuñ ḡabul

8. Kurb-ı cedīde behişt-ārā olup ez-lutf-ı Rabb
Pertev-i nūr-ı şefā' at bulsun aḥbāba şümül
9. Rāḳım-ı Dā' i didi menkūt ile tāriḡini
Şeyḡ Efendi bezm-i ' Adne hū ile buldı vüṣūl

252

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Biñ yüz yigirmi sekizde ey hümām
Bir naṣiḡāt-nāmemiz oldu temām
2. Sāḡibine Ḥaḡḡ mübārek eylesün
Bunuñ ile ' amel olsun şubḡ u şām
3. Yā İlāhi kıl belālardan emān
Devlet ile ' ömrü olsun müstedām
4. Bu faḡiri ḡayr ile yād ideler
Her kim oḡursa bunu ger ḡaṣ u ' ām
5. Kim añarsa bir du' ā ile beni
Cennet-i Firdevs ola aña maḡām
6. Ol resūlüñ rūḡuna olsun her ān
Tañrıdan yüz biñ vürūd ile selām
7. Āline evlādına aṣḡābına
Raḡmet olsun tā ilā-yevmü'l- kıyām

8. İhtisâr eyle kelâmuñ Seyyidâ
Gel yeter şimden gerü tamamü'l-kelâm
9. Hayra yazsın şerrin anuñ kirāmen kâtibîn
Kim du‘ â ile añarsa işbu haţtuñ kâtibîn

253

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

1. ... deniydi ol zāt-ı dil āgāha hayātında
Güyā ğılmışdı Haqqa kurtulup dünyā-peresteydüm
2. Raḥikî cezb-i ‘ aşk ile her dem mest idi çünkim
Haqikat teşnesi almış idi bezm-i elestteydüm
3. Oğur kuṭbiyyetine mu‘ tekidler tam târiḥin
‘ Alāyık-ı ‘ ukdese çözdü ... kayd-ı hesteydüm

D) SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Seyyid Mehmed Emin Efendi Divan'ı (Tenkitli Metin- İnceleme) adını verdiğimiz çalışmamızda, XVIII. yüzyıl Divan edebiyatı şairlerinden Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin Türkçe Dîvânı'nından tespit ettiğimiz iki nüshayı tenkitli olarak okuduk.

Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'ndan tespit ettiğimiz A nüshasını, Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesinde Muhammed el-Bursevî adına kayıtlı olan ve daha önce transkripsiyonlu olarak çalışılan B nüshası ile karşılaştırarak incelendik. Ayrıca şairin divanını şekil ve muhteva bakımından inceleyerek hayatı, edebî şahsiyeti ve yaşadığı dönem hakkında bilgi verdik.

Babası medrese hocası olan ve kendisi de iyi bir eğitim alarak medrese hocalığına yükselen Seyyid Mehmed Emin Efendi, Halvetiyye Tarikatı'nın Mısriyye koluna intisab etmiş, sanat ve düşüncesi bu tarikatın temel öğretileri doğrultusunda şekillenmiştir.

Yûnus Emre ve Niyazî-i Mısırî gibi mutasavvıf şairlerden etkilenen Seyyid Mehmed Emin Efendi, mahallileşme akımının etkisiyle tasavvufta sıkça kullanılan Arapça ve Farsça kelimeler dışında oldukça sade bir dil kullanmıştır.

Aruz vezninin yanında hece veznini de kullanan, Halvetiyye Tarikatı'nın temel öğretilerini anlatmaya çalışan Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin şiirinde Tekke ve Tasavvuf edebiyatının izlerini görmek mümkündür. Nasihat-nâme şeklinde yazdığı divanı içerdiği öğretici şiirlerle Nâbî'nin "Hayriyyesi"ni anımsatmaktadır.

Sonuç olarak, edebiyatımıza önemli katkılar sağlayacağını düşünerek Seyyid Mehmed Emin Efendi'yi Türk kültür ve edebiyat tarihimize kazandırmış olduk.

E) KAYNAKÇA

- AKIN, Mücahit, **Divānçe-i Fahrî (İnceleme- Metin)** , Dokuz Eylül Ü, İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- AKTAŞ, Hasan, **Modern Türk Şiirinde Edebî Sanatlar**, Konya 2002.
- ALGÜL, Hüseyin-Azamat, Nihat, **Emir Sultan**, DİA, XI, s. 146-148.
- AŞKAR, Mustafa, **Niyazî-i Mısri'nin Hayatı, Esrleri ve Görüşleri**, İnsan Yay.
- AYDIN, Abdullah, **Üsküdarlı Fenâyî Cennet Mehmet Efendi ve Divânı**, Kaknüs Yay. , İst. 2004.
- BİRİCİ, Sevim, **Şâh u Gedâ (Şâh u Derviş) Mesnevileri ve Bursalı Rahmi'nin Şâh u Gedâ'sı**, Manas Yay. Elazığ 2007.
- CANAN, İbrahim, **Kütüb-i Sitte**, Akçağ Yay. , C, II., Ank. 1988.
- CEYLAN, Ömür, **Tasavvufi Şiir Şerhleri**, Kapı Yay. , İst. 2007.
- ÇİFT, Salih, **Bursa'da Bir Mısri Dergâhı ve Son Postnişini: Seyyid Baba Tekkesi ve Şeyh Sabit Efendi**, Uludağ Ü, İlahiyat Fakültesi, C 13, S. 2, 2004.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugât**, Aydın Kitabevi Yay. , Ank. 1996.
- DOĞAN, Mehmet, **Temel Büyük Türkçe Sözlük**, Bahar Yay. , İst. 1994.
- GAZİZİADE, Abdüllatif, **Hulâsatü'l-Vefeyât**, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan, 1016, v. 23a.
- GÖLPINARLI, Abdalbaki, **Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar**, İst. 1969.
- HANÇERLİOĞLU, Orhan, **İslam İnaçları Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İst. 1984.
- İmla Kılavuzu**, TDK Yay. , Ank. 2004.
- İslam Ansiklopedisi CXV**, TDV Yay. , İst. 1997.
- İsmail Bin Muhammedü'l Aclünî, İmam Rezzin, **Keşfu'l-Hafâ ve Nüzulü'l- İlbâs**, Daru'l-Kitabü'l-İlmiye, Beyrut 1997.
- KANAR, Mehmet, **Farsça Türkçe Büyük Sözlük**, Birim Yay. , İstanbul, 1998
- KARA, Mustafa, **Niyazî-i Mısri**, TDV Yay. , Ank. 2010.
- KEPECİOĞLU, Kamil, **Bursa Kütüğü**, IV. , Genel.
- Kur'an-ı Kerim Meâli**, Diyanet İşleri Bakanlığı Yay. , Ank. 2008.
- Kur'an-ı Kerim Renkli Lügatı ve İrâb Kılavuzu**, Rayiha Yay. Ank. 2006
- KURNAZ, Cemal, **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü**, H Yay. , İst. 2009.

- MENGİ, Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yay. , Ank. 2008.
- MERMER, Ahmet-KOÇ KESKİN, Neslihan, **Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yay. , Ank. 2007.
- LEVEND, Agah Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi C I**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ank. 1998.
- SARAÇ, M.A. Yekta, **Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat**, 3F Yay. , İst. 2007.
- SEFERCİOĞLU, Mustafa Nejad, **Nev'i Divânı'nın Tahlili**, Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara 1990.
- ŞEMSEDDİN, Mehmed, **Bursa Dergahları, Yâdigâr-ı Şemsî I-II**.
- TATÇI, Mustafa, **Yûnus Emre Divanı (Âşık Yûnus) IV**, MEB Yay. , İst. 1997.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, **Osmanlı Türkçesi Grameri III**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İst. , 1997.
- TÜNER, Osman, **Osmanlılarda Tasavvufî Hayat Halvetilik Örneği Hediyeetü'l-İhvan**, İnsan Yay. , İstanbul 2005.
- ULUCAN Mehmet, **Niyâz-i Mısri'nin Şiirlerinde Varlık Anlayışı**, Fırat Ü, Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ 2009.
- ULUDAĞ, Süleyman, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalacı Yay. , İstanbul 2005.
- ULUER Fatih, **Hurfilik- İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren-** Kabalacı Yay. İst. 2009.
- ÜSTÜNER, Kaplan, **Divan Şiirinde Tasavvuf**, Birleşik Yay. , Ank. 2007.
- YAĞIZ, Gülseren Sakarya Ü Yüksek Lisans Tezi, **Kasımzâde Seyyid Muhammed El-Bursevî Divânı Transkripsyonlu Metni**, Sakarya, 2004.
- YILDIRIM, Ali, **Divan Edebiyatında Mahlas ve Mahlas-nâmeler**, Akçağ Yay. Ank. 2006.

1.2. A NÜSHASI

G. ÖZ GEÇMİŞ

1977 yılında Bingöl’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Bingöl’de tamamladıktan sonra 1996 yılında Trakya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü kazandı, 2000 yılında bu bölümden mezun oldu. Çermik Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve Bingöl Çeltiksuyu Sabah Gazetesi İlköğretim Okulu’nda Türkçe öğretmenliği; TBMM Vakfı Bingöl Fen Lisesi’nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği görevlerinde bulundu. Şimdi Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksek Okulu’nda Türk Dili Okutmanı olarak çalışmaktadır.